Digitaliseret af | Digitised by

DET KGL. BIBLIOTEK
Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):	Andréjev, Leonid.; autoriseret oversættelse af Ejnar Thomasen.
Titel | Title:	Røveren : (Saska Sjegulev)
Udgivet år og sted | Publication time and place:	København : Martin's Forlag, 1918
Fysiske størrelse | Physical extent:	240 s.

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

58,— 405

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
DA 1.-2.S 58 8°

1 1 58 0 8 13940 0

+ Rex

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

LEONID ANDREJEV

RØVEREN

SASKA SJEGULEV

1773

MARTIN'S FORLAG
KØBENHAVN • KRISTIANIA

RØVEREN

(SASKA SJEGULEV)

LEONID ANDRÉJEV

RØVEREN

(SASKA SJEGULEV)

AUTORISERET OVERSÆTTELSE FOR NORGE OG DANMARK

AF

EJNAR THOMASEN

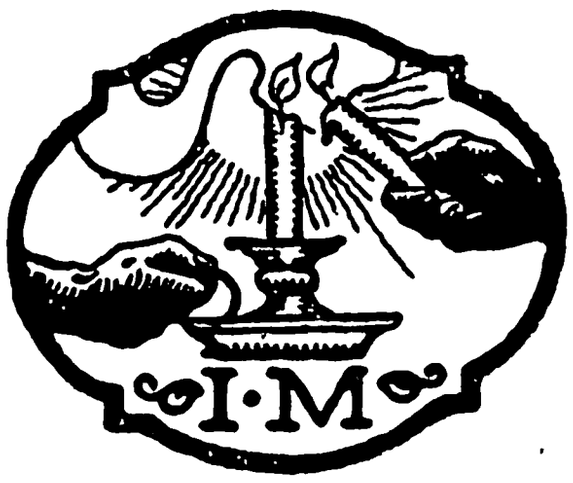

MARTIN'S FORLAG
KØBENHAVN — MCMXVIII

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

MARTIN'S FORLAGSTRYKKERI, KØBENHAVN.

FØRSTE DEL

SASCHA POGODIN

I.

Meget forborgent og gaadefuldt rører sig i Dybet af de Menneskenaturer, der er viet til Lidelsen og den tidlige Død. Deres Liv udfolder sig i hemmelig Kummer, flakker op i korte Glæder og slukkes i Skyer som Høstmorgenen, der aldrig bliver til den klare Dag. Saaledes gik det Alexander Pogodin, den skønne og mærkelige Yngling: En Foraarsnat, da hans Ungdom var modnet til Elskoven, forlod han sin Moders retskafne Hjem for at give sig til at røve og myrde; han blev Røveren, der vandt sig det store, frygtelige Ry under Navnet Saska Sjegulev; han erfor den korte Glæde og den tunge Liden — og lod sit Liv efter en Forudbestemmelse, endnu ikke fyldt sit tyvende Aar.

II.

Sascha Pogodin havde øjensynlig aldrig kendt til, hvad man kalder den lykkelige Barndom. Og dog havde han været Barn som alle andre; men den særlige Følelse af Ro, Skyldfrihed og frejdig Glæde, som er knyttet til Livets Morgengry, huskede han ikke. Han syntes ikke født som andre; han var ligesom vaagnet op — indslumret som gammel, syndefuld, træt, og vaagnet op som Barn, med en dyb Glemsel om alt det, som var, men besværet af en tung Træthed og sælsomme Rørelser fra den allerførste Drengetid. For længe siden, i Petersborg, da Faderen endnu levede, kom Sascha en Dag hen til Moderen og klagede i en mærkelig alvorlig Tone.

— Aah, Mor! Hvis du vidste, hvor træt jeg er!

— Du har tumlet for meget, sagde Moderen, hun havde set Sascha med de andre Drenge i den store Gaard te sig

som en Vild, hylende af Kaadhed. — Vær ikke saa kaad, saa bliver du ikke træt. Du er jo helt udmattet!

— Nej, ikke af det.

— Du er dog en komisk én! — Hvorfor da?

— Jeg er kun træt. Kun saadan ... At du dog ikke forstaar! ...

Her saá Helena Petrovna, syntes det hende, for første Gang i Livet sin Søn lige i Øjnene og forskrækkedes: „Han dør af Skarlagensfeber!“ tænkte hun, da der særlig paa den Tid var Smittefare i Byen. Men Epidemien trak over, og i det hele var Sascha aldeles sund og voksede godt, ligesom hans yngre Søster, en fuld og dejlig Blomst paa en bøjelig Stængel. — Men Mørket i hans Øjne, som havde forskrækket hende, gik aldrig bort. Ligesom Søsteren var Sascha ustyrlig, fortvivlet lattermild, og Faderen, Generalen, benyttede sig ofte af Svagheden: Pludselig, ved Teen, naar Sascha havde Munden fuld, kunde han sige noget komisk — Sascha anstrenger sig, laver Trompetmund, men kan ikke holde sig, sprøjter Teen ud over Borddugen og styrter af Sted for at le ud i den anden Stue. Generalen skoggerler og aber efter, men Helena Petrovna ser ind i Øjnene paa den tilbagevendende Sascha og tænker: „Selvfølgelig — han dør som Soldat i Krigen“. — Netop paa den Tid blev Sascha paa Faderens Ønske meldt ind i Kadetkorpset.

Men Helena Petrovna, som forfulgtes af en evig Bekymring, taalte ikke Tanken om, at Sønnen skulde blive i Korpset. Efter Generalens pludselige Død tog hun ham øjeblikkelig ud. Uden lang Betænkning solgte hun Ejendom og Møbler og rejste bort for at bosætte sig i sin Fødeegn, det stille og afsondrede K. Hun mente som fast og klog Kvinde at beskytte Sønnen bedre i den fredelige og harmløse Provins end i den store, larmende og fordærvende By.

Fødebyen skuffede ikke hendes Haab, den hyllede dem beredvillig i sin uforstyrrelige Ro. Ogsaa Saschas Vildskab fortog sig; i sin fredelige Gymnasiastklædning uden disse ængstende Skulderstropper blev han til en ganske dagligdags lille Fyr; og hvilket Velvære at betragte hans store, tykmavede Tornyster og hans vatterede Vinterfrakke, der gik ham ned til

Hælene! Mærkeligt nok — ingen Spaakone, ingen klog Raadgiver kunde i den Grad berolige Helena Petrovna som denne lange, alt for store, vatterede Vinterfrakke; hun stod ofte ved Vinduet og saá, hvorledes Sascha travede af Sted gennem den øde Gade, slubrende i de høje Filtgaloscher, der bagtil bøjedes sammen under Trykket af de haarde, tykke Frakkeskøder, og hun smilede:

— Aah, jeg med min Angst! . . . hvad kunde vel dèr være at frygte? Det skulde Generalen have set.

Det syntes hende nu, at Generalen — som hun kaldte sin Mand ogsaa efter hans Død — havde delt hendes Frygt, skønt han i Virkeligheden aldrig havde hørt en eneste af de Bemærkninger, som hun indledte med Ordene: Jeg er bange for, General . . .

— Vist er du ej bange! — svarede han vredt og afskar hende Lysten til en af disse taagede, kvindelige Udgydelser, i hvilken Frygt og en vis Glæde svømmede om hinanden.

Der var ogsaa andre Øjeblikke, hvor hun fyldtes af en rólig, frydefuld Tillid til, at alt vilde gaa godt i Livet, og intet forfærdeligt træffe det ømfindtlige Hjerte; det var, naar Sascha og Søsteren Linotschka skændtes om deres Aftryknings-billeder eller om Spørgsmaalet: Regner det meget eller lidt, og vil det regne mere endnu. Naar hun gennem Væggen hørte deres ivrige Stemmer, smilede hun stille og bad: Gud, hjælp til, at det altid maa blive saadan!

For øvrigt skændtes Børnene sjældent. De var med en egen sart Ømhed forelskede i hinanden; hele Dage tilbragte de i stille Forelskelse. Faderens og Moderens stærke Elskov — saa megen haandfast Prosa der end bredte sig over den — overlevede sig i dem som et Ekko, fjernt, skønt og rent. Og mærkeligt havde den forbyttet Trækkene. Linotschka gentog Faderen i Karakteren og alle Udtryk, stærk, svær, med et rundt, blussende, glad-bevæget Ansigt og en kraftig Kommandorøst — heftig og god, ustyrlig i sin Lidenskab, aaben og tørstende i sin Kærlighed. Græd hun, var det ikke stille Taarer i en Krog, men en sejrrig Brølen, der genlød over hele Huset; den stilnede af lidt efter lidt og gik over til en stille, men lidenskabelig Stemning eller en fortvivlet, glad

Latter. Var hun munter, vred eller trist — alle skulde vide det. Men i Modsætning til Generalen, der med alle sine fortrinlige Egenskaber ikke besad et eneste Nemme, var Linotschka i al sin Færd gennemildnet af lysende, dristigt Talent. En Blyant mellem hendes tykke, korte Fingre fik Papiret til at leve og gnistre. Lagde hun de samme korte Fingre paa Klavertasterne — Instrumentet foryngedes, sang og pludrede; hun fantaserede vilde Eventyr, opfandt komiske Anekdoter.

Ved Siden af hende syntes den tavse Sascha uanselig og bleg. Hans Ansigt besad virkelig en egen gennemsigtig og mørk Lød; i dette og i alt andet lignede han Helena Petrovna: Paa Moderens Side var Helena Petrovna af græsk Blod, mørk og fin i Ansigtet med store, dunkle Helgenøjne, der laa ligesom i udglødet, men endnu varm, mørkebrun Aske. De samme Øjne havde ogsaa Sascha, men Mørket i dem forbavsede endog Moderen; hans Ansigt var endnu fredeligt, men begyndte at skifte Ham — at gaa over i et sælsomt Udtryk, som af en skjult Spot, som var det ikke hendes Søn, men et aldeles fremmed og fjernt Menneske. Dette indgød hende Uro; men hvad der undrede hende endnu mere, ja, inderst inde saarede hende, var hans tilsyneladende fuldstændige Mangel paa ethvert Talent, den sørgeligste Lighed med Generalen. I den første Tid af deres Liv i K., da Helena Petrovna af al Evne stræbte at bygge sit Liv paa en Skønhedskultus, syntes hende Sønnens Ubegavelse noget som en dyb Sorg; noget, der krænkede hende, som nægtede man hende selv ethvert Talent eller sagde hende, at hun tog fejl af sine Talenter — at hun aldeles ingen besad.

— Ak, Sascha, gid du dog havde en Smule Gehør, men heller ikke det har du! — bebrejdede hun Sønnen, og da hun følte sin Uretfærdighed, vilde hun mildne den lidt, men saarede ham igen. — Se efter, hvordan Linotschka spiller!

Men Linotschka slog Hænderne sammen og stønnede som i Fortvivlelse:

— Aah kom ikke her! Han har Gehør som den Pæl — ikke for en Kopek. Jeg lærer ham jo, lille Mor, jeg lærer ham jo, men ikke engang Hundevalsen kan han!

— Hundevalsen kan jeg — paastod Sascha alvorlig uden at hæve de sorte, flakkende Øjne.

— Sascha! Staa ikke og lyv, efter din Vals faar du ikke en Hund til at danse! — tordnede Linòtschka, og pludselig vendte hendes Oprør sig mod Moderen: — Hvad nytter det dog, Mor, at skænde paa Sascha! Hvor det er Synd! — Han elsker Musik, men han kan ikke selv. Naar du spiller din Tula-luli, staar han og hører paa dig som paa et Englekor. Det er ligefrem komisk, hvor han lytter — hvor finder du saadanne Tilhørere?

— Du snakker! — sagde Helena Petrovna tilfreds og rødmede let. Med sine mange Anlæg var hun i Musiken sørgelig ubegavet; alt, hvad hun i sit Liv havde lært at spille, var den lille Tula-luli, et tilfældigt og fordrejet Brudstykke af en ubekendt Sang, naiv og rørende som den første Barnedrøm.

Og dette, at den sælsomme Sascha var saa betaget af dette Stykke og altid vilde høre det, smigrede hende, og hun tvang sig til i de fordringsløse Toner at føle ligesom en ny Tanke, en gaadefuld Betydning. Men for den mærkede Sascha kom dette lille Stykke, da han blev Sjælen i forfærdelige Tildragelser og lærte Ensomhedens Rædsler at kende, til at betyde noget som en Bøn, som en Kilde ind til den rene, dybe Smerte, til den stille Kummer over det evig tabte.

Ligesom Blikket først ser, hvad der ligger i Solen, og derpaa med Undren og Glæde opdager lysende Guld og Stene i Skyggen, saaledes straalede ogsaa kun ved første Sammenligning Linotschkas klare Talentfuldhed over den uanseelige Sascha. Alt forandredes fra samme Øjeblik, Mennesket Sascha begyndte at blive synligt. Saa maatte man lytte til hans Stemme, og hvem der ikke bemærkede Stemmen, men følte det sælsomme i hans mindste Ytringer, maatte pludselig faa den Tanke: Hvad er Talent for noget? — til hvad Nytte er Talentet?

Kun nødigt aabnede Sascha helt sit Blik, som om han vidste det betydningsfulde og hellige i at bevare dets Hemmelighed; helst saá han nedad — paa Bordet eller paa Hænderne. Denne Særegenhed hos ham kendte Moderen godt, og Moderstoltheden bød hende, for at ikke hendes Gæster skulde

dømme uretfærdigt om Sønnen, at tvinge ham til at aabne Øjnene helt og rette dem lige ud. Pludselig, uden Anledning kunde hun da spørge:

— Hør, lille Sascha, har du Hovedpine?

Hun vidste, at Sascha efter dette uventede og meningsløse Spørgsmaal øjeblikkelig vilde spærre Øjnene op, nogle Sekunder rette dem lige og forbavset paa hende og saa spørge med et aabent Smil:

— Hvorfor skulde jeg have Hovedpine? — Nej, jeg har ingen Hovedpine.

Og hun vidste, at hendes Fremmede efter dette Blik og dette Smil vilde tænke: „Hvilken prægtig Søn hun dog har!“ Linotschka vilde snart fortrylle dem; saa vilde de atter sætte sig hos Sascha og spørge ham ud og synes endnu bedre om ham for hans Undseelse. Og naar de gik, vilde de sikkert allerede i Forstuen sige til Helena Petrovna.

— Hvilke prægtige Børn De dog har, Helena Petrovna!

— Aah ja, det er meget rare Børn! — plejede hun da at svare og viklede med Vilje sin tørre, men venlige Haand ind i Linotschkas blonde Lokker og trykkede hendes varme, røde Kind ind til sig; og med denne foregivne Døvhed for Gæsternes Ros maatte hun erhverve sig deres Skyld- og Angerfølelse. Men ogsaa Linotschka selv havde noget af den samme Følelse som Moderen; idet hun lod sig kærtegne, betragtede hun den dumme Fremmede med aaben Spot og tænkte inderligt: „Hvilket Fjols!“ Og idet hun sagde Godnat til Broderen, hviskede hun ham i Øret, saa man hørte det over hele Huset:

— Hun er stolt af dig! — og endnu højere: — Det er jeg ogsaa!

„Hun“ betød mellem Børnene Moderen, og den afdøde, allerede halvvejs glemte Fader kaldte de efter Moderens Eksempel for „Generalen“.

Børnenes gensidige Kærlighed og det gode, den udviklede i dem, var en stor Hjælp i den Tilværelse, som Helena Petrovna stræbte at indrette sig, da hun flyttede til K. Vanskeligheden i Begyndelsen bestod i at finde en god Bolig, og et helt Aar gik med Flytninger, indtil hun gennem gamle Be-

kendte kom i Besiddelse af Skatten: En lille 6 Værelsers Villa i en uhyre, parklignende Have. Lindetræerne i Petersborgs Parker erindrede hun med Ringeagt, naar de sad under de mægtige Løvkroner, i hvis Dyb og mørke Saftighed Fantasien tabte sig i Legenden om Abraham og Herren under Egene i Mamre. Og i mørke Høstnætter fyldte deres evige Brusen alt Rum omkring dem og gav én Følelsen af en uendelig Vidde, som ikke kendte Mure og Vægge; det var, som følte de i Mørket deres Senge staaende midt ude i selve det vældige Rusland. Endog Linotschka sov ikke straks ind i saadanne Høstnætter, men kastede sig stønnende hid og did; Sascha kunde ligge og lytte, indtil der i Stedet for Søvnen kom noget andet og vidunderligere over ham — en Følelse, som om hans Legeme helt forsvandt, smeltede hen, og Sjælen voksede sammen med Bruset, videde sig ud, sejlede over de mørke Kroner og bredte sig over hele Jorden, og denne Jord var Rusland. Og saa kom der over ham en Følelse af en mægtig Ro, en ufattelig Lykke og uforklarlig Sorg, saa sælsom, at hans sædvanlige Søvn med de meningsløse Drømme, den ærgerlige Gentagelse af den smaalige Dag, syntes ham pinefuld og kedsommelig.

I den første Tid havde Hovedstadsbørnene en vis Skræk for den store Have og vovede sig ikke ind i dens Dybder: hvad der særlig indgød dem Angst, var en ufærdig Bygning, der skimtedes i dens Baggrund; dèr stod den som en uhyre Benrad, et huløjet Lig, ingen boede i den — én eller anden maatte være død dèr og puslede endnu omkring derinde. Murene var over det hele bevoksede med Steppegræs, Brændenælder og røde Blomster, i et af de øde, gabende Rum, hvor Mennesker skulde have boet, grønnedes fredeligt et Birketræ — som over en Gravsten. — Men Tiden gik, og de blev fortrolige med Haven, de kom til at elske den, hyggede sig i hver Krog, hvert øde Krat, hver hemmelighedsfuld Skygge; men underligt nok — dens hemmelige Trylleri fortog sig ikke, efterhaanden som de udforskede den; heller ikke deres Skræk fortog sig, blot indeholdt den nu en egen Nydelse: Alt „skrækkeligt“ kom til at betyde noget dejligt. Og hvert af Børnene fik snart sit lille elskede, stille Skjul, utilgængeligt og be-

fæstet; Linotschkas gik nedad, ind under Buskene, Drengen Sascha havde sit i et Træ, opad i de tykke Grenes hyggelige Krumninger. De kom og besøgte hinanden, legede Spøgelser, og Linotschka fyldtes af Rædsel.

Hvad der end beskæftigede Børnenes Tanker, hvad der end rørte sig i deres Fantasi — alt i deres Sjæleliv tog sin Næring fra denne Have og havde i den sin Begrænsning. Som en vis Opdrager bredte den sin Lærdom ud over dem; dybt furet, med eftertænksomt Blik, lærte den Børnene Tavsheden og det alvorlige Syn. Uden den havde Sascha vel heller ikke lært at føle, hvad Rusland var, eller begrebet Landevejens vidunderlige Trylleri og det vinkende Fjerne. Som han følte og forstod Rusland i de mægtige Træers natlige Brusen, saaledes aabenbarede den samme Have ham Landevejen, førte ham hen imod den ligesom med en skjult Vilje, men legende, som de Vise gør det. Det skete næsten umærkeligt — en Gang fortabte han sig i Havens fjerneste Dyb, hvor han aldrig før havde været, klatrede helt op over det høje Havegærde og saá herfra ud over Landet. — Dèr laa Landevejen: To Rækker skraa, hængende Træer og i Midten gennem det snigende Græs to hede, støvede Hjulspor — bort i det Fjerne, lokkende ud til sig. Og intet levende — kun den øde Vej. Her havde Mennesker rejst, her skulde Mennesker endnu rejse. — Saschas Blik opfangede aldrig den ukendte Rejsende, som drog de to hede Spor; naar han ikke sad paa Havegærdet, stod altid Landevejen for ham, øde, tyst, med brændende Hjulspor — her havde Mennesker rejst, her skulde Mennesker endnu rejse! Saaledes, uden noget Indtryk af Rejsefærdslen, modtog hans Sind det stumme Ekko af Landevejens hellige Øde. Og siden hen, da Livet oprullede sig for Sascha paa de stille Stier, de trevne Landeveje og de stormende, de blændende hvide Chausséer, var hans Sjæl allerede fortrolig med deres smertefulde Sødme og frydede sig som en Hjemvendt.

Ogsaa Helena Petrovna glædede sig over Haven uden dog i sin satte Alder at forstaa dens fantastiske Magt. Hun tænkte væsentlig paa dens Nytte for Børnenes Sundhed; hvad deres Sjæle behøvede, vilde hun med sine Hænder skabe dem i den Skønhed, der savnedes saa smerteligt i det tidligere Liv med

Generalen. Hun tog fat med Grundsætningen: Ingen Skønhed uden Renlighed. Og hvad gjorde hun ikke for Renligheden! Vidste hun ikke, at alle Børn elsker Smuds? Som klog Kvinde vidste hun, at de ikke kæmper mod syndige Lidenskaber — men intet er saa ubarmhjertigt mod Børn som Sæben, der sliber dem til som Diamanten. Altsaa havde hun lært dem at frottere sig selvstændig to Gange om Dagen — Morgen og Aften — med koldt Vand og Sæbe. Trods hendes Afsky for Dyr taalte hun Katten, endog med Killinger, blot for dens Renlighed.

— Se Linotschka! — sagde hun — med Linotschka havde hun altid størst Besvær. — Se! Hvor har den ikke været henne i Dag? Lige efter Regnen plørede den rundt i Gaarden, men se, hvor den er ren. Hvorfor? — fordi den vasker sig.

Og Katten, som havde en dunkel Fortid, plirrede gaadefuldt med de gule Øjne, helt hensunken i det Forgangne; men pludselig besindede den sig og begyndte paa sit langvarige og behagelige Ceremoniel.

Hele sit Hus førte Helena Petrovna med denne strenge Renlighed, som hun havde gjort til den første Lov i sit nye Liv. Og glad var hun for at være fri for disse Oppassere, med hvem det ikke var muligt at gennemføre nogen Renlighed. Derefter lagde hun sig efter skønne Ting. Med en Smag, som forblev en uløselig Gaade for det lille, øde K., forvandlede hun pludselig alle Tings sædvanlige Udseende; det var, som indblæste hun dem med Skønhed. Hun brød med de ærværdigste Skikke. Dèr, hvor Folk gennem Slægtled var vænnet til at støde paa en Stol, gabede nu en frejdig Tomhed, hun anbragte egenhændig Forhæng ved Vinduer og Døre, satte Blomster i Vindueskarmene og behængte Væggene med Lærred — noget flammede i Gult som Solskinnet og gik over snart i Lyseblaat, snart i muntert Rødt. — Medens det udenfor var Vinter, skulde det i Stuerne være Sommer og Høst, og det skinnende Stuegulv, oversaaet med gyldne Solpletter, skulde indbyde til Leg.

Alle, som kom til Pogodins, syntes, de havde en dejlig Bolig; at Børnene hyggede sig godt i den, gjorde den endnu skønnere, endnu dyrebarere. Den gamle Have skulde lære

dem Guds Visdom; i Farveskønheden omkring dem skulde de, ubefæstede som de var, præges af Indtryk, der kunde lyse for dem under Livets tunge Ørkenvandring. Saaledes afgjorde Helena Petrovna det med Gud paa sin Maade. Men én Ting forudsaá ikke den kloge Helena Petrovna: At der nærmer sig en gaadefuld Dag, hvor de gaadefulde Børn vender sig ligegyldigt fra al Skønhed, forbander Renheden og overlader det velplejede, det herligt rene Legeme til den almenneskelige Sump, Lidelse og Død.

En Ubehagelighed var der, som noget forringede Boligens Værd: Den laa meget fjernt fra Centrum og saaledes, at Børnenes Vej til og fra Gymnasiet førte over en stor Affaldsplads, ved hvilken der hver Onsdag og Fredag blev opslaaet en Basar. Herhen rejste Bønderne med Hø og Lindebast, drak sig fulde i Knejperne og rasede ud. Knejperne laa som en Stakitværk omkring Pladsen, i hvis Midte der raadnede et skiddent Vand. Evigt svømmede her forvildet Fjerkræ med pjuskede Vinger og afrevne Halefjer. Overalt laa omkringfløjet Hø og Straa, hvad der kunde tyde paa noget som Huslighed; men paa vindstille Dage bed det her i Øjnene af Stanken fra Hesteurin og andet Skarn. Linotschka fattede straks, da hun første Gang gik over Pladsen, en dyb Afsky for Bønder; Sascha derimod blev dèr besat af den største Nysgerrighed, skønt han ofte ilede derfra skrækslagen og aandeløs. Men han vænnedes hurtigt til Pladsen; der var noget her, som bandt ham — var det Tjærelugten, eller endog Urinpytterne, de buskede Langskæg, Halvpelsene, de drukne Sange? — Han vidste ikke selv. Een Ting saá han — de var her forskellige fra alle andre, ligesom fra en anden Verden, og dette indgød ham en sælsom Interesse. Det var muligt, at der her var noget pirrende for den almindelige Barnefantasi — noget, der fortalte om Rejser og Vandring. Men ogsaa noget andet var muligt, noget, der stemte dybt overens med den sælsomme Sascha: Her færdedes det tungt slæbende, her laa alt det ru og mødige, det, der slumrede dybt og bevidstløst i hans eget Sind, hans Indre følte her noget beslægtet i de mystiske Bønder, det løftede her sin mørke, dumpe og skrækkelige Røst. Og Sascha lyttede.

De, der bemærkede Helena Petrovnas Arbejde for at indrette Livet smukt og rent for sine Børn, beundrede hendes Karakter, hendes Udholdenhed og friske Lidenskabelighed; de anede dunkelt, at hun før i Tiden ikke havde været lykkelig eller fri i sine Ønsker. Men selv Børnene vidste ikke, at hun længe før deres Fødsel, i hendes Ægteskabs første Tid, havde gennemlevet et usædvanligt og frygteligt Drama, og at Sønnen Sascha ikke, som han mente, var hendes første og ældste Søn. Det var syv Aar, før Sascha kom. Den Gang drak Generalen vildt og tøjlesløst — ja, til fuldkommen Bevidstløshed, til grusomme, sindsforvirrede Handlinger, der mere end én Gang bragte ham paa Grænsen af det kriminelle. Det hændte da en Gang, at han, drukken, stødte Helena Petrovna i Bugen, medens hun gik i sit Svangerskabs syvende Maaned. Hun aborterede et dødt Barn — det første — som de allerede havde tiltænkt Navnet Boris. Skønt Pogodin forsikrede, at han havde stødt hende tilfældigt — og det var øjensynlig rigtigt — brød den krænkede Kvinde med alle Tanker om Børn og nægtede ethvert Samkvem med Manden, indtil han helt og for stedse havde afsvoret sin Drikfældighed. Et helt Aar udholdt Generalen Torturen og levede i sit Hus som en fremmed for Konen; saa rejste han fra hende i tre Aar, og i alle tre Aar levede han i en fortvivlet Sviren og Sværmen med Kvinder. Og atter slog han sig ned hos sin Kone, forsøgte at føre hende bag Lyset og rejste bort igen — indtil han endelig, udtæret af Rasen og utilfredsstillet Elskov, faldt grædende for hendes Fødder og afgav den frygtelige Ed, Løftet om Afholdenhed.

For anden Gang blev Helena Petrovna da hans Hustru og fødte ham Sascha og halvandet Aar derefter Linotschka; selv Børnene vidste ikke, at deres Fader nogensinde havde drukket. Generalen holdt strengt sit Løfte, men ikke længe før sin Død, efter et af sine voldsomme Vredesanfald, sagde han pludselig med rallende Stemme til Hustruen:

— Du tror, det er for *din* Skyld, jeg ikke drikker? Godt, saa skal du vide, at jeg hader og forbander dig ... Uhyre! At dræbe dig var ikke nok for det, du har gjort mig.

Og her forstod Helena Petrovna, at heller ikke hun havde

nogen Tilgivelse for ham og aldrig vilde finde det — at end ikke Døden vilde sone den Krænkelse, der var tilføjet hendes rene, moderlige Skød. Men Sascha, hendes Dreng, voksede i samme Øjeblik, denne grusomme Bevidsthed vaagnede i hende, til noget ophøjet, til en sand Skat, uvurderlig, enestaaende i Verden. „I ham vil jeg tilgive Faderen" — tænkte hun, men overfor sin Ægtefælle forblev hun tavs.

Saa døde Generalen. Og Børnene vidste intet.

III.

I tre Aar levede Helena Petrovna roligt og tilfreds og var for længst hørt op med at finde noget mærkeligt og forurolige ved Sascha. Og da de første af Tidens store Begivenheder gennemrystede Rusland, da den japanske Krig brød ud, havde hun ingen anden Tanke end den ene: „Gud være lovet, at jeg tog Sascha ud af Kadetkorpset".

Men Angsten nærmede sig hende igen. Da de første Efterretninger om „Varægen"s Undergang stod i Aviserne, læste hun dem med vaade Øjne — kunde man læse uden Taarer, hvor ophøjet og skønt disse Mennesker var døde, hvorledes de franske Venner, der saá til, havde hyldet dem og ledsaget dem i Døden med den russiske Hymne? Og disse Helte var vore, var Russere! „Det maa Sascha vide — jeg vil læse det for ham" — tænkte hun, ivrig efter at belære, og gemte Avisen. Men Sascha havde allerede læst det.

— Hvorfor er du saa bleg, min egen Sascha? Er du træt af Skolen?

— Ja, jeg er træt.

— Bryder du dig ikke om at tale? Og jeg, som vilde læse for dig om „Varægerne"!

— Vi har allerede læst det.

Hun lagde ikke Mærke til Ordet „vi" og saá kun hans mørke Bleghed. Pludselig blev Randene omkring Øjnene ligesom mørkere og selve Øjnene dybere. Hun naaede ikke at

tænke over, hvad der skete med ham, før han hævede disse angstfyldte Øjne og sagde med en egen stenhaard Stemme.

— Du havde ingen Ret til det. Hvorfor tog du mig ud af Korpset? Du havde ingen Ret til det. Fader havde ikke givet dig Lov, hvis han ikke var død.

Hun var ved at skrige op, men betvang sig og sagde tørt, idet hun undveg hans Blik:

— Du er fjorten Aar! Det er endnu for lidt til, at du kan dømme om din Moders Handlinger. Du havde selv aldrig Lyst til Krigstjenesten.

— Du havde ingen Ret til det. Dèr dør man, men du beskytter mig. Du har ikke Lov til at beskytte mig.

— Sascha!

Men han svarede ikke og gik ud i Haven; her forsvandt han ind i Tykningen ad en snæver Sti, som han selv plejede at feje ren. I Haven blev han til den mørkeblaa Dæmring og de første tidlige Vinterstjerner. Naar han græd, forstod hun i Reglen at trøste Barnesorgen, men denne tavse og tilbageholdte Liden gjorde hende magtesløs og forskrækket, den gemte hende for megen uforstaaelig, mandig Kraft. „Hvorledes kan han tale saadan uden selv at oprøres," tænkte hun, endnu under Tyngden af Saschas Øjne. Men da hun traadte hen foran Spejlet for at rette paa sig, som det var hendes kvindelige Sædvane efter hver stærk Bevægelse, saa hun, at hendes eget Ydre var aldeles roligt. Helena Petrovna betragtede længe sit Spejlbillede og tænkte derved paa mange Ting: Paa Ægtefællen, som hun indtil da endnu ikke havde tilgivet, paa sin evige Frygt for Sascha og paa Dagen i Morgen. Men hvad hun end tænkte paa, hvor stærkt hendes Hjerte end bankede — hendes strenge Ansigt forblev roligt som et dybt Vand i Aftendæmringen. Da hun gik fra Spejlet, førte hun Haanden over det glatte Haar og sluttede: Det er nu en egen Karakter hos os ... deri ligger det. Det er jeg glad for!

Den triste og farlige Samtale mellem Moder og Søn blev, som efter en hemmelig Aftale ikke senere berørt, og Helena Petrovna havde snart helt glemt det mærkelige Sammenstød. Paa den Tid trængte med den første Kulde fra det fjerne Østen tillige Meddelelsen om afgørende Nederlag, og det be-

gyndte at blive som en Byrde at tænke paa denne Krig, i hvilken der hverken var nogen klar Idé eller nogen Sejrsglæde. Den lille By lagde sig snart i ubevidst Forræderi tilrette i sin vante sødmerige Stilhed. Ogsaa over Byens Børn faldt der en vis Søvnighed; de legede stadig Krig, men kaldte sig helst Japanere. Endog de Voksne begejstredes for Japanerne, holdt dem op som Eksempler i deres Forhold til Døden og var indtagede i deres smaa Skikkelser.

En Aften i Begyndelsen af Marts gik en af Vinterens sidste Snestorme hen over Byen; fra den nøgne Have tonede det vildt og lidenskabeligt, det var, som vilde den helt løsrive sig og bruse bort gennem Luften med bragende Vinger og tung Stønnen fra det nøgne Bryst. Moderen var ikke hjemme, hun var efter Middagen gaaet ud paa et Besøg, og Linotschka sad og tegnede, da Sascha lydløst sneg sig ind i hendes tyste Kammer og satte sig paa en Stol i Skyggen af den grønne Lampeskærm. Den samme grønne Skygge laa ogsaa over Linotschkas Ansigt og gjorde det ligesom smallere og luftigere; de korte Fingre var klart belyst og arbejdede rapt med Blyant og Viskelæder. Hun saá ikke hen til Sascha, da hun var vant til saadanne Besøg, og først efter nogle Minutters Tavshed sagde hun uden at hæve Øjnene fra Tegningen:

— Nu er der Ulve i Skoven.

— Jeg vil ikke læse mere, sagde Sascha. I dit Værelse er der varmere, hos mig blæser Sneen lige ind ad Vinduet.

— Ja, sid her og bliv varm.

Saa tav de stille en Stund. Sascha lyttede til Stormens Toner fra de svajende Trækroner; igennem den mægtige Larmen derude trængte den stille, hyggelige Lyd af Blyantens Kradsen paa Papiret — hvor mærkeligt, hvor dejligt!

— Lina!

— Ja?

— Du kalder mig saa ofte for Grækerlil! Jeg kan ikke lide det, jeg vil ikke ligne en Græker.

— Men kæreste lille Sascha ...

Hun gned haardt med Vidskelæderet og fortsatte:

— Kæreste Sascha — hvorfor ikke? Du tror maaske Græ-

kerne kun er ... disse ubarberede med Koralkæder ... Men f. Eks. Miltiades? Jeg selv vilde gerne ligne Miltiades.

— Nej, det vilde jeg ikke bryde mig om. Jeg vil helst ligne en Russer.

Der blev igen Stilhed nogen Tid.

— Byron var en stor Digter — sagde Sascha — han faldt i Kampen for Grækernes Frihed.

— Jeg véd det nok — svarede Linotschka, skønt det var første Gang, hun hørte, at Byron var død for Friheden. — Forstyr mig ikke, Sascha.

— Synes du, hun ligner en Grækerinde?

— Mor?

Spørgsmaalet var nyt og interessant, og Linotschka lagde Blyanten. De saá eftertænksomt paa hinanden, idet de forsøgte at huske, hvor de havde set noget Græsk; men de kom kun i Tanker om Gymnasiets Gips-Minerva med den krummede Hage og de tykke Læber.

— Nej, hun ligner ikke nogen Grækerinde! — sluttede Linotschka og sukkede af Anstrengelse.

Sascha smilede i den grønne Skygge.

— Jeg véd, hvem hun ligner. Skal jeg sige det? Hun ligner en Kone i Basaren, som sælger Sild, du véd — hende, der er omviklet med et Tørklæde.

— Nej, véd du hvad, Sascha! Mor — saadan én ...

— Jo, hun gør! Jeg kan ikke forklare dig det, men hun ligner hende — hun ligner hende! Særligt, naar ingen køber hos hende, og hun sidder saadan med sammenlagte Hænder uden at røre sig — og saa disse Øjne bag Tørklædet. Du tror det maaske ikke — men jeg har saadan Respekt for hende.

— Vent lidt, lad mig tænke efter.

Linotschka skjulte Øjnene under Brynene og lukkede Munden halvt op; pludselig hviskede hun:

— Sascha! Jeg har det!

Og stadigt hemmelighedsfuldt hviskende fortsatte hun:

— Inde i Kirken — paa venstre Side hænger et Billede ... Du véd? Paa det er der malet en Helgen — og dèr har du det ... Hun ligner en Ikone.

— Virkelig? sagde Sascha mekanisk.

— Nej, tænk rigtigt efter! Er det ikke uhyggeligt. En Ikone!

— Begge forskrækkedes. Deres dagligdags Moder — saa munter og levende, som nu blot var ude paa Besøg, men straks vilde være hjemme hos dem igen — dèr gik hun og lignede en Ikone! Hvad var dog det? Om hun nu pludselig slet ikke vendte tilbage? Fo'r vild i Natten! Ikke fandt hjem — forsvandt i Snestormen og gik ene et Sted langt borte og kaldte — Sascha! Linotschka! Hvor er I, Børn? ...

— Hvor skal du hen, Sascha?

— Jeg gaar Mor i Møde.

— Ja, gør det! Det er en skrækkelig Aften!

— Hun sagde, hun gik til Dobrovs.

I Forstuens Mørke skimtede de ved Gadelanternen de evindelige Gadepassanter og det forrygende Snefog.

— Hvor er min Hue?

— Her, her — jeg har den ... skynd dig!

Men Aftenens Uhygge sluttede lykkeligt: Helena Petrovna kørte frem foran Huset i Fiacre og mødte Sascha i selve Havedøren. — Baandet mellem Børnene og Moderen blev derefter ligesom stærkere. Der kom i Saschas Væsen overfor hende en egen tilbageholdt Ømhed og noget af Gentleman'ens fine Omsorg. Det var, som han fra den Aften følte sig som Voksen; han gjorde Moderen paa mandlig Vis sin Opvartning, fulgte hende om Aftenen og forsøgte, med tvungen Holdning, at optræde som Beskytter. Dette gjorde han med en saadan Værdighed, at hverken Linotschka, som intet unaturligt mærkede, eller selv Helena Petrovna, fik i Sinde at smile. Helgenbilledet i Kirken havde han en Dag betragtet uden at sige noget til Linotschka, og han havde set, at Søsteren havde Ret — der var virkelig en Slags Lighed; men han tænkte ikke længe over den; der var her vaagnet et barnligt, rent Instinkt for dette, at „alle Mødre er hellige". — Dog, han kom efterhaanden til at føle hele Styrken af Blodets Baand; Moderens evige Angst for et eller andet frygteligt Tab laa ogsaa dybt i ham, han lærte at kende Kærlighedens Pine, det lammende Tryk af en haabløs Venten ... al den forborgne, menneskelige Liden, der havde ophobet sig i hans Slægt, hav-

de lagt sig paa hans unge Skuldre; ved ham blev der kastet Lys over, hvad der laa inde i dens tunge Mørke.

Saaledes levede disse tre i snævert Venskab, tilsyneladende rolige og glade, og de byggede selv tillidsfuldt paa denne Glæde. Børnene omgikkes megen Ungdom, for hvilken dette Hjem og dets Skønhed var det fælles Midtpunkt. Der var vel nogle, som kun kom der, fordi der var saa smukt. — Enkelte blussende, sværlemmede Knøse kunde sidde hele Aftenen tavse og med kedsommelig Mine i et Hjørne; endog Sascha gjorde sig lystig over dem, skønt han overfor Moderen forsikrede, at det var intelligente unge Mennesker, der endog paa deres egne Enemærker kunde være paafaldende livlige.

— Hvorfor siger de da ingenting her? — spurgte Moderen ærgerlig, hun havde som Linotschka sine Yndlinge og sine Antipatier blandt Gymnasiasterne.

— Jeg véd ikke, de generer sig vel. Vær ikke vred paa dem for det, Mor. De siger ofte, at der kun hos os er virkeligt Liv.

— Dèr hykler de! — bemærkede Linotschka. — Timokin kan ikke engang danse; forleden Aften bød jeg ham op, men han blev siddende og stirrede paa mig som en Bøffel.

— Det er jo ikke alle, der kan danse, — sagde Helena Petrovna. — Mange vil hellere diskutere ... Men du maa jo kende dem bedre, lille Sascha!

Næste Gang forstærkede hun sin Venlighed overfor de tavse; det gjorde dem blot endnu mere stive og tilbageholdende, og hun ærgrede sig paa ny. Ialt var dog dette kun Bagateller, hun var ellers saa indtaget i denne kønne Ungdom, at hun kunde glædes ved blot at sidde i en Krog og iagttage deres Færd. En særlig Grund til, at den bedaarede hende, var, at ingen iblandt dem kunde maale sig med Sascha. Naar der blev sunget, eller man glimrede med Vid, var Sascha altid tavs; men rejste der sig en Disput, søgte enhver at faa Sascha paa sin Side: Er du ikke enig med mig, Pogodin? Og saa snart Pogodin havde taget Standpunkt, regnedes Striden for endt — det var, som trængte der sig bag Saschas stille

Røst endnu tusinde uhørlige Stemmer, som bekræftede Sandheden. Endog Helena Petrovna lyttede med Undren til denne Særegenhed ved Saschas Stemme; kun han selv bemærkede den ikke.

... Men hvorfra kom da dette hemmelige Tungsind, naar alt gik saa godt, og Livet var saa skønt? Var ikke hans Daggry som en glad Forventning om Middagen, og Middagen en Hymne til den kommende Aften? — Sejlede ikke altid Skyerne bort og bort — voksede han ikke fra Dag til Dag i Solens Varmestraaler? Pludselig — midt under den glade Leg, den stormende Idræt og Latter — steg fra Brystet det tunge Suk, Sjælens dødstrætte Klage. Legemet var saa ungt, den unge Vækst saa stærk, men Sindet forgræmmet og mødigt. Sjælen tørstede efter Hvile uden endnu at kende Arbejdet. Hvad var det for et tungt Slid, der havde gjort den saa besværet? — Hvad havde udtæret og udmattet den saa dybt? En kvalfuld Vinken og Kalden, dystert ømme Hviskeraab lokkede ustandselig. Et uhyre Øde kaldte paa ham, aabnede sine tunge, vise Ørkenøjne og talte til ham med en moderlig, en tvingende Røst: Sascha! Min Søn! Han levede som i en dyb Søvn, hvor Træernes natlige Brusen var Drømme om evig Hvile i Livets og Rummets Uendelighed.

Og bag al Moderens Væsen laa som en Understrøm den evige Uro. Den hjemsøgte hende uafladelig i Søvnen; hun stod op i Mørke, gik barfodet til Saschas Kammer og fandt hans Seng oprodet, tom og allerede kold; saa satte hun sig paa Sengekanten med optrukne Fødder og begyndte at kalde paa ham:

— Sascha!

Og et Sted i det Fjerne svarede Sascha:

— Mor!

Saa kaldte hun igen:

— Kom, — kom hen til mig ... Sascha!

Men der blev ikke svaret mere. Helena Petrovna vaagnede og saá sig om i sin Seng; længe kunde hun ligge og tænke over det drømte, medens hun ved Vinduet skimtede Grenene af de mægtige Træer, der piskede gennem Mørket. I sin nagende Bekymring stod hun da op og gik i Virkeligheden ind

til Sascha; men allerede i Døren hørte hun hans dybe Aandedræt og vendte tilbage. Ved alle Vinduer, som hun listede forbi paa sine bare Fødder, saá hun Grenene piske gennem Mørket. — „Der var dog bedre i Byen“ — tænkte Helena Petrovna da i sit natlige Øde.

IV.

Det frygtelige i Tiden rykkede alle Mødre nær paa Livet. Det kom ganske ubemærket, begyndte i det stille og fæstnede sig dybt i Landet med sine Panserfødder. Hvem tænker paa, medens Kalenderbladene forsvinder Dag for Dag, at Tiden gaar? Det røde Blod gød sig fra Østen over Rusland, det strømmede tilbage til Moderkilderne, samlede sig i smaa Pytter paa Land og i By og gødede Jorden for en kommende Høst. Alt var hensunket i Ro — og pludselig var alt fuldt af Uro. Og hvem af de grebne kunde nævne den Dag, den Time, det Minut, hvor det ene var forbi, og det andet tog sin Begyndelse? Hvornaar var Blodet der? Hvorledes havde alt været før, og hvad var der kommet? ...

Hvornaar var det, at Sascha vendte hjem Kl. 4 om Natten og forfærdede Helena Petrovna ved sit Udseende — var det før Mordet paa Ministeren, eller var det efter? Og var dette første Gang, Skrækken kom? Nej — den var der længe før! Den kom allerede, da Henrettelserne begyndte ... men hvornaar begyndte man at henrette? Var det, før Linotschka fejrede sin Navnedag, og Helena Petrovna lod alt flyde i Champagne og gav sig hen i de andres Glæde og Glemsel — eller var det efter den Dag? Nej, naturligvis var det før — det var, medens alle endnu forsamledes hos dem, da Børnene plejede at blive hjemme om Aftenen og Sascha foredrog „Sangen om Falken“*). Men hvornaar var det, man hørte op med at komme der — hvornaar indtraf den forfærdelige Aften, hin ulykkelige Lørdag, da ikke en eneste var kommet? Den traadte

---

*) Digt fra Revolutionsaaret af Maxim Gorki.

skarpt frem af Tidens Sammenhæng, denne Aften, grelt belyst i alle dens Enkeltheder, som de havde siddet dèr tæt omkring Lampen, der saa smaat var begyndt at ose.

Klokken var allerede henad ni, og der var endnu ingen kommet, skønt Gymnasiasterne sædvanligt begyndte at komme før otte. Sascha sad paa sit Værelse, og Linotschka ... hvor var Linotschka? — Hun sad vel alene paa sit. Allerede var den anden Samovar bragt ind, den stod nu og kogte paa det tomme, ventende Bord, da Helena Petrovna rejste sig og gik ind til Sønnen paa hans Værelse.

— Hvad skal dog dette betyde, Sascha? — Der er endnu ingen kommet — spurgte hun forundret.

Sascha lagde sin Brochure fra sig — en Brochure i rødt Omslag — og svarede ligegyldigt:

— De kommer vel ikke.

— Kommer de ikke?

— Nej, de kommer ikke — de forsamles i Aften hos Timokin.

— Men hvorfor dog ikke hos os? Jeg forstaar ikke ... og hvorfor har du intet sagt mig?

Pludselig skar en krænkende Mistanke igennem hende, og hun spurgte i en tør Tone.

— Men i øvrigt ... jeg forstyrrer jer vel? Ja, saa forstaar jeg alting. Hvorfor gaar du da ikke hen til Timokin? — Gaa dog, det er endnu ikke for sent!

— Bliv ikke vred, Mor. Det er ikke, fordi du af og til har forstyrret os lidt ... det gør saamænd ingenting, men véd du ... de siger, at vi er for belæssede med Skønhed.

— Fordi de ikke maa kaste Cigaretstumper paa Gulvet?

Sascha svarede strengt og med Eftertryk:

— Ja. Fordi de ikke maa kaste Cigaretstumper paa Gulvet.

— Timokin kaster alligevel sine Cigaretstumper, hvor han vil!

Sascha smilede ubehageligt og svarede intet. Han stak Hænderne i Lommen og begyndte at gaa frem og tilbage i Værelset, snart indhyllet i Skyggen, snart fremme i det skære Lys; hans graa Jakke var knappet op foroven, hvor

et Stykke af den hvide Skjorte stak frem — en Skødesløshed, som tidligere ikke én havde vovet. Helena Petrovna forstod selv, at hun tog for kluntet paa Sagen; hun gik langsomt frem i Stuen, førte Haanden over sit glatte Haar og satte sig roligt paa Saschas Stol.

— Jeg tager der saa dumt, — sagde hun og smilede endog. — Hvad er der egentlig i Vejen? — Sig mig det rent ud, Sascha!

— Du véd, jeg udtrykker mig daarligt, men jeg forstaar godt, hvad de tænker. Denne Skønhed, som du dyrker — han stillede sig op med Ryggen til Væggen — den kan være meget god, jeg selv har tidligere været saa glad for den, og jeg har stor Respekt for denne Stræben hos dig — men den duer kun, indtil der kommed noget virkeligt, indtil det virkelige Liv ... Forstaar du? *Nu* er der noget ubehageligt ved den, den er endog i Vejen. Mig gør den naturligvis ikke noget, jeg er jo vant til den. Men de andre vil ikke vide af den.

— Skønheden kan aldrig være i Vejen.

— Nej — maaske en anden Slags Skønhed! Men denne ... Jeg vil ikke krænke dig, Mor, men jeg synes, alt dette er overflødigt — hvorfor har jeg f. Eks. paa mit Bord denne Kniv med det mærkelige Haandgreb, naar jeg lettere kan skære op med en ganske almindelig Kniv? Eller denne Renlighed! — om den har jeg ofte villet tale med dig, den er som et Uhyre, der sluger al Tid! Regn en Gang efter ...

Men Helena Petrovna smilede ikke, da Talen faldt paa Renligheden. Hun saá kun, at Sascha blev rød i Hovedet og tænkte forvirret: „Nu kommer det forfærdelige! Har jeg ikke altid ventet det!“

— Regn en Gang efter! Naar jeg staar op, børster jeg mine Tænder, det er jeg vant til, jeg kan ikke undværе det ...

— Saa har du heller ikke en eneste daarlig Tand!

— En Gang skal de alligevel trækkes ud! — Det er hver Morgen tre eller fem Minutter.

— Hvad andet har du da saa travlt med?

— Nej, vent! — Saa gør jeg Gymnastik — det er jeg ogsaa vant til! — Der har du femten til tyve Minutter. Saa tager jeg

koldt Styrt og frotterer mig, til jeg bliver rød — ubetinget til jeg bliver rød ... over hele mit kostelige Legeme. Saa ...

Han fortsatte og regnede ud, at han hele Dagen var beskæftiget med at gøre sig ren. Imidlertid var Linotschka kommen ind, og de blev nu tre om Samtalen. Ogsaa Linotschka havde noget at klage over. Hun var, syntes det, den hele Dag optaget af sine Talenter.

— Ja, hvad andet har I da saa travlt med? — spurgte Helena Petrovna i en uophørlig Forundring; men de to andre blev ved med deres, og saa gik de alle tre ind og drak Te og havde det meget muntert, da Helena Petrovna uventet afstod dem lidt af Skønheden, og de straks derpaa slog lidt af i Spørgsmaalet Renlighed. Dette, at hun saa let gav efter med Hensyn til den evindelige Smag og Skønhed, der altid skulde saa nøje overtænkes, som hun ofrede alt, som hun regnede for Livets første Lov, det var vel det mest forunderlige ved denne minderige Aften. Den samme Aften — eller var det en anden Aften, hvor hun var i det samme let beslutsomme Humør — tillod hun Linotschka af en eller anden Grund at ophøre med Tegneundervisningen — ikke Musiktimerne ... hvornaar blev det Slut med Musiken?

Hvornaar hørte Børnene op med at gaa i Kirke?

Hvad var før, og hvad var efter? Dagene traadte frem i Erindringen uden Forbindelse eller Rækkefølge som Blade og Sider i en interessant Bog, naar man ved dens Slutning mindes, hvad der skete i den. Naar skete det, at de alle tre var Vidne til, hvorledes de skæggede Reservister blev jaget sammen paa Basarpladsen, og Helena Petrovna græd og var ved at synke om, medens Sascha holdt hendes Haand og talte til hende i en øm, ligesom grædefærdig Tone: Du maa ikke, lille Mor, du maa ikke! — Hvad maatte hun ikke? Naturligvis — det var før Czarens Manifest; men samtidig med denne Dag, ligesom dens Fortsættelse stod for hende hin Aften hos selve den sværlemmede Timokin, i hans lille ophedede Kammer, hvor Cigaretstumper flød overalt paa Gulvet og i Vindueskarmen, og hvor hun syslede om dem alle paa samme Tid som hædret Gæst og som opvartende Husholderske. Men sikkert var det, at der mellem disse to Episoder laa et Tids-

rum af mindst to, maaske endog tre Aar — og dog syntes de at falde sammen. En Gang blev hun kaldt op til Rektoren for Gymnasiet og fik at vide, at Sascha var udvist paa Grund af en eller anden Uorden, men senere viste det sig, at Udvisningen var taget tilbage. Hvornaar var det? Senere var det Forstanderinden for Kvindegymnasiet, der kaldte, og denne Gang var Talen om Linotschka — i hvert Fald var hun kørt hen til en lang Samtale med Forstanderinden — det huskede hun ganske klart. Og hvornaar skete det, at der i Byen viste sig Kosakker i Gaderne? Og hvornaar faldt den første terroristiske Hævnakt? Var det Mordet paa Gendarmobersten? Nej, først dræbtes en Gadebetjent og før ham en Politiinspektør; det var ved dennes højtidelige Ligfærd, at det sorte Hundrede faldt over to Gymnasiaster og pryglede dem næsten til Døde, og Helena Petrovna tilbragte en angstfuld Dag i den Tro, at den ene af de mishandlede var — Sascha. Og hvornaar var det, hun begyndte at fatte en navnløs Rædsel for dette „sorte Hundrede“, en Rædsel, der forfulgte hende i vilde, natlige Mareridt? Naar var der blevet sat Jernskodder bag Døren?

Men der var noget, hun huskede ganske klart, ja, selve Dagen, paa hvilken det hændte — den fjerde December, seks Maaneder før Saschas Forsvinden. Det var om Morgenen ved Teen. De drak endnu Te — Sascha læste i Avisen Navnet paa den nye Guvernør, der lige var kommet til Byen og allerede havde ladet tre Mennesker hænge, og Helena Petrovna blev pludselig som slaaet af en Erindring:

— Telepnev ... Telepnev ... Vent lidt, Sascha, lad mig tænke mig om. Hvad er hans Forbogstaver? P. S.? Javel: Peter Semenovitsch, din Faders bedste Kammerat, de gik i Skole sammen ...

— Gjorde de det?

— Ja, vist gjorde de! Og jeg, som kunde glemme det! — Din Moder bliver en gammel Kone, lille Sascha. Hvor kunde jeg dog glemme det! De var jo intime Venner!

Sascha tav stille og saá i Avisen — han var ikke mere Sascha fra fordum. Han var en Yngling i sit nittende Aar, høj — det saá man endog, naar han sad ned — mager og med et stærkt bygget, mørkebrunt Ansigt. Kun om Øjnene

endnu de samme dybe Ringe. Men disse Øjne var forandrede. Det var ikke det tidligere, gaadefulde, tunge Blik, træt ligesom af Sindets evige febrile Uro — denne Yngling saá lige ud, dristig og fribaaren, maaske med lidt Sørgmod, naar Øjnene dvælede længe og glemte at skifte Retning. Men endnu var han Dreng — han røg, men endnu med kejtede Lader, og Bordtæppet foran ham var altid oversmurt med graa Aske. Han havde, trods sin fuldendte Vækst, neppe Antydning til Overskæg, og der skulde netop Moderens graadige Blik til at opdage, at den mørke Lød var stærkere over hans haarde, kraftigt bøjede Overlæbe, end i hans øvrige Ansigt.

— Kom han ofte i vort Hus?

Helena Petrovna anede Spørgsmaalets Betydning, og hendes Hjerte begyndte at banke; men under Hjertets Uro blev hendes strenge Ansigt endnu strengere og roligere, og i hendes mørke, overskyggede, byzantinske Øjne kom der et Udtryk af Stolthed. Hun førte roligt Haanden op over det glatte Haar og sagde kort, uden den hjertelige Snakketone, i hvilken hun lige havde talt:

— Ja, han gjorde. Han kom ofte til din Fader.

— Og var I glade ved ham?

— Generalen elskede ham. — Vil du have mere Te?

— Nej Tak, sagde Sascha og gentog lidt efter — nej, Tak! Sig mig, Mor — hvad mener du egentlig — kendte du Generalen godt ...?

Saschas Læber fortrak sig i et utidigt muntert Smil:

— Vor General havde vel nu været Guvernør og havde givet sig af med at hænge Folk, han ogsaa! ... Hvad mener du, Mor?

Der fulgte nu en lang og pinlig Dag. Natten derpaa gik Helena Petrovna i sit Nattøj ind til Sascha, vækkede ham og fortalte ham alt om sit Liv med Generalen — om sit første Moderskab, om hans bitre Krænkelse, om sine Taarer og Liden under sin kvindelige Afmagt og stolte Ensomhed, som indtil nu ingen havde kendt. Ved hendes første alvorlige Ord havde Sascha straks rejst sig og sat sig paa Sengekanten, han hørte til et Øjeblik og sagde saa kærligt og resolut:

— Gaa ud et Øjeblik, lille Mor, jeg vil hurtigt klæde mig paa.

Hun huskede klart disse faa Minutter. Ved Dørsprækken, gennem hvilken der pludselig slog en skarp Lysstribe, hørte hun Sengens Knagen, Støvlernes Slag mod Gulvet og Vandfadets Klirren; det var tydeligt, at Sascha ilede med Paaklædningen. Og hun — forberedt og ventende — gled stille gennem det mørke Værelse og hviskede ind i sig selv, idet hun vred sine Hænder: „Begrib mig dog, Sascha, begrib mig dog!“ Uafladelig gled hun frem og tilbage uden at høre sig selv, graa i Mørket, som en fangen, lydløs, til Døde forskrækket natlig Fugl.

— Nej, nej — for Guds Skyld — sluk Lyset — havde hun sagt, da Sascha sagte kaldte paa hende. I Begyndelsen var hun forvirret, græd, drak Vand og oversprøjtede sig selv i Mørket, men da Sascha tændte Lyset igen, tog hun sig sammen, glattede Haaret, og beslutsom og fast, uden at udelade noget som helst, fortalte hun Sønnen i Rækkefølge alt det, han endnu ikke vidste om. Og da Sascha, som lyttede med spændt Opmærksomhed, gik hen til hende midt under Fortællingen og med sin hede Haand strøg hende hurtigt og nervøst over det glatte, graanende Haar, lod hun, som om hun ikke forstod denne Venlighed, der om lidt vilde blive vægret hende af den samme Haand, og spurgte smilende:

— Hvad — er der noget i Uorden?

Og hun tog sig til Haaret som for selv at ordne det. Men ved Fortællingens Slutning, foran denne frygtelige Udgang: At hun indtil da ikke havde tilgivet og aldrig vilde kunne tilgive Ægtefællen, holdt hun inde, sank Luften et Par Gange og tav stille i angstfuld Venten. Efter nogen Tavshed, da der ikke syntes at skulle følge mere, sagde Sascha eftertænksom:

— Hvad har du dèr fortalt mig, lille Mor! — Jeg kan egentlig godt lide din Fortælling. Sig foreløbig ikke noget til Linotscha!

— Godt! Men Sascha, min egen Dreng ... hvad mener du om Fader?

— Generalen? Generalen er død.

— Kald ham ikke saadan.

— Nej, du har Ret. Fader? Fader, ja ... du er bange for at sige, at du ikke forsonede dig med ham og aldrig vil kunne tilgive ham?

Helena Petrovna nikkede bekræftende med Hovedet, og i hendes Tindinger bankede de frembrydende Taarer:

— Jeg elsker ham.

— Men — tilgive ham kan du ikke?

Helena Petrovna rystede paa Hovedet: Nej, hun holdt nu Øjnene vidt aabne uden at blinke og hindrede dem ikke i at udtømme sig; en funklende Taage lagde sig over dem og ligesom oplyste Værelset for hende. Saa gød de hede Taarer sig ud over Kinder og Hals. Pludselig, som fortsatte hun en Tanke, der var blevet afledt ved Saschas Ord, sagde hun med en Stemme, der syntes hende selv haard:

— Sascha, maa jeg kysse dig?

Hvad var der saa sket? Saa kom det, hun aldrig kunde mindes uden at græde. Han stod dèr — aah, velsignede Væsen! — og troede, at han kun smilede! han vidste ikke, at han da, med sit Smil og sine Kærtegn, rejste sig for hendes Sjæl som en naaderig Konge, en lysende Herre, og skænkede hende den udødelige Glæde. — Aah, troskyldige Sascha! Hver Dag vilde jeg lide Smerterne ved din Fødsel for igen at se dig komme hen til mig og tale saa uudsigeligt! Jeg vil ikke høre efter dine Ord — ikke høre efter!

— Tal til mig, tal til mig, min egen Sascha!

— Ja, du hører jo ikke, Mor! Jeg spørger dig, men du ...

— Tal — bare tal, kære lille Sascha!

Jeg vilde da igen ligge i min Seng som beruset — beruset af Moderlykke.

Men én Ting vidste Helena Petrovna ikke om denne Nat. Da Moderen var gaaet, havde Sassha klædt sig af og lagt sig til Sengs for at sove ind igen, men kunde ikke glemme sig selv et Øjeblik. Hans Hoved arbejdede febrilsk, og Røgen fra hans utallige Cigaretter laa tykt omkring ham. Det syntes ham, som havde han nu løst en Gaade ved sin Skæbne, men

han kunde ikke klart bestemme, hvad det var, han havde gættet, og gentog kun ustandselig for sig selv: „Javel, naturligvis! naturligvis er det saadan! — Nu er alting klart.“ Og den afdøde Faders Billede, der ligesom skæbnebestemt havde holdt sig i hele sin Uangribelighed indtil denne Dag, stod for første Gang frem for hans Bevidsthed og slog ham ved sit fremmede Udtryk, og samtidig følte han i dette Billede for første Gang noget inderligt beslægtet. Han skelnede tydeligt hvert Haar i hans brede, firkantede Skæg, den blanke Isse midt i den blonde, krusede Haarvækst og hans stejle, stramt overtrukne Skuldre; han følte igen det ru i Berørelsen af Epauletterne, der virkede paa ham baade som noget venligt og noget truende samtidigt, og først nu blev han klar over den Følelse af Tyngde, som disse Epauletter indgav ham den Gang, for længe siden. Han huskede Faderens drønende Skridt, som hørtes gennem flere Værelser, hans Stemme, der paa Afstand lød som en Buldren, nærved som en hæs Skratten, og Oppasseren Timoschkis drukne Fjæs — Timoschki, der græd med et eget Raseri og velbehageligt sammensmurte Taarerne med Ansigtets dybtsiddende Snavs. Men hvorfor græd han? Og Moderen — der havde haft det Vovemod gennem syv Aar at brydes ene med Generalen — hvorfor sitrede hun af Skræk, naar hun hørte hans Skridt? Hun havde dog besejret ham? Eller havde hun maaske ikke? Havde hun vundet Kampen — hvorfor græd hun da nu? Hvorfor kunde hun da ikke tilgive, men kun forsikre, at hun elskede ham?

En Episode vendte atter og atter tilbage i hans Tanker. Det var ved en mindre Tropperevy. Moderen befandt sig paa Vej til den, og Generalen, som var til Hest, tog Sascha op foran sig. Han løftedes fra Jorden af et Par Hænder og saá pludselig lige foran sine Øjne den mægtige, nervøst sitrende Hestehals, medens han bag sig følte Faderens velkendte Kolos. Dyrets raa Snøften og den klirrende Støj fra Rytter og Seletøj gjorde ham saa angst baade for Hesten og Faderen, at han skreg op og krøb sammen. Jo haardere han blev knuget af den usynlige Næve, des mere krøb han sammen, indtil der var nogen, som tog ham ned. Da han stod paa Jorden igen, holdt han straks op med at græde og saá op mod Faderens

staalgraa Ørneøjne, der var rettet paa ham med et rasende Udtryk. Generalen bøjede sig ned fra Hesten og skreg til ham!

— Kujonunge! Ynkelige Fyr! Skam dig!

Og Hesten, tung og vældig som Faderen, trampede videre, skelede til ham og snøftede det samme: Kujonunge!

„Han skammede sig over mig for Soldaterne," tænkte Sascha igen. — „Var jeg bange — saa var det i hvert Fald ikke for Hesten. Han red med mig ogsaa før den Tid. — Nej, Deres Højvelbaarenhed! Jeg var ingen Kujon! Der laa noget andet bagved, dengang — noget, som jeg er ene om at forstaa. Altsaa — saadan er min Skæbne! Altsaa saadan! — Nu vel — du har selv villet det saadan . . .!"

Og allerede halvt sovende tænkte Sascha:

„Kan man komme løs fra sin Fader? Ja, man kan. Man skal da opsøge Præsten, sammenkalde Folket i Kirken og paa sine Knæ sige sig løs — det skal ikke blive til noget Judaskys — nej, jeg vil skrifte som Røveren . . . Men — siger jeg mig løs fra min Fader, bliver jeg ingen Russer. Nej — en Kujon er jeg ikke, jeg er en Russer! Men nu brænder jeg den af fra Gymnasiet — er jeg end nok saa meget Russer! — Det er urokkeligt afgjort. — Rejs Dem, Pogodin . . .!"

Saa slumrede Sascha ind.

V.

Det var i Marts, en Søndag.

Klokken var allerede tolv, da en vis Kolesnikov nærmede sig det Hus, hvor Pogodins boede. „Pokker til Gade!" — tænkte han, idet han sprang fra den ene tørre Plet til den anden og omhyggeligt udsøge de Sten, der af velvillige Folk var lagt paa Fortovet, saa man kunde balancere over de glitrende Vandpytter, det dybe Mudder og de smaa Øer af haard Sne. Han gik imod Solen, der kastede et blændende Refleks fra alt Smeltevandet omkring ham. „Pokker til Hus!" — tænkte han ærgerlig, da han gennem den aabentstaaende

Havedør saá hele Forgaarden forvandlet til en dyb Sø af Foraarsvand; Søen afspejlede klart det lave, hvide Hus med Træerne foran og den venlige Indgangstrappe. Paa Trappen stod en ung Pige og saá paa Kolesnikov, ogsaa hun spejlede sig i Vandet. „Fordømt — at der her skulde staa en Dame og kigge! Maaske er Pogodin ikke engang hjemme.“

— Hvad ønsker De? raabte den unge Pige til ham — skal De ind til Sascha? Gaa til venstre omkring Stakittet, dèr finder De en Vej! Længere endnu, længere endnu — til venstre!

Idet Kolesnikov lydigt fulgte den anviste Vej, saá han en smuk, aldrende Dame af slank Statur komme ud paa Trappen og følge ham med Øjnene. Hvor pinligt med disse to! Alligevel gik han hen til dem og hilste.

— Bor Gymnasiast Pogodin her?

— Ja — jeg er hans Moder. Er det vigtige Ting? Sascha er lige staaet op, han sidder og drikker Te.

— Vigtige Ting? — Ikke Spor! Jeg er en Bekendt af ham — Kolesnikov.

— Ah — en Bekendt! Det glæder mig. Værsaagod!

Ordene var elskværdige, men Stemmen havde en tydelig Klang af Mistanke og Uro, og Blikket var skarpt undersøgende. „Naa, hvad er der at gøre“ — tænkte Kolesnikov føjeligt, han var for længst vant til at høre denne Uro i alle Mødres Stemmer — „intet som helst at stille op — Uro hér, Uro dèr — for min Skyld gerne!“ Og HelenaPetrovna tænkte, idet hun betragtede ham: „Der er nu igen en af disse „Bekendte“ — nogle rare Bekendte! Drivende Galoscher og Skæg som en Røver — kun til at forskrække Børn med, barberet kunde han være god nok — det kommer blot aldrig i hans Tanker. Ak, du Milde! de er vist alle gode nok, men éns Hjerte gør de ikke let!“

— Mor! — sagde Linotschka, som gættede Moderens Tanker og var misfornøjet med dem — vi maa vise, hvor det er. Værsaagod — det er her ... Sascha, der er kommet Bekendte til dig!

Men Sascha lod til at forbløffes ved Synet af det sorte Skæg, de gule Kindben og det ophvirvlede Hoved. Han rynkede Brynene; øjensynligt var han ikke helt ukendt med

Kolesnikov. Dog var der i den Fremmedes runde, sorte, ligesom forundrede Øjne noget, der forsonede med ham, noget fortroligt og velkendt — han saá paa én, og det var, som fortalte han straks hele sit Liv og ventede evigt Venskab.

— Her har De jo saa at sige et helt Venedig, — sagde Kolesnikov med en dump Bas og saá rundt fra det ene Ansigt til det andet; de runde Øjne standsede med et Smil ved Linotschka, — desværre driver mine Gondoler, saadan har jeg arvet dem, saa at sige!

Linotschka saá muntert bebrejdende paa Moderen: Der ser du, han er ikke saa slem! og henvendt til Kolesnikov:

— Da vi var smaa, Sascha og jeg, svømmede vi hvert Foraar omkring i Gaarden paa Tømmerbjælker.

— Skal vi gaa ind til mig? sagde Sascha og rejste sig. Helena Petrovna saá med Bekymring paa Sascha og hans afbrudte Maaltid og sagde strengt:

— Du skulde hellere drikke din Te op, Sascha, nu skal jeg skænke for din Gæst.

— Nej, Tak! Giv mig to Glas ind paa mit Værelse!

Fra Spisestuens Halvmørke blev man som blændet af Sollyset inde hos Sascha. Paa Bordet straalede det gennemsigtige Krystalblækhus og kastede to regnbuefarvede Solpletter hen paa Væggen; vidunderligt føltes i det voldsomme Lys den Stilhed, der var i Værelset og foran dets Vinduer, hvor de nøgne Grene stod ubevægelige i Luften. Kolesnikov blinkede mod Lyset og sagde med et Tonefald, der skulde indeholde en egen Betydning:

— Foraar!

Sascha tav koldblodigt; som i Distraktion stillede han Blækhuset ind i Skyggen, og Solpletterne forsvandt fra Væggen.

— Deres Moder er bange for mig, men deres Søster ikke Spor, sagde Kolesnikov og gentog med et Suk. — Foraar!

— Har vi truffet hinanden før? Jeg husker det ikke rigtigt.

— Javist har vi — en enkelt Gang. Men der var adskillige til Stede den Gang, som De ikke kendte, og mig lagde De ikke Mærke til. Det var mig, der lagde Mærke til Dem — saa at

sige. Det er en Skam, at Deres Moder er bange for mig, hvad skal vi gøre ved det? — Tiderne er ikke til lange Undersøgelser.

Sascha rødmede let:

— Hvor var det? Jeg husker ikke.

— Det var dèr — Kolesnikov rykkede sit Teglas nærmere — hvor De — saa at sige — tilbød at dræbe vor kære Telepnev, og de Fjolser vidste ikke bedre end at forkaste det. Jeg vilde ikke være med i Komitéen længere og traadte ud. — Idioter — sagde jeg — rejs ad Helvede til! — Som om I her havde noget Valg! — sagde jeg. Men de løj simpelthen. Bange var de — allesammen!

Saschas Ansigt formørkedes.

— Det er mig ubehageligt at erindres om dette, men Tak alligevel, fordi De besøger mig, nu husker jeg Dem. Skænk Dem et Glas Te!

— Kald mig Vasili Vasiljevitsch — sagde Kolesnikov — jeg er allerede to Gange, hvis De vil vide det, stukket af fra Sibirien. En Ting gør mig ondt — jeg er ingen Orator, saa at sige, og Talenter har jeg ingen af.

— Heller ikke jeg har nogen Talenter — sagde Sascha og rettede for første Gang smilende sine Øjne paa Kolesnikov. Og ligesom denne straks havde givet sig til Kende ved sit Blik, saaledes overbeviste Pogodin nu med sit. Ved dette første Blik overbeviste han for evigt den nyankomne om noget glædeligt og noget uhyre betydningsfuldt. Med et bredt Smil aabnede Kolesnikov for de mørke, men kraftige Tænder og sagde i sin ru Bastone:

— Dèr forbavser De mig! — Hvem har gjort det Billede dèr paa Væggen? Det har vel De gjort?

— Nej, det er af min Søster.

— Deres Søster? Pragtfuld — den Søster!

Men pludselig blev Udtrykket mørkt, og med inderlig Fortrydelse sagde han:

— Det er en Ulykke, siger jeg Dem, at vi begge er saa talentløse! Jeg tror bestemt, De tager fejl af Dem selv — sig ikke, at De er uden Talenter! Kan de maaske ikke aabenbare sig? Det sker ofte med unge Folk. Talent og Talent er

to Ting, det er ikke blot, hvad man kan med en Blyant eller en Pen, om jeg saa maa sige.

— Intet som helst kan jeg. Jeg forstaar ikke engang at tale.

— Mærkeligt nok! Naa — De skal se, det kommer. Javel, det aabenbarer sig nok!

Kolesnikov kom pludselig i Oprør og begyndte at gaa op og ned ad Gulvet; da han havde lange Ben, og Værelset var lille, tog han kun fire Skridt ad Gangen, hvad der ikke generede ham, vant som han var til smaa Rumforhold.

— Du milde Fader! — udbrød han med dyster Heftighed, og Sascha var grebet af det uformelige i hans Skikkelse, der bevægede sig rastløs i disse fire Trin og af hans Ansigts sorgfulde, forgræmmede Udtryk — Hvad er det, De dèr siger! Naar han ikke kan tegne eller plapre med Tungen, saa hedder det evigt — han har intet Talent! Det er jo, om jeg saa maa sige, noget Sludder, højstærede Herre — noget tillært Sludder! Dèr sidder Talentet ham i hver eneste Træk, saa at sige, man faar ligefrem ondt af at se paa det, men han: „Næ, det er min Søster — næ, det er min Moder!“ Søster hér og Søster dèr! — Sludder simpelthen! Paaklistret Sludder!

Sascha rejste sig tungt fra sin Stol, men Kolesnikov tav stille, gjorde endnu et Par Ture gennem Værelset og satte sig, idet han sagde aldeles roligt:

— Teen er blevet kold. Det er her første Gang, jeg smager en ægte Te, og saa staar den og bliver kold!“

— Giv mig Glasset — jeg skal bringe Dem noget varmt.

— Behøves aldeles ikke, den er god, som den er! Hør, Kamerat — Vejret er fint! — Gaa med til Teglværket, dèr kan vi skyde lidt! Jeg har taget en Browning med.

— Jeg har min egen — sagde Sascha og tog op af Bordskuffen en forniklet, pudset, allerede ladt Revolver. Kolesnikovs Browning var sort, og begge stod nu længe og undersøgte interesseret hinandens Vaaben. Kolesnikov sukkede:

— Javel! Grumme Tider! En Ven af mig, en fortrinlig Browningskytte, fik aldrig Brug for sin Revolver. Bedre om han aldrig havde taget den i Haanden!

— Hængt?

— Næ — de sømmede ham inde, om jeg saa maa sige! Naa — skal vi gaa, Pogodin! De dømmer efter min Stemme, ikke sandt, at jeg kan synge? Men ikke engang synge kan jeg; som ung traf jeg et Fjols, der vilde lære mig det. Han troede, Idioten, at grave efter en Skat. Jeg kan vel nok være med i et Kor. Ogsaa Frøerne synger i Kor.

Alle Stier og Krogveje laa under Foraarsvandet, og Teglværket naaede de med Nød og næppe. Særlig Kolesnikov havde Besvær. Gang paa Gang tabte han sine Galoscher og slubrede i Vand til Anklerne; hans graa, slidte Benklæder var klistrede højt oppe af Mudder og Væde.

— De har et Par fortrinlige Støvler — sagde han til Sascha og spurgte sig selv: — Hvorfor køber jeg mig ikke saadan et Par? Det véd jeg egentlig ikke.

Mægtig og stille aabnede Marklandet sig for dem. Det blaa Fjerne sitrede i Foraarsvarme, og Skovene i Markbrynet fortonede sig luftigt mod den skære Himmel. Den blikstille Dag lovede en klar Aften og en stjerneklar Frostnat. Helligdagen laa over alting, endog Skydningen med Revolvere var som en glad Søndagsunderholdning, en harmløs Fornøjelse. Som Skydemaal brækkede Sascha et smalt Bræt ud af det møre Tag over et faldefærdigt Skur og klistrede paa dette et Stykke hvidt Papir. Først skød de paa femogtyve Skridt; af tre Kugler satte Kolesnikov de to ind, hvoraf den ene ved Siden af Papiret, og var tilfreds med Resultatet.

— Det er ikke enhver, der kan — sagde han opmuntrende; han skrævede ud paa de lange Ben, smækkede med Munden af Fornøjelse og vendte sig kritisk mod Sascha. Med let Ængstelse saá han, at denne blegnede et Øjeblik og underlig langsomt lagde den funklende Revolver fra den venstre over i den højre Haand, som klæbede den tung og kold til Fingrene. „Ynglingen skælver — tror vel, det er Telepnev, han skyder paa. Men Haanden sidder godt paa ham.“

Og den blege Sascha satte alle tre Kugler ind, to af dem i selve Centrum. Kolesnikov brummede bifaldende, og Sascha, der var bleg endnu, sagde med synlig Glæde Revolveren i venstre Haand og sagde:

— Ja! — Jeg skyder godt. Skal vi prøve paa fyrretyve Skridt?

— Prøv selv. Jeg vil ikke spilde Patronerne.

Alligevel skød Kolesnikov igen, da de havde forlænget Afstanden, og fejlede, medens Sascha ogsaa denne Gang traf Centrum med to Kugler — den ene ved Siden af den anden.

— Og det er altsaa ikke Talent? — raabte Kolesnikov begejstret — gaa Fanden i Vold, Pogodin! Javel — med det Talent kan man jo saa at sige skrive en hel Roman.

— Naa ja — de forkastede det altsaa, kom det lidt efter tørt fra Sascha med Hentydning til Komitéen, — kom, Vasili Vasiljevitsch, skal vi sætte os! Her har vi det godt.

De fandt en lille, tør Plet, lidt afbleget Grønsvær fra Aaret forud, tog Overfrakkerne af og satte sig. Her sad de længe tavse, strakte sig mod Solen, drømte med Blikket i det stille Fjerne og lyttede til den usynlige Bæk. Sascha tændte sig en Cigaret.

— Naar jeg saadan hører Bækken, maa jeg altid tænke paa strømmende Taarer, — sagde Kolesnikov opbyggelig og sukkede. Og Sascha, som ventede Svar med Hensyn til Telepnev, ærgrede sig over Opbyggeligheden, over det svulstige i Frasen og over Sukket. Han tav stille og ventede med indre Lede paa Fortsættelsen. Pludselig lo Kolesnikov.

— Naar jeg saadan betragter Dem, Pogodin, maa jeg undre mig over, hvor korrekt De er, om jeg saa maa sige. Som om jeg ikke kendte Dem! Min Salighed — som jeg kender Vejen hjem!

— Hvorfra kender De mig saa godt?

— Hvis jeg ikke kendte Dem, havde jeg ikke besøgt Dem — sagde Kolesnikov alvorlig igen. Naa, men sig mig engang — hvorfor valgte De egentlig Telepnev? Hvad er han da for en vigtig Fugl, at man skulde lade sig hænge for hans Skyld? Om Deres oprigtige Mening var saamænd ingen i Tvivl ...!

Sascha blev pludselig forvirret.

— Telepnev? — spurgte han usikkert. Jeg synes, Grunden er klar nok. Desuden havde jeg mit eget Synspunkt, ja, mine egne personlige Grunde.

Og glemmende Kolesnikov hengav han sig pludselig med

al Tanke til det sælsomme, tyngende og, som det syntes, aldeles ørkesløse, som den sidste Maaned havde bragt ind i hans Tanker: Grubleriet over hans afdøde Fader, Generalen. Efter hin Nats Samtale med Moderen forekom det ham, som havde han netop nu, da han vidste og forstod alt, for Alvor begravet sin Fader; og denne Følelse holdt sig de første Dage. Men nogen Tid gik, og pludselig mærkede han, med hvilken Vælde, med hvilken Almagt Faderen allerede længe havde behersket hans Sind; og jo længere Tid der gik, des dybere rodfæstedes denne Magt. Det, som syntes at være Døden, sporedes i al Følelse og Erindring som en vidunderlig Opstandelse, som Begyndelsen til et nyt og hemmelighedsfuldt Liv. Alt glemt rejste sig paa ny, alt, hvad der laa begravet i Hukommelsens Smugkroge eller var forflygtiget i Tidens Løb, samlede sig til et eneste Billede, overvældende i sit Omfang og sin Betydning. Og her — paa den disede Steppe, hvor Søer og Holme flød om hinanden som i et Drømmesyn, nær ved saa klare og virkelige, men længere ude i Horisonten smeltende sammen i et evigt, gaadefuldt Fjerne, her, med de blaanende Skove i Steppens Bryn, fremstod igen for hans Blik de kendte, de manende Træk. En sælsom Tid for ham! Knivskarpt slog et indre Had imod noget, der spændte ham som en brændende Kærlighed, pludselige Flammeblink slog ned i Erindringens forborgne Dyb, en blodig-festlig Ild kunde besætte ham og saa kvæles i Sindets Mørkeskyer. Med ét vendte Sascha sig mod Kolesnikov og spurgte:

— Er De Russer?

Kolesnikov, der havde betragtet Sascha med en Opmærksomhed, der havde været fornærmelig, om Sascha havde bemærket den, svarede ikke straks:

— Ja. Et Spørgsmaal ganske uden Betydning!

— Min Moder er græsk.

— A—ha! — det var godt!

— Hvorfor mener De?

— Det er godt Blod — Martyrblod, om jeg saa maa sige.

Sascha saá indtaget ind i hans runde, sorte Øjne og tænkte: „Hvilken Særling! Med det Udseende bærer han Sportshue! Men jeg kan godt lide ham.“ Højt sagde han:

— Byron døde for Grækernes Frihed.

— Vaas! Den, der vil lide for Friheden, søger ikke af den Grund fremmed Land. Hvor — sig mig det — er der saa megen Frihed, at man ikke gider have mere? For øvrigt — hvad De sagde om Telepnev — om disse her egne Grunde, som De havde — er aldeles ikke i min Smag. Egne Grunde! — Forfængeligt Præk!

Kolesnikov kom i Oprør og gav sig til at vandre frem og tilbage; skønt der var Plads nok, vedblev han at dreje sig om sine evindelige fire Skridt, og ved hvert Skridt slubrede hans Galoscher højlydt, hvad der synligt irriterede ham.

— Ser De her,—raabte han og rettede sig i Vejret, stiv som en Telegrafpæl. Her er mit Eget! Ingen i Verden har fornærmet mig, om jeg saa maa sige, og ingen har fornærmet min Kone, og i det hele taget har jeg ingen Kone. Ingen har heller fornærmet min Kæreste — noget som helst eget Udestaaende har jeg altsaa ikke. Her, ved min Haand — ved denne her — klæber Blod! Hvad tror De? Kunde jeg udgyde det med noget af mit Eget paa Hjertet? Præk, siger jeg! Af Samvittighedsnag var jeg kreperet.

Han traadte hurtigt hen til Sascha, bøjede sig ned imod ham og slog vredt i Luften med Haanden:

— Hør en Gang, Yngling! Ingen Snak! — Hvis det gælder dit eget, saa lev efter Loven, og er du ikke tilfreds, saa vent paa en ny. At slaa ihjel — det kan jeg sige dig af Erfaring — er en frygtelig Sag, og kun den har Retten til det, som intet Eget besidder. Kun han kan holde det ud, om jeg saa maa sige. Er du ikke ren, ren som et Lam, saa afsværg og fly det, Yngling! Det siger jeg dig af Menneskekærlighed!

Han var kommet ind i en Art Raseri, det brændte i hans stive Øjne, og pludselig brølede han af fuld Røst som i Delirium:

— Paa Knæ! — Ned paa dine Knæ, Dreng — og afsværg!

— Nej — sagde Sascha og rejste sig lynsnart med afværgende Haandbevægelse mod Kolesnikov. Hans Ansigt var blegt og stenhaardt. — De skriger omsonst! — De forstod mig ikke! Der var intet og er intet af mit Eget med i dette. Intet — hører De!

Kolesnikov gjorde en barsk Undskyldning.

— Naa ja, Pogodin, det er Tider nu, saa man ikke kan vende sig noget Sted hen uden at tro sig i et Galehus, saa at sige.

Men ti Minutter efter, da de gik hjemad, var Kolesnikov munter igen og fantaserede over sine „Gondoler“. Og i afrevne Ord mellem Spøg og Springen over Vandpytterne, fortalte han om sit lidelsesfulde Liv i „Pasafdelingen“, som han udtrykte sig. Han var opdraget til Veterinær, men havde ogsaa været Statistiker og havde tjent ved Jernbanen. Et halvt Aars Tid havde han redigeret en lille Avis, som havde bragt og endnu holdt sin Udgiver i Fængsel. Nu var han ansat ved den stedlige Jernbaneforvaltning.

— Og hvem var Deres Fader? spurgte Sascha.

— Min Fa'r? Et vanskeligt Spørgsmaal! Vor Slægt Kolesnikov er betydelig og gammel. En Linie stammer fra Rurik, og vort Vaaben er et Hjul og en Bastsko, om jeg saa maa sige. Men ifølge en historisk Misforstaaelse var vor Bedstefader og Bedstemoder livegne Bønder, og min Fader begyndte i sin By en lille Handel og Udskænkning af Brændevin. Slægtens Glans genopstod, saa at sige, og vi bærer nu følgende Skjold: En mod et grønt Billardbord hældende Flaske, hvorunder Devisen: „Vennernes Gensyn“.

— Lever han?

— Jeg er bange for det! Og er han ikke kreperet, fører han sikkert an i „det sorte Hundrede“ — et ærgerrigt og skarpsindigt Menneske, siger jeg Dem. Han satte mig i Veterinærskolen med den Begrundelse, at det er bedre at omgaas Kreaturet end Mennesket. Brødre har jeg ogsaa — noget vidunderligt Rak, om jeg saa maa sige.

— Hvorfor taler De paa den Maade? — vrængede Sascha.

— Hvad? — Er det for grovkornet? Sangen har ogsaa en Tekst, om jeg saa maa sige. Javel — de har allerede for længst begravet mig. Efter at jeg fik en Dom over mig, som til Held for min Hals ikke blev fuldbyrdet, har de forlængst klynget mig op — sluttede Kolesnikov godmodigt.

Sascha forvirredes ved disse pludselige Overgange fra Ophidselse til Ro, fra Brutalitet og Kynisme til den blødeste

Godmodighed, næsten til barnlig Naivitet; han kunde ikke — hvad der sjældent hændte den stærk følende Sascha — gøre sig sit Forhold til sin ny Bekendt rigtigt klart; snart vakte han ligefrem hans Modbydelighed, snart følte han i sit Hjerte noget varmt, vemodsfyldt for ham, noget, der ligesom mindede ham om en inderlig elsket Slægtning. Det rørte ham ogsaa, at Kolesnikov altid efter sin sælsomme, næsten sygelige Opbrusen ikke blot blev stille i sin Tone og talte til ham som til en Ligemand, skønt han var hele tyve Aar ældre end Sascha, men han ligefrem ydmygede sig for ham og lyttede til hvert af Saschas Ord med en usædvanlig Opmærksomhed, ja, næsten med Ærbødighed.

Han fulgte Sascha helt hjem, og ved Havedøren spurgte han som for at kaste en Bro mellem dem her, hvor de skulde gaa fra hinanden hver med sine Tanker:

— Har De læst Avisen?

— Nej, jeg naaede det ikke.

— Seksten hængte. Naa — Farvel, Pogodin! Men én Ting vil jeg sige Dem — De skyder herligt. Jeg er perpleks over Deres Talent. Sig mig — det skulde vel ikke være nedarvet?

Sascha fik noget dystert i Blikket, men saá den andens aabne, naive Øjne hæftede paa sig med ægte Nysgerrighed og lo:

— Nej, jeg tror ikke. Jeg har kun arvet lidt fra min Fader. Desuden ... jeg husker ham neppe, han er død for otte Aar siden. Farvel!

Saaledes stiftede de Bekendtskab. Idet Sascha saá efter den bortvandrende Kolesnikov, anede han mindst af alt, at denne Særling, der sprang saa bekymret om mellem Vandpytterne, skulde fortrænge Moder og Søster fra hans Liv og stille ham selv paa den yderste Grænse af menneskelig Rædsel. Og medens han saá paa den stille Foraarshimmel, der spejlede sig dybblaa i Pytter og Vinduer, mærkede han intet til den Skæbne, som nærmede sig ham, og som skulde tilintetgøre ham, endnu før det igen blev Foraar.

VI.

Hele den Dag var Sascha i overstadigt Humør. Efter Middag tog han Avisen, som de andre allerede havde læst. Han gennemledte Overskrifterne og opfangede straks Ordet „Seksten“ ... saa lagde han Avisen væk — han vilde ikke læse nu — hvad kom det ham ved? Om Aftenen, da Himlen var stjernebesaaet, og Isskorperne klirrede under Fødderne, tog han Linotschka under Armen og spadserede ud til Badehøjene, hvorfra der om Dagen aabnede sig et vidt Blik over Floden, der var steget over sine Bredder. Paa Vejen skabede han sig saa komisk, at Linotschka mistede Vejret af Latter; han antog en Gang som en gammel paralytisk General og lod, som om Linotschka var et ungt, danselystent Pigebarn, der gjorde Løjer med hans vanvittige Efterstræbelser — han pressede Haanden mod Hjertet og talte højtravende Dumheder. Idet han agerede den yderste Grad af Vanvid, glemmende alt omkring sig i Elskovsekstase, rystede og svingede han hende langs hele Fortovet, og flere Passanter saá efter dem, snart indignerede, snart smilende, medens Linotschka var ved at kvæles:

— Aah, nej, min egen Sascha — hold dog op! Jeg kan ikke længer ... jeg faar Krampe!

— A-a-ah, min Buttede! skreg han i Delirium, elsker du mig eller ej? Bekend, Frække!

— Sascha! Hør op ... jeg falder!

Det endte med, at han stødte hende hen i et Vandhul, saa hun blev vaad om Fødderne og var alvorlig vred nogle Minutter. Men det gik straks over, og med Hovedet kastet langt tilbage stirrede hun op i Stjernehimlen og sagde:

— Hold godt om mig, Sascha, lad mig gaa lidt paa denne Maade!

Det var, som dalede de blege Stjerner ned imod hende, som om hun sugede Luften i sig fra blaa, gennemsigtig-smeltende Dybder, hvor hun gennem Uendeligheden saá ind til Udødelighedens straalende Fest. Hendes Hoved begyndte at svimle, hun rejste det fremad igen, plirrede med Øjnene mod den søvnige Gadelanterne og skævede smilende til Sascha. Med et Suk sagde hun:

— Ak, Sascha — om du nu altid var saadan!

— Hvadbehager? Synes du ikke om Tilbederen?

Linotschka svarede blidt.

— Hør nu, Sascha! I Gaar spurgte Sjenia Egmont igen efter dig.

Sascha rødmede i Mørket og sagde vredt:

— Jeg har dog bedt dig om ikke at tale til mig om Egmonts.

— Jeg véd det. Jeg siger ogsaa kun: Om du nu altid var saadan som i Dag. Du er snart nitten Aar, lille Sascha!

— Dèr taler Moder igennem dig.

— Ja, lad det saa være Moder, — sagde Søsteren egensindigt. Moder véd, hvad hun siger.

— Ja, lad gaa! Men hør nu, Lina — skal vi ikke høre op med dette, jeg vil ikke skændes i Dag.

Hvad var det, der i den senere Tid var kommet ind imellem dem, som flere Gange havde bragt dem til at strides alvorligt? Hver Gang forblev den egentlige Aarsag til deres Sammenstød ubekendt, skønt det i Reglen begyndte med et Ordskifte om Saschas Karakter; Linotschka var begyndt at bebrejde ham, at han havde forandret sig, at han var blevet en hel anden end han var fordum. Medens han paa sin Side klart følte, at Forandringen ikke laa hos ham, men netop hos Linotschka, som begyndte at komme bort fra sig selv. Det viste sig kun i Smaating; det var begyndt for en Maaned siden, da Linotschka pludselig blev lidenskabelig opbragt paa Grund af en genoptagen Tegning, som hun i lang Tid havde forsømt; at den afvænte Haand ikke lystrede hende, havde irriteret hende indtil Graad. Men ikke blot sammen med Linotschka — ogsaa i Gymnasiet mærkede han begyndende Strid, og ligeledes her var de egentlige Aarsager uklare; alt syntes at være som hidtil, og dog laa der ligesom en Irritation mellem alle, og pludselig, ubemærket, var Striden der. Endnu i Forgaars, om Lørdagen, fortalte Groman til Forandring en slibrig Anekdote, og alle lo. Ganske vist — Groman blev bagefter ubarmhjertigt hudflettet, og han — en mager Tysker — havde næsten med Taarer svoret ikke oftere at fortælle slige Raaheder, men en Kendsgerning blev staaende:

I det første Minut havde man lét. „Om jeg saa skal slide mig i Stykker, vil jeg have min Eksamen“ — tænkte Sascha og gav sig atter Foraarsnatten i Vold, „— paa Universitetet skal alt blive anderledes!“

Paa Badehøjene myldrede det med Søndagsfolk. — Ved Strandbredden skimtede man de rolige Lys paa den anden Side, hvor Landsbyen laa. Tæt ind under Højen brændte kulørte Lamper, og man var allerede i Færd med at ophede Badstuerne til om Mandagen; den hvide Damp lyste omkring Lamperne og svandt bort i Mørket. Der kom Bevægelse i Mængden, — Aarets første lille ubekendte Damper gik forbi, der viste sig en rød Ild, og saa kom den, lydløst boltrende sig gennem Flodens Mørke — lille, ubekendt og frejdig i sin natlige Vagabonderen. Oppe paa Højen skreg man:

— En Damper! en Damper!

De lyttede efter Venindernes Latter og Timokins buldrende Stemme for at naa hen til deres Kres af Gymnasiaster; de fandt dem siddende paa en lav Bænk og et Gelænder, bag hvilket en mørk, stejl Skrænt med endnu nøgne Træer sænkede sig i Floden.

— Du falder ned, Timokin, staa hellere af! — sagde en Stemme, men Timokin, der lod til at være beruset, svarede brovtende:

— Gaa væk, Broder — jeg balancerer som en Hund. Paa en Hypothenuse kunde jeg spadsere, om det gjaldt!

Der var hændt dette, at den brave, tavse, en Gang saa forlegne og glohede Timokin var begyndt at drikke og var blevet helt utvungen og fuld af Vits; man lo ad ham, og han ivrede efter Bifaldet.*)

---

*) Disse og de følgende Træk af russisk Ungdomsliv fra Tiden 1905—06 er for ikke-russiske Læsere værdiløse uden Forstaaelsen af det unge Rusland ved Revolutionens Nedkæmpelse. For den russiske Ungdom var Revolutionen som Kristendommen for de første Kristne. Arbejdet for Revolutionen holdt de unge Mænd og Kvinder i en aandlig og legemlig Askese, der gennemtrængte al deres Tænken og Talen, deres hele Livsførelse. Revolutionens totale Skibbrud slog Ungdommen med almindelig moralsk Opløsning. Under denne Opløsning modnes Sascha Pogodin. (Overs Anm.)

„Naa, der faldt jeg nok i!“ tænkte Sascha og rødmede paa ny: Han blev trykket varmt i Haanden af den tavse, tilbageholdne Sjenia Egmont, hvis Ro og Skønhed altid fik hans Blod til at banke.

Mod alle Linotschkas Veninder fra Gymnasiet og i det hele overfor alle Kvinder var Sascha uudholdelig ærbødig; han fik selv de dristigste, de mest sprudlende til at stivne; deres Tunge lammedes ved hans dybe Bøjning, eller naar han højtideligt bød dem Armen og saá ud, som forberedte han sig paa at forrette en Messe eller foredrage et Heltedigt. Skønt han hver Aften ledsagede den ene eller den anden af dem hjem, var han stadig ikke kommet paa, hvad man kunde tale med dem om, som ikke fornærmede dem eller ved et eller andet ubehændigt Ord ødelagde deres fortryllende Drømmeri. Saaledes kunde de gaa hele Vejen tavse og højtidelige ved Siden af hinanden; kun af og til vovede han et ærbødigt: „Vær forsigtig, her er Stenbroen hugget op!“ — eller lignende.

Disse Ture var ham en Lidelse, og særlig, naar de gjaldt Sjenia Egmont, den smukke Sjenia Egmont, der var saa harmonisk, saa slank og bøjelig som et Siv.

Efter at de første Gang havde spadseret sammen uden at veksle et eneste Ord, sagde han resolut til Søsteren:

— Hvis du vil have, jeg skal ledsage hende, maa du gaa med os.

Linotschka blev heftig, men gik dog ind paa Betingelsen, og saa gik de tre da sammen — Linotschka snakkende løs om alting, de to andre skridende Arm i Arm, højtidelige og tavse som Statuer. At Sjenia Egmont fra Tid til anden ligesom trykkede hans Arm, tydede han altid som en tilfældig Bevægelse, der gennem det tynde Kjoleærme let føltes stærk og varm. Alligevel — hver Gang det skete, faldt Hjertet i Livet paa ham, hans Fødder hørte op med at føle Stenbroen under sig og havde svært ved at lystre ham. I en Slags ubehagelig Bevidstløshed gled han da gennem Luften, men under denne følelsesløse Gliden mærkede han stadig det stærke, varme Tryk gennem Ærmet.

— Damperen er lige gaaet forbi — saá De den? — hørte han nu Sjenia Egmont spørge.

— Ja, jeg saá den — svarede Sascha og rejste sig pludselig i Vejret. Undselig rettede han sit tyngende Blik mod den talende, og under den hvide Hatteskygge mærkede han noget komme sig i Møde — noget lige saa undseligt, noget dunkelt lysende, skønt, baade fortroligt og sælsomt — sikkert et Par Øjne! Og gennem disse sælsomme Øjne følte han atter Foraarsnatten. Der bølgede noget i Dybden af hans Hjerte som en stille, brændende Bøn. — Men nu kom den drukne Timokin hen til ham og trak ham til Side.

— Hør en Gang et Ord, Sascha, Kamerat! Døm ikke for haardt om min Fuldskab! De andre forstaar ingenting — men du, Sascha, forstaar og tilgiver alt!

Han førte Sascha endnu et Par Skridt længere bort, og med en hemmelighedsfuld Blinken brummede han tæt ind i Ansigtet paa ham:

— Hør nu! — Revolutionens Kraft er fuldstændig brudt. Jeg siger dig her — saadan under fire Øjne: Revolutionens Kraft er aldeles færdig! — Færdig!

— Hvor din Drikken er modbydelig!

— Sascha! — Du er en ren — du forstaar ikke dette. Har du læst Avisen i Dag? — Naa, altsaa — hys-ss! Stille! Du tror paa Dobrovolski, véd jeg — tro ham ikke, Sascha! — en forbandet Karl! De er Skurke allesammen, jeg har forstaaet dem til Bunds og vejet dem fint. Sascha, Kamerat, hør mig! — Gaa i Kloster som Ofelia. Hvad mig angaar, saa kender jeg min Vej.

Man skulde til at gaa, men Sascha blev; han satte sig med Vilje saaledes, at Sjenia Egmont ikke kunde naa hen til ham. I den almindelige Samtale opfangede han tre Gange Ordet „Pornografi“, som endnu klang nyt og ejendommeligt. Opmærksomheden samlede sig om Dobrovolskis kraftige Stemme:

— Nej, sig mig — hvorfor er det kun den russiske Revolution, som maa ty til en Sørgemarsch? Digtere har vi saa mange af, at man ikke kan hænge dem efter hinanden, og ikke én af de Kreaturer har fundet paa at skabe vor russiske Marseillaise! Hvorfor skal vi altid nøjes med Affald fra Europas Bord?

Gennem Mørket hørtes Timokins Stemme:

— Sascha! — Hører du? Hun har endnu ikke — Niobe — opslidt de Støvler, i hvilke hun vandrede til Ægtefællens Grav, badet i Taarer!

— Sko, Timoscha! — ikke Støvler!

— Timoscha — du er selv en Støvle!

— Hør, Timoscha! — begynd igen: — at være eller ikke være!

— Hører du, Sascha?

Men Latteren forstummede. Fra Floden blæste det koldt, og nogle Minutter sad alle tavse. Ved Badstuerne gav man sig til at slukke Lamperne, kun en enkelt brændte endnu; ned over Skrænten var der bælgmørkt. En kvindelig Stemme spurgte:

— Har De læst Aviserne?

— Ja! Seksten!

Efter en kort Tavshed kom der fra en umoden Basstemme ligesom en Slutning paa alle Tankernes Kæde:

— Ja—a—a vel, Børnlille!

Et Par Stykker lo. Timokin brummede paa ny sit tragiske „Hører du, Sascha!“ hvad der fra en enkelt Side indbragte ham Benævnelsen „Kassandra“. Saa var der nogen, der begyndte en Disput — men Sascha havde rejst sig og gik nu hurtigt over paa den menneskefomme Side af Højen, hvor han tog Fart paa, som om han var jaget. Med hvert Minuts Ensomhed følte han sig stadig mere lettet, gennem Foraarsnatten følte han atter Dønninger imod sig af noget vidunderligt, og han gik længe, ligesom Linotschka for lidt siden, med tilbagekastet Hoved og Blikket mellem Stjernerne. Han tænkte ogsaa paa Kolesnikov, og hans Glæde ebbede stille ud, medens hans Skridt blev langsommere og tungere. „Jeg maa skaffe mig Oplysninger om ham“ — tænkte Sascha og tilføjede. „Nej — hverken ham eller nogen anden i Verden fortæller jeg noget om Sjenia Egmont“.

Helena Petrovna blev forbavset over, at Sascha vendte hjem alene, og hendes moderlige Helgenøjne hæftede sig bekymret paa Sønnen:

— Men Lina? — I har vel ikke igen haft nogen Strid?

— Nej, vist ikke, Mor — smilede Sascha og kyssede hengivent hendes endnu sorte Hoved. — Vær ikke bange, hun bliver fulgt. Hvorfor kan du nu ikke tænke dig, lille Mor, at jeg har Lyst til at være lidt alene med dig i Aften?

— Har du virkelig, min Dreng?

— Javel! Giv mig lidt Te, Mor!

Men allerede paa Dørtærskelen vendte hun sig om og spurgte:

— Denne her — Kolesnikov — han har vel ikke bragt dig noget slet?

— Kun godt, kun godt, Mor — han er en Særling.

Linotschka blev stadig borte, og efter Teen bad Sascha sin Moder om at spille „Tula-luli“ for sig. Rødmende og uden rigtigt at vide, hvad hun skulde tro, satte hun sig til Klaveret. Straks var hun lidt generт over sine forhærdede, uvillige Fingre, men til hendes Undren fandt og gengav de hurtigt de naive, rørende Toner. Det var ikke med den Følelse, en Moder lægger i sin Vuggesang — det var ikke nogen Slags Bøn, der kunde udtrykkes i Ord. Nej, det var, som gik Strengene gennem selve hendes Hjerte, der klang som et kosteligt Instrument, inderligt velsignende, ømt kyssende. Et Øjeblik saá hun over Skulderen hen paa Sascha — dèr sad han, med Hovedet støttet i Haanden og lyttede og drømte — hendes elskede Søn, Sascha.

Da de sagde Godnat til hinanden, saá han længe paa Moderen og sagde:

— Mor — har du virkelig ikke et eneste Billede af Fader? Tænk dog paa, jeg har jo saa godt som aldrig set ham.

Helena Petrovna saá tavs paa ham. Tavs gik hun ind i sit Værelse, og tavs rakte hun ham Portrættet.

VII.

Den næste Dag rettede Sascha til forskellige Sider Forespørgsler angaaende Kolesnikov og erfarede følgende: Kolesnikov havde virkelig været Medlem af Komitéen og Kamporganisationen, men var for en Maaned siden af en eller an-

den ikke helt klar Aarsag traadt ud af Partiet. Nogle mente, Skylden laa hos Kolesnikov selv, der allerede i længere Tid havde hældet til den rene Anarkisme, hvorfor Partiet havde foreslaaet ham at træde ud; andre beskyldte Partiet for Uvirksomhed og indre Splid og betegnede Kolesnikov som et Menneske af den voldsomste Energi, med en Fortid fuld af Kamp og med en Dødsdom over sig for Mordet paa den Nikolajevske Guvernør. Kolesnikov var det lykkedes at flygte fra selve Retsbygningen, og i sin Tid havde denne fortvivlet dristige Flugt bredt hans Navn ud over hele Rusland. Man fortalte endvidere, at Kolesnikov var den ene af Deltagerne i den berømte Episode, hvor tre Revolutionære i næsten ti Timer havde udholdt en Kamp paa Krudt og Kugler med Politiet og Militær, som havde omringet deres Hus, en Kamp, som endte med, at de alle tre var undkommet af deres sammenskudte Gemme. „Og den Skikkelse!“ tænkte Sascha om sin nye Bekendt og dvælede med et eget Velbehag ved hans lange Ben, hans Cyklehue og hans runde, naive Øjne, „og jeg, som tog ham for en Komediant! — en betydelig Fyr altsaa!“ En af Saschas vigtigste Kilder forholdt sig skarpt afvisende, ja, med aabent Fjendskab til Kolesnikov og antydede, at han havde forelagt Komitéen en overordentlig storslaaet, men taabelig, ja, forrykt Plan; hvori denne Plan bestod, kunde Sascha ikke faa klar Besked om, sikkert af den Grund, at ingen vilde betro ham den. Om den samme Plan og i de samme uklare, skeptiske Udtryk talte ogsaa en Sagfører S., der selv ikke tilhørte noget Parti, men stod i Venskabsforhold til og i stadig Forbindelse med næsten hele det underjordiske Rusland.

— Jeg véd ikke, véd ikke — Gud være med ham! — sagde S. nervøst og ordnede hastigt Papirerne paa Bordet; hans Hænder sitrede uafladeligt som paa en Dranker eller et til det yderste afkræftet Menneske. — Sandsynligvis atter et af disse Mareridt, der saa at sige ligger i Tiden. Desuden maa jeg sige, at Vasili Vasiljevitsch i den senere Tid har befundet sig i en Tilstand ... af ligefrem Fortvivlelse. Vor Komité ...

S. smilede og for at skjule Smilet fingrede han febrilsk ved sin lange Næse, der var formet som et Andenæb.

— Vore kamporganiserede ... er hjemmehørende her, de

er fredelige Mennesker og har allerede saa at sige erlagt deres Tribut. De véd, Alexander Nikolajevitsch, at der for et Par Dage siden atter har meldt sig to ud af Komitéen?

— Jeg er daarligt underrettet, — sagde Sascha og rødmede.

— Javel, ja — naturligvis! Det betyder heller ingen Ting, man maatte allerede længe vente det. Men sig mig, Alexander Nikolajevitsch, hvorfor De egentlig ...

I samme Øjeblik ringede Klokken i Forværelset, og den overmodne, tyndhaarede og stærkt graanende Sagfører fo'r saa heftigt sammen, at Sascha følte baade Medynk og Ubehag. Og skønt det var hans Modtagelsestid, og man kunde høre paa Tjenestepigen, at det var en Klient, gik S. paa Taaspidserne hen til Døren, hvor han stod længe og lyttede; saa foregav han temmelig klodset at skulde gennemse nogle Bøger og famlede en Tid lang ved det mægtige Bogskab, hvorpaa han langsomt vendte tilbage til sin Plads, endnu mere sitrende end før.

— En forfærdelig Tid! — sagde han, ligesom for at retfærdiggøre sig for Ynglingen. — Ja—a, hvad var det egentlig, jeg vilde spørge Dem om? Det var ...

— Angaaende Kolesnikov — hvorfor jeg behøvede Oplysninger — indskød Sascha med et trist Blik paa hans skælvende, blege Hænder med de blaalige, polerede Negle. — Jeg har simpelthen Interesse for det Menneske.

— Javel, ja—a — naturligvis, han er et interessant Menneske. Jeg ønsker egentlig ikke at blande mig i dette her ... — han hævede undskyldende sine Øjne, men pludselig sagde han resolut: — Jeg vil blot advare Dem, Alexander Nikolajevitsch. Jeg beder Dem paa en Maade for det Venskabs Skyld, jeg nærer for Helena Petrovna og hele deres kære Familie — vær forsigtig med ham! Han er et helt igennem hæderligt Menneske, men der er voldsomme Storme i ham . . .

Og idet han fulgte Sascha til Døren sagde han:

— Mærkeligt nok — jeg har i de to sidste Maaneder ikke haft et Ord til Efterretning fra min Frants. Naa ja — alle I Studenterbrødre — I er jo næsten allerede Studenter! — skriver jo højst ugerne til jeres Forældre! Men ser De — i

Dag fik jeg nu tilbagesendt mit Pengebrev. Utænkeligt, ikke sandt, at han selv skulde have afvist det? — Han lo unaturligt og hostede. Da han havde hostet færdig, blev han alvorlig og hviskede med hæs Stemme:

— Ja! — hele Revolutionens Kraft er brudt!

Nogle Dage gik, hvor Sascha forgæves ventede Kolesnikov, han vilde ikke selv opsøge ham, skønt han havde faaet hans Adresse at vide. Han var allerede overbevist om, at deres Møde og Samtale skyldtes det rene Tilfælde, da Kolesnikov en Aften efter fem Dages Forløb indfandt sig hos ham igen. Det viste sig, at hans vaade Fødder havde skaffet ham en Forkølelse, som havde holdt ham helt inden Døre et Par Dage. Til Saschas Fortrydelse talte han hverken om sin gaadefulde Plan eller om noget som helst andet vigtigt og intimt, men førte sig i alt som en ganske almindelig Bekendt. Han udspurgte Sascha om Gymnasiet og gjorde sig lystig over Gymnasiasterne, som for ikke længe siden havde haft en Fiasko med en mislykket Strejke. Lidt efter lidt begyndte han endog at kede sig og gav sig til at gabe ganske ugenert. „Moder bliver urolig“, tænkte Sascha og bød Kolesnikov paa et Glas Te inde i Spisestuen. Kolesnikov levede pludselig op.

— Med Fornøjelse! Jeg vilde selv have bedt Dem om at indføre mig, om jeg saa maa sige — men jeg véd jo, at man i deres Familie er streng i Henseende til Bekendtskaber. Med Fornøjelse!

„Hvorfra véd han alt det?“ — tænkte Sascha uvilligt, og ikke helt uden Bekymring førte han sin Gæst ind i Spisestuen. Men lige fra hans første Ord, hans kejtede, men ærbødige Hilsen og hans Spørgen til Helena Petrovnas Sundhed førte han sig saa enkelt, saa hjerteligt, som havde han været kendt med Huset en Menneskealder som Familiens bedste Ven. Ejendommelig var den Nysgerrighed, hvormed han betragtede Boligen. Han ikke blot studerede hvert Billede i Dagligstuen, idet han steg med Knæene op paa Stolene for at bese dem nærmere — han bad endog om at maatte se alle Værelserne, forvildede sig ud i Køkkenet og kiggede ind i Pigeværelset. I øvrigt var alle, som for første Gang besøgte Pogodins, lige saa nysgerrige — det pinlige ved Kolesnikovs In-

spiceren var blot, at man mente ham i Stand til at ytre sig taktløst eller endog nedsættende. Alle aandede lettet op, da man atter sad i Spisestuen ved den afkølede Te, og Kolesnikov med Eftertryk sagde:

— Hvor udmærket, hvor sjældent, saa at sige! De er et Jern, Helena Petrovna. Og hvad er det dèr? — Et Skab! — Man ser ikke mange Bøger hos Dem — var jeg lige ved at sige, men her er de altsaa. Se, se! Maa vi kigge efter?

Ved en Lysestump betragtede man Bøgerne. Helena Petrovna og Linotschka saá paa hinanden og smilede.

— A-ha-a — pustede han — man maa altid se efter, hvad Folk læser. Dette her er jo storartet, om jeg saa maa sige. Oho! — De læser Fransk?

— Ja, svarede Sascha.

— Naa, det kan man kalde en god Opdragelse. Jeg misunder Dem inderligt. Jeg prøvede i Fængslet at lære Italiensk ...

— Hvorfor Italiensk? — spurgte Helena Petrovna smilende.

— Jeg véd det saamænd ikke. Man raadede mig til det. Naa — ligegyldigt! Jeg fik dog ikke lært det. Straks saá det ud, som om det skulde gaa — men efterhaanden hengav jeg mig til den rene Tænkning, og mit Russisk slog alle italienske Ord ud. Desuden var mine Anstrengelser for at oversætte „saa at sige“ paa Italiensk aldeles forgæves. Men — om jeg saa maa sige — er det muligt at samtale uden „saa at sige“?

Alle lo. Men Sascha saá ind i Moderens dunkle, matte Øjne, der nu smilede saa muntert, og tænkte: „Hvis du nu vidste Besked om den Nikolajevske Guvernør, mon du saa vilde le?“

Det gjorde ogsaa et godt Indtryk, at Kolesnikov ved Aftensmaaltidet tog kraftigt til sig. — Helena Petrovna var bange for Mennesker, som ikke spiste noget videre; det indgød hende desuden en varm Sympati, at han lagde Mærke til Linotschkas Talentfuldhed og efter Maaden bad hende om at spille lidt paa Klaveret.

— Mig undskylder I nok — sagde Sascha — jeg gaar ind og strækker mig.

— Hvadhebager? — Og Musiken ...?

— Jeg bryder mig ikke om at høre paa den. Jeg har jo allerede sagt Dem, Vasili Vasiljevitsch, at jeg er uden Talenter.

Helena Petrovna bemærkede misfornøjet:

— Hvorfor taler du dog paa den Maade, Sascha? — Jeg kan ikke lide, at du saadan giver en forkert Forestilling om dig.

Kolesnikov hørte opmærksomt paa Musiken, skønt der i hans Opmærksomhed var mere Høflighed end virkeligt Bifald. Saa satte han sig hen til Helena Petrovna og begyndte med hende en længere Samtale om Sascha. Ogsaa Linotschka, som var begyndt at gabe, gik ind til sig selv. Fra den halvmørke Dagligstue lød uafladelig Kolesnikovs ru Bas og Moderens stille, fortællende Stemme.

— Ja, det er svært med de Børn — begyndte Helena Petrovna beskedent, men det skinnede i hendes Øjne, og i Silkeskærmens røde Skygge syntes hendes Ansigt ungt og skønt.

— En fortrinlig Knøs! sagde Kolesnikov med Overbevisning. — Og Hovedsagen, saa at sige — han er ren.

— Ren? — Ja, saamænd! — sukkede Helena Petrovna. — Ak, hvis De vidste, Vasili Vasiljevitsch ...

Hun tav stille og faldt hen i Tanker paa Generalen. Kolesnikov skævede hurtigt hen til hende, men lagde straks igen sit Ansigt i ligegyldige Folder og begyndte en sagte Fløjten. Man kunde høre, hvorledes Sascha vandrede frem og tilbage i sit Værelse. Kolesnikov skelede endnu en Gang til den eftertænksomme Moder, og da han saá, at hun var tilstrækkelig distraheret, gav han sig til med skarpt og anspændt Blik at forske omkring i det fremmede Værelse. Da Helena Petrovna i samme Øjeblik saá paa ham, forskrækkedes hun over det Udtryk, med hvilket hendes Gæst naglede sine Øjne til hvert Billede, hvert Portræt paa Væggen, som kunde vidne om hendes Pietet. „Portrættet af Faderen ser jeg ikke noget til," tænkte Kolesnikov og smilede i Skægget. Pludselig spurgte Helena Petrovna, ligesom fortsættende sine Tanker:

— Har De lagt Mærke til hans Øjne?

Kolesnikov tøvede lidt.

— Han har gode Øjne, tror jeg.

— Nej, jeg mener Udtrykket ... Man mærker, Vasili Vasiljevitsch, at De aldrig før har siddet i Samtale med nogen Moder, ellers maatte De vide, at en Moders Ytringer aldrig kan misforstaas. — Oho — Klokken er allerede ét, og Sascha er endnu oppe. Han læser — sagde hun smilende —, hvor hemmelig han end stiller sig, jeg véd dog, hvad han vil paa Universitetet efter!

Fra denne Aften, som hun senere ikke kunde mindes uden Rædsel, begyndte noget mærkeligt: Kolesnikov blev en næsten daglig Gæst hos Pogodins, han kom baade paa Hverdage og Helligdage og blev siddende hele Aftener. At dømme efter hvor liden Opmærksomhed han skænkede Saschas Fravær, kunde det synes, som om han slet ikke kom for hans Skyld. I den første Tid var Helena Petrovna glad for hans Komme, men hun begyndte snart at blive betænksom og urolig; særligt foruroligedes hun af den umættelige Nysgerrighed, med hvilken Kolesnikov vedblev at udforske Mennesker og Ting.

„Hvad stirrer han dog efter? — hvad søger han?“ — tænkte Helena Petrovna oprørt og betroede sin Bekymring til Linotschka.

— Ak, Mor, hvorfor bekymre sig saa stærkt om hver enkelt, der besøger os. Tænk blot efter, hvor mange der nu igen kommer her.

— Ja, her kommer mange! Men hvorfor skal han altid spørge saa grundig ud om Sascha — han kommer kun, naar Sascha ikke er hjemme. Det kan jeg ikke lide.

— Ganske simpelt, fordi Sascha selv er et interessant Menneske. Sjenia Egmont siger ...

— Stakkels Sjenia!

— Ja, stakkels Sjenia.

Begge smilede, og i Søsterens Smil var der lige saa megen Stolthed som i Moderens Smil. Men skønt Linotschka smilede, følte hun nu selv en vis Uro og begyndte at betragte Kolesnikov med Mistillid. Dog — hvor meget hun end betragtede ham, var hun ikke i Stand til at forstaa noget af

hans Færd. Efterhaanden steg hendes Uro, og i Øjeblikke af Forudanelse skælvede hendes Hjerte, saa Skriget sad hende i Halsen — Skriget om øjeblikkelig Hjælp, om et øjeblikkeligt Svar. Men Helena Petrovna tænkte med Skam og Anger paa den Forbrydelse, hun havde begaaet, da hun havde fortalt dette fremmede og til syvende og sidst mistænkelige Menneske, Kolesnikov, om det, som end ikke hendes egen Datter kendte til — om sit Liv med Generalen.

Det forvirrede dem ogsaa, at Kolesnikov, sikkert et Menneske med en mægtig revolutionær Fortid, ikke blot vægrede sig ved at tale om Revolutionen, men øjensynlig flyede enhver Erindring om den. Paa samme Tid kom det ved et tilfældigt henkastet Ord for Dagen, at Kolesnikov foruden en Handlingens Mand tillige var Historiker i samtlige revolutionære Bevægelser. Der var, syntes det, ikke den ubetydelige Tildragelse, ikke det ringe Navn, som ikke var ham nøje og fra første Haand bekendt. En enkelt Gang forfærdede han alle.

Sascha var hjemme, og man sad i Spisestuen. Talen var om en nedskudt Provokatør, som Bladene havde beskæftiget sig med. Helena Petrovna gjorde en foragtelig Bemærkning, da Kolesnikov pludselig sprang i Vejret og begyndte paa sine fire Skridt.

— Hvor kan man ...? Hvor tør man blot ...? — brusede det fra ham som fra en Vejstolpe i Stormsuset. — Du gode Gud — hvad er dog dette for en Straf! Øjnene maa jo skamme sig ud af Hovedet! Hvordan er det, de straffer — disse saakaldte Menigheder, der selv har glemt Folket, selv har klæbrige Hænder, der selv er lystne, saa at sige, og fejge Slyngler! Hvad er Revolution for noget? Det udgydte Blod er Folkets, og paa dette skal der gives Svar. — Jovel ... men hvilket Svar kan du give, hvis du ikke er ren? Hvad Mening har det ellers? Du ofrer Livet! Jovel — og Gendarmen? — ofrer han ikke Livet? Ofrer Spionen ikke Livet? Ofrer den tilfældige Idiot i et Automobil ikke Livet?

Sascha saá mørkt ned for sig og fo'r let saammen, da Stemmen tordnede lige over hans Hoved.

— Nej, du maa være ren som et Lam! Gennemsigtig som

et Glar! Gaa ikke til Fest, men til Heltegerningen, til Offerdøden, til Martyriet! Og enhver maa du kunne se aabent og uden Skam i Øjnene!

Sascha hævede de tunge Øjne, der var omskyggede som af selve Døden; med urokkelig Ro mødte de det raa og grusomme Blik fra Kolesnikovs runde, vanvittigt hede Øjne. Han talte nu lige ind mod det rene Dyb i Ynglingens Blik, og idet han aldeles glemte den dødblege Helena Petrovna, fortsatte han som rasende:

— Giv mig et rent Menneske — og jeg gaar med ham ud at skænde og brænde ...

— Gud i Himlen! skreg Helena Petrovna og vred sine Hænder, ti dog! Vil De tie!

— Hans Renhed vil hellige hvert Rov og Mord! Knejperne gør jeg til Kirker, hører De! Nu gør de drukne Poper Kirkerne til Knejper ...

— Vil De tie! stønnede Helena Petrovna, begriber De dog ikke, vanvittige Menneske, at Sagen — ogsaa Sagen maa være ren!

Kolesnikov tav et Øjeblik og skelede mørkt til hende med sine Hingsteøjne.

— Sagen? Forbistret Præk! Sagen er Mennesker, der udretter den. Naa — jeg kom i Oprør — jeg er et oprørsk Menneske, saa at sige. Tilgiv mig, Helena Petrovna. Jeg har nu den Mening, at kun ved rent Blod skyder Blomsterne op ... var jeg Digter, vilde jeg skrive Digte om det — og hvilke Digte! De smiler — men jeg siger Dem følgende Spøg. Bliver en Terrorist ikke hængt, saa har han, saa at sige, kun fuldbyrdet sin Sag til Halvdelen, og saa meget des værre. Slaa ihjel kan ethvert Fjols, og overhovedet — Fjolset har en lettere Haand end andre til at slaa ihjel. Ikke sandt, Alexander Nikolajevitsch?

Her satte Sascha alle i Forbavselse. Han gav sig pludselig til at le højt, gik hen til Kolesnikov, og med en lidt ubeslutsom Bevægelse lagde han Haanden paa hans Skulder. Og idet han saá ham venligt ind i de endnu dystre, ulmende Øjne, sagde han stadig ligesom tøvende:

— Vasili Vasiljevitsch! ...

— Ja?

Hans Øjne blinkede stadig venligere. Og noget ligesom fortabt, ensomt, noget, der smægtede efter Hengivenhed, skød sig op i Kolesnikovs besvarende Blik.

— Vasili Vasiljevitsch! Deres Te er blevet kold!

Helena Petrovna rystede bebrejdende paa Hovedet, hun vidste ikke, hvorledes hun skulde tage Saschas Optræden. Kolesnikov rejste sig med et krænket Udtryk, som det syntes hende, og gik nogle Gange frem og tilbage.

— Naa ja — den er kold, det lønner sig ikke at drikke den. Farvel! Jeg gaar hjem i min Enspænder.

Og pludselig bukkede han sig kejtet ned og — hvad der aldrig før var sket — kyssede Helena Petrovna paa Haanden, og samtidig søgte hun lige saa kejtet med sine Læber efter hans Pande mellem det ru og buskede Haar og hviskede:

— For min Søn!

Og det syntes hende, som var hans sorte, runde, for nylig saa vilde Øjne nu fugtige af Taarer. „Og jeg, som tvivlede om Sascha“ — tænkte hun taknemlig, „jeg dumme kan aldrig værdsætte ham.“

— Jeg ledsager Dem, Vasili Vasiljevitsch, foreslog Sascha, De har ikke noget imod det?

— Det vil glæde mig.

I Forstuen vilde Helena Petrovna spørge Sønnen, hvornaar han kom igen, men opgav det, og i Stedet for sagde hun med Omsorg i Stemmen:

— Du er i Foraarsfrakke, Sascha. Er det ikke for koldt?

— Natten er lun. Et Øjeblik, Vasili Vasiljevitsch! Jeg har glemt Cigaretter!

Kolesnikov stod med Overtøjet paa ved Siden af Udgangsdøren, tavs, med sænket Hoved og ventede. Helena Petrovna rettede et Spørgsmaal til ham, men han svarede ikke, det lod til, han ikke hørte det. Og lige saa tavs og uden at vende sig gik han, saa snart Sascha viste sig. Alt dette var saa trykkende, og Helena Petrovna sad oppe og ventede Sønnen til Klokken ét; saa knælede hun og bad længe foran *den hellige, smertensrige Gudsmoders* Ikone og vilde derefter lægge sig til at sove, men kunde ikke; hun tænkte uafladelig paa Afte-

nens Samtale, og med hvert Minut steg hendes Angst. „Dèr siger han, at Natten er lun — hu-u, hvor det bruser i Træerne! Aldrig vænner jeg mig til den Larm, men nu sker der sikkert noget forfærdeligt. Dette „sorte Hundrede“ har gjort mig saa angst. Hvilken Tid — hellige Guds Moder! Kan det ske, at Sascha jager alene om i Mørket — alene i Mørket! Hvor det bruser i Træerne! ...“ Og gennem den urolige Slummer hørte hun Saschas forsigtige Skridt og hans Stemme ved Døren:

— Sover du, Mor?

— Aabn Døren paa Klem. Nej, jeg sover ikke. Var du hos ham?

— Nej. Vi gik en Tur gennem Byen.

— Fryser du ikke? Der staar varm Mælk i Spisestuen.

— Tak, jeg véd. Paa den anden Side Floden er hele Himlen rød. En Landsby brænder.

— Hvilken Landsby?

— Jeg véd ikke. En uhyre Brand. Siger du noget? ...

— Jeg sagde — Gud fri os! Naa, jeg vil sove ...

— Jeg hører ikke.

— Hvor Træerne bruser — hvor de bruser! Godnat.

VIII.

... Da Sascha foreslog sig selv til Fuldbyrdelsen af en terroristisk Akt mod Guvernøren, troede han egentlig ikke selv paa Muligheden af dette Mord, og tog Komitéens Afslag som noget forud givet, noget, han uden videre havde ventet. Først Dagen efter, da han ved sin Opvaagnen gennemtænkte Gaarsdagen, fattede han Betydningen af, hvad han havde villet gøre, og følte Rædsel for sig selv. Særlig forfærdedes han over den Lethed, næsten Tankeløshed, hvormed han havde fattet Beslutningen om at udføre Mordet — den fuldkomne Mangel paa enhver Tvivl eller Vaklen. Hvornaar var Beslutningen steget op i ham? Sikkert i den Nat, da Moderen græd inde i hans Værelse og fortalte ham om Generalen — vel nok i samme Minut, han havde hørt og forstaaet Ordet „Fader“. Og allerede besluttet, havde han ikke længer reflekteret, men

kun søgt den lige Vej til Komitéen, urokkelig, forsigtig og klog i sin Holdning. Kun andre, fremmede, næsten ukendte Menneskers Vilje havde hindret ham i et Mord og bevaret ham fra Døden — at redde sig havde han ikke haft i Sinde, ja, end ikke villet. Og besynderlig, frygtelig, forekom ham nu, som i en Drøm, hans daglige Færden i Komitéen. Hver Dag havde han, før han gik, sagt Farvel til Moderen og kysset hende uden i det ringeste at tænke paa hende — hun var blindt lukket ude fra enhver Følelse i ham.

Den stærke Rystelse havde lagt ham nogle Dage paa Sygelejet, og da han rejste sig igen, var det med en febrilsk Længsel efter at vide sig i Besiddelse af sit Eksamensbevis. Alle Knuder, alle Forviklinger og Modsigelser, al Uklarhed vilde faa en Ende paa Universitetet. Beslutsom satte han sig ved sit Bord og tog fat paa sit Pensum, og med en usædvanlig Følelse af Tilfredshed tændte han samme Aften sin Lampe. Men da han i den dybe Stilhed aabnede Bogen og læste de første Linjer, steg der op i ham, som en Graad i Halsen, en Følelse af et bittert, et ubodeligt Tab — det var ham, som havde han ved at undgaa Mordet og Døden taget Afsked med Drømmen om en uudsigelig Lykke. Han havde i disse sidste Dage, der havde sænket ham ned i en dump Følelsesløshed, ligesom mistet sin staalsatte Ro, sin friske, fulde og levende Energi og var blevet den samme som fordum: Her ved denne Lampe og disse Bøger følte han sig atter som det lille, trætte, unyttige, jammerligt interesseløse Væsen — som den talentløse Sascha ... Det var hans Karakter ikke at afvige fra en én Gang fattet Beslutning; han sled nu haardnakket i Bøgerne, men hans tunge Anstrengelser syntes ham stadig mere glædeløse og forkvaklede. Han følte sig pludselig skamfuld ved at læse Aviserne, der daglig udbredte sig om Hængningerne og Skydningerne, og hvori han paa hver Linje mødte et vanvittigt, sorgfuldt Blik fra det bloddrivende, rygende, hede, martrede Rusland. I tre, fire Dage aabnede han ikke Aviserne, men ingen, der læste dem igennem Linje til Linje, kunde være mere seende og vidende, mere knuget og formørket i Hjertet end den ulykkelige Yngling, hvis Aarer bankede og svulmede med de udgydte Blodstrømme.

Der havde forskudt sig noget i hans Indre. Da han hin Morgen vaagnede op, tænkte han frisk og glad paa Universitetet; da han samme Nat sov ind, var han med hele sit Hjerte fuld af Mistro til det og skammede sig over Morgenens Glæde.

Pinefuldt kresede hans Tanker om det ene Spørgsmaal: Hvem og hvad var denne General, hans Fader? — Hvem var han selv, som følte denne Fader i sig, snart forhadt som en ond Fjende, snart elsket med en i Blodet bankende Følelse af at være ét med hans Liv og Hjerte? Saa tænkte han over Rusland og dets Jammer. I sin lange Søvnløshed var Sascha grebet af en uafladelig sygelig Ophidselse, der snart satte sig til en dump Hjertebanken, snart til en lammende Kvalme; han var besat af en Forudanelsens Uro, der udmarvede og forødede hans Indre. Det hændte, at Sascha laa hele Natten vaagen og lyttede som i sin Barndom til Træernes uophørlige Brusen. For længst var den forstummet for hans Fantasi, denne mægtigt larmende, vise Stemme, og var blevet erstattet af Livets virkelige, menneskelige Tale; nu hørte han igen med Undren, Ærefrygt og Angst den glemte Røst og følte den komme inde fra et Dyb, hvor et ukendt Mørke ventede ham. Hans klare Tænken udsluktes, enhver tydelig Følelse, der kunde indkapsles i Ord, svømmede ud; hvert Billede mistede sin Form — den ene Bevidsthed døde hen for at give Plads for en anden. Nøgen, som under Kirurgens Kniv, laa Sascha paa Ryggen, og i Mørket inddrak han med hele sit spændstige Legeme en sød Smerte, en kvalfuld Vinken og Kalden, sælsomt ømme Hviskeraab. Et uhyre Øde kaldte paa ham, aabnede sine vise Ørkenøjne og talte til ham med en moderlig, en tvingende Røst: Sascha! Min Søn!

Forsigtig, for ikke at vække nogen, rejser Sascha sig i Sengen og river Skjorten fra Brystet, blotter stadig videre dette unge, magre, endnu ubefæstede Bryst og presser det Vaabnet i Møde. Og dèr sidder han og venter. Og han græder — sagte, at ikke Moderen hører det, saa hun kan tænke med et Smil, at han sover trykt — hendes Søn Sascha. En Gang i en saadan Nat steg Sascha lydløst ud af Sengen, lagde sig paa Knæ og bad længe med Ansigtet i Mørket vendt

mod Hovedgærdet, over hvilket der hang en lille Ikone af *den hellige, smertensrige Gudsmoder.* Sascha havde ikke bedt i flere Aar, men paa Barnevis korsede han sig, idet han bestræbte sig for at omfatte begge Skulderspidserne; saa kaldte han Gud til Hjælp og befalede i hans Hænder sit Liv og sin Sjæl. Om Morgenen vaagnede han ilde tilpas, og han bad ikke mere; men det lyse, glade Minde om denne natlige Bøn bar han i sig lige til han laa ved sin unge Grav.

I denne Mørketid, der havde de korte Dages hastige Tempo, men i Sjælen føltes som en endeløs Pine, oplevede Sascha enkelte næsten lykkelige Øjeblikke; det var, naar han hengav sig i sin Kærlighed til Sjenia Egmont. „Hvor ynkeligt, hvis jeg virkelig elsker hende!“ sagde han til sig selv, men følte Ordenes Taabelighed og Falskhed. I hans Hjerte sad noget skært og blinkende, der forkyndte ham Forløsning fra hans stadig dybere trykkende Bevidsthed om en uforklarlig Skyld. Dette blinkende, skærende Sollys bar han i sit Bryst med Henrykkelse, indtil Natten kvalte det med sin tunge, brutale Grublen, der gjorde det saa betydningsløst — dette, at en tilfældig Sascha Pogodin nægtede at elske en tilfældig Sjenia Egmont. „Jeg er som Kræmmeren, der har snydt, og bagefter ofrer en Kopek,“ tænkte han og følte igen, at han løj. Men den natlige Mare tog ham mere og mere. Kun én Ting afholdt ham i disse Nætter fra Selvmordet — det var hin hjertebankende Uro, hin dystre Forudanelse om noget kommende, som er alle forkvaklede Livs sikre Ledsager, og som til sidst fyldte Sascha med en overhaandtagende Lede ved enhver Tanke paa Universitetet og hans Studium. Vente maa jeg — kun vente lidt endnu!

Her var det, at Kolesnikov viste sig ...

IX.

Efter den natlige Spadseretur saá Helena Petrovna bekymret paa Sascha og ventede Kolesnikov hvert Øjeblik, men denne udeblev i tre Dage, og i alle tre Dage gik Sascha hjemme og var saa kærlig og god — alt var som fredlyst i denne

korte Tid. Kolesnikov indfandt sig om Lørdagen til de mandlige og kvindelige Gymnasiasters Sammenkomst. Til Stede var ogsaa Sjenia Egmont. Man slentrede om i Haven, der var begyndt at gulne, da der mellem Buskene viste sig en Sportshue og et sort Skæg; paa Afstand hørte man den ubehagelige Gæst hilse med sin brummende, ligesom underjordiske Bas; endog Sascha rakte ham Haanden med synlig Kulde.

— Herlig Solnedgang! — sagde Kolesnikov og satte sig roligt paa Bænken lige mellem Linotschka og Sjenia Egmont. — Den staar godt til mit Ansigt, saa at sige, er som skabt til det.

Himlen mellem Grenene lyste gyldent og klart høstlig; skønt alle Ansigter var vendt mod Solnedgangen og laa badet i et varmt Guldskær, der overgød dem alle som med en ny Skønhed, traadte dog Kolesnikovs smilende Ansigt skarpt frem ved sin forbløffende Gennemsigtighed og ligesom indre Glød. Hans begsorte Skæg laa som fastlimet under hans gule Kindben, og endog over den ulykkelige Sportshue laa der Korn af Skønhed fra den himmelske Ild.

— Se Dem dog i et Spejl! — raabte Linotschka, som i dette Øjeblik fandt stærkt Behag i Kolesnikov.

Og nu begyndte en tom, let og glad Ordveksel, i hvilken Kolesnikov ikke var sen. Han boltrede sig i sorgløs Spøg, og til sidst foreslog han dem alle en Svampetur i Skoven den følgende Dag. Kun Sascha, der kendte ham, bemærkede to, tre skævende Øjekast hen paa Sjenia Egmont. — „Hvis jeg vidste, hvad han taler med hende om, vilde jeg gaa hen til hende — han udpønser vel ikke Dumheder“ — tænkte Sascha fortrydeligt, næsten vredt og vendte sig mod Huset, hvorfra man allerede kaldte ind til Te. Med endnu et Blik mod Himlen, der flammede mellem de nu ubevægelige og tavse Træer, smilede han stille. „Javel, overfor jer holder han sig nok lukket!“

Efter ham gik alle ind i Huset, til dets oplyste, indbydende Vinduer. Kolesnikov opholdt Linotschka et Øjeblik:

— Kære De, skænk mig to Ord. Hvem er den unge Pige, som sad ved Siden af mig? Et vidunderligt smukt Pigebarn, om jeg saa ...

— Finder De? — sagde Linotschka stolt. — Hendes Familienavn er Egmont.

— Aha-a, Egmont! Af hvilken Familie er hun?

— Faderen er Bankdirektør. Kender De virkelig ikke Egmont? Byens første Navn.

— Javel, javel — nu véd jeg. En streng Familie; Sprøjter os til med sin Karet, saa at sige. Hvordan faar hun Lov at komme her?

Linotschka flammede op:

— Spørg ikke saa dumt! De glemmer, at Fader var General, det lægger disse Vægt paa. Alligevel — De har Ret: Det er afskyelige Mennesker.

— Kommer hun ofte hos Dem?

„Hvorfor spørger han ud?“ — tænkte Linotschka, og paa ny grebes hun af denne Angst for Sascha, en Skælven, som var ved at blive til et Skrig. En Blodbølge skød op i hendes Ansigt; hun slog i Mørket med Foden i det nedfaldne, visne Løv og vilde gaa uden at svare, men holdt det ikke ud. Hun saá Kolesnikov lige i Øjnene:

— Vasili Vasiljevitsch! — De er sikkert et forfærdeligt Menneske — forfærdeligt!

Kolesnikovs brede Skuldre trak sig sammen som under et uventet Slag, og i hans Øjne, der var rettet mod Linotschka, kom der igen noget fortabt, ensomt — noget, der længe og forgæves havde tørstet efter Hengivenhed. Allerede begyndte Linotschka at angre, da Kolesnikov rejste sig tungt og sagde stille og trist:

— Ja — hvad ...? Maaske har De Ret. Kun — — hvis dette er Ondskab, saa ...

Han bevægede Haanden, idet han afbrød Sætningen, og gik ind i Huset. Hans brede Ryg var bøjet som under en svær Sygdom eller en tyngende Sorg. Men i Spisestuen under de lysende Lamper rettede han sig igen og blev rolig og ligevægtig — der hørtes dog ingen Spøg fra ham mere, og han undgik tydeligt at se paa Sjenia Egmont. Da alle var i Færd med at bryde op, bad Sascha ham gaa med ind paa sit Værelse: „Ak, gid jeg dog havde Mod til at lytte,“ skød det Helena Petrovna gennem Hovedet.

— Jeg kan ikke lide, Vasili Vasiljevitsch, begyndte Sascha ligefremt — den Maade, De spøger paa og i det hele taget forstiller Dem overfor disse enkle Mennesker. Dermed fører De os og alle vore bag Lyset ... Og Betydningen af deres Blikke forstaar jeg — heller ikke noget godt!

Kolesnikov tænkte nedslaaet: „Herregud! først Søsteren og saa han her! — Dèr har vi den — denne Renlighed!“ Og underdanig svarede han.

— Ja, Alexander Nikolajevitsch — De har vist Ret. Kun duer det ikke, tror jeg, at kaste Masken før Tiden; det kommer én dyrt at staa. Hvad angaar mine Blikke, saa lad mig aabent sige Dem Grunden: Jeg kommer jo til Dem som Frier og maa dog, om jeg saa maa sige, kigge lidt paa Deres Paarørende.

Sascha svarede ikke. Han sad ved Bordet i sin vante Stilling — med det ene Ben slænget over det andet og det sænkede Blik hæftet paa sine Hænder, der var foldet om det ene Knæ; hans skønne Ansigt var roligt, koldt og uigennemtrængeligt. Man kunde forske i dette marmorkolde Ansigt, saa længe man vilde — ikke et Træk dirrede, ikke det svageste Tegn udtrykte, at han var paavirkelig af et gennemborende menneskeligt Blik. „Saadan vil han gaa Døden imøde“ — følte Kolesnikov, og et flygtigt Øjeblik standsede hans Tanke ubeslutsom. Han gned Strubehovedet under Skægget, og denne Bevægelse ligesom lettede hans Aandedræt, beroligede ham og gav hans let mildnede Træk den sædvanlige Haardhed. Han begyndte koldt:

— Ja—a Paarørende, saa at sige ... Hvad var det nu, jeg med det samme vil spørge Dem om! Sig mig, Alexander Nikolajewitsch, hvad hed egentlig Deres Fader? — Nikolai? ...

— Nikolai Eugenjevitsch.

— Det vil sige N. E.? Ja, saaledes hed ogsaa denne Officer — N. E. Pogodin. Jeg læste forleden i en gammel Avis om et sørgeligt Tilfælde — en Officer N. E. Pogodin, der sønderhuggede en Student med sin Sabel. Det er femten Aar siden.

— Hvordan gik det til?

— Jeg forstod det saaledes, at denne Officer paa den Tid

stod i Gendarmeriet og havde ladet ekstra udkommandere — naturligvis har der saa været Trængsel, en eller anden Student har vist nogen Uærbødighed — og han ind med Sablen. Han slog ham til Døde.

— Var Officeren fuld?

— Det stod der ikke noget om. Maaske har Studenten været fuld eller gal — man kan tænke sig saa meget.

— De husker vel hans Navn?

— Ja. Hans Navn er enkelt: Steklov. Efter Deres Spørgsmaal er det ikke sandsynligt, at De husker eller har kendt dette Tilfælde ... Maaske foreligger her en Navneforveksling — man kan, siger jeg, tænke sig saa meget.

Sascha saá paa Kolesnikov og svarede roligt vejende:

— Jeg tror ikke, det er en Forveksling. — Blev Officeren dømt?

— Nej.

— Er det ikke fuldkommen ligegyldigt, om dette var min Fader eller ej? De, Vasili Vasiljevitsch, undrer Dem jo ikke over den Slags Ting ... og ikke jeg heller, véd De, skønt jeg er tyve Aar yngre end De. Var der ellers noget, De vilde fortælle mig?

Allerede var Kolesnikov vildledt af Stemmens Ro og Ordenes Kulde, og noget inderlig ondt borede sig frem af hans Sjæl, da han pludselig opfangede følgende: Sascha hævede langsomt Haanden og førte den lige saa langsomt gnidende omkring den slanke unge Hals — med en Bevægelse som for at frigøre sig for en Slynge — Kolesnikovs egen Bevægelse fra før. Og det onde i ham slukkedes ud, noget, som var meget nær Kærlighed, lagde sig varmt og forvirrende om hans haarde Hjerte, saa forvildet i sin Ensomhed, saa stivnet af Smerte i sine Saar. „Du min stakkels Dreng — du stakkels Sonoffer! Gud i Himlen!“ Han sænkede Hovedet for ikke at se denne Haand, der langsomt gned den smidige, unge Hals; inde fra Dagligstuen hørte han Klaveret tone stille under usikre Hænder — noget ømt, lullende naivt og rørende som den første Barnedrøm; længere borte fra lød saa en Klirren af Køkkentøj — det maatte være Aftenens Opvask efter Gæsterne — i Husets rørte Livet sig endnu.

Sascha aabnede Døren paa Klem og sagde højt:

— Lad hellere være, Moder — vent til i Morgen!

— Sascha, kom herind et Øjeblik.

Han undskyldte sig og gik ud. Kolesnikov bemærkede over Saschas Seng, der var overtrukket med et hvidt, haandvævet Tæppe, en lille gylden Ikone, fæstnet til Væggen med Jerntraad — man saá den ikke straks. Paa Bordet laa i streng Orden indbundne Bøger og Hefter, paa et tykt Stykke Gummi, der var indfattet i Træ, stod, indskaaret med en Kniv: Alexander Pogodin, Elev ..., Resten var skrabet ud. Saa godt Kolesnikov end kendte Huset, syntes det ham nu, som var han for første Gang indenfor dets Døre.

— Naa ja, Vasili Vasiljevitsch — sagde Sascha, idet han kom ind igen og lukkede Døren — jeg vilde egentlig blot bede Dem fortsætte vor Samtale fra den Aften gennem Byen.

— Var det virkelig en Landsby, der brændte — véd De det?

Kolesnikov rejste sig og tog kort Afsked med Sascha.

— Godnat.

— Hvorhen? Vi skulde jo tale ...

— Men nu vil jeg hellere hjem, saa at sige.

Sascha erindrede sig hans „Hjem", hvor han havde været en enkelt Gang. Et Værelse hos en Skomager, snavset, med raaddent Træværk, stinkende af Læder og oversvømmet af Aviser, paa et Søm en luvslidt Klædning og i Vinduet et lille Glas med indtørret Blæk, overalt Klumper af Foraarsmudder fra Marken ... Han tav stille.

„Skal jeg lyve for ham, at jeg har forvekslet Officerens Navn? — Nej, ligemeget: Han undgaar dog ikke sin Skæbne ..." tænkte Kolesnikov.

„Skulde jeg følge ham paa Vej? — Jeg falder alligevel ikke i Søvn. — Nej, ligemeget: Sin Skæbne undgaar han dog ikke. Men nu kommer en frygtelig Nat ..." tænkte Sascha.

— Godnat.

— Godnat.

X.

I Femina-Ugen, en Søndag, ved et næsten sommerligt lunt Aprilsvejr vandrede Kolesnikov og Sascha ud af Byen

fra Morgenstunden. De havde Mad med og vendte først hjem ved dyb Nat.

Allerede var det begyndt at mørkne, og den brede Chaussé, som de tilbagelagde i rask March, var snart neppe til at skelne. Til højre for Vejen tabte Landet sig i en ubevægelig, lun Taage, som skjulte, hvad det var — Skov eller Mark. Kun paa den fede, klamme Lugt, som den friske Pløjemuld sendte ud i Natteluften, og paa det ejendommelige fløjlsagtige Mørke kendte man Marken. Men næsten bælgmærk var den venstre Side, som drog Blikket mod en lang, grøn Himmelstribe, og Horisonten var her saa nær, at Telegrafpælene syntes at rejse sig i selve dens Linje. Ophedet af den hurtige Gang havde Sascha knappet Jakken og Skjorten op og inddrak med nøgent Bryst Nattens milde, lune Friskhed. Det forekom ham, som var et fjernt og daarende Drømmeri blevet til Virkelighed — saa mægtigt grebes han af Trylleriet fra den usynlige Mark. Men Aarsagen til, at alt var saa godt, saa let, at denne Nat, ja, endog dens usynlige, sovende Mennesker, syntes ham noget enestaaende i hans Liv — denne Aarsag laa gemt i Saschas egen Sjæl: Forsvundet var den kolde Skam over hans talentløse, unyttige Liv, det tomme Øde i ham havde lukket sit tandløse Gab — Sascha var allerede det sidste Døgn blevet den, som han var født til at være. Med Døden lige foran træder Foden let paa Jorden.

— Ja, min Knøs ... — sagde Kolesnikov med en blød, melodisk Stemme, og hørte man den først nu, forstod man Idioten, som havde villet lære ham at synge. — Ja, min Knøs, jeg staar saa skyldbetynget overfor Dem. Og dog fyldtes jeg med Tillid ved Deres første Blik, og den Tillid har holdt sig. Jeg har været hjemsøgt af meget grusomt og har ingen rigtig Tro til Mennesker — jeg ser altid klart to Ben, og videre oppe begynder mine Tvivl. Ogsaa nu kan jeg sige Dem, maatte jeg tvivle og spaa videre i mit Bundfald, havde jeg ikke den Gang ved Brandskæret set Deres Øjne. Vil De kende et Menneske, da anret en lille Ildebrand, om jeg saa maa sige, og se efter, hvordan Ilden spejler sig i hans Øjne.

— Til hvad Nytte taler De om mig? Tal om Sagen.

— Til hvad Nytte? Det er netop Dem, der her er Kærnen.

Sagen? — lutter Præk! De selv er Sagen. Sæt, man fra Husenes Altaner var Vidne til, at De — Alexander Nikolajevitsch Pogodin — gaar ind i Skovene og bliver en Røver, saa at sige — slaar ihjel, brænder og plyndrer — Myriader vilde forløses og den russiske Vorherre opgive sin Plan om milelange Galeanstalter.

Nogen Tid gik de i Tavshed. Saa begyndte Sascha:

— Mit Liv, Vasili Vasiljevitsch, har aldrig været særligt lyst. Selvfølgelig — Skylden for dette har min fuldkomne Mangel paa Talenter; uden Spor af Talenter er det svært at være glad; men der er dog ogsaa en anden Grund, en dybere. Og tænk Dem, Vasili Vasiljevitsch, dette dybere kan jeg ikke engang besinde mig paa. Underligt nok — det egentlige, det, uden hvilket mit Liv er uforstaaeligt, kan jeg ikke besinde mig paa. Det er som at miste Nøglen til sit eget Hus. Jeg véd, at det er noget virkeligt, ikke noget, som har foresvævet mig i Drømme — det er snarere som et Skrig eller et Skud over et sovende Menneske, som ikke hører Skuddet, men alligevel vaagner op i Skræk eller i Graad. Iøvrigt ... jeg er en Nar til at tale.

— Tal alligevel!

— Det er muligt, at det er sket, mens jeg endnu var et Barn. Og naar jeg tænker saaledes, er det, som dæmrer der noget for mig, men taaget, fjernt, utydeligt, ligesom tusind Aar tilbage — saa taaget. Og saa vidt jeg husker ... alle Mennesker, som omgav min Barndom, var dystre og triste. Min Fader var et tungt og forfærdeligt Menneske, Vasili Vasiljevitsch.

— Grusom?

— Ja, ogsaa grusom. Men særlig var han stump og forfærdelig tung. Intet havde Indvirkning paa ham, og alt, hvad han gjorde, bragte andre Mennesker Lidelser. Og aldrig kunde han angre. Han beskyldte andre eller han beskyldte Skæbnen — om sig selv skrev han altid, at han var uheldig. Jeg har læst hans Breve til Moder ... skrevet længe før min Fødsel.

Atter vandrede de nogen Tid tavse i Mørket.

— Naar jeg saadan skridter ud — buldrede Kolesnikov

pludselig med tyk Stemme — saa mærker jeg tydeligt, at jeg er en Bonde, og at min Fader var Bonde. Naar jeg sidder i en Stue eller kører i lukket Vogn, føler jeg altid ligesom en Spotter ved Siden af mig, tænker stadig paa Døren: Bare jeg ikke glemmer, hvor Døren er! Snubler jeg eller støder Albuen, bander jeg sjofelt ved min Moder, skønt jeg hader den Ed. De skulde hørt hvordan jeg engang tilrakkede Stuart Mill — jeg havde en lille tyk Bog af ham. Bagefter skammede jeg mig, saa at sige — en civiliseret Englænder — tænkte jeg — og jeg trakterer ham saadan! En Gang i Operaen sov jeg ind, ved Gud i Himlen! Lang var den — som en Svinetarm. En anden Gang blev jeg slæbt paa en Udstilling, dèr gik jeg omkring — gloede i ét væk op i Himlen og tænkte: Det forbandede evindelige Blaa! ...

Kolesnikov stod stille og lo som en Besat — det lød som en rumlende Bondekarre. Ogsaa Sascha maatte le ved at se paa ham. Pludselig blev Kolesnikov stille og sagde med dybt alvorlig Stemme:

— Kom, lad os gaa! Mine Anekdoter er meningsløse. Fortsæt, hvor De slap. En herlig Nat!

— Jeg talte om min Fader.

— Om Deres Fader — javel! Jeg vil kalde Dem Sascha alene, uden Fadernavn.

— I Morgen fortryder jeg vel, hvad jeg har sagt i Dag, men ... undertiden bliver man træt af at tie og holde paa sig. Ja — og Natten er herlig. Overhovedet har jeg været glad i Dag ved ikke at være i Byen. Skal vi forlænge Turen?

— Lad os det.

— At jeg elsker og ærer min Moder som intet andet Menneske i Verden, er selvfølgelig ...

— Selvfølgelig. Hør, Sascha ... vent, lad os gaa lidt sagtere! — Deres Moder er bange for mig, hun kan ikke lide mig, saa at sige, men jeg ... hører De ...

I Kolesnikovs Stemme kom der noget styrtende — som om en Sten højt oppe rev sig løs og rullede springende ned ad Skrænten. Han tav stille. Sascha gjorde sig Umage for at gaa forsigtigt og lydløst; da han saá ned paa sine fremadskridende Ben, syntes det ham, som om de var skaaret af ved Ank-

lerne; Vejens kalkholdige Støv havde ædt sig ind i Støvlerne og gjort dem usynlige.

— Nej, Punktum! — jeg kan ikke sige det. Hør kun dette, Sascha. Er du hos mig, naar jeg skal dø engang, saa bøj dig ned til mit Øre og sig ... Nej, jeg kan ikke. Punktum.

— Jeg ...

— Ti stille! — Jeg véd. Ti stille!

Atter gik de tavse en Stund. Den grønne Stribe i Vest var slukket, og Mørket blev pludselig saa tæt, som var det først nu indtraadt. Det var saa let at gaa, Vejen gik jævnt nedad. En klam Vind blæste dem i Møde.

— Men det er underligt nok — tog Sascha til Orde — jeg elsker ogsaa min Fader. Og det er næsten komisk at sige, hvordan det kom. Jeg husker, han holdt meget af Kaalsuppe — det laver vi ikke mere hjemme nu — pludselig vaktes min Lyst til Kaalsuppe, og samtidig begyndte jeg at holde af min Fader — komisk. Jeg kan ikke lide, at Moder spiser Frugtsupper ...

— Sludder!

— Naturligvis er det noget Sludder — at tale om! Eller det Skæg, han havde, f. Eks., kan jeg ogsaa godt lide. Det var et fuldkomment Bondeskæg, bredt og tykt var det — og blondt, og jeg husker tydeligt den Maade, han kæmmede det paa. Naar jeg tænker paa dette Skæg, kan jeg ikke længere hade ham, som jeg helst vilde. Komisk!

De gik begge og saá tankefuldt hen for sig. Chausséen hævede sig nu temmelig brat, i Mørket forekom den stejl som en Mur.

— Skægget — ja, naturligvis! Min Papa havde ogsaa et Skæg som en brusende Skov, men han var en Slyngel, om jeg saa maa sige — en ægte Slyngel. Mystik! — Taaget Sludder!

— Nej, det er ikke Mystik! sagde Sascha igen alvorlig, og Kolesnikov vejrede i Mørket hans Ansigts pludselige Kulde. — Hvis det er Mystik, hvordan forklarer De saa, at ogsaa jeg som Barn var grusom og vild. Det er vanskeligt at tro paa, og ingen véd af det, ikke engang Mor, ikke Lina, men jeg var grusom, ja indtil Dyriskhed. Jeg skjulte mig, men ikke af

Skam — det var for at ingen skulde forstyrre mig, Øje til Øje var det en særlig Nydelse — ingen skulde tage ham væk fra mig. Han og jeg alene.

— Hvem var *han?*

— Et lille ynkeligt Dyr! Skal jeg fortælle Dem lidt om vor Kat? Vi havde en Kat — det var allerede, medens Fader levede, i Petersborg — en ulykkelig Kat — gammel og afgnavet, endog de andre Katte skyede den, og naar de legede, bed de den i Snuden! Og mest ulykkelig var den ved mig — jeg martrede den daglig, systematisk uden at unde den Fred et Minut — jeg gik omkring overalt og søgte den op. Overfor Folk lod jeg, som om jeg ikke lagde Mærke til den, men saa snart de var borte, fik jeg fat i den i Skuret — dèr var en øde Krog, hvor det lille Fjols altid søgte at redde sig. Saa var jeg der med Sten, eller jeg klemte den mellem Bræder, eller rev Haarene ud af den. Dens Angst gik saa vidt, at den hørte op med at skrige — det var, som rev jeg ikke i noget levende, men i et Skind! En Aften kom jeg ind i Køkkenet, der var ingen derinde — dèr sidder Katten med den skambidte Skude mod Gulvet og snurrer i Varmen.

Den saá mig straks — jeg sneg mig med Vilje langsomt hen til den, smilende, med udbredte Arme — en Forfærdelse greb den, som en Stivkrampe — den sad bare og gloede stift med store Øjne uden at røre sig af Pletten. Pludselig fik jeg en skændig Tanke: Hvad om jeg nu begyndte at kæle for den? Hvad vilde den gøre? I Stedet for at slaa og knibe den satte jeg mig paa Hug — strøg den blødt om Hovedet og Ørene og talte til den med min sødeste Stemme: Misse, min søde lille Mis, mit eget Pus — Ord, den aldrig havde hørt før.

Sascha tav et Øjeblik. I Mørket fortrak hans Læber sig til et af disse sælsomt fremmede Smil, som Helena Petrovna var saa bange for.

— Naa? — Og Katten?

— Katten? Katten troede straks paa det ... den blev helt blød igen. Den begyndte at snurre, søgte min Haand med Hovedet og bevægede sig i Snirkler som en fuld, stadig mjavende og ynkende. Og fra den Aften blev jeg dens eneste

elskede Væsen, en Aabenbaring, et Paradis, en Gud, eller — jeg véd ikke hvad. Den fulgte mig i Hælene, klatrede op paa mine Knæ; naar andre var efter den, fandt den altid mine Knæ som i Blinde; om Natten klatrede den op i Sengen, smygede sig ind til mig — helt op til Ansigtet — saa skaldet og forpjusket var den, at endog Køkkenpigen afskyede den.

— Slog De den ikke mere?

— Kunde man det? Ved den Tillid?

— Naa, og hvad blev der af Katten — den kreperede vel?

— Fader gjorde en Ende paa den; da den blev for gammel, lod han den hænge op. Og sandt at sige var jeg ikke ked af det — Kattens Tilværelse var blevet uudholdelig, den pinte ikke blot mig, men ogsaa sig selv, lod det til, med sin Stumhed, jeg følte, der kun manglede den ét — at forvandle sig til et Menneske. Men fra den Tid hørte jeg op med at pine.

— Aha—a! Du forstod?

— Jeg forstod. Men var jeg ikke grusom alligevel? — Hvad kom det af?

Sascha tænkte mørkt hen for sig. Natten syntes ikke længer saa lun, Vejen blev tungere, det var, som stødte Jorden ham fra sig som en Fremmed — en Uværdig! Og han mærkede ikke, at Kolesnikov betragtede ham med et Smil, som Sascha ikke kendte, godhjertet, gammel-faderligt.

— Naa saadan! Egentlig ingen Kat altsaa — en Slags Lærd, saa at sige!

Men Sascha lod til ikke at høre det og fortsatte stille:

— Hvad skal jeg tro om mig selv? Jeg er nitten Aar nu — og med den Opdragelse! ... Kvinder har jeg aldrig kendt, men har det Spor at betyde? Til Tider føler jeg mig som en Dreng, og saa pludselig igen som en Olding, som hundredaarig. Saa er mine Øjne ikke sorte, men graa, saa træt er jeg ... Hvad er jeg træt af? — Arbejdet har jeg endnu ikke.

Atter alvorlig, ja, højtideligt sagde Kolesnikov:

— Folket før dig, Sascha, har arbejdet. Dets Slid har udmattet dig.

— Og Tungsindet, Vasili?

— Dets Tungsind har gjort dig tungsindig, min Knøs! Ikke det Folk, som lever nu — hvad *det* er, vil mærkes senere

engang! — Hvad vil der ikke komme sidenhen af Græmmelse, Taarer og Liden — og Martyrier, saa at sige — ja!

— Du tager fejl af mig, Vasili Vasiljevitsch, — jeg er ikke heller den rene, du har Brug for. Jeg har ikke gjort nogen Fortræd, ganske vist — men ofte har jeg en Følelse, som har jeg tunge Synder slæbende efter mig, som griber de mig ved Fødderne, suger sig fast til mit Hjerte. Endnu har jeg intet gjort, og dog piner Samvittigheden mig.

— Skylden er ikke din. Du er ren. Ikke for intet har jeg blandt hele Horden valgt dig som Lammet. Nej — paa dig er der ikke en Plet. At du har en Ikone over din Seng — ti stille! — ogsaa det er godt. Selv tror jeg ikke, men jeg vil, at du skal tro. Klæber dine Fædres Synd ved dig — saa forløs dig! Forløs dig, Sascha!

De var for længe siden standset og stod midt paa Vejen, uden at de mærkede det. Henrevet skreg Koleskinov:

— Forløs dig, Sascha!

Hans Haand fo'r med et Hug gennem Mørket.

— Se her din Jord — den græder i Mørket! Kast det stolte bag dig — ydmyg dig, som jeg har ydmyget mig, Sascha — ernær dig med dens bitre Brød, synd med dens Synder, tvæt dig ren med dens Taarer. Hvad er Forstand! Med Forstanden skal man leve, spekulere, vinde frem — men kan vi maaske vente? Tving mig til at vente — og jeg ender i Bødlens Hænder!

— Vi maa ikke vente! — skreg ogsaa Sascha, uden at mærke, at han skreg.

— Ikke et Minut, ikke et Sekund! Lad dem, de forstandige og talentfulde, handle, som de kan — vi talentløse gaar til Folket, til Jorden. Jeg er Bonde, du er Barn — kom! Lad os gaa ud paa Bondevis og Barnevis! Du, min Moder, du min elskede Jord, min lidende — evige! Skurken bøjer sig i Støvet for dig, din Søn — Skurken!

Han lagde sig virkelig paa Knæ og trak Sascha ind til sig, idet han skreg som i Feber:

— Sascha, paa Knæ! Sascha, foragt ikke Støvet. Ydmyg dig, Sascha — eller se — jeg dræber dig!

Men ogsaa Drengen havde Kræfter — idet han stødte

Kolesnikov tilbage, raabte han med bydende og frygtelig Stemme:

— Staa op!

— Foragter du mig?

— Ja. Staa op!

— Jeg skyder dig!

Sascha snarere følte end saá Kolesnikov gribe i Lommen efter Revolveren. Det ubevægelige Mørke rugede ildevarslende omkring dem, som ventede det paa Ilden og Skuddet, og Skrækkens Spøgelse traadte lydløst ud fra Markernes Bælgmørke.

„Jeg skyder ikke først“ — tænkte Sascha, idet han trak sin Browning frem og lod Sikringen falde ned. Der gik et Minut og ét til, men der fulgte intet Skud, og stadig laa Kolesnikov paa Knæ. „Hvad bliver det mon til?“ Pludselig rejste han sig, og med en Hast, der satte Luften omkring Sascha i Svingninger, bevægede han sig tavs fremad paa Chausséen. Sascha lod ham gaa en halv Snes Skridt, før han selv begyndte at gaa. Saaledes marcherede de omtrent en Verst, og foran Ynglingen vuggede stadig i samme Afstand den høje, tavse Skikkelse. Himlen begyndte allerede at lysne, og de skelnede Chausséens Svingninger i det Fjerne — Byen nærmede sig. Endelig standsede Kolesnikov og ventede paa Kameraten. Fuldkommen rolig begyndte han.

— Tilgiv mig, Sascha! Jeg kogte over, saa at sige. — Begynder her at kaste mig over Folk ...! Du blev ikke vred, min Knøs?

— Nej, svarede Sascha behersket, Skrig eller onde Ord gør mig ingen Ting. Men Vasili, du skal vide, at jeg selv ... Med Støvet blander jeg mig aldrig og tillader heller ikke andre det.

— Hvad skulde du ellers blande dig med engang, om jeg saa maa sige? — sagde Kolesnikov med et bittert Smil og tilføjede sukkende: — Men du har Ret. Nu forstaar du, Sascha, hvorfor jeg ikke kan være øverst i nogen Række, men leder dig frem.

— Ja, jeg forstaar nok!

— Jeg er et Dyr, Sascha. Nogen Tid blandt Mennesker

lærer mig Manerer, saa at sige, men kommer jeg ind i Skoven og assimilerer mig, vender jeg tilbage til Urtilstanden. Ogsaa Mørket virker mistænkeligt paa mig. Kan Mørket virke anderledes? Hos os har kun Byerne tændt om Natten, medens hele Rusland ligger i Bælgmørke; enten sover Folk, eller — hvis de gaar ud, er det ikke for noget godt. Skulde jeg engang herske, saa at sige, befalede jeg Landet elektrisk oplyst!

Han lo lidt tvungent.

— Du fortalte mig om en Kat — maa jeg fortælle dig lidt om en Bjørn? Der var en dydsiret Bjørn; den kendte alle Kunster og var til sidst saa at sige gennemtrængt af en usædvanlig Altruisme. Men det hændte, at Bjørnetrækkeren engang inde i Skoven blev overfaldet af Ulve og flunset halvt ihjel — og hvad gjorde Bjørnen? Den gik løs paa Flokken og havde den med faa Tag fra hinanden. Saa — efter sin naturlige Sædvane — begyndte den at slikke Bjørnetrækkerens Saar — godmodig og dydig som den var. Den slikker én Gang — Fandens ogsaa, saa det smager sødt! Den slikker anden Gang, tredje Gang, og saa slikker den, til kun Rygraden er tilbage. Den aad ham med Hud og Haar, saa at sige!

Kolesnikov fortalte dette smilende og i munter Tone, men det var tydeligt, at han urolig ventede paa Svaret og satte et eller andet Haab til det. Han aandede lettet op, da Sascha strengt bebrejdende tog til Orde:

— Hvorfor sværter du dig, Vasili? Denne Fortælling staar aldeles ikke til dig. I det hele taget har du i Dag slaaet om dig med Ordet „Røver“. Er det for Klangens Skyld? Hvad vil du egentlig: Rigdom? — Berømmelse? — Vin og Kvinder?

Kolesnikov brød ud i en ustyrlig Latter og kunde længe ikke komme sig.

— Ha — ha — ha — Vin, Kvinder og Sang, saa at sige! Ha — ha ...

Men Sascha forblev alvorlig, han fortrak ikke et Smil over hans forrykte Munterhed.

— Jeg finder her intet latterligt, Vasili Vasiljevitsch. Hvis jeg ikke vidste, at du var det mest uegennyttige Menneske i Verden, det hæderligste og bedste ...

Kolesnikov svarede kort, idet han med Haanden viskede Lattertaarerne væk:

— Lad det være nok!

Fem Minutter gik de i Tavshed.

— Endnu ét, Vasili, for at du ikke skal misforstaa mig. Min Fader ... han var med alt det en Hædersmand. Paa sin Vis, naturligvis — men hæderlig fuldtud, det véd jeg med Sikkerhed.

— Det tror jeg. Men hør, Sascha, jeg vil dog købe mig et Par Støvler som dine — med Galoscher springer man daarligt omkring i Moradset. Man kunde vel nok købe et Par billigere, men jeg vil flotte mig, saa at sige.

— I Dag er det Søndag. Saa faar jeg Penge ikke senere end Torsdag. Et Tusind satte min Fader fast i Banken, indtil jeg blev myndig — jeg kan nok faa nogle af dem nu, men svært vil det blive med en Veksel. Hvordan gør man det? Véd du det?

— Nej.

— Det er ogsaa ligegyldigt, jeg har ikke Brug for de Penge mere, saa kan de staa og give højere Renter.

Var det Ungdommens Ubevidsthed i Forholdet til Døden, eller var det den fattede Mandighed, som havde gennemtrængt Sascha i disse hans sidste Dage — i hvert Fald var der i hans Tale og Tanke om Døden en selvfølgelig Ro; den var ham som en nødvendig, en naturlig Del af Sagen. Dette Forhold overfor Døden havde ogsaa Kolesnikov.

— Det drejer sig kun om Mauserne, sagde denne; Kort over Vejene og al anden Kendskab, om jeg saa maa sige, har jeg. Ja, Sascha, fra Skænkerne faar vi holde os — det bliver svært for Mængden at tvinge Tørsten. Naar som helst det brænder i den, faar den Landsbyer at svide af.

Sascha tænkte paa sin Fader. Lidt efter sagde han:

— Hvornaar fører du mig sammen med Andrei Ivanitsch?

— Med vor Matros? Jeg véd ikke endnu, Sascha. Jeg skærmer ham som en kostelig Ladning, saa at sige. Jeg lader ham knap gaa paa Gaderne. Renheden, Sascha! Heller ikke til dig overlader jeg ham. Jeg har haft Matrosen for mig selv — befale noget kan han ikke. Forbandede Slaveyngel!

Ogsaa her er Generalsønnen uundværlig! — Vær ikke vred, Sascha.

Blodet fo'r Sascha i Kinderne. Han svarede indrømmende:

— Saamænd! Du har for en Del Ret.

— Forbandede Yngel! Mine Fædre har været saa længe Livegne, at jeg hele Livet igennem krymper mig under min Lydighed. Du skreg ned til mig for lidt siden, og jeg i samme Sekund efter Revolveren! — Af Lydighed, saa at sige, simpelthen fordi jeg ikke vidste at svare anderledes — af Skam! Ak, Sascha — du har længe at bede endnu, før dine Synder er aftvættet.

Saa tav de stille nogen Tid. De begyndte efterhaanden at mærke Bedøvelsen i deres Ben efter den lange Vandring. Til højre for Chausséen skimtede de Husenes Omrids i det snart fortættede, snart graanende Mørke. Ud fra et enkelt Vindue skinnede en klar og skarp lille Flamme — den eneste i Nattens umaadelige Mørke. Kolesnikov standsede og greb Sascha ved Haanden:

— Se nu, Sascha! Ogsaa Ilden har noget af Slavesindet. Spejder den ikke dèr omkring i Mørket og skælver og blinker som Forbryderen. Lidt Vand, og den hvisler ud.

De begyndte at udmattes og satte sig paa en Grøftekant med Ansigtet mod den lille, fjerne Flamme, der efterhaanden svømmede i ét med Rudernes Genspejling af Morgenrøden.

Sascha tændte en Cigaret.

— Den sidste, sagde han, jeg har gemt den hele Vejen.

Resten af Turen tilbagelagde de i Tavshed. Deres Sind var træt af det gennemlevede og tyede ind i Ensomheden. Først da de naaede Byledet, brød Kolesnikov deres dybe Eftertanke og sagde tungsindigt.

— Javel — intet Fjols i Verden skriver paa en Skorsten med Kul. Dèr bruger man Kridt. Sascha — mit hvideste Kridt er du!

— Kommer du i Morgen?

— Nej. Jeg kommer ikke mere til jer.

Han sagde „til jer", ikke „til dig", hvad Sascha billigede. Og pludselig, ved Tanken paa Moderen, som han siden den

foregaaende Morgen ikke havde set, krympede hans Hjerte sig i en uudsigelig, næsten fysisk Smerte, og hans Aandedrag stod stille. Et Øjeblik kun forekom alt dette ham som en forfærdende Drøm: Natten, Kolesnikov og de Følelser, der lige havde grebet hver Fiber i ham og nu hvirvlede vildt op som en Flok skræmte Ravne. Drømmeagtig frem for alt syntes ham Byledets sort- og hvidstribede Bjælke, sparsomt belyst med en flakkende Lanterne; det var, som gemte disse uklare sorte og hvide Striber noget uudholdeligt rædselsvækkende i sig, noget, der talte om Døden, om Kulden, om Skæbnens Ubønhørlighed. Men dette var kun et Øjeblik.

De gik tavse gennem Gaderne og paaskyndede deres Gang for at naa hen til Korsvejen, hvor Gadelygterne var tændt. Om Hjørnet i en Sidegade lød Klapren af Hestesko, og ved den første Lanterne viste sig to Vægtere paa tunge, kedelige Heste. De vilde dreje af til højre, men da de i den øde Gade opdagede to Fodgængere, red de hen imod dem. Kolesnikov lo:

— Se dèr — de kommer for at gennemsøge os! Saa har vor omstændelige Sag en Ende! Se — de styrer lige løs paa os.

Men det lod til, at Kolesnikovs Latter havde beroliget Vægterne. Alligevel red den ene sin Hest ind paa Fortovet, bøjede sig lidt ned og saá dem i Ansigterne. Han bemærkede de blanke Knapper paa Saschas Gymnasie-Uniform, og ukendt med Munderingen tog han ham for en Officer — han rettede sig i Vejret og raabte med hæs Bas:

— God Vej, Deres Naade!

Kort og tørt henkastede Sascha et:

— God Vej!

XI.

Hjemme mødte der Sascha noget uventet. Allerede i Gaarden slog det ham, at Vinduerne i Spisestuen, trods den sene Nat, var klart oplyst; i Forudfølelsen af noget slemt forstærkede han Skridtene. Paa Tærskelen stødte han sammen med

Linotschka, der øjensynlig havde ventet paa ham og hastigt sagde til ham:

— Min egen Sascha. Bliv ikke forskrækket. En Ulykke ...

— Moder?

— Nej, nej — hvor kan du tro! Timokin. I Morges, eller det maa endnu have været Nat, har Timokin hængt sig. Kom hurtigt. Dobrovolski, Stremberg og de andre er hos os og har ventet paa dig.

Og pludselig slog hun Armene om hans Hals, krøb sammen ved hans Bryst og brød ud i Hulken. I hendes fortvivlede Taarer udløstes noget dybere hos hende end Bevægelsen over den lidet kendte Timokins Død.

— Ja, min egen Sascha ... — hulkede hun og klamrede sig krampagtigt til hans Hals, som frygtede hun, at han skulde gaa bort igen. — Vi har saadan ventet paa dig — hvorfor kom du dog ikke? Du min egen, elskede Sascha ...

— Men dog, Lina — lød Helena Petrovnas rolige Stemme, hun var kommet til og begyndte at løsne det blonde, indfiltrede Haar fra Saschas Knapper. — Vær dog rolig, min Pige. De venter dig derinde, Sascha — kom!

Pludselig — og Sascha havde indtil det Øjeblik ikke vidst, at noget saadant kunde forekomme hos Mennesker — skete noget sælsomt: Helena Petrovna klaprede tre Gange højt og tydeligt med Tænderne — „som en Hund, der fanger Lopper" — tænkte Sascha raat og stivnede, idet han følte sine Læber forme et lige saa raat, intet som helst udtrykkende Smil, et Smil, fra hvilket der kun gaves én Overgang — ind i Døden eller i en, af Mennesker ukendt, sidste Rædsel.

Det var tunge Nattetimer. Indtil Formiddagen sad de blege Gymnasiaster hos Pogodins og saá fortabte med fremmede Øjne paa hinanden; to Gange drak de Te, saa gik de sammen med Pogodins til den første Sjælemesse i Sygehusets Kapel, hvor Timokin var baaret hen. Den dødes opsvulmede Ansigt var bedækket med en Nældedug, man saá kun de to gullige Hænder, der af en eller anden Fremmed omhyggeligt var foldet til et Kors — Timokins Moder og Fader boede paa Landet og i Byen havde han ingen Slægtninge. Sascha

gik det rundt i Hovedet af Træthed og Søvnløshed, af og til svimlede det for ham, men hans Tanker og Følelser var klare indtil Sygelighed.

Duften af Viraken og Dødsmessens Ord, men særlig disse to gule, nøjagtig korslagte Hænder, aabnede ham Verdener af nye Følelser og Begreber, som ikke lod sig gengive i Ord. Foran Saschas Blik bevægede sig Præstens sorte, sølvbroderede, trekantede Rygstykke, og han følte noget behageligt ved, at det var saa ualmindeligt. Blinkvis aabnede der sig for ham en tydelig Mening i Ting, som altid havde været ham ufattelige: I Virakens blaalige Røgsøjler, i de sælsomme Ornater, ja, endog i det, at et eller andet ganske ubetydeligt Menneske med tyndt Gedeskæg fordelte en Mængde Kerter mellem Gymnasiasternes Hænder og stadig gaaende og med høj, inderlig Røst gentog Præstens:

— Herre Almægtige, vi bønfalder dig! Herre Almægtige!

Sascha tænkte, idet han lydigt modtog Kerten: „Nu har han lige siddet hjemme hos sig selv og drukket Te med Konen; Skæg har han som en Ged, men her er han ingen almindelig, han besidder Magt og Viden, Præsten véd det og venter hans Gentagelser — hvor det er rigtigt.“ Alt syntes ham at være saa rigtigt, alle handlede netop saadan, som de skulde. Gennem det aabne Vindue ud til Sygehusets lille Have trængte Duften af de bristende Popler og Birketræer ind til dem — hvor rigtigt, at det Vindue stod aabent og den Duft trængte ind til dem. At det var Foraar, April — var ogsaa, som det skulde være. Gennem den blaalige Røg saá han hen paa et Ansigt — hans Moder, som bad, og først undredes han: „Hvordan er hun kommen herind?“ Han glemte, at han hele Vejen var gaaet ved Siden af hende; men straks forstod han det og fandt det rigtigt; længe betragtede han hendes strenge, ligesom uddybede Ansigt: „Mor er ældet — tidligere sitrede ikke hendes Hoved.“ Saa vendte han — stadig ifølge en egen Lydighed — Blikket mod det, som optog ham mest af alt og stadig mere og mere opklaredes Hemmeligheder: De to gullige, døde, nøjagtigt korslagte Hænder. Og med urokkelig Vished tænkte han paa, at ogsaa han skulde ligge saaledes,

med Hænder, der var foldede som disse, og en stille Medlidenhed med ham selv drev Taarerne op i Øjnene: Det var rigtigt saaledes, var nødvendigt.

I hans Hjerne foregik der en Forskydning: I nogle Minutter ligesom formørkedes hans Bevidsthed — det var ikke mere Timokin, som laa der, over hvem der blev bedt — det var ham selv — Sascha — og disse Hænder var hans. Saa tydeligt og saa forfærdende var denne Ombytning, at Sascha bevægede sine Fingre og tænkte med en Kuldegysning: „Hurtigt, hurtigt maa jeg overbevise mig om, at dette er mine Fingre, og bevæge dem.“ Og lige saa pludselig beroligede han sig og tænkte paa Timokin, og i et Øjeblik af lynsnare Tankekrydsninger forstod han hele sit Liv.

En Bevægelse gik igennem den bedende Mængde, og der hørtes en tilbagetrængt Hvisken:

— En Gal! Jag den Gale væk!

Som alle de øvrige, der endnu intet havde set, vendte Sascha sig hurtigt om mod det aabne Vindue og fo'r sammen: Med opstrakte Arme klamrende sig til Vindueskarmen, stirrende ind i Kapellet, hang foran Vinduet en af Hospitalshavens Vanvittige med glatraget Hovedskal. Han smilede hastigt for ligesom hurtigst muligt at klargøre sit Forhold, hans flakkende Gloøjne løb fra Ansigt til Ansigt og brændte af umættelig, fortvivlet Nysgerrighed. Uafladeligt korsende sig gik Dobrovolski udenfor, og et Øjeblik efter forsvandt Hovedet. ... Endnu nogle Minutter, og Sjælemessen var forbi.

Den Gejstlige tøvede ubeslutsomt — han vidste ikke rigtigt, om han skulde afføre sig Messeklædningen eller ej. Øjensynlig vilde han gerne sige Gymnasiasterne et Ord, men var ikke sikker paa, om det var passende. Sluttelig vendte han sig om, og stadig lidt ubeslutsom omfattede han de Tilstedeværende med sine taarefyldte Oldingeøjne. Sascha, der fra Gymnasiet havde vænnet sig til Billedet af den hellige Alexei og ligesom havde glemt, at der gaves andre Gejstlige, undredes over, at dette ikke var den hellige Alexeis Billede og betragtede med venlig Tvivl det ubekendte, bevægede, oldingeblege Ansigt og Øjelaagene, der var røde af Graad. Og pludse-

lig forvirredes han, da han i den gamles Øjne opdagede ikke blot Lidelse, men Frygtsomhed og Skræk. Ogsaa de andre var forvirrede. Til sidst brødes Stilheden af en svag Røst:

— I Herrer Gymnasiaster! Hvor kan man dog noget saadant? Og jeres Forældre, I Herrer Gymnasiaster? Hvad er alt dette — hvor kan man dog? ... Ak, I Herrer Gymnasiaster, I Herrer Gymnasiaster! . . .

Han vilde endnu sige noget, men fandt ikke de Ord, som kunde føjes til den gribende Tiltale; han smilede kun med inderlig Fortrolighed og Venlighed. Enkelte smilede paa samme Maade til ham som Svar. I Løbet af faa Minutter var alle gaaet ud i Haven, hvor de spadserende Aandssvage forskrækkede veg til Side, og Timokin blev alene tilbage med sit opsvulmede Ansigt og sine gullige, korslagte Hænder. Paa Vejen sagde Stremberg vredt til Sascha:

— Den Dobrovolski! Gaar hen og giver hans Brev til de yngre Klasser, for at de kan skrive det af! Han kunde selv have taget nogle Kopier, han havde overhovedet ikke Ret til at afgive det til nogen, da det tilhører vor Klasse alene. Og hvad er der at skrive af — hvad der staar, er let at huske, hvis man ikke er Idiot. Saadan et Svineri!

Sascha huskede Timokins korte, efterladte Brev: „Jeg har ingen Kraft længere til at kæmpe mod det onde, og som en Kæltring vil jeg ikke leve. Farvel, Brødre. Kom til Sjælemessen". Der var noget ægte Timokinsk, noget let spøgende i denne unødvendige Tilføjelse — „kom til Sjælemessen;" og Sascha maatte erindre Nældedugen, de gullige, døde Hænder, den grædende Præst for at tro paa det forfærdende i, hvad der var sket, og paa ny forstaa Kammeratens korte og frygtelige Liv.

Kun Stremberg gik hjem, de andre begav sig til deres sædvanlige Udflugtssted, Badebjergene, og sad længe dèr, trætte af den søvnløse Nat, gabende og med gustne, indfaldne Ansigter. En lille, sort Bugserdamper slæbte en tom, højtliggende Lastbaad efter sig, det syntes, som vilde den aldrig naa hen til Ombøjningen. Hvor længe man end saá paa den — den rørte sig ikke af Pletten.

XII.

Til Torsdagen havde Sascha virkelig skaffet Penge — fem Hundrede Rubler af de Tusind, og det blev bestemt at drage bort Søndag Nat — Natten til den anden Maj.

— Var det ikke bedre at tage afsted om Dagen? — indvendte Kolesnikov. — Om Natten kan de opsnappe os.

— Nej. Hvis jeg tager af Sted om Dagen, faar hun det at vide om Natten ... bedre at hun erfarer det om Morgenen, saa har hun nogen om sig. Jeg gaar ud gennem Vinduet. Ingen hører det.

— Læg et Brev til din Søster.

Sascha svarede ikke og tænkte ærgerlig: „Hvor taktløs! Han forstaar ikke, at man skal tie om saadan noget, at jeg selv véd alt det“. I det hele taget var han i disse sidste Dage, han tilbragte hjemme, yderst kølig overfor Kolesnikov og saá ikke et Øjeblik lige paa ham; med en sammenbidt Stolthed afsondrede han sig i sin Smerte og sine Tanker. Og Kolesnikov, der ikke fandt Plads for sit stormende Oprør og sine endeløse Tanker om Helena Petrovna, betragtede fjendtlig hans roligt-lukkede Ansigt og hans hvide, over Knæet roligt foldede Hænder: „Hvad er du egentlig for én, stolte Brorlil? Ikke for ingenting en Generalsøn!“ Men han vovede ikke at sige det ligefrem, tværtimod var han overdreven imødekommende; dette følte han og oprørtes endnu mere over Sascha og sig selv.

Der var kommet noget forvirret i hans Tanker, hans Opførsel, ja, endog i hans Hensigter, og jo fastere han mærkede Sascha skride fremad, jo mere feberhedt bølgede og sprang det i ham. Snart skoggerlo han og slog om sig med sit „saa at sige“, snart trak han sig dystert sammen og skelede vildt med sine runde Hingsteøjne. Et Par Gange om Dagen sendte han Sascha Smaabilletter for at stævne ham i Anledning af en eller anden konfus Idé, og ikke alene Helena Petrovna, men Tjenestepigen begyndte at fatte Mistanke til hans Sendebud — pjaltede Gadedrenge, tyvagtige og behændige som Mus. En Gang begav han sig lyksaligt smilende paa Vej til

Sascha i sine nye Støvler for at vise sig, men paa Halvvejen spyttede han langt ud og vendte om: „Sagtens tror han, jeg er glad for Pengene — I kan alle med hinanden for min Skyld gaa Fanden i Vold!“ Han hørte op med at sove om Natten. Og naar han prøvede at tænke over, hvad der vilde komme, eller bestemt fastslaa Meningen med deres Bortgang, viste det sig, at alle tidligere Tanker var glemt, tilbage var kun nogle underlige svage Spidser, afgnavede Sildehaler. Alle Idéer flød ud i en vild Taagedans.

Han løb fra sin Stilling, og hver Dag vaklede han hen til den dybt forborgne Andrei Ivanovitsch, Matrosen, med Fare for at røbe hans Skjul.

— Pogodin foruroliger mig — sagde han med solid Alvor — jeg véd ikke, hvad jeg skal tro.

— Hvad — er han bange?

— Naa! — selvfølgelig er han ikke bange! Han er ikke noget Bær af vor Mark, saa at sige — det er Sagen!

Andrei Ivanovitsch tav stille og ventede. Han var af Middelvækst, stærkt bygget, klædt i en grov, men ordentlig Vams. Han saá ud til at være et Menneske af en overordentlig Ro og Holdning. Hans ungdommelige Ansigt med det lille sorte Overskæg var fuldkommen roligt, de kønne Øjne saá roligt paa alt næsten uden at blinke, og hans Gang var let, ligesom umærkelig; det var, som han ikke gik, men smuttede lydløst omkring alle. Kun ved at iagttage ham skarpt fik man Øje for Nøjagtigheden, Kraften, Hurtigheden og den ejendommelige Rytme i alle hans rolige, flydende Bevægelser. Naar han stod oprejst, var det, som berørte han ikke Jorden.

— De hører næsten til Intelligensen, Andrei Ivanovitsch! — sagde Kolesnikov mørkt, idet han hadefuldt saá sig om i hans Værelse, hvor der var lige saa ordentligt og renligt som hos Sascha.

Andrei Ivanovitsch smilede, men svarede ikke noget, øjensynlig afventede han en nærmere Begrundelse. Op imod Væggens forrevne, fugtige Tapet hang en lille ren Balalaika med paamalede Forsiringer — en Gren med grønne Blade og en Due eller en anden Fugl. Kolesnikov skævede til den og spurgte:

— De tager vel ikke den med?

— Jo—o!

— Lad den blive, Andrei Ivanovitsch.

— Hvorfor dog, Vasili Vasilevitsch? Jeg har baaret den gennem Kanonilden, kan man sige. Til hvad Nytte skulde den nu blive hængende! Den gør jo ingen Fortræd — svarede Andrei Ivanovitsch roligt.

— Naa, saa spil et Stykke da!

— Hvad ønsker De?

Kolesnikov blev rasende:

— Ønsker, ønsker! Hvorfor har De, Andrei Ivanovitsch, aldrig deres egne Ønsker, men spørger altid om andres? Man maa ogsaa have lidt Værdighed.

— Lidt Værdighed har jeg, og mine egne Ønsker har jeg ogsaa, Vasili Vasiljevitsch.

— Og saa tier De altid stille, saa at sige, det er heller ikke godt. Et Menneske med Selvagtelse holder af at udveksle Tanker og tier ikke stille.

Andrei Ivanovitsch smilede.

— Hvem der har Interesse af mine Tanker, faar dem at vide ogsaa uden Ord. Hvad vil De have, jeg skal spille, Vasili Vasilevitsch?

Men Kolesnikov brød sig ikke mere om Musiken. Han led dybt i Sjælen, han kunde briste i Graad — af Kærlighed, af smertelig-skærende Medlidenhed med Sascha, med Matrosen og hans Balalaika, med alt levende. Han sagde Farvel og gik forvirret og oprørt bort, kvalfuldt søgende en Vej, som selve Folkets Samvittighed, frygtelig i sit evige Fangenskab.

XIII.

En Tanke pinte Sascha mere end alt andet: Hvordan skulde han forholde sig overfor sin Moder de sidste Dage? Holde sig saa meget som muligt hjemmefra, saa hun kunde vænne sig til hans Fraværelse? — Vilde hun nogensinde

vænne sig til? Skulde han være kølig og tør for at lette hende Smerten ved hans Bortgang? — Ja, vilde hun tro ham? Og fik han hende til at tro paa sin Kulde, hvis hun blev overbevist om hans Ligegyldighed, hvorledes da tage Brodden ud af hendes Hjerte, der var saa stolt og rigt, ene ved Troen paa hans Kærlighed og Kraft? Og hvis han viste sig overfor hende, som han helst vilde, hvis han aabnede sit Hjerte med hele dets sønlige Kærlighed og Ømhed, hvad vilde hun da føle, naar han var borte for stedse? Moder, Moder! Alene du kan lede mig her, hvor Liv og Død kæmper om din Sjæl. Moder, Moder! — over din Søns Blod bygges Fremtidens Tempel — aabn mit Hjerte for din underfulde Magt og velsign mig til den Død, der venter mig og dig selv!

Og i hans Hjerte svarede Moderen: Du er Glæden i mit Liv, Søn! — glæd mig ogsaa nu. Gaar du ind til Lidelsen, gaar jeg med dig. Vov ikke at fratage mig et Korn af min Smerte, i den ligger Tilgivelsen for dig, den gemmer i sig Livet baade for dig og mig. Véd du ikke — den, som en Moder elsker, elsker ogsaa Gud! Glæd mig, før Lidelsen begynder!

Saa tilbragte Sascha de sidste Dage saaledes:

Om Torsdagen gik han kun for en Time til Kolesnikov og bragte ham Pengene. Resten af Tiden blev han hjemme hos Moderen. I Skumringen spadserede han i Byen med hende og Linotschka. Om Natten gennemlæste og brændte han sine Breve; han vilde ogsaa brænde sin gamle Dagbog fra Barneaarene, men betænkte sig lidt og lod den saa blive liggende i Skuffen til Moderen. Han ordnede sine Sager og udvalgte en enkelt Bog, som han vilde have med sig. Han var i Tvivl angaaende sin lille Ikone, men besluttede at tage den til sig — for Moderens Skyld.

Om Fredagen blev han hos Moderen fra Morgenstunden. Sælsom var den Besathed eller Fortryllelse, der var over Helena Petrovna. Hun anede intet og glædede sig over Sønnens Kærlighed saa fuldt og uforstyrret, som vilde han aldrig i sit Liv vige et Skridt fra hende. Selv det iøjnefaldende i, at Linotschka sad hele Dagen paa sit Værelse og forberedte sig

til Eksamen, medens Sascha intet som helst foretog sig, kom ikke i hendes Tanker. Derimod begyndte Linotschka at fatte Mistanke og fangede Sascha to Gange med det bekymrede Spørgsmaal:

— Ja — hvornaar sætter du dig til at bestille noget, Sascha? — Paa Mandag har du Eksamen.

— Lad mig være! Paa Mandag har jeg Russisk.

— Ak, Sascha — du falder igennem i Tartarerne!

Om Aftenen gik Linotschka hen for at læse sammen med Sjenia Egmont, og Sascha satte sig til at læse op for Moderen af deres fælles Yndling, Byron. Klokken var omkring ti, da Tjenestepigen bragte Sascha en Billet fra Kolesnikov: „Kom straks, meget vigtigt.“

— Her er igen en Dreng — sagde Pigen. — Han beder om Svar tilbage.

— Sig, jeg kommer straks!

Helena Petrovna blev pludselig ligbleg og stod op:

— Hvad er det? Kolesnikov?

Sascha nikkede bekræftende.

— Hvorfor kommer han ikke herhen? Hvorfor sender han altid disse Billetter? Sascha, gaar du hen til ham?

— En Times Tid. Han er lidt underlig i disse Dage — svarede Sascha mørkt.

— Sig rent ud — hvad har I for sammen?

Sascha rystede paa Hovedet og sagde:

— Jeg kommer tilbage om en Time. Luk ikke Bogen, lille Mor. Vær ikke bange — jeg kommer tilbage . . . om en Time.

Endog i Mørket var det synligt, at Kolesnikov med hele sit mægtige Legeme var i Oprør. Han aandede hæst, greb tørstigt efter Saschas Haand og mumlede næsten uforstaaeligt.

— Det var godt, du kom. Vent, jeg skal straks sige dig, jeg skal straks sige dig det hele. Kom, lad os gaa!

Tavs førte han Sascha gennem den halve Gade — og pludselig stod han stille, lagde begge Hænder paa Saschas Skuldre, og af fuld Kraft, øjensynlig uden at vide, hvad han gjorde, begyndte han at ryste ham.

— Sascha! Bliv hjemme! Hør, hvad jeg siger dig. Alt dette er Vanvid. Ikke en Snus værd. Jeg har narret dig, Sascha. Slaas ihjel skulde jeg. U—u—uh, en Hund er jeg!

Sascha befriede sine Skuldre og sagde resolut:

— Tal tydeligt. Du fantaserer!

Af Saschas Strenghed blev han ligesom helt opløst. Pludselig skar han Tænder, hulkede og faldt sammen foran den spænstige Yngling:

— Sascha, det hele var en Drøm. Vi sover alle, Sascha. Gud i Himlen, hvilken Straf. Min egen Sascha, du er mig som en Søn.

Han hulkede igen:

— Jeg ejer intet Menneske. Vaagn op, Sascha! Vaagn op!

— Hys! Du er gaaet fra Forstanden, kom. Naa, gaa nu fremad — gaa — gaa ...

— Sascha ...

— Gaa frem, siger jeg!

De gik begge hurtigt af Sted, med hvert Skridt blev Kolesnikov synlig roligere. Sascha saá sig hadefuld paa hans duknakkede, slubrende Skikkelse og begyndte tørt at tale ham til Hægterne:

— De har, Vasili Vasiljevitsch ... — han rettede sig og fortsatte: Du har, Vasili, øjensynlig ikke gjort dig klart, hvad her foregaar. Paa Søndag, som jeg har sagt dig, gaar jeg bort. Forstaar du?

Han kan ikke lide mig — tænkte Kolesnikov ydmygt og dukkede sig endnu mere.

— Du tror vel, jeg gaar, fordi du har kaldt paa mig. Saa skal du vide, at det ikke er med dig, jeg gaar. Ikke du har kaldt mig ud — det har du ikke Stemme til — men ... Folket. Eller har du glemt det? Og er dette for mig en Drøm, som du siger, saa er det en Drøm om Folket ... Der er intet af dig i den. Jeg lægger mig ikke paa Knæ som du ...

Ynglingens Stemme klang, som Kolesnikov aldrig før havde hørt den: hæst og fjendtligt.

... — Jeg har givet det alt, hvad jeg ejer — min Renhed. Jeg siger dig, nu med Stolthed, Vasili, at jeg er ren — jeg

har før talt om en Slags Synd i mig, da var jeg forvirret. Er der nogen Synd i mig, saa er den ikke min, og jeg gaar bort med den for at kaste den fra mig. Hvad der vil komme, véd jeg ikke. Men jeg elsker dem, mod hvem jeg gaar, og jeg tror ... paa Sandheden. Og hvis jeg ikke skulde opnaa andet end en ærefuld Død, vil jeg ogsaa da være lykkelig. Det er umuligt, at min Død kun er Forrykthed. Det er umuligt, det sværger jeg, Vasili, at dette skulde være Sandheden paa Jorden. Ak, Vasili, Vasili! . . .

Det hæse og fjendtlige i hans Stemme var forsvundet; blød, næsten bedende talte han nu:

— Jeg har lige, for et Minut siden, betragtet min Moders rene Ansigt, og min Samvittighed var rolig. Den, som med ren Samvittighed ser sin Moder i Ansigtet, kan ikke bære en Synd i Hjertet, om saa hele Verden, ja, selv Gud har dømt ham!

De gik længe tavse. Saa sagde Kolesnikov.

— Altsaa paa Søndag, saa at sige.

— Ja, som aftalt.

Pludselig brast Kolesnikov ud i en skraldende, men munter og godhjertet Latter. Den klang saa barnlig aabenhjertig i Nattens Stilhed under det strenge Politiforbud.

— Hvad er der? Hvad er du dog for ... et uformeligt Menneske, Vasili.

— Maaske kan jeg, saa at sige, gaa bag efter dig? Jeg trykker mig sidelænds, om jeg saa maa sige. Hm?

— Hvorhen?

— Efter Sandheden! Naa, bliv ikke vred ... General. Denne Nat sover jeg da roligt helt ud. Sandelig om min Skomager ikke er begyndt at faa Bekymringer for mig: Om jeg vel kunde være en Maanesyg? Fjols! — Hvem er maanesyg uden Maane? — Jeg er syg af Solen, Brorlil — sagde jeg — solsyg, saa at sige! Det er værre. Godnat, Sascha, før Søndag hører du ikke fra mig.

Sascha vendte alene hjem, Kolesnikov fulgte ham ikke. Han var glad nu for at være alene — fuld af Velbehag gik han gennem de mørke, stille Gader, hvor hvert Stakit var

ham saa gammelkendt, og hvor han selv ved mørk Nat skelnede alle Vejens Ujævnheder og Kendemærker. Fra Træerne, der hang med bristende Knopper over Fortovet, strømmede en lun, indtrængende Duft, kaldende, forjættende, selv ligesom bristende af Foraarsliv; stum og ubevægelig beherskede den Byen, Markerne, alt Landet viden om og gav alt et nyt, vaarklingende Navn. „Jeg bliver borte en halv Time endnu, her vil jeg gaa og tænke mig lidt om“ — besluttede Sascha og bøjede om i en øde Sidegade, ogsaa her syntes selve Mørket og Ødet som Duft og Foraar. Men Sascha vilde egentlig ikke tænke; her i Ensomheden og Mørket vilde han sænke sig ned i det forborgne, hemmelighedsfulde i sit Sind, som Huset og Væggene derhjemme syntes ham at ane og røbe. Denne Lyst til at gaa hjemmefra og strejfe om paa Gaderne kom op i ham, hver Gang Søsteren havde været hos Sjenia Egmont — han følte under Søsterens Fravær en bølgende Glæde og Uro, og naar hun kom hjem, saá han hende i Ansigtet og berørtes hemmeligt med sin Kærlighed. Om det blev nok saa sent, lagde han sig aldrig til at sove, før Linotschka kom, men laa og ventede hende, og naar han hørte Klokken, var han oppe og ude paa et Sekund. Han spurgte ikke efter Sjenia Egmont, tværtimod viste han sig saa dyster og uvenlig, at Søsteren tabte enhver Lyst til at tale — og han gik tilbage til sit Værelse, i Hjertet saa glad og saa bitter, saa rig og saa fattig. Hér, slentrende om i Gaderne, tænkte Sascha mærkeligt nok ikke paa, hvad Natten og Foraaret aandede imod ham og fyldte ham med, men paa Søsteren. Han forestillede sig, hvorledes hun sad dèr, tænkte over, hvad hun nu kunde sige, saá hendes Blik for sig, hendes Haand liggende over et Hæfte; og med tilbageholdt Aandedræt følte han et Øjeblik en hidsende Berøring med usynlige, uudgrundelige, febrilsk virkende Kræfter, som ingen af de to Piger anede eller forstod. Og dog — havde han staaet overfor det klare Spørgsmaal, hvad han nu tænkte paa — han havde med rent og fast Hjerte svaret ikke blot hvert Menneske, men ogsaa Gud, for hvem man ikke kan lyve: Jeg tænker paa Linotschka — hvor kær hun er, jeg elsker hende — og paa Kolesnikov — hvor mørk og

tung han er, jeg afskyr ham. Som et sort Mosaik i hvidt Marmor stod al Erindring om Kolesnikov indhugget i Saschas Tanker og Følelser. Og han forstod ikke, hvorfor netop den dystre Kolesnikov denne Gang gød Ro i hans Sind og med sit Oprør slukkede hans eget. At noget uhyre vigtigt nærmede sig, noget alt opklarende, en Fordring, og ikke blot en Fordring — en Beslutning, og ikke blot en Beslutning — *en Handling*, dette ene vidste og forstod han.

End ikke med et Blik bebrejdede Moderen ham hans Forsinkelse, skønt han kom en hel Time for sent. Aftenen blev igen saa stille og god, da de havde faaet Bogen frem; de hvide Bogsider blændede Øjnene efter Mørket, og det syntes, som havde Byron vidst og udtænkt dette. En Time efter kom Linotschka hjem. Hun talte straks med Skræk om Eksamen, men Foraarets Duft stod om hende, og i hendes Øjne var Sjenia Egmont, der saá ud paa Sascha.

— Hvorfor mon hun forstiller sig og ikke taler et Ord om Egmonts! — vil hun skaane mig? — tænkte Sascha mørkt, skønt Linotschka ikke tænkte paa nogen Forstillelse og helt havde glemt baade Sjenia og den inderlige Fortrolighed, som lige havde forenet dem. Efter nogen Tids Snakken sagde hun:

— Sjenia fulgte mig, hun gik med lige til Døren.

„Saa har hun altsaa lige været her!“ gyngede det i Sascha.

— Hvem var med hende? spurgte Helena Petrovna.

— En Fætter fra Petersborg. Han bor hos dem i denne Tid, en Garder med Overskæg. Ja, Mor — han var helt forskrækket: „Er det hér, De bor?“ Men i den Grad høflig, at jeg saamænd blev helt skamfuld over vor Gade — de kunde dog ogsaa stille en enkelt, fattig Lanterne op!

Til Trods for den høflige Garder sov Sascha denne Nat roligt og fast.

Lørdag Morgen ved en lun og munter Foraarsregn gik han hen i Apoteket for at købe Jodoform, Bandager og andre Forbindingssager — Sascha vidste, at Kolesnikov ikke vilde skænke dette en Tanke.

Om Eftermiddagen var Gymnasiasterne forsamlede for

at rejse et Majtræ, men Sascha afslog at deltage under det Foregivende — overfor Moderen — at han ikke vilde se berusede. Og da Vejret efter Regnen blev klart og stille, gik han alene med Helena Petrovna en Tur langs Flodbredden, indtil det blev helt mørkt; og stadig havde Moderen ikke den ringeste Anelse eller Mistanke. Linotschka var hos Sjenia Egmont og kom, som Aftenen forud, hjem Klokken ét. Hun var ikke glad eller smilende, men adspredt, tankefuld, som var et eller andet bristet for hende. Hun lagde Hovedet tilbage og sukkede.

— Tror du paa Forudanelser, Mor?

— Ja, hvad er der med dig, Linotschka? — Hvad er det for Forudanelser. I har vel igen talt om Timokin? Den ulyksalige Timokin bringer jer nok allesammen fra Forstanden. Talte I om ham?

— Ja. Men Sjenia Egmont var saa ... det havde jeg aldrig troet hende i Stand til. Iøvrigt græd vi begge to.

— Over hvad da?

— Ak, Mor, man maa græde af og til.

Hun rejste Hovedet og stirrede, uden at blinke, mod den lysende Kres om Lampen; hendes Øjne fik en fugtig Glans. Helena Petrovna vidste, at hun nu ikke fik mere ud af hende, og sagde kort:

— Du skulde gaa ind og sove.

— Lad Sascha følge mig.

Moderen smilede:

— Gaa med hende, Sascha.

Stadig uden at se paa nogen rakte hun Moderen Kinden til Kys og vaklede træt hen mod Døren, understøttet af den smilende Sascha. Men i samme Øjeblik, Døren var lukket, greb hun Sascha ved Haanden og hviskede opbragt.

— Sascha! Hvis du ... hvis du — Sascha ... saa bliver du en ... Der er et Brev, tag det!

— Hvad er det for et Brev?

— Fra Sjenia.

— Hvad skal det være til?

— Hvis du ikke tager det, Sascha, saa sværger jeg dig

ved den hellige Moder ... Du er et saa ynkeligt Fjols, Sascha, og jeg skammer mig ved at have dig til Broder. Ak, min egen, elskede Sascha — om ogsaa *du* kunde sværge . . .

— Giv mig Brevet.

— Og Svaret? — skynd dig, at ikke Mor . . .

— Svaret? Imorgen Aften.

Linotschka trykkede et hastigt og stærkt Kys paa Broderens Mund og atter vaklede hun ned gennem Korridoren som en Skuespillerinde.

I denne første Majnat lagde Sascha sig ikke til Ro, før det lysnede. Det halve af Natten, den sidste, han tilbragte i Hjemmet, overvejede han: Skal jeg aabne Brevet, eller skal jeg ikke aabne det?

Og han aabnede det ikke. Resten af Natten skrev han et endeløst Svar paa det ulæste Brev og endte til Slut med at afsende en Billet, kun indeholdende et eneste stenhaardt Ord: „Nej. A. P.“

Og saaledes skænkede han ikke denne sidste Nat nogen Tanke, tog ikke Afsked med noget, lod ikke Blikket dvæle, græd ikke. Medens dens Timer svandt, følte han intet andet end sit overfyldte Hjertes Banken, fo'r blussende op med ørkesløse Ord, vuggede Hovedet mellem sine Hænder, han sad som i et fremmed Hus med en Kærlighed til et fremmed og fjernt Menneske. Heller ikke Moderen ofrede han en Tanke; noget i ham vilde mane hende frem, men Sascha fortrængte hende. Han tænkte ikke paa Linotschka, følte ingen Ømhed for hendes kyske Seng, som gemte og ene kendte hendes endnu barnlige, varme og duftende Legeme; hans Kærlighed til den fremmede Pige fortrængte Hjemmet og Søsteren. Kun hans frygtelige Forestilling fortrængtes ikke. En Flig af Fremtidens Forhæng bevægede sig, og med en Undren, der steg til en forstenende Skræk, følte den viede Yngling, at end ikke selve Døden er det frygteligste af alt frygteligt. Men Forhænget hævede sig ikke, og evig mørk laa Fremtiden bag, hemmelig besvangret af hans sidste Ord.

Søndagen . . .

Om Søndagen passerede følgende: Det var i den tredje

Nattetime; en lun, tæt Regn strømmede ned. I en øde, mørk Sidegade med to Hjulspor som eneste Vej holdt en forspændt Telega, og to Mænd ved Siden af ventede paa Sascha. Den ene: Kolesnikov, trampede utaalmodig langs Stakittet, den anden, neppe synlig i Mørket, sad sammenbøjet paa Kuskesædet og saá ud til at sove. Men pludselig blev ogsaa han urolig og spurgte med en syngende, ungdommelig-hjertelig Tenor:

— Er vi paa rette Sted, Vasili Vasiljevitsch? — Har De ikke taget fejl?

— Paa det rette, Petruschka. Hold Mund!

— Det kan man ogsaa.

— Hvad kan man ogsaa?

— Holde Mund kan man. Har De da set paa Uret, Vasili Vasiljevitsch?

— Jeg har set. Sæt dig ned!

Stedet var ganske rigtigt det aftalte: Det samme Hjørne af det forfaldne Havegærde, hvorfra Sascha i fordums Tider havde set ud over Landevejen. Kolesnikov begyndte allerede at blive urolig for Alvor, da det puslede ved Gærdet, og et Par Støvler kradsede op ad de vaade Bræder. Oppe paa Kanten kom Sascha til Syne.

— Hold fast! — hviskede han, idet han bøjede sig sammen og holdt en lille Rygsæk ned mod Kolesnikovs løftede Hænder.

— Vi har ventet længe — sagde Kolesnikov og tog imod. Sascha svarede ikke og sprang let ned.

— Velkommen, Sascha!

— Hvem er det der? Andrei Ivanitsch?

— Hvor vil du hen — Andrei Ivanitsch sendte jeg af Sted i Gaar. Det er Petruschka. Petruschka, er du der?

Petruschka lo:

— Ja.

— Alt klart?

Da Sascha satte sig i Telegaen, berørte han Petruschkas Skulder og sagde, stadig uden at kunne se ham:

— Naa, Velkommen, Petruschka.

Kolesnikov rettede ham:

— Sig ikke *De* til ham, han kan ikke lide det. Petruschka! Dèr har du en Ataman!*)

— Det glæder mig. Hvad maa jeg kalde Dem?

Sascha rødmede og svarede fast:

— Saska Sjegulev.**)

— Vi vil kalde Dem Alexander Ivanitsch, — sagde Petruschka og trak saa i Tømmerne.

---

*) Høvding.

**) *Sjegulev*, afledt af Verbet *sjotsch* — at brænde.

ANDEN DEL

SASKA SJEGULEV

I.

En Skrækkens Tid.

Endnu var Floderne ikke traadt tilbage til Bredderne, over de øde Moradser, de sumpede Moser laa Vandet højt som i Søer. Endnu var Markerne ikke tørre, og i Skovenes Hulninger skjulte sig uhyre Snedriver, sprængte og spaltede af Nattefrosten. Endnu havde Solskivens Ild ikke tændt Foraarsbruset, men Flammesøjler slog ud af Vintermulmet, bredte sig over Landet og kastede uhyre Brandskær mod Nattehimlen. En usynlig havde tændt disse Vaarblus før Tiden. En usynlig strejfede om i Mørket paa den russiske Jord og saaede ud med fulde Hænder; han fik Uroen til at spire og rejste de døde Haab; som med en trolddomsfuld Hvisken fik han det stivnede Blod til at risle. Ikke ved almindelig menneskelig Tale, men paa gaadefuld Vis syntes Rygter og bange Anelser at brede sig i Folket og udviske Grænsen mellem det virkelige og det komemnde. Man hørte ofte om hin usynliges Død; hver Gang lyttede man i Skræk og Spænding og bad for hans Sjæl. Et Herresæde staar i Luer et Sted, og knap har Flammeskæret blaffet mod Nathimlens Dyb, før Landsbyen tredive Verst borte vækkes op, Bønderkarrerne trækkes frem, og den tørstige Skare i Huj og Hast rumler bort mod det bragende Slot. Den usynlige er som en grum Profet, en almægtig Troldmand i tusinde Skikkelser — han udstrækker Haanden, og det brænder om ham, han vender Blikket, og der myrdes for hans Fod, — Geværsalverne knalder, eller Kniven glider lydløst over Struberne, og Livene slukkes.

Ek usynlig strejfer om i Mørket paa det russiske Land, og det Ord følger ham, at han ikke kan gribes og ikke findes. Hvem er han, og hvad vil han? — hvad søger han? Er det

Folkets Aand, der er vaagnet i Natten og bittert hævner sig for den stjaalne Sol? Er det Guds Fortørnelse, der rejser sig over de udvalgtes forbryderiske Love og hjemsøger i Flæng de uskyldige og skyldige? Hvad vil han? — Hvad søger han? Under Byernes Larmen sitrer Hurtigpressen i dumpe Stød og præger ustandselig den samme Tekst om Myrderiernes Rusland, Brandenes og Skændselens Rusland — om den evige, uslukkelige Sorg. Og mødigt flakker Byens skrækslagne Tanke hid og did, forgæves stirrer det anstrengte Blik ud gennem Byens lysende Kres — derude er der bælgmørkt. Dèr strejfer en usynlig om i Mørket — en udstødt, der segnende af Harme kæmper Dyrets Kamp, blodbesprængt, begravet i Skovene, kun visende sit jagede Hoved i Røden af de skaanselsløse Flammer. I Rædsel skriges og svares der:

— Hér er nogen lukket ude. Er alle her?

— Alle.

— Nogen er lukket ude. Hvem strejfer om i Mørket?

— Ingen véd det.

Et Uhyre tumler om i Mørket. Hvem er det, som er glemt? Hvem er den udstødte?

— Ingen véd det.

En Tid i Skræk og Mørke.

II.

Det begyndte at skumre i Skoven.

Til Pogodin ankom Jeremei Gnjedik, en høj, knoklet Bonde med stramt Bælte om den vide Bluse. Han traadte frem med tykke, rynkede Bryn over de indfaldne Øjne og begyndte raat:

— Alexander Ivanitsch! Vi maa bygge et Skur. Sæt dig ikke imod det, Folkene er oprørt.

— Byg saa meget, du vil.

— Fedot vil ikke arbejde. — Jeg er kommet her for at leve som en Herre — siger han — ikke for at slæbe Bjælker. Lad Bjørnen slæbe!

Omkring Baalet brast man i Latter. Petruschka, raabte leende med sin syngende, gejstlige Tenor:

— Jag ham væk, Alexander Ivanitsch. Lad ham vente med sit Skur til i Morgen; søger han Kviste i Skoven ved Nattetide, stikker han Øjnene ud.

Jeremei sagde barsk uden at se til hans Side:

— Det er for koldt uden Bedækning; man kreperer.

— Han savner sin Morlil ved Ovnen! grinede Fedot, men slog om i en vred Tone: — Man kreperer ikke! Mennesket kreperer ikke.

— Jeremei lyver, Alexander Ivanitsch — hvad taler han om Kulde, saa længe Baalet brænder? Selv uden det skal han ikke sætte sit igennem — Herremand! Neppe er han kommet, straks skal han til at bygge — Godsejer! ...

Ved Baalet lo man igen. Jeremei, der ikke havde fortrukket et Smil, vendte sig stejlt fra Sascha og strakte sig ned ved Ilden. Endnu laa et blaat Skær fra den svindende Dag over hans skarpe Kindben og hans brede, klumpede Næse, omkring Øjnene under Hueskyggen traadte Natten frem i Flammernes røde Genskin, og Bælgmørket stod under i hans buskede Skæg. Han søgte sig en Plads ganske nær Ilden og saá hen for sig uden at blinke; jo mere den lange Majaften mørknede over Træernes Kroner, des stærkere blev Gløden over hans dystre, som i Eg udskaarne Ansigt. Han lod ikke til at høre, at der taltes videre om ham. Den udpinte, halvdøde Brodiag*), Mamon, der var stødt til dem i Gaar og var segnet om blandt dem af Sult, hævede sin svage Stemme:

— Saa mange Mennesker, jeg har set paa Jorden, Brødre — de var alle dumme. For det frie Menneske er Taget over Hovedet som en Ligkiste — ingen vil nogensinde forstaa det, de begraver sig og raadner op i levende Live.

Fedot, en ung og synlig svindsottig Knøs, begyndte en mistroisk Rømmen og Hosten.

— Men om Vinteren da? — Det var dog ikke saa galt, at du traf os i Gaar, hvad? Men her taler Folk til Sagen, Brorlil, uden at snadre. Var du gaaet videre, Snylter!

Petruschka understøttede ham med sin syngende Stemme:

— En forvænt Herre er han. Her plager hvert Menneske

---

*) Den russiske barfodede Vagabond.

sig i hele Rusland for sit nøgne Liv, men kun han kender til Jammer. — Svineri med de Gendarmer paa Landevejen! Ødelægger mine Spadsereture ...

Og pludselig skreg han op:

— Alexander Ivanitsch, vi maa indrette os denne Ordning: — Hver Brodiag, vi møder — en Sten om Halsen og — vupti ... ud i Vandet med ham! Skadedyr er de — Luskerotter!

Brodiagen blev rød af Ophidselse. Skønt han havde villet blive og ernære sig endnu en Dags Tid hos dem, brummede han forbitret:

— I Morgen gaar jeg videre. Gud i Himlen! De lader én ikke komme til en Smule Kræfter — bare jager — jager! Farligt, saa jeg har ædt af jeres Brød!

— Ingen har kaldt paa dig.

— Herregud! Dèr hører jeg et Rygte — nogle Skovbrødre har samlet sig. Naa — tænker jeg — er det Brødre, gaar de ikke helt forbi. Men her — er de Brødre som Ulve! Bare jager — jager ...

Længe klynkede den hungrende og forbitrede Brodiag. Henne fra Kløften bruste Foraarsbækken gennem Natten, Baalet knitrede af fugtige Grene og unge, saftige Blade; ind imellem hørtes Brodiagens stille, klagende Røst og Petruschkas klingende Svar, der smeltede sammen til en endeløs, vemodig Sang.

„Dèr er en af dem, jeg holder af," tænkte Sascha om Jeremei, ufravendt betragtende hans flammebelyste, barske, ligesom frosne Ansigt; denne syntes ligegyldig for enhver Vits og Samtale og saa fordybet i sine Tanker, som var han ét med det rugende Vildnis og den tavse Jord vidt omkring. Kun en enkelt Gang bevægedes hans Skæg, og i Petruschkas flydende Tale faldt et Par ru Ord som Sten i Vand:

— Og mig har man giftet bort uden min Vilje. Det var henne i Møllen ...

Sascha raabte interesseret over til ham:

— Hvad er det, du siger, Jeremei?

— Ja, jeg siger — man har giftet mig uden min Vilje.

— Jeg taler om Dumaen — faldt Petruschka med ind — i

Dumaen har de besluttet at give Bønderne mere Jord ... det staar i Aviserne, Alexander Ivanitsch.

Petruschka kunde læse og skrive, men hvad han opvartede med, stammede i Reglen ikke fra Aviserne, der var vanskelige at faa fat paa, men fra egen fri Digtning. Han lavede en Nyhed og troede øjeblikkelig selv, at han havde den fra Aviserne. Hans Ord kaldte atter paa Fedot, der raabte højt og vredt:

— Løgn! De giver ikke noget! Er de ved at drukne, lover de Øksen i Bæltet — dukker de op igen, vil de ikke af med Skaftet. Rævebande ...

— Hvad skal de med Jord? — tænkte Brodiagen indædt, — giver man dem Jorden, skal de straks have Mur omkring — dèr sidder de saa i deres Smuthul! Den er lummer her, i Morgen er jeg væk."

Atter hørtes Bækken larme henne i Kløften, og Vildnisset tonede af stille Stemmer. I Majnatten slumrer Jorden ikke ind; det jager mellem Grønsværet, det sitrer i det aargamle Løv, levende Safter siver gennem Træerne, det hvisker og rasler fra Gren til Gren, og sælsomt toner det fra det Fjerne. — Med Hovedet støttet i Haanden sad Sascha paa en Stub, halvt tankefuld, halvt drømmende — jævnt og rolig sejlede Billederne forbi ham, vekslende umærkeligt og planløst deres Form som Skyer. Han tænkte paa, hvor hurtigt Bøsserne rustede i Skovens Klamhed, og saa tænkte han paa Jeremei Gnjediks Ansigt. Det bekymrede ham lidt, at Kolesnikov og Matrosen blev saa længe borte paa deres Jagt, men straks sagde han sig selv, at de snart maatte være der, at han kunde høre deres Skridt, skønt han i Virkeligheden intet hørte. Med ét var han helt fortabt i Bækkens Larmen. Men hvad der end rørte sig i ham — ét følte han uforanderligt: En fuldtonende Glæde, en magtfuld, harmonisk Ro, som han kun havde kendt den ved Pinsefesten, naar de fordum efter Messen gik mellem de blomstrende Æbletræer og i Afstand hørte de blindes Kor ved Kirkedøren. Han kunde ogsaa glimtvis og med Undren faa den Idé. Paa Tide snart, at Uroen nærmede sig ham! — Hvorfra denne stadige Ro og Glæde? Godt vilde det ogsaa være, om han kunde finde paa noget særlig interessant og betro dette til Jeremei, saa hans dystre Ansigt kunde

smile, og Tungsindet falde fra hans Hjerte —. Vent kun, Jeremei!

Nu raabte Petruschka højt:

— Hvem dèr? Svar — hvem tramper dèr som en Bjørn?

Sascha greb efter sin Mauser, som han altid havde hos sig. Kolesnikovs Løsen var: Soldaten kan sætte Bøssen fra sig — vi aldrig! Vi maa sove med den, spise med den og holde den evig beredt, mere for os selv end for de andre. Nu hørte Sascha hans Røst og tilsmilede ham Velkommen i Mørket. Kolesnikov brummede:

— Kammerat, Kammerat her, Petruschka.

Hen foran Baalet traadte endnu et Firkløver, hvoriblandt Bonden Ivan Gnjedik og Vaska Soloviof med Tilnavnet Stillidsen. Der blev pludselig støjende og muntert, endog Jeremei levede op; han holdt sig stadig afsides, men smilede og nikkede Huen ned i Panden.

— Fik I noget skudt? — spurgte Sascha ligeledes smilende og hilste med Haanden til Soloviof, som han ikke havde set før.

— Ikke Spor, Alexander Ivanitsch, ikke et Gran! — svarede Andrei Ivanitsch. — Kan man tage noget med en Kugle? — En stor Urhane viftede forbi Næsen af mig.

— De kan ikke skyde, Andrei Ivanitsch — spøgede Kolesnikov; Matrosen var den bedste Skytte iblandt dem og stod kun tilbage for Pogodin. — Men hvilken herlig Tid, Sascha, for Landliggere, om jeg saa maa sige.

Fedot skoggerlo og rullede sig paa Jorden. Jeremei fortrak hele Skægget og gryntede gemytligt.

Kolesnikov vedblev:

— Ivan har købt Brød og Sild, den er ikke fri for at stinke. Sæt dig, Soloviof, hvis Benene ikke vægrer sig. Senere skal jeg fortælle dig noget, Sascha.

Soloviof var usædvanlig lille og besad et Par gennemtrængende, snart alt for venlige og høflige, snart mistænksomme Øjne; hans Bevægelser forraadte den lige permitterede Soldat. Han slog sit Jakkeskøde om og satte sig med et:

— Mange Tak, Vasili Vasilitsch!

Petruschkas Tenorstemme faldt ind:

— Hør, hvad siger De om dette. Vasili Vasilitsch: I Dag har der igen været en Kone med Æg! I Gaar var der én og i Dag én til. De Grævlinge! — som de kan snuse op! Landliggerne her kom farende til. Her er Æg, sagde hun, værs'god — de koster ingenting, og jeg tager ingen med tilbage!

— Rygtet gaar langt — kom det neppe hørligt fra Brodiagen — overalt hører jeg det samme. Vi har ikke noget, men gaa til Sjigalev ...

— Sjegulev — rettede Matrosen.

— Til Sjegulev, gaa til Alexander Ivanitsch — han kan bruge dig til sin Sag og giver dig nok at æde. Nu siger jeg Tak, Brødre, for Salt og Brød, men hvad Sagen angaar, saa tving mig ikke, Blod er ikke min Affære ...

De andre skævede dystert til ham. Fedot løftede Næven og skreg:

— Hold Kæft, Gaas!

Brodiagen værgede sky med Haanden og mumlede:

— Skovbrødrene i Saratov agtede mig ...

— Rør ham ikke, Fedot — bad Sascha og rødmede ved Klangen af sit nye Navn. — Han gaar jo i Morgen!

Kolesnikov betragtede indtaget Saschas Skikkelse, der var vokset i Kraft, og hans Ansigt, som de sidste Døgn havde præget med Aaringers Modenhed. Han maatte tænke paa det gaadefulde ved dette Ry, der pludselig og paa mange Steder samtidig var luet op om Saska Sjegulev, fordunklende alle Begivenheder og Episoder, ilende rundt ad forborgne Stier. „Sladderen gaar," tænkte han, „men al Sladder tilsammen maaler ikke, hvad den vejrer, der nu har Næsen mod Vinden. Oho, du rødmer, min sorte Sascha, dine Øjne blinker. Du forstaar hvad dette betyder: *Saska Sjegulev!* Gaa paa, Sascha, gaa paa!"

Man lo ad, hvad Ivan Gnjedik fortalte om sit Indkøb i Landsbyen:

— Jeg siger til ham, til Idol Ivanitsch: Det er til Skovbrødrene, kom nu med Sagerne! Røvere, forstaar du, er nu saadan et Folk ...

— Rigtigt! — bifaldt Jeremei — saadan skal han have det! Naa, og han? ...

— Krepere skulde I, sagde han, Forbandede! Af Skræk over jer kommer jeg snart af med Livet. Og snydt mig har du for en Tikopek; det er vel i Skoven, man lærer at regne paa Røvermaner?

Jeremei dukkede Hovedet og knurrede indædt:

— E—eh du, vent — Rakker af et Menneske!

— Afskum, Satan!

— Vent blot!

— Du skulde vendt om og spyttet ham i Fjæset.

— Nej, vent — raabte Ivan Gnjedik — hør videre! Jeg faar altsaa hans Sild og lugter til den. — Naa, tænker jeg, Skovmand altsaa! Hele min Næse var ved at raadne op. Ei du, Idol, hør, — siger jeg ...

Men nu klimprede Petruschka paa Balalaikaen.

— Hei, Andrei Ivanitsch, Matroslil, min flygtede Ven — lad os spille!

Og under Bøndernes Latter begyndte Petruschka, om hvis Flugt fra Landsbykæresten de alle vidste:

— Sneen faldt. den hvide Sne
smelted' atter hen —
gerne gav jeg Brødre tre
for min rømte Ven!
Ak, joli, joli, joli, juch! . . .

Kolesnikov vinkede med Fingeren til Soloviof og gik med ham og Pogodin ind i Hytten.

— Altsaa, Sascha, i Morgen! Han dèr véd Besked, han har arbejdet tre Dage paa Vejen og kigget al Ting ud. En flink Fyr!

Ved Ordene *i Morgen* blev Sascha kold i Ansigtet — først nu mærkede han Nattens Friskhed og skælvede som en følsom Racehest, der tvinges ind i en ny, vagtsom, fast og sikker Gangart. Og idet han med sit aabne Blik fastholdt Soloviofs stikkende Øjne, paahørte han dennes korte og klare Beretning, og alle Oplysninger til den følgende Dags Angreb paa Stationen Raskosna. Efter Kortet og Soloviofs Fortælling dannede de sig et Skøn over Stationens Indbyggere.

— Jeg tror, Sascha ...

— Vent lidt, Vasil Vasilitsch! — han vendte sig mod Soloviof — altsaa her, siger du, staar en Gendarm ... — uden selv at mærke det tiltalte han ham straks med Du.

— Akkurat. Og to Betjente. Her henne er Telegrafen ... — ved Tællepraasens svage Flakken søgte over Papiret en kort Finger med en sort Negl.

Pogodin besluttede at hemmeligholde alt for sine Folk til om Morgenen og saa føre dem af Sted uden at angive dem Maalet; i Nærheden af Stationen, ved Maskinhuset, vilde han gøre Holdt og anvise Pladserne. Ivan og Jeremei Gnjedik skulde vente ved Stationen med Karrer. Fedot skulde ikke med ...

— Hvorfor egentlig ikke? — spurgte Soloviof ærbødig — han er dog altid én Mand til.

— Han har ingen Kræfter og kan ikke skyde — sagde Kolesnikov.

— Men han har Galde i Blodet, — vedblev Soloviof haardnakket. — Han kan jo f. Eks. pløje om ved Udgangen — de, som ikke stikker af, naar vi rykker ind, skal nok forsvinde, naar ogsaa han begynder at skyde; de vil tro, der er et halvt Hundrede Mand. Med den Slags Smaating gjorde Andronov i Vjatka det af med et helt Amt, trak med sin eneste Medhjælper Fogeden ud og gennempiskede ham med Pilestokke.

Kolesnikov skelede hen mod ham.

— Ja, sig mig en Gang rent ud — har du da nogensinde været ved Faget før, om jeg saa maa sige? Farligt, saa du véd meget, Brorlil. Dèr har du hele Vejen fortalt mig en Masse af samme Slags. — Naa?

Soloviof smilede og triumferede skælmsk med Øjnene:

— Hvor jeg saa har været — jeg har hørt godt efter! — Men da han mødte Saschas strenge Blik, var det, som skrumpede han ind, afblomstrede, og hurtigt slog han om.

— Forøvrigt kan man ogsaa lade Fedot blive hjemme. Sandt nok, han er en uerfaren Fyr!

Dermed var alt afgjort til Morgendagen.

— Saa kan du foreløbig gaa, — sagde Sascha.

— Javel, Alexander Ivanitsch, maa jeg blot tilføje én Ting: Med Folkene her maa man være forsigtigere. Ryg-

terne gaar ... disse forskellige Kvindfolk . . . og i det hele taget! Selvfølgelig holder de foreløbig med os trods Basarens Sladder, men sluttelig sker en Ulykke eller saadan noget med dem, og saa . . . Folket her er vankundigt og skummelt, Alexander Ivanitsch!

— Godt! Gaa kun, — sagde Sascha tørt, men da han mødte Soloviofs ærbødige, let forskrækkede Blik, der pludselig var blevet enfoldigt som Bøndernes, tilføjede han ligesom lidt skamfuld: — Du kan godt gaa, min Ven. Jeg skal nok huske paa det. Vi har her noget at tale om alene.

III.

— En ubehagelig én! — sagde Kolesnikov, da han var gaaet, men fortrød det straks, — for øvrigt, Fanden maa vide, hvad han er for en Fyr! I Byen, Sascha, ser jeg tværs gennem hvert Menneske som gennem en Flaske, men her er der saa meget Grums, og mistroiske er de — vi tror ikke ham og han ikke os. Svært at dømme, Sascha!

— Vi vænner os til det! — svarede Sascha med Overbevisning og lyttede smilende til den muntre Højrøstethed omkring Baalet. — Ak, Vasja, hvilken herlig Aften! Hys — Petruschka vil synge ...

Ligesom Helena Petrovna hin frygtelige Morgen, da Talen faldt paa Guvernøren Telepnev, opdagede, i Stedet for sin sædvanlige Sascha, en ny og sælsom og i ét Blink ligesom opsummerede en hel Række Forandringer hos ham — saaledes ogsaa nu Kolesnikov. Hvad var der blevet af alt det tidligere hos Sascha?

Kæberne var blevet tungere og Panden ligesom mindre — eller var det Baalets vilde, vrængende Skyggebilleder? Et var i hvert Fald utvivlsomt — Sascha havde nu en skarp Profil, hvad han ikke før havde haft. Brynene var traadt frem, Næsen var mere massiv, og Overlæben havde krummet sig. Og endnu ét: Sporløst forsvundet var den blege Lød, den dystre, gennemglødende Beaanding, i hvilken det følende Hjerte anede et Skæbnens Tegn, et ondt Varsel om kom-

mende Ulykker; over dette Ansigt laa den Sundhedens Rødme og Glæde, der synes at kunne holde ud til den hvide, stærke Alderdom. I hint Ansigt levede endnu Moderen, den fornemme og ulykkelige Helena Petrovna, i dette laa intet Kendskab til nogen Moder, ingen Følelse for hendes Taarer — her skinnede Tænderne i det lette Smil. I Tankerne hæftede Kolesnikov et Skæg til Saschas Ansigt — „General Pogodin“ — tænkte han, skønt han aldrig havde set hans Billede. Han sukkede:

— Naa, Sascha — altsaa *i Morgen!*

— Ja, i Morgen. Men hør, Vasili, nu har du sikkert noget paa Hjertet — lad det hellere være! Overhovedet — lad være med at tale, det er bedre! Har du lagt Mærke til Jeremei? — Ikke? — Se paa ham! Han er hele Tiden tavs, jeg har iagttaget ham hele Aftenen — og har læst saa meget ud af ham. En prægtig Karl! Jeg véd, du vil spørge, hvad jeg har læst, og jeg vilde foregøgle dig et eller andet. — Lad hellere være, Vasja, kære du!

— Nej, jeg skal ikke tale. Tilgiv mig, Sascha!

Pogodin drejede forundret Hovedet.

— For hvad?

— Naa ja — for visse Tanker, om jeg saa maa ...

— Nej hør nu! Hvad er det for en Samtale? „Tilgiv“, „for visse Tanker“ — Pokker heller! Vi finder ikke paa andet, end hvad vi maa bede hinanden om Tilgivelse for. Lad ogsaa det være, Vasili, alt det dèr er jo ingen Verdens Nytte til — bliv ikke vred. Jeg holder inderligt af dig, Vasja, paa Æresord ... kom, lad os gaa ud, de synger!

„Dèr kaster han mig et Ben hen for at skaffe mig fra Halsen — holder inderligt af mig, endog paa Æresord!“ — tænkte Kolesnikov bittert og gik efter Sascha. Pludselig blev han forbitret paa sig selv: „Hvad er der med mig! Er her maaske ikke muntert? — Hér synger de ... godt, ja herligt er det dog at leve paa Jorden!“

Ja, herligt var det at leve, og det var, som alt i Natten følte det. Det varmende Baal stod stejlt op i Mørket, Skyggerne dansede, Funkerne hvirvledes bort og slukkedes, og Millioner af nye strømmede op i det samme natlige Svælg.

Langt borte i Skoven — Bækkens fuldtonende Brusen — en neddryssende Kvist vilde den bære ud til selve det fjerne Hav! Bønderne blev stille, krøb sammen ved Ilden og lyttede med gaadefuldt grundende Udtryk til den forberedende Klimpren paa Strengene og til den glad bevægede Petruschkas syngende Tale. Hans fregnede, skægløse Ansigt var rødmet, de graa næsten barnlige Øjne blinkede indsmigrende — med begge Hænder omfattede han ømt, som var den et kostbart, let Pelsværk, Matrosens dekorerede Balalaika. Han stønnede bemodigt:

— Ak, du Balalaika, du min Balalaika!

Andrei Ivanovitsch strakte Haanden ud efter Balalaikaen, men Jeremei holdt ham tilbage:

— Vent lidt, Matros! — lad mig holde den lidt. Jeg skal ikke æde din Balalaika.

Endelig klang begge Instrumenterne. I Strengenes stille Sitren, i deres blide, ydmyge Samklang gød der sig ligesom taarekvalte, bedende Ord — overalt i den vide, vide Verden knælede Mennesket, den evige Vandrer til Vidderne over Skyen og til de dybe, dæmrende Dale. Hvor langt end Ordene gik — Sangen bar dem videre bort, hvor højt end Tankerne fløj — Sangen løftede dem højere, og alene Sjælen fløj med, den steg og faldt, den genlød af susende Stønnen, som fra bortjagende Trækfugle. „Gud i Himlen! — er det ikke en Drøm?“ — tænkte Sascha — „er det ikke fra en Helligdom? Jeg talentløse Sascha, som ingen Musik forstaar — her forstaar jeg jo alt!“

Han sad med bøjet Hoved og begge Hænder støttet til Mauseren; i denne sælsomme, underfulde Skønhed, der bølgede omkring ham fra den natlige Ild, fra Skoven, fra Strengenes vemodige Kalden, følte han sig selv som en ny og herlig, som lige udgaaet fra Guds Haand — i denne Sang erkendte han sig selv, elskede Menneskene og befriedes for sin klæbrige Syndefuldhed. Han saá glad hen paa Kolesnikov — dennes Ansigt var helt forandret, en komisk, helt barnlig Forundring sad i hans Øjne; skønt han ikke var langt fra Taarerne, følte han sig ikke ene længer, og hans Haand famlede hjælpeløst om Skægget. Saschas Blik gik

videre til Jeremei — denne sad for foroverbøjet, med hede Øjne, med inderlig Ærefrygt, Dødsens alvorlig og ubevægelig, ligesom svævende — for ham var Sangen ingen Spøg.

— Rønnebærret! — henkastede Andrei Ivanovitsch kort, og han var ikke længere nogen Matros, men en fortryllende Magt. Han lod Fingrene glide hen over Instrumentet for ligesom at røre dets Sjæl og begyndte med en alvorlig, trohjertet Bas:

— Du Rønnebær, ak, saa grønt . . .

Ordene flød langsomt og tungt, som lænket til Jorden, holdt nede af en uhyre Sorg — og Sjælen ventede aaben og spejdende. Men nu faldt Petruschka ind og overdøvede højt og skært, som med klingende, sitrende Graad, den tungsindige Bas:

— Ak! — naar modnes du, naar straaler du . . .

„Rønnebærret, det er mig" — tænkte enhver — „dette Rønnebær saa grønt, det er mig, og om mig spørges der: Naar modnes du, naar straaler du?"

Hvad var det? — alle drejede Hovedet. Det var Kolesnikov, som sang. Med dyster Vildhed, skelende mørkt med de runde Øjne, greb han i sin mægtige Stemme den Jordens Tyngde og Sorg, som var i Matrosens Sang:

— Du mit Rønnebær -- du grønne . . .

Noget truende fo'r over Ansigterne, der glodede i Baalets urolige Flammeskær. Det bragede i Ilden, og nye Strømme af Funker hvirvlede op mod Nattehimlen. Ynglingen knugede sit Vaaben fastere i Haanden og erindrede et Øjeblik, hvorledes han om Nætterne havde aabnet sin Skjorte og blottet sit unge Bryst for Skuddet — ja — ja — skreg det i Sjælen — med min Død besegler jeg, hvad mit Liv er værd. Men Petruschkas høje Stemme smeltede hen, Kolesnikovs mægtige Bas blev ydmyg, Vreden lagde sig, og en Klage, en ren og tyst Hulken, en ophøjet Kummer gød atter Lindring i Sjælen.

— Ja! naar — ak. naar — rødmer du . . .
naar tindrer du i Solen . . .

Ogsaa Brodiagen stemte i med en svag Tenor, han svarede Kolesnikov sammen med Petruschka, med hvem han ligesom vilde maale sig lidt. Hans Stemme var neppe hørlig for Petruschkas høje, kraftige Røst, men alle smilte anerkendende: Det var godt, at han saadan stemte i med. Og atter hævede sig den alt overvældende Bas og den lyse Smelten:

— Jeg rødmer, du — og tindrer . . .

„Det er mig, det gælder" — tænkte enhver og ventede Svaret i Spænding. Og tyst tonende svarede Bassen alene i en dødtung Stønnen:

— Ak! — mod Høstnattens Frost . . .
Ak, du — først mod Høstnattens Frost . . .

Der var en lang Tavshed, under hvilken kun hørtes Baalets Bragen og Knitren. Maanen traadte frem — ingen bemærkede, hvor den gennemlyste og forsølvede Skovens Pragt.

Jeremei nikkede med Hovedet og sagde afgørende:

— Vi synger godt her.

Sascha gik hen til Kolesnikov, der laa udstrakt mellem de sølvglinsende Grene, og i stærk Bevægelse, for første Gang i aaben Begejstring, greb han om hans tungt nedhængende Haand og sagde:

— Ja, hvad er dog dette, Vasili! — Dèr gaar du om med en saadan Stemme, eller véd du det ikke selv, du Særling!

Kolesnikov, der endnu var lidt i Oprør, sænkede Brystet tungt og svarede ikke uden Stolthed:

— Jeg véd det. Hvad saa?

— Med den Stemme ... Herregud, Vasja, du kunde jo ... du fortjente et Ry, Særling, som du er!

— Maaske. Naa!

Andrei Ivanovitsch kom hen og strakte Haanden ud:

— Tak, Vasili Vasilitsch! Hvad? — tænkte jeg, da De

brød løs over mig — er det et Træ, der falder? De river med, som De synger ...

— De plaprer, Andrei Ivanitsch — sagde Kolesnikov vredt.

— Ja, alle plaprer. Hvad tror De, Ivan tænkte? — En Skovtrold, sagde han — her bliver ikke godt i Nat!

I Løbet af de sidste Dage var Kolesnikov blevet saa buskhaaret, at han virkelig lignede en Skovtrold; pludselig rejste han sig og begyndte paa sine fire Skridt, idet han gungrede løs som Stormbruset i en Skorsten:

— Skam jer! — skam jer! Hvad maaber I over! Gud Fader — hvor forvirret! Som Jomfruer i det Grønne! — Dèr kildrer det ham i Næsen: Et Ry — et Ry! — Forbandet Sludder! Hvor har I jeres Forstand? Skovtrold — for min Skyld gerne — det er der en Tanke i ... Men Fanden i Vold med Dem, Andrei Ivanitsch! Jeg sagde Dem: Lad den Balalaika blive hjemme. Men næ—æ! — den hører med til Intelligensen, om jeg saa maa sige!

Matrosen fortrak stille, halvt forskrækket, halvt smilende; men Sascha greb den omkringstolprende Kolesnikov ved Haanden og kyssede ham heftigt lige paa Læberne. Kolesnikov lod, som om han uvillig tog mod Kysset og gjorde endog Tegn til at vende sig bort, men Saschas Haand trykkede han, saa det knagede i den, og forvirret hviskede han ham i Øret:

— Sascha! altsaa i Morgen, Sascha! hør én Ting — Brystet frem! Ti stille, siger jeg — Punktum. Heida, kom! — om lidt skal vi danse.

Og han gjaldede højt gennem Skoven, efterlignende en forskræmt Fugl: — Giæ—æ—æh—o—ho—ho—ho!

Det var synligt, at han gerne gad være en Skovtrold, det bruste i hans Sjæl efter det vide Rum. Hvor mægtig end Skoven var — der var ikke Plads i den for Sjælens Vingefang, der spændtes af en uhyre Sorg og Legemets hede, giftfyldte Længsel. Pludselig steg Baalets Hede, tyngende spændte Bluserne om de mægtige Skuldre — Bønderne grebes af en sød og mat Tummel, rørte paa sig og sukkede. De liggende satte sig paa Hug, og de siddende stod op, rettede

Ryggen, strakte sig og gabede utidigt. Bredt skrævende, i Støvler, der glinsede gennem Snavset, stod Vaska Soloviof, plaget af samme Uro, foran Baalet. Han havde Hænderne lagt om paa Ryggen under Blusen og spyttede irriteret i Ilden. Da han hørte den støjende Kolesnikov komme tilbage, drejede han Hovedet og smilede skævt. — Et mærkeligt Sind havde Vaska Soloviof.

Petruschka stønnede betaget:

— Ak, Vasili Vasilitsch! — Hvad har De for en Stemme! — Sydende Beg!

Ivan Gnjedik, Spasmageren, rynkede sit lattermilde Ansigt og rettede ham:

— Den sydende Beg er for Synderne, men den retfærdige tilkommer et langt Liv. Magre Vasili — bliv Diakon i Stedet for at lave den Hælløj med os! Ei — hvor Vommen vilde vokse paa dig! Pokker ta' dig, grinagtige Menneske — at du plumper ned her!

Jeremei raabte barsk:

— Se at faa lettet paa dig, Brodiag, og gør Plads for Alexander Ivanitsch. Hér hen, Alexander Ivanitsch!

Brodiagen, der efter Sangen var tøet lidt op og var begyndt at smile, blev igen bitter: „Bare jager — jager ..."

— Tak, Jeremei, jeg venter lidt, — sagde Sascha. — Saa, Andrei Ivanitsch, nu en Dans! Vasili, Gnavpotte! Lad være med at skele!

Bønderne lo og gottede sig. Kolesnikov vilde endnu ligesom ikke komme rigtigt frem og gjorde sine Øjne utilnærmelige, men ved Saschas Ord skinnede hans Tænder et Øjeblik, og han brød ud i Skoggerlatter, idet han stampede et Par Takter med Foden:

— Stærkere, Andrei Ivanitsch!

Kolesnikov selv havde ikke vidst, hvor megen ubunden Vælde, der havde ligget i ham og længtes efter Skoven. I Byernes Gader, hvor han gik omkring i sine evigt slubrende Galocher, med Knæene krummet under den snævre Overfrakke, var han en kejtet og komisk, undertiden ynkværdig Skikkelse. Her var han en helt anden. I de høje Støvler stod han fast og sluttet, hans muskuløse Skuldre bredte sig, og

Brystet hvælvedes under den frie Skjorte. Det brede, stramme Patronbælte skilte Kroppen ligesom i to Dele, den ene til spænstig March, den anden til Handlekraft. Kun én Ting passede her slet — den stribede Cyklehue. Haabløse Vildfarelse!

Var der ikke som to Sjæle i den Balalaika! — Endnu var Taarerne ikke tørret, og allerede klukkede en stille Latter, en puslende Hvislen kaldte til Løjer, priklende Gavtyveord listede sig saa velkendt ind netop til det Sted, hvor Mennesket ægges til Dans. Forheksede Traade rykkede i Sjælen, under Knæene begyndte noget at knække sammen, men jo stærkere det rykkede, jo heftigere det sitrede under Knæene, des alvorligere blev de skæggede Ansigter. Det var ikke Zigøjnerens arrige Løssluppenhed. Her var intet snu Grin, intet henrivende Himmelspræl, ingen syg Daanen, intet af den tøjlesløse Glæde, der spores ud over alle Grænser. Den døve maatte tro, at her, i Ansigternes Strenghed og Alvor, var det sande Smertens Udtryk — den blinde vilde selv føle den forheksede Rykken i alle Ledemod ved denne Strengenes klare Jubel.

Tonerne hvirvlede stadig mere æggende og forslagent, det var som løb de baade fra de forborgne Smil og fra Baalets Flammer, der underlig søvnigt lagde sig bagud. Man fulgte spændt de to febrilske Hænder, der sendte Klangene til Vejrs. Petruschka, der ikke var saa behændig, tøvede af og til ligesom med klæbrige Fingre, men Matrosen greb og slap, som var der Ild under Haanden paa ham; den uerfarne Petruschka tog det ikke saa nøje og kneb af og til Øjnene smilende sammen, Andrei Ivanitsch derimod var alvorlig indtil Højtidelighed, anspændt som en Brudgom paa Brudeskue. Han kunde kaste et kort, tilfældigt Blik til Siden og opfangede da i Flugten alle de hede, forslugne Øjne — han smilede kort, afrevet og — forstod. Saa vendte han et overdrevet ligegyldigt Ansigt mod Himlen — dèr sejlede Maanen, med fjern, ophøjet Munterhed.

„Hvad er dog det? — ogsaa alt dette forstaar jeg!“ — tænkte Sascha henrykt, og som i en underfuld Hendøen eller Opstandelse følte han sit indre, knugende Tryk lette og vejre

bort og et nyt Lys opklare alt, hvad hans Sind rummede nu og fordum. Det var en sælsom skæbnebestemt Løsrivelse fra Moderen og Forening med Faderen. Ingen Forskrækkelse eller Forsagthed sneg sig ind i ham. Den én Gang forbandede fyldte ham med Glæde og Kærlighed, og Slægtskabet blev inderligere. De tunge Øjne blev runde og hvælvede, de aabnede sig ubarmhjertigt gennemtrængende, stolte og beherskende. Paa Høvdingevis raabte han:

— Soloviof! Frem med dig!

Flere Stemmer gentog ivrigt:

— Vaska Soloviof! — Frem med dig! Hører du ikke! Kom frem, Vaska!

Kolesnikov trak Skuldrene forover og satte Hænderne i Siden. Saa bankede han med Taaspidserne i Jorden og ventede. Han kunde ikke danse, tung som han var, men selve Dansens Gud kunde ikke aabenbares mere levende end gennem hans Skikkelse og Udtryk. Han raabte rasende:

— Frem, Soloviof! Pigerne venter!

— Smager ikke meget af Pige, Vasil Vasilitsch ... — sagde Soloviof lapset, og uden at tale ud fløj han over Ivan som en Falk ind i den færdige Kreds og begyndte en Runddans paa Grønsværet. Et uhyggeligt Sind havde Vaska Soloviof, men let og uskyldig var hans Dans. Han kresede om som en Fugl, strakte sig paa Taaspidserne som en bævende Fjeder, udfoldede sig i brusende Hvirvel. Og paa ny svævede han rundt, neppe berørende Jorden.

— Hej, min herlige Du!
sæt dig til mig hen —
med dit brede Bælte
omspænd ogsaa mig!
Hej! . . .

Og atter medvirkede talentfuldt den oplivede Brodiag; han satte fire Fingre i Munden og udsendte et skingrende Hvin, som fik Luften til at sitre under Danserens Fødder. Noget skarpt havde forvirret sig ind i Brodiagens svømmende Tanker, han vilde vise, at han ikke var nogen almindelig frede-

lig Brodiag, ikke luskede af, hvor Blodet skulde flyde, men var en Røver saa godt som disse, ja, som ethvert Menneske paa Ruslands Jord, grum og dristig, et Menneske med haardt Bryst og graadigt Blik. Mægtigt flammede i hans Erindring det fjerne Skær af utallige Ildebrande, Baalet skinnede i hans Øjne — et forsigtigt og ængsteligt Menneske kommer ikke Ilden saa nær. De lange skumle Dage i Kløfterne, de solforladte Skjul for hans lyssky Legeme forklarede og retfærdiggjorde han i disse gennemtrængende Hvin. Til sidst tog Indbildningen ham helt, han saá hen paa Pogodin, og det jog igennem ham: „Ja — en herlig Høvding har vi, skønt han er ung! — Et Maleri!“

Stadig vildere blev Tonerne og mere vanvittig Dansen, som under Brodiagens onde Hvin havde mistet sin Skyldfrihed. Stadig dybere spandt Natten dem ind i sin mægtige Tavshed og sin ubrødelige, hellige Gaade. Langsomt slukkedes det glemte Baal, de urolige Skygger flakkede bort og overlod Pladsen til de sorte, rolige, evige Maaneskygger. Nattens ensomme Sejler stod i Zenit med sin stivnede Beskuen. Et Skridt bort fra de dansende — og alt var Tavshed, og videre hundrede Verst — intet uden Skoven og dens Tavshed.

Og udenfor det fjerne Skovbryn laa i dæmrende Maaneskær den vansmægtende russiske Jord — ingen ventede dèr Saska Sjegulev. Paa hans Bud vilde Luerne tændes — den russiske Jord gemte i sit Mørke en Skrækkens Sædemand. Denne usynlige strejfede om i Natten, og saaede Angst og Uro med fulde Hænder, og med en tryllende Hvisken fik han det stivnede Blod til at risle.

I denne Nat, den sidste før de store Handlinger, svælgede Skovbrødrene længe som sorgløse Rekrutter og nød Livet. Indtil der blev koldt i Askehoben og Skovens tavse Mulm og Søvnens Tyngde sænkede sig over dem alle. Saa genlød ensomt det fjerne Brus fra Bækken, der kølnedes og dampede i Forventning om Solen. Men Kolesnikov og Sascha kunde længe ikke sove ind efter Aftenens Bevægelser og samtalede længe hviskende i Hyttens Mørke. Det syntes dem begge

sælsomt at ligge saaledes Side om Side og høre hinandens Stemmer saa nær — de kunde ligesom ikke tale om noget almindeligt, men maatte se hinanden i Sjælen.

— Ja, Sascha — fortalte Kolesnikov hviskende, — jeg havde ogsaa den Gang en god Stemme, han kaldte den — „en amerikansk". Undervisningen gik glat — og han begyndte at tilbyde mig Forskud, kort sagt — beredte sig til at slaa Mønt af mig, som af en Hest ...

— Og du bildte mig ind, at du ikke kunde synge, — smilte Saschas Stemme.

— Det var en Indstiftelse, saa at sige: *„Denne Klokke ofrede Dyrlægen Vasili Vasiljevitsch Kolesnikov i Aaret ..."*

Begge lo. Kolesnikov fortsatte:

— Neppe var jeg undsluppet ham, før jeg i min Dumhed indlod mig med en Fyr fra et eller andet Parti, men han — Partifyren, viste sig at skrive paa et Drama og sagde til mig: Udmærket! jeg skriver paa et Drama ... et Dr-r-rama, saa at sige! Saaledes gik ogsaa han op i Røg, opløste sig, saa at sige. Og Stemmen? ... Ja, lige fra Barndommen har alt trukket mig til Folket — som der staar skrevet: Af Jord er du kommen, til Jord skal du blive ...

Sascha smilede:

— Det er nu en anden Vise — men rigtigt er det.

— Saa dannede jeg mig følgende hovmodige Drøm: Er jeg ikke et frit Menneske med lange, stærke Ben? — Jeg vil gaa om paa Basarerne, Markederne, i Landsbyerne og til Klostrene, naa — overalt hvor Folket samles i Massevis, dèr vil jeg synge for det efter Noder. Tror du ikke, jeg et helt Aar gik og fyrede under denne Idé, jeg opgav endog Skolen ... ja, nu kan jeg sige det: Om Dagen saá jeg mig i Spejlet, om Natten græd jeg, som man siger, paa min ensomme Pude. Jeg skal nok synge, tænkte jeg — jeg *vil* synge, og Folket skal høre til ...

Kolesnikov tav. Gennem Hyttens Sprækker lyste Maaneskiven vinkende ud til sig. Sascha missede med Øjnene og spurgte lidt søvnigt:

— Naa, og saa?

— Fra den første Basar førte man mig paa Politistationen

i Triumf, saa at sige: Vil De synge, saa har De den kejserlige Opera! Og overhovedet maa De nu se til at blive nøgtern ... Noget i den Retning var det, jeg tænker nu paa det med Skamrødme. Men nøgtern blev jeg!

— Nu vil du synge igen, Vasja.

— Jeg skal nok synge. Fryser du ikke?

— Nej. Du er som en Moder!

— Jeg er fyrretyve Aar, og du er en Dreng.

— Er det ikke underligt, at jeg siger *du* til dig? Jeg vil ikke sove hele Natten, jeg er saa lykkelig, Vasja! „Du Rønnebær, ak saa grønt ...“ Og er det ikke vidunderligt — jeg er dog en Dreng — og hvad for én! — og pludselig føler jeg i mig en saadan Kraft og Ro, som om jeg allerede havde opnaaet alt eller stod lige foran det. Hvor kan det være, Vasili?

— Det er, fordi du staar paa Folket. — En Piedestal er svær at bestige. Er du først deroppe, og holder du dig — bliver du en Heros. Jeg føler allerede din Magt.

— Hvor Rusland er vældigt! Jeg lukker Øjnene og ser kun Skove, Kløfter, Floder og igen — Skove og Stepper. — „Du Rønnebær, du grønne ...“ Jeg skammer mig ikke længere for noget — sig mig, Vasili, tror du, at vort Folk er — et stort Folk?

— Ja.

— Hvad kunde det ikke blive?

— Ja, hvad kunde det ikke blive!

— Hør Vasja — endog Moder ...

— Ti nu stille — læg dig til at sove.

— Nej—hør blot: Endog Moder tænker jeg paa uden nogen Smerte! — Det er ikke Ligegyldighed, men jeg tænker: hun er dog ikke alene — og hvorfor skal hun være lykkeligere end andre? I øvrigt ... lad os ikke tale om det. Det er ikke værd, vel Vasja?

— Nej! Sov nu, lille Sascha.

— Ja. — „Ak, naar rødmer du ... Jeg rødmer først og tindrer, ak, efter Høstnattens Frost ...“ Vasja?

Men Kolesnikov svarede ikke. Efter en Times Tid hørte han Sascha rejse sig og gaa hen mod Udgangen.

— Hvor skal du hen?

— Sov kun. Jeg vil blot se, om Baalet er gaaet helt ud.

Det begyndte allerede at lysne, og Sascha vidste ikke, at denne søvnløse Nat var den sidste i hans korte Liv, i hvilken han kunde sove trygt.

IV.

Den blonde, krusede, attenaarige Telegrafist sænkede pludselig ligesom i Træthed den arbejdende Haand og kastede sig mod Udgangen. Ogsaa de andre Hænder sænkedes, og i det ellers saa stille Værelse opstod Bevægelse. Kolesnikov, der tumlede omkring henne ved Kassen, skreg fortvivlet:

— Skyd, Sascha!

Pogodin skød. Som slynget med uhyre Kraft blev Telegrafisten presset mod Døren, hvis Haandtag han vilde have grebet; saa vaklede han et Øjeblik i Luften, og pludselig kastede han sig med fuld bevidst Vilje tilbage mod Sascha som i en voldsom Refleks fra det sprængte Liv. Men han fløj allerede omkuld. Ansigtets bløde Dele skurede lidt hen ad Gulvet og stivnede saa foran selve Morderens Fødder. Ud af Øret trængte sig noget skrækkeligt boblende Rødt, samlede sig under Hovedet og klistrede sig omkring de blonde Lokker, men den silkebroderede Skjortekrave laa ren omkring den bløde Hals, som havde Døden endnu ikke naaet det varme Legeme.

I tredje Klasses Ventesal og paa Perronen herskede Panik. Stationen var et Knudepunkt og ventede altid, Dag og Nat, paa Tog. Nu var alt kastet meningsløst om hinanden, trængt sammen ved Dørene og jaget frem og tilbage paa Perronen, hvis Bræder buldrede af trampende Fødder. Ind imellem lød Graad af Kvinder og deres bortkomne Børn. Mellem første Klasse og Gendarmbygningen skrattede Skuddene. Sascha løb nogle Skridt ved Siden af en fremmed Bonde, standsede med et Ryk og skreg til Kolesnikov:

— Afsted!

Han satte i Løb. Efter nogen Tid naaede han det andet,

brede Banelegeme og fløj i lange Spring over de mange Skinner. Saa kom han ind under Træerne, og det blev helt mørkt. Men her løb allerede forude en hastigt jagende, tavs Skikkelse. De snublede begge over samme Stub og fo'r videre.

— Stands! — raabte Sascha. — Pengene?

— Her. Jeg kan ikke længere! Du maa hjælpe!

— Det er Betjentene, der skyder. Hvil dig lidt!

Han hævede Mauseren og skød tre Gange op i Luften.

— Hejda!

En halv Times Tid famlede de omkring efter Vejene — i Mørket syntes dem intet at stemme med Kortet, og de fandt ikke Retningen. Kolesnikov begyndte at blive urolig, men Pogodin sprang, uden at ænse ham, ilsomt søgende ind til højre og venstre og vendte til sidst tilbage i Krattets Mørke og sagde resolut:

— Spring ned, Vasili — dèr er Grøften.

— Hvor? — Jeg er aldeles blind — mumlede han, rodede lidt omkring og plumpede saa ned som en Melsæk. Paa den anden Side strakte sig et endeløst Hegn, saa kom igen en Grøft, og over deres Hoveder hævede sig en uhyre, sort Hætte — Skoven, som slukkede enhver Rest af Lys. Det buldrede fjernt; mellem Træerne øjnede de, som en sidste Mindelse om det forefaldne, Vagonerne i det oplyste Passagertog, der ilede mod Stationen.

— Det er paa Tide! — sagde Pogodin og smilede.

— Er vi paa rette Vej?

— Javel!

Undervejs gav Sascha sig flere Gange til at le ophidset og gentog:

— Hvor jeg gav ham, Vasili — hvad? Hvor jeg gav ham! Jeg havde allerede længe set ham røre sig og kigge mod Vinduet ... Nej, tænkte jeg! En dreven Fyr — egentlig kun en Dreng. Og Fanden holdt ved ham, han skulde stukket af!

— Rigtigt, Fanden holdt ved ham! Saa var det, du raabte ...

— Jeg kunde ellers ikke naa hen.

— Du har Ret, jeg tog ham ogsaa straks, da du skreg. —

Atter lo Sascha, og det begyndte at blive svært at udholde denne skrattende Latter. — Men hvor jeg gav ham, Vasili, — hvad?

— Hør op med at plapre! Kender du Vejen?

— Ja. Jeg troede ikke, da han sprang paa mig, at han allerede var dræbt. Hvor gammel var han, tror du?

— Naa, hør nu op! Det var straks klart, at han var død.

— Var det? Men jeg saá det ikke. Vasja?

— Hvad er der?

— Jeg har dèr slaaet et Menneske ihjel. — Hvor let.

Og igen lo han:

— At slaa ihjel er let, men hvor længe maa man først ...

„Javel, og hvor længe maa man bagefter ...“ — tænkte Kolesnikov, og fortsatte for sig selv: „Nej, min Knøs, du er en daarlig Ataman — vil føre uden at kende Vejen, og faar hysteriske Anfald — for øvrigt er det godt, at du er begyndt saadan — sprunget i lige paa det dybe.“ Imidlertid viste det sig, at Sascha havde ført rigtigt, efter faa Minutter lyste det i Skovbrynet, og en opskræmt Røst raabte dem imøde:

— Hvem dèr?

— Sjegulev.

Kolesnikov vendte sig forbløffet: Var det virkelig Sascha, der havde sagt dette? — Saa tungt og skærende klang Ordet. Men denne hilste oprømt og glad, og Petruschka sang dem imøde ligesom gratulerende:

— Alexander Ivanitsch, Vasil Vasilitsch — er det virkelig jer, og vi troede allerede ...

— Andrei Ivanitsch — er det Dem? — De her? — afbrød Sascha ham og greb Matrosens Haand, som han trykkede længe og med særlig Varme.

— Ja vel er det os.

— Kære Andrei Ivanitsch, hvor jeg er glad ved at se Dem!

— Det takker jeg Dem for, Alexander Ivanitsch. Fortrinligt. Vi ...

Kolesnikov stødte hemmeligt til ham, og han tav raadvild. Soloviof sagde kort henkastet:

— Gendarmen satte sig til Modværge, og jeg gjorde det

af med ham. Betjentene, som sad i Værelset, turde ikke komme ud, men skød gennem Døren.

Alle lo, overdrevet og ophidset, som Mennesker ophidses, hvis daglige, fredelige, sejgpinende Liv hjemsøges af Mord, Blod og Død. Og kun Soloviof lo naturligt og ligefremt, som over noget, der simpelthen var morsomt og intet andet: Ikke nødvendigt at vride Kæften op til Ørene for den Sags Skyld.

Under Latter pjankede man i Munden paa hinanden om, hvorledes Aftalerne havde været. Paa Ivans Bondekarre sad Matrosen, Soloviof og Petruschka; Jeremei kørte med Sascha og Kolesnikov; Soloviof, der var kendt med Steder og Veje, gentog sine Forklaringer:

— Altsaa husk, Jeremei — gennem Sabakino til Troitskoje — kør ikke ned ad den nøgne Skrænt, men hold til venstre for Egen ...

— Javel. Jeg véd ... Hyp! — na!

— Ved Chausséen holder du et Pusterum, hører du?

— Javel.

Henved en Verst kørte Karrerne efter hinanden, fra den bageste hørtes ikke et Ord, fra den forreste, som Soloviof af og til førte ved Hestegrimen, lød høje Røster og Latter. Pludselig drejede den forreste brat til venstre, og Soloviof raabte gennem Mørket:

— Altsaa foreløbig Adieu! — Ingen videre Besked, Alexander Ivanitsch?

— Nej, kør blot.

— Farvel, Vasil Vasilitsch. Se dig saa for, Jeremei, og hold Øjnene skarpe! — sagte tilføjede han noget, og man lo igen fra hans Karre.

Saa blev der stille.

Tavse rumlede de afsted, snart mellem Træer, snart mellem øde Marker, og snart gik det igen ind i Mørket mellem knagende Grene, ved en stejl Skraaning var de nær styrtet, skønt Jeremei syntes at se lige saa godt ved Nat som ved Dag. Jo vildere de jagede, des mere svandt det af deres Tanker, hvad de egentligt jagede for. Et Sted lysnede det lidt, og Jeremei rykkede hidsigt i Tømmerne:

— Vi maa over Broen. Ved Sommertid kan man vade

over — nu maa vi til at slæbe. Men nu kan de springe efter os til næste Paaske. Ingen Ravn flyver, som jeg har kørt!

Kolesnikov ømmede sig og stønnede:

— Hele min Ryg er plukket op, Sascha! — Lever du!

— Hvad er der?

— En herlig Ekvipage! — og han bandede igen sin Ryg.

Jeremei gik ved hvert femte eller sjette Ord over til en raa Skælden; det var intet tankeløst eller flovt Ordskvalder, brugt af almindelig Vane, der var en Forbitrelse, ja, et Raseri, der steg ved Slutningen af hver Sætning.

— Ja — tog De da mange Penge, Vasil Vasilitsch?

— De er ikke talt. Til en Hytte er der nok!

Hjulene stødte lige mod Vejens stejle Sten, og det dunkede i Ryg og Bug. Hestene gik nu i Skridt, og pludselig syntes alt saa stille, saa lyst og mageligt. Da de jog gennem Skoven, var det dem, som blæste uafbrudt en skarp Vind imod dem; nu undrede de sig over Roen, det lune Vindstille og Rummets Frihed. Chausséen var aldeles ukendt, og paa begge Sider sortnede det ind i den fremmede, dybe Skov.

Jeremei tav, tænkte lidt efter og svarede saa Kolesnikov:

— Hvad taler du der om en Hytte? Min egen er brændt — Fanden staa i alle Hytter! Jeg behøver ikke dine Penge! — ikke et Gran Møg gi'r jeg for dem ... Men sig mig, gode Menneske, naar nu Sagen gik saa glat, hvorfor saa ikke straks svide Stationen af? — Du vilde vel spare Tændstikkerne — hm?

— Komisk Fyr — tror du, saadan én futter som dit Straatag? Hør ham, Sascha!

Pogodin svarede ikke.

— Og vi kunde have haft lyst Brandskær hele Vejen — fortsatte Jeremei. — Dèr brændte hele Moskva af, siger man, ved en Vokskerte — men du? — „næ, naar den ikke er af Straa!" — jeg véd selv, den ikke var af Straa. Men du kunde vel dèr have et Instrument parat, naar Sagen gaar glat. Derfor er du lærd — at du kan forstaa dig paa saadanne Instrumenter!

Sascha laa stadig tavs som en død, og alt var stille. Jeremei vendte sig helt om og kastede Tømmerne. Hans Kind-

ben var hvide, men under Huen, der skyggede for Øjnene, var der intet Blik, ligesom intet menneskeligt, kun et uigennemtrængeligt Mulm. Han knurrede:

— Se paa Tømmermanden, sine Instrumenter har han i en Sæk paa Ryggen. Du har din Pistol! Saa travlt har du med den Pistol — hvad har du egentlig at prale af?

Kolesnikov brummede til Svar:

— Hm! — Hvad vil du da? — Bomber?

Jeremei holdt endnu et Minut sit gaadefulde Mørke tavs foran Kolesnikovs Øjne, vendte saa Ryggen til igen og svarede ubestemt:

— Vi kunde haft lys Vej at køre paa. Jeg er ligeglad, hvad I kalder det — Bomber? For mig gerne. — Hvad rager alt det mig? — Æ—æ—æi — til Helvede!

Broen var halvt af Sten og Stigningen op til den høj og stejl — Kolesnikov og Sascha gik til Fods og strakte sig med Velbehag. Som Aftenen forud kom Maanen frem og stod med ubevægelig Glans i skarpe Striber mellem Træskyggerne. Det varslede om, at Chausséen paa den anden Side Broen allerede laa helt i et klart Sølvskær.

— Jeg tror ikke, vi behøver at jage længer — sagde Kolesnikov — hvad mener du, Sascha?

— Jeg heller ikke.

Broen gjaldede under dem. Paa Midten stod de stille. Sascha lænede sig over Gitteret og ligesom dukkede Hovedet i Natteluften, ned imod Frøernes lave Baskor. Gennem Engen løb, med Pilekrat paa begge Sider, et bredt Vand; da Kolesnikov i Forbigaaende spyttede ned, lød det som et Haandslag mod et nøgent Legeme.

— Hvad er det for en Bæk? — Husker du den fra Kortet, Sascha?

— Nej.

— Hvor Frøerne larmer!

Idet Kolesnikov sagde dette, tænkte han, at han ikke selv, at ingen og intet i denne Nat troede paa, hvad der var sket ved Stationen, og nogensinde vilde tro det. Og dog havde han aldrig, hverken da Nikolajevski Guvernøren faldt for hans Haand eller i endnu frygteligere Stunder, følt den

enkle og dybe Hjertevé, som her over det søvnige Vand og de kvækkende Frøer.

Lidt i Frastand kørte Jeremei, der havde tændt sig en Cigaret.

— Vil du ikke ryge, Sascha, eller har du glemt Cigaretter?

— Nej, jeg har ingen Lyst.

Men han trak alligevel sit Etui frem og tændte. Kolesnikov vendte sig skamfuld bort fra det pludselig belyste, frygtelige Ansigt; og begge syntes saa med Interesse at følge Tændstikken paa dens Fald — vilde den hvisle dernede eller ej? Den slukkedes, og man hørte intet. Kolesnikov spurgte hviskende:

— Du har det vist skrækkelig ondt, Sascha.

Sascha svarede ikke. Han tog Cigaretten ud af Munden, skurede de kraftige Tænder mod hinanden paa en egen geskæftig Maade og stak Cigaretten ind igen.

— Ak, min Dreng! — hviskede Kolesnikov næsten grædende — hvor var du glad i Gaar ... Jeg forstaar dig, Sascha, men se — ogsaa de Uskyldige maa lide! Jeg selv har dræbt et Menneske, og ved Gud — han var ikke skyldigere end din Telegrafist. Ja, netop de uskyldige maa lide, begrib det dog, Sascha. Straffes en Synder, saa tier Jorden, men lider den uskyldige Døden, saa sitrer baade Jord og Himmel. Du er troende, jeg er det maaske ogsaa — sig mig, om ikke den Jesu Kraft, der rækker indtil i Dag, bestaar deri, at han blev korsfæstet uskyldig. Jeg skal sige dig noget forfærdeligt: Folk skriger op, men jeg glædes, naar man hænger en uskyldig, netop en uskyldig og ikke en eller anden Skurk, hvem Strikken er som en Moders Arm.

Utaalmodig drev Jeremei omkring paa Broen, men holdt sig taktfuld i Afstand fra dem; han forstod, at deres stille, hviskende Samtale drejede sig om alvorlige Ting — „de taler om deres Moder!“ tænkte han. Kolesnikov brummede:

— Er du ikke selv en uskyldig Knøs? Og har jeg sagt dig, at du ikke selv skal lide? Nej, du skal lide, min Dreng — alt hvad din Sjæl kan rumme af Liden, maa du kende, om du ikke skal blive et Afskum. Dermed løfter du Jorden

af dens Bane, Sascha! Du vækker Samvittigheden i Menneskene, og — som enfoldig Bonde siger jeg dig — i Samvittigheden alene ligger Folkets Underkraft. Kun maa du ikke *falde* i din Liden. Til Gengæld vil du modtage Døden med Ro, naar den kommer til dig og ser dig i Øjnene. Det sværger jeg dig, min Dreng.

Sascha rystede paa Hovedet og lukkede Øjnene flere Gange hurtigt op og i, som om de vilde klæbe sammen; saa samlede han flere Aandedrag i et langt og lydeligt Suk. Han havde neppe hørt, hvad Kolesnikov sagde, kun Stemmens Tonefald naaede hans Bevidsthed.

— Det er godt, Vasili. Jeg skal nok leve og lide. Ogsaa jeg sværger dig ...

Pludselig skreg Jeremei:

— Der er Ryttere paa Vejen! — Vi naar ikke Skoven! — Æ—æ—æi, til Helvede!

Og forvirret, drømmeagtig rasede nu alt i Natten forbi dem under Jagten og Flugten. Pludselig forsvandt Broen og Frøerne, Skoven suste omkring dem, rivende og flængende, Maanen styrtede ned i Vejens flimrende Pytter, Landsbyen ilede bagud i Hundeglam — med ét slyngedes de med voldsom Kraft i en Grøft og borede Ansigterne lige ned i det duftige, skarpe Græs.

— Undsluppet! Skyd nu en hvid Pind! — gentog Jeremei flere Gange, idet han hev i Karren, men Kolesnikov lo og tørrede Ansigtet:

— Grøn er du i Fjæset som en Skovdjævel! Er Fanden grøn paa jeres Kant, Jeremei?

— Er der én, saa er han kønnere end I to.

Sascha lo med — ogsaa han var beruset af Jagten. Men tydelig nok var de ikke fri endnu — atter fløj Maanen hid og did, atter slog de som Trommehvirvler mod Vejens stejle Huller og sendte Pytterne til Vejrs, en ny Skov, en Tvilling til den forrige, greb og beholdt Kolesnikovs Cyklehue, men — sælsomme Vildfarelsens Magt! — han standsede Karren og gennemsøgte Mørket efter sin Skat. Saa vuggedes Maanen efterhaanden til Ro og sejlede atter stille over Himlen, nu og da sitrende svagt, men straks igen beroliget. Og nu faldt

de hen i en Halvdøs; som i et langt og lykkeligt Drømmesyn vekslede Markerne og smeltede sammen i det ubevægelige Dæmrelys, Lugten af Muld og svampet Fugtighed stod fra Grøfterne og Skoven; tunge, saftige Majblade paa endnu spæde Stængler slog om deres Kinder. Et Sted i Skovbrynet lod de Hesten og Karren tilbage, og atter glammede Hundede, og Drømmesynerne fortsattes, da de ene tre vandrede ind i Skovens sølvglinsende Dyb. Til sidst krummedes deres Knæ mod Jorden, og deres Fødder bønfaldt om Hvile og Søvn. Fjernt forude hørte de et forskræmt Raab fra den stivfrosne, af Ensomhed og Skræk forpinte Fedot:

— Hvem dèr?

Dèr stod Hytten som i Gaar, og dog — fra nu af en hel anden — et Hjem og et kært Ly.

Men under den lange, tunge Søvn, der ligesom forstenede deres Ydre, genopstod i deres Indre de forvirrede, blodige, som med Klør sønderflængede Syner.

De hørte ikke, hvorledes endelig den udmattede Andrei Ivanitsch og hans Fæller vendte hjem, hvorledes de trampede paa Baalets sidste Gløder og redte deres Lejer. Henad Morgenen blev Sascha helt rolig. Sjenia Egmont kom til ham, og alt øvrigt, hvad Drømmen saa kaldte paa, jævnede Aandedraget. Synernes pinende Krampe havde øvet deres Værk og stilnede af, forsvandt ubemærket. Sascha vaagnede med et Smil.

Men fra den Dag sad i hans Sjæl for stedse et nyt Billede: Den blonde, krushaarede Telegrafist styrtende for hans Fødder med et blodigt Krater bag Øret og den hvide, silkebroderede Krave om Halsen. Saaledes blev Sascha Pogodin en Morder, fra den Dag og for stedse den sande Saska Sjegulev.

V.

I Løbet af kort Tid, paa mindre end en Maaned, foretog Sjegulevs Bande en Række heldige Plyndinger og Angreb: En Postbygning blev hærget, og under dette to Betjente og

en Postknægt dræbt; derefter Troitskoje Amtsforvaltning, hvor selve Egnens Bønder piskede Fogeden til Døde og brændte Amtsbygningen af, skønt Antændelsen maatte true selve Landsbyen, og Ilden ganske rigtigt aad Halvdelen af Hytterne med Straa og Sten.

To Herresæder blev plyndret og brændt af til Grunden, Godsejeren og hans Broder slæbt ind i Skoven og hugget ned, og Forvalteren hængt paa en Portstolpe. Et Brænderi blev slaaet i Staver, og de drukne Bønder, der satte Ild til, saá ogsaa her deres Landsby bære de grumme Følger; hvad der hér udgik fra Sjegulev, og hvad der foregik uden hans Vidende, vidste ingen nøjagtigt, og ingen forskede efter det. Alt blodigt og forfærdende, alle Grusomheder, som i hin frygtelige Sommer forøvedes i Guvernementet K., blev tilskrevet ham og flammede om hans dæmoniske Navn. Hvor end Himlen luede i hine Juninætter, hvor end Blodet flød — dèr stod den frygtelige, usaarlige, i sin Næveret skaanselsløse Saska Sjegulev.

Allerede begyndte han at dukke op samtidig paa flere Steder, faldt over Myndighederne som en skjult Panter og jagedes efter hver Brand af Politi og Soldater, der evindelig fandt og tabte hans mangedelte, indfiltrede Spor. Overalt havde han lige været — overalt var han lige gaaet; hvor de end jagede, dampede det af hans Spor, men han selv var der ikke. Og søgte man ham som Ven, var han fundet saa hurtigt og let, som om Sjegulev aldeles ikke skjulte sig, men boede i Byens Hovedgade paa det fineste Hotel og havde sin Adresse opslaaet overalt, medens hans Uvenner gik omkring og ved Siden af ham, sov under samme Tag som han, uden at mærke noget, og fo'r saa bagefter rundt, som var de forheksede. Engang i Kamenka havde Politikommissæren sovet i samme Hus, ja i samme Fløj som Sjegulev; og Sjegulev havde om Morgenen staaet ved Vinduet og smilet ind til ham, medens han drak Te — ogsaa Kommissæren havde kigget mod Vinduet, men havde intet opdaget bag Glasset — han kunde jo være dræbt, forinden Underkoppen var drukket ud.

Og Saska Sjegulevs frygtelige Navn sprang allerede over

i det andet Guvernement. — I selve Navnet, i selve dets Klang laa Ilden gemt — dèr, hvor det dukkede op, luede Branden, rislede Blodet. Det var, som sitrede Luften beklemt, naar den inddrak den blaa, ætsende Røgtaage, der spredte ud og saaede det Skrækkens Navn over Jorden. I det fjerne Hus og gennem Mark og Skov rislede Blodet. Nætter igennem brændte Godsbygningerne, bragende genlød Trækøllerne, og Hundene hylede af Skræk i deres Skjul.

Men tilbage stod de forladte Mure, sorte som Kister; sløvt drev Vægteren om med sin osende Lampe og ventede ligegyldig paa Bønderne — og disse kom da uden Sjegulev, endog om Dagen, og begyndte, uden Hastværk, sindsroligt og husvandt, at sønderdele Huset, indtil den sidste Bjælke var slæbt bort. Resten blev overhældt og antændt, og Vægteren hjalp til. Enkelte rige Godsejere, af mægtigere Type, lod ankomme et Antal blaahudede, hvidtandede Karle, mest Tscherkessere; her nærmede Bønderne sig om Dagen og hilste kælent og ydmygt, medens Kvinderne med godhjertede Miner mødte op med Jordbær, men om Natten anraabte alle Saska Sjegulevs hellige Navn og ventede taalmodigt paa Ilden. Og Ilden kom, uvist hvorfra — pludseligt, uden Aarsag, begyndte Kornladen at lue — og de ankomne vilde Karle drog bort igen til deres Hjemstavn, medens Godsejeren sad i Hovedstaden og glædede sig over den dyrebare Ro og det gode Bord.

Saska-Sjegulev-Bandens Ry og Magt bredte sig hastigt, og den voksede med en Frodighed, saa den selv en Tid lang ikke vidste, hvem der tilhørte Banden og hvem ikke. Den altid rolige, omsorgsfulde Andrei Ivanitsch, der under alt holdt den stramme Hage hvid og glatraget, førte i Begyndelsen omstændige Lister og vaagede over Disciplinen, men heller ikke han holdt Skel i Længden og opgav det — alene af Gnjedik'er strømmede saa mange til, at ethvert Skøn forvirredes. Han beklagede sig til selve Aleksander Ivanovitsch Sjegulev, og denne, der barsk og dyster holdt sig for sig selv, aldrig smilende, frygtet endog af sine egne, svarede roligt:

— Lad dem være, Andrei Ivanitsch, de finder nok sig selv.

— Paa ingen Maade, Aleksander Ivanitsch, det gaar ikke saadan! Døm selv: Dèr stiller jeg i Gaar Ivan Gnjedik paa Vagt og paalægger ham ikke at glugge med Øjnene; han, Slyngelen, sværger ved sin Moder. Naa, tænker jeg, dig skal jeg knibe — dèr kommer jeg listende, og han, selvfølgelig, snorker, saa lang han er, indhyllet til Hovedet! Ak, du ... jeg sparker ham bagi og ser et helt fremmed Ansigt, en Unge paa en seksten Aar! Hvad er du for én? — Gnjedik her! — Ja, og Ivan? — Farlil har et Ærinde i Landsbyen! — Skal du saa sove her? Er det paa den Maade ...

— Vi har her to Landsbyer, og alle hedder dèr Gnjedik, — sagde Jeremei alvorligt forklarende.

— Har en Gnjedik Forret paa at lumre paa Vagten?

Andrei Ivanitsch mærkede endog en let Vredesrødme i sine Kinder.

— Hvad bider du for? ... Jeg er ikke noget Pindsvin ... — svarede Jeremei ham vredt — Ingen gør dig noget hér ...

Kolesnikov brummede spagfærdigt:

— Alligevel, Sascha, det var ikke, mener jeg, til nogen Skade ...

— Nej, lad være. Og hør, Andrei Ivanitsch, Brodiagen maa De jage væk.

Jeremei bifaldt:

— Rigtigt. Han siger nu selv Farvel — taaler ikke Fugtigheden.

— Og laver han Narrestreger, skyder De.

— Javel, Alexander Ivanitsch. Men Kusma Jutek — kan han blive? Han beder om det.

— Jutek kan blive.

Endnu ét skabte Forvirring: de samme Bønder og Fabriksarbejdere, Haandværkere, udviste fra Byen og afdankede Soldater kom stadig med Mellemrum til dem, arbejdede sammen med Banden og forsvandt igen lige saa uformodet og lydløst, og ingen fik nogen Sinde at vide, om de var hvervede Kammerater eller tilfældig Tilløbende. I deres Kommen og Gaaen fulgte de deres eget Skøn, man fik intet ud af dem med Spørgsmaal, og til sidst hørte man ogsaa op at spørge, slog ud med Haanden — Pokker i Disciplinen! Og

mærkeligt var, at midt under denne blodige, flammende Panik, som satte Hjernerne i Kog, passede disse Løsgængere deres Livs daglige Dont, bekymrede sig om deres Smaagæld, vimsede i deres Bod, hamrede ved deres Bænk, og Bonden, der Aftenen forud sad dampende af Forbrydelser ved Skovens Baal, kørte i Dag til Byens Marked og vendte gemytligt hjem med sine Hvedekranse. Efterhaanden opstod af sig selv en naturlig Tingenes Ordning, og kun ved at tillempe og underkaste sig denne befæstede Sjegulev sin Magt. Ethvert Forsøg paa at lede den ind i et Flodleje vakte en usynlig Modstand og skabte en almindelig Følelse af pinende, isnende Øde. Paa Magtens og Ryets Tinde følte Sjegulev mere end én Gang denne frygtelige Isnen i sig, men han tænkte ikke da over dens virkelige Aarsager og forklarede sig den som en Trætheds- og Forladthedsfølelse. Dens sande Oprindelse naaede aldrig til hans Bevidsthed.

I Banden færdedes enkelte deserterede Soldater, som havde fundet en Beskytter i Andrei Ivanitsch, men de blev der ikke længe. En af dem, en rødblisset Drukkenbolt, var en god halv Snes Aar igennem undflyet sin sidste Soldatertid, der hang ved ham som en tung, uafsonelig Forbrydelse. Han gik omkring en tre Dages Tid og kommanderede med skraldende Røst over Gnjedik'erne, indtil en af dem tog ham mellem Hænderne og slog ham fordærvet. En anden Soldat, Kosarev, heller ikke ung, hjemvendt fra den japanske Krig, blev i Banden og vandt alles Sympati ved sin Blidhed; men ved et af de første Sammenstød blev han dræbt af en forvildet Kugle.

En Dag blev to Kriminalarrestanter hængende i Lejren; de blev straks igen jaget bort af Jeremei — og Morgenen derpaa fandtes en af dem i Skovens Tykning, stukket ned med en Kniv. Arrestanterne havde været sultne og godsindede Fyre, og denne meningsløse og vilde Grumhed, som ingen vilde vedkende sig, ophidsede endog den rolige og tavse Andrei Ivanovisch, da han ude i Skoven stødte paa Liget. Dagen igennem skævede han til Jeremeis jerngraa, som i Eg huggede Ansigt og hæftede Blikket ved hans Støvleskaft, hvor den brede Kniv var gemt — „Neglen", som han kaldte

den. Men Jeremei var uigennemtrængelig, endnu roligere og tavsere end Andrei Ivanovitsch, og kun flygtigt henkastede han:

— Hvem skulde have stukket ham? Ingen Heltegerning! ... Kammeraten har stukket ham, ingen anden.

Og sælsomt var det, at dette onde Tilfælde, som det toges for, pludselig øgede Glansen om Sjegulevs Ry og ligesom blev regnet ham til særlig Fortjeneste. Sjegulev selv trak uforstaaende paa Skuldrene, og Matrosen blev underlig trist og sagde:

— Sig mig engang, Vasili Vasilitsch, hvor kan det være: Hvert dødt Legeme, der ligger her paa et øde Sted, — ligegyldig hvor — i Skoven eller i Kløften, røber sig altid, endnu før det begynder at raadne. Tror De mig ikke, saa spørg Deres kære Bønder, dèr faar De Besked.

— Fanden maa vide! — svarede Kolesnikov mørkt, — jeg véd ikke hvordan man opsnuser et Aadsel.

Pogodin betragtede vedholdende Andrei Ivanovitschs renbarberede Hage og hans tænksomme, roligt sænkede Øjne; noget borede sig ind og fortrak sig i ham, en kvalfuld og skrækkelig Forestilling eller Forudfølelse. Og endnu længe, en Dag eller to, fulgte han Matrosens Ansigt med samme dystre Anelse, indtil den fortrængtes af andre Smerter, andre Gennemlevelser og Bekymringer.

Blandt andet foruroligede Vaska Soloviof, Stillidsen. Ved ham indførtes i Banden fire nye: To fra samme Landsby, unge og fra Begyndelsen hjælpeløst fordrukne Knøse, og en tidligere Munk, Polikarp, en trehundredpundig Kolos, der i Tavshed led under Følgerne af sit Vellevned (paa Klostermanér inddelte han al menneskelig Forseelse i syv Dødssynder, noget mellemliggende — almindelige, blandede Smaasynder forstod han ikke); Polikarp skød godt med Mauser. Den fjerde var en dunkel Fyr, Mitrofan Petrovitsch, han havde været noget kommunalt, var en snakkesalig og i øvrigt uforstaaelig Fyr; hans Ansigt og Skæg var som afgnavet af Rotter, og stoppet var han som en bulet Sæk Kartofler med Besværinger, Anklager og krænket Stolthed; enhver, der talte med ham blot fem Minutter, kløede efter at gribe ham

i Skægget eller sætte ham Knæet i Ryggen. Men ogsaa han havde sit Talent. Var det nu en Slags Ondskab eller krænket Stolthed — han indlod sig, blind for enhver Fare, i Slagsmaal, om det skulde være med selve Fanden.

Fra den første Dag afsondrede sig dette Kompagni, der var ilde set af Sjegulev, om Vaska Soloviof. Vaska selv var uforandret ærbødig, bevægede sig aldrig et Skridt ud over Tjenesten og befriede sig endog en Tid for sine Lapsemanérer. Men i hans Øjne fandtes ikke Klarhed, der laa altid som et Tusmørke over deres ubegribelige Flakken. Snart syntes han ligetil, godlidende, naiv-tungsindig, og hans Sind ikke at række videre end hans letfærdige Tunge; snart dukkede hans Sjæl under i et Mørke og lod tilbage i hans Øjne et bundløst, uhyggeligt Skred. Men var egentlig ikke alle Mennesker saadan? — tænkte Sascha undertiden, og der var for ham intet mere sælsomt ved Stillidsen, Vaska Soloviof.

Der begyndte at ske ubehagelige Ting — det første indtraf med Mitrofan Petrovitsch. Med en ikke helt ren Dunst omkring sig kom han dinglende hen til Atamanen og forklarede ham lallende, hvor udmærket Stedet egnede sig til Støbning af falske Tyvekopeker. Ganske vist vakte han kun Latter, han forsvarede ikke sit Projekt og slog over i noget andet, men Optrinet var pinligt, og Jeremei omfattede ham med et alvorligt Blik og spyttede ham foragteligt ud med Ordet: Fugleskræmsel! Et andet Tilfælde var værre: En af Vaskas Knøse, der mødte fuld et eller andet Sted fra, satte i med sjofel Tale og svinske Historier, og da Sjegulev raabte ham an, gik han paa ham med Næverne. Sascha blegnede og trak tavs Revolveren af Futteralet, men han naaede ikke at hæve den, før den Drukne styrtede til Jorden blødende af et tungt Slag fra Jeremeis Næve. Her viste sig Jeremei for første Gang i Vrede.

— Besudl ikke din Haand, Alexander Ivanovitsch! — sagde han i fuldkommen Ro, medens hans Ansigt blev mørkt som Jern — vi skal nok besørge ham alene ... lav en Slynge, Fedot, og hvem der ikke vil se til, maa redde sig væk.

Da de stod i Begreb med at klynge den Drukne op, gjorde

Sjegulev Indsigelse; men Bønderne fik ingen Ro, før de egenhændig fik behandlet Fyren, og søgte sig friske Birkepiske. Efter gjort Gerning kom de ydmygt til Sjegulev og stod med blottede Hoveder foran ham, skont de ellers aldrig tog Huerne af. Knøsen, som de havde imellem sig, bøjede sig med dem til Jorden.

— Vi beder dig i Fred, Alexander Ivanovitsch, forlad os vort mørke Sind! Bøj dig, Tævesøn, og tak for Belæringen!

Og Knøsen bøjede sig og tryglede idiotisk:

— Tak, Alexander Ivanovitsch, for Belæringen!

Kolesnikov iagttog mørkt denne Ceremoni, han smilede hverken ondt eller ironisk. Da Bønderne fjernede sig, skævede han hen til den eftertænksomme Sascha og sagde lavmælt til Andrei Ivanovitsch:

— Dèr ser man, hvad en Generalsøn betyder; de har kun deres Prygl at erklære ham deres Kærlighed med. Tro ikke, de har pisket sig trætte for deres egen Skyld. Nej — paa anden Maade mener de ikke, han forstaar og værdsætter deres Kærlighed!

— Aandsmørke, Vasil Vasilitsch.

— Og De, Andrei Ivanovitsch, hører til Intelligensen!

Matrosen smilede roligt:

— De skulde høre dem tale om Alexander Ivanovitsch. Overfor mig undser de sig ikke, men taler rent ud. Dèr kan man næppe hører til uden Taarer: han er ren, siger de, som en Engel, ham har Gud sendt os for vort Onde, med ham gaar vi uskyldige ... som et lille Offerlam er han.

— Et Offerlam? — Kolesnikov hævede Brynene.

— Hvad er vel vi? — siger de — Bøndertampe er vi, og vore Rygstykker har vi ikke betalt for, men han er en Generalsøn — det staar fast. De siger det ikke paa Skrømt, Vasil Vasilitsch, men ud af Sjælen. Husker De den ihjelstukne Arrestant? — Hvem der har stukket ham, véd jeg ikke, men vist er det, at de har myrdet ham for Alexander Ivanovitschs Skyld.

Kolesnikov forskrækkedes:

— Hvem har myrdet ham?

— Hvem — véd jeg ikke, de røber det ikke. Men de har

overvejet saaledes: De har antaget, at Alexander Ivanovitsch var oprørt over Arrestanten og selv vilde henrette ham. Saa har de for at skærme ham mod en Synd foretaget Handlingen i hans Sted. ... Vi fordeler den paa os — siger de — hvad vi begaar, bliver os ikke saa nøje beregnet, men ham fordærver enhver Skyld.

Noget, der var hinsides alt almindeligt, noget dybt i Sindet forfærdende, traadte frem for Kolesnikov; endog han følte det sitre i sin mystisk dunkle Sjæl; det var ham, som stod der ham et Pust af ældegraa Fortid, af Offerlundenes Stenguder i Møde fra Saschas ubevægelige Skikkelse, der sad med Hovedet støttet mod Haanden, vendt mod Skovens Dyb som kaldte han den og alle mørke Magter i sin Tjeneste. Andrei Ivanovitsch talte sagte videre, og hans Stemme havde ikke den sædvanlige rolige Sikkerhed.

— Jeg foreslaar, Vasil Vasilitsch, at anmode Alexander Ivanovitsch om at se nøjere om sig — de har ogsaa holdt Raad om dette her Mitrofan, nylig har de villet ekspedere ogsaa ham til en anden Verden.

Koleschnikov fik vanskeligt Øjnene fra Sjegulev og vendte sig langsomt:

— Raad? — Hvornaar har de holdt Raad?

— Ja, hvem bliver klog paa dem. De snakker vel kun saadan.

Kolesnikov saá et Øjeblik ubevægeligt ind i Matrosens rolige Øjne og rokkede saa pludselig vredt med sit buskede Hoved:

— Ei, Andrei Ivanovitsch, intelligente Luks! De véd jo meget vel, hvem der myrdede Arrestanten ... Jeremei, naa?

Andrei Ivanovitsch vendte Blikket undvigende bort.

— Ingenlunde, Vasil Vasilitsch, jeg véd det ikke.

Siden denne Episode ophørte Mistilliden til Vaska Soloviof og hans Kreds, de to Knøse holdt sig ædru, og naar de drak, forsvandt de ud af Syne. Stillidsen selv viste sig i alting høflig, beskeden og dygtig; ved enkelte Lejligheder overlod Sjegulev ham for hans Behændigheds Skyld endog det Hverv at handle selvstændigt. I saadanne Tilfælde kaldte

ogsaa han sig for Saska Sjegulev og haandhævede en streng om end ikke helt forstandig Orden.

Som hin Aften klang ofte Balalaika'erne, og Sangene vekslede Natten lang, til Baalet brændte ned i en sort, rygende, nøgen Plet. Der var indført en Harmonika, paa hvilken Musikmesteren Andrei Ivanitsch spillede Valsen: „Paa Manschuriets Bjerge", idet han sang Teksten til. Bønderne stemte med i, og Taarerne sad i Øjnene. Ofte bemærkede Ivan Gnjedik, Vittigmageren:

— Nu skulde vore Madammer være her — ak, du milde!

Særlig bevægede Ordene:

Soldaternes Ben alt smuldrer i Jorden,
de fjerne Grave fik vi ej set.
og ingen sang dem et trofast Minde . . .

— Kønne Ord, saa lærde, — sagde Jeremei højtideligt og bestemt. Opmuntrende slog han Andrei Ivanitsch paa Skulderen:

— Frisk Mod, Matros!

Ogsaa Petruschka forsøgte sig med sin sonore Røst, men skønt han brugte den bedre og endog begejstrede Kolesnikov, syntes Bønderne ikke rigtigt om hans Sang.

— Du véd for meget, Petruschka, hør op — lad Matrosen!

Ofte dansede de, og fjernt inde i Skoven genlød onde, skingrende Hvin, Raab og Trampen, og Nattens Fugle skræmtes op og flagrede ind i Krattet. Sjegulev sad kun sjældent ved Baalet; enten laa han i Hytten og læste ved en Lysestump i den uudholdelige Bog „Lille Dorrit", som han havde medtaget for dens Tykkelses Skyld — bitre Taabeligheder syntes ham alle disse Misters og Mistress. Eller han gik ind i Skoven i dump og dyster Ensomhed. Af Sangene lyttede han kun til „Rønnebærret", og ved Petruschkas sidste døende Klage:

— Ak — efter Høstnattens Frost,
Ak du — først efter Høstnattens Frost . . .

sukkede han, men ubemærket, forsigtig, at ikke de andre hørte det. Og han rejste sig og gik bort.

Ti Favne fra Lejren, ved en dyb Skovkløft, ragede op af Jorden ved selve Skrænten en gammel, grøn Træstub; her fandt Sascha sin Ensomhed, og længe efter var Stedet kendt i de nærmeste Landsbyer under Navnet „Saska-Kløften". Sjældent fulgte nogen ham herhen, og lidt efter lidt blev det en Aftale, at Atamanen skulde være i Fred, naar han saaledes gik bort. Under hans Fravær ytrede Jeremei sig bestandig med en egen Alvor:

— Alexander Ivanitsch grubler noget ud — anstrenger Tankerne.

Men en Aften, da Sascha var særlig ordknap, kastede Jeremei sig frem og tilbage paa Grønsværet, tyggende paa et Græsstraa, og listede sig saa bort til Atamanens fredede Plet. Han satte sig ned ved Siden af Sascha, nikkede til ham og sagde enkelt og blidt:

— Du tænker vel paa din lille Moder, Alexander Ivanitsch?

Og skønt Sascha i det Øjeblik netop tænkte paa noget andet, var det, som aabnede Bondens Spørgsmaal for Kærnen i hans Tanker. Sascha saá lige paa ham og svarede tøvende:

— Ja, paa min Moder.

— Godt saadan ... Tænk efter, tænk efter, Alexander Ivanitsch, vi taler ikke om det. Tænk alt, hvad du kan — saadan er det godt, Bror. Derfor er du et Menneske og ikke et Dyr. Ikke sandt? — Det samme siger jeg. Men har hun da noget at leve af, din lille Moder?

— Ja, hun faar Pension efter min Fader. Min Fader er død for længe siden.

— Ser du! — Hvor godt, at hun har noget at leve af! Javist er det godt. Og dine Brødre — de læser vel?

— Jeg har ingen Brødre. Min Søster studerer.

— Ser du! Glad i Sjælen kan man blive over saadan noget! Tilgiv, Alexander Ivanitsch, om jeg har forstyrret! — Dér sidder det Menneskelil alene, — tænker jeg, — lad mig gaa hen og snakke lidt! ... Tænk efter, tænk paa din lille Moder — godt saadan, Bror! Dèr sidder et Menneske alene, tænker jeg, lad mig gaa hen til ham ...

Han undskyldte sig igen og klappede Sascha paa Skulde-

ren, sagte og forsigtigt, som var den af Glas. Saa slentrede han videre, som for at spadsere lidt, og vendte tilbage til Baalet. Sascha havde hér mærket, at disse Mennesker, haabløst kluntede i deres Tale, tunge og stammende som Vilde, i deres Indre profetisk havde gennemskuet hans hemmelige Drømme og beherskede det, over hvilket han hverken havde Vilje eller Magt.

Og pludselig følte han sig et Øjeblik som hin lille Sascha, der i sin Seng ved Nattetid lyttede til Træernes mægtige Brusen, og han sukkede kort og trist.

VI.

En Aften, under Balalaika'ernes sitrende Toner og den buldrende Larm af Tale og Latter traadte „den vantro Thomas“ ud af Skoven. Først hørte de en skraldende, idiotisk, neppe menneskelig Stemme, der nu og da gik over i en hæs, afreven Hundegøen: Hau, hau, hau! — og derpaa Fedots rasende og forskrækkede Raab:

— Hvad Fanden skal du her efter! Kommer her og skræmmer, skævbenede Æsel. Dingle i Luften skulde du!

Og ind i Baalets Skær traadte paa skæve Bjørnelapper en gammel Bonde af uhyre Vækst, uden Hue, barfodet og med en forreven Lammepels over det nøgne Legeme. Spredte Halmstraa stak ud til Siderne, og i Haar og Skæg paa det uformelige Hoved sad Spor af et Natteleje i gammelt Hø. Alt paa ham var hvirvlet op og struttede ud, Armene stod fra ham som et Par Grene og Fingrene var spilet fra hinanden — man kunde vanskeligt forestille sig ham liggende fladt paa Jorden og sove. Vanviddet i ham var synligt ved første Øjekast.

— Den livagtige Satan! — sagde Ivan Gnjedik og rykkede hen til Matrosen.

Bonden begyndte at tale med Hundeglam ind imellem: Hau, hau! — som afhugget, fløj de skraldende Lyde ud fra det strittende Skæg, og besværligt vred de tykke Læber sig til alle Sider.

— Hvor er Atamanen? Ataman hau — maa se Atamanen hau, hau. Sjegulev hau!

Man viste ham hen til Sascha, og han vendte sig mod denne med hele sit Stritværk. Et Par Gange blæste han ud mellem Læberne.

— Fu, fu, fu! Du Ataman? Fu — naa, Mor Rusland, et Barn sender du os! saa staar det ilde med dig ... Se hér!

Han lagde sig ned paa Knæ, slog Panden flere Gange mod Jorden og rejste sig hurtigt igen.

— Hvad vil du? spurgte Sjegulev.

— Jeg er den vantro Thomas. Hør, hau, hau! Min Gud er borte, min Tsar forbandet, min Sjæl slukket ... Dèr har du, hvad jeg vil!

Og hurtigt vendte han sig omkring for at søge Billigelse; strengt og anerkendende bekræftede Jeremei.

— Sandt nok, Thomas, sæt dig, bliv vor Gæst.

Ved en mærkelig Bevægelse af Benene satte han sig hurtigt paa Jorden og stirrede stift og ubevægeligt paa Sascha; men hvor stille han end sad — der var noget ved ham, i hans Øjne eller hele Udtryk, som fik de omkringsiddende til at rykke febrilsk paa sig.

— Hvad er der i Vejen med dig, Thomas?

— Jeg har myrdet en fin Frue.

— Hvad for en fin Frue? — Hvorfor?

— Véd det ikke, hau, hau!

Bønderne nikkede med Hovederne, og nogle brast i Latter. Ogsaa Thomas smilede. Flere Stemmer faldt ind:

— Komiske Fyr! Noget maa du have tænkt dig. En fed Høne — det havde ikke været ilde, men — en fin Frue!

— Har hun, denne fine Frue, gjort dig noget? — nogen Fortræd?

— Næ. Hvilken Fortræd? — havde ikke set hende før, myrdede uden Grund — vilde dèr retfærdiggøre mit Liv — retfærdiggøre mit Liv, hau, hau.

Han tav idiotisk; ogsaa de andre var tavse. Luften blev saa tung, Natten saa bælgmørk. Petruschka rejste sig uvilligt og kastede et Par Grene paa Ilden — det knitrede i det tørre Ved, der brød sammen i Flammerne, og i Toppen af

den gennemsigtige lette Glødehob vred sig de skarpe, rygende Tunger. Pludselig fo'r den skælvende i Vejret og lyste højt op i Træernes Grene, og alle Ansigter laa uden Gruber og Skygger i et klart Skær, fra alle Øjne lyste et bredt Genskær som fra en Række Vinduer. Thomas bjæffede igen og sagde:

— Faar jeg noget at spise, Brødre?

Der blev hedt omkring Baalet, og Sascha lagde sig halvt ned paa Siden. Balalaika'erne tog fat igen, og atter sprang Samtale og Latter om hinanden. Man bragte Mad til Thomas; møjsommelig fik han tilberedt den og stillet Sulten, de knortede Fingre smulede og æltede Brødet ud i Vandet, og Skeen gik ujævnt og sitrende, men Ansigtet faldt hen i samme stive Udtryk som hos ethvert Menneske, der sidder alene med sin Føde og lytter til andres Tale. De nærmest siddende betragtede hans nøgne, mægtige, sønderhuggede Fødder, og den vantro Thomas forklarede:

— Jeg gaar meget omkring — traadte fornylig en Flaske itu ...

Fedot faldt samstemmende ind:

— Saadan noget kan hænde! Som Drenge arbejdede vi paa Glasværket og løb barfodet om mellem Glasstumperne. Det havde været noget for Mester Thomas, dér knasede det i et Væk paa Gulvet, som var af Støbejern. I Begyndelsen skar det lystigt ind, men senere voksede Saalerne ud paa os — tykkere end dine, Thomas!

Petruschkas Fingre slog dovent over Strengene.

— Syng, Petruschka.

— Nej, jeg har ingen Lyst.

— Saa spil noget! Gør dig ikke kostbar! Thomas vil danse for os!

Bønderne lo, og selv Thomas tøede lidt op, som gav det efter i hans Knokler, og han hostede længe ud. Ivan Gnjedik blev grebet af Lystighed, smilede forslagent og begyndte:

„Hør hér, Brødre, hvad jeg har fra Bazaren i Dag. Dèr har de været i Lag med at grave den gamle Kirkegaard om henne under Højen, og hvad tror I vel sker? — Alle Ligene krummer sig ud og stiller sig op i Række paa alle fire som

Bjørne. Dèr skulde I sé de fine Herrer og dem i Uniform! Og mange Bondefjolser og tykvommede Borgere, splitternøgne, som deres Mor har skabt dem, stod med den nøgne Bagdel mod Himlen og gloede stift ud. Min Salighed! Er det ikke sandt, saa lad mig synke i Jorden paa Stedet!

Nogle brast i Latter. Jeremei sagde alvorlig:

— Dèr lyver du! — Hvordan kommer Bønderne i Byens Jord?

... „Hvor interessant, om man vidste, hvad der nu fortælles om os i Byen“ — tænkte Kolesnikov, der efter Sædvane kun var halvt med i Samtalen og kun flygtigt opfattede enkelte Sætninger. Og pludselig foresvævede ham som et fjernt Eventyr, som et fantastisk Opspind, et Billede af Byen, Lygterne, Gaderne med de to Husrækker, Aviserne, hvor mærkeligt at sove med et Tag over Hovedet og ikke høre hverken Blæst eller Regn! Og endnu mærkeligere, endnu mere usandsynligt — at han selv en Gang havde sovet saaledes! — Hvor længe havde de været her — en Maaned — halvanden — ti Aar? Kolesnikov saá til den Side, hvor røde Streger og Pletter tegnede Pogodins Skygge, og med en borende Smerte forestillede han sig hans Ansigt, hans Skikkelse, hans lette, ilsomme Fjed. I det nye Liv forandrede Sascha sig for hver Dag, og hans Udseende viste ikke nitten Aar, men mindst tre-fireogtyve; hans Udviklings- og Modningsproces fuldbyrdedes med rivende Hast. Hans Hovedhaar voksede hurtigt, og skønt hans Overlæbe stadig kun viste en mørk Skygge, var hans Kindben og Hage kranset af stærke Dun til et begsort Skæg. I Forening med hans Øjnes stærkere Glans og Ansigtets Afmagring gav dette ham en underbar Skønhed, men der var i denne Skønhed intet Liv — det var som flygtet med det første udgydte Blod. Sascha afmagredes indtil Sygelighed — han sov næsten ikke og spiste kun lidt, men Skuldrene videdes ud og Brystet hævedes — i hans tidligere Bryst passede ikke hans nye Hjerte. Han forstenedes, smilede aldrig, var tavs til alt og undgik energisk enhver som helst Samtale eller Berøring med Kolesnikov. Han kunde ikke lide at være i hans Nærhed. Og nylig opdagede Kolesnikov, at hans Hals begyndte at blive snavset.

„Skulde undre mig, saa at sige ...“ tænkte Kolesnikov og skævede vildt til den stadig klimprende Petruschka, — „om ikke den Unge til sidst begynder at synge!“

Noget rorte sig blandt dem. Den vantro Thomas begyndte at spile hele sin forrevne Kolos ud over de siddende — et sælsomt Skue. Han skred langsomt hen over de nærmeste Fødder og saá sig omkring; Armene stak ud som Grene, og Haaret strittede af Hø ... Saa kom hans hæse Hundeglam.

— Hvor vil du hen? — spurgtes der ængsteligt. — Nu har du stoppet Vommen, læg dig til at sove.

— Han søger efter en Seng. Thomas, søger du en Seng?

— Jorden er dig en god Seng. — Hvor maser du hen? — Du kører jo fast, børstede Satan!

— Til Atamanen, hau, hau! Til Atamanen. Til Sjegulev, Alexander Ivanitsch Sjegulev!

„Imorgen maa han væk, det er bedst at sige det til Andrei Ivanitsch“ — besluttede Kolesnikov og saá, hvorledes Sascha stod op, medens Thomas dækkede helt for ham og ligesom trængte ham tilbage med sin Skikkelse. Ængstelig traadte Kolesnikov til.

— Hvad vil du mere? — spurgte Sjegulev. — Vent til i Morgen, læg dig til at sove.

Thomas stammede:

— Dit Brod og Salt har jeg ædt, ingen tilhører det — ingen takker jeg. Hørte du, hvad jeg vilde?

Han saá omkring sig efter Billigelse, men alle tav. Sascha svarede:

— Jeg hørte det.

— Og se nu hér — med disse Ord faldt Thomas hurtigt ned paa Knæene og slog Panden mod Jorden. Lige saa hurtigt rejste han sig og ventede.

— Hvorfor bøjer du dig saadan for mig, Thomas?

Thomas svarede:

— Jeg bøjer mig i Støvet for alle Mordere paa Jorden, hau, hau. Gaar omkring i Russerlandet og søger Mordere, — bøjer mig, hvor jeg ser én. Her — min Hilsen til dig, Alexander Ivanitsch! ...

Og derpaa gik han bort, som han var kommen. Neppe,

at de havde set eller fattet ham. Han samlede sit Straaværk, knasede ind gennem Skovens Grene og forsvandt.*)

— Et herligt Skræmsel, Fanden staa i ham! — brummede Kolesnikov, men hans Smil var forlorent. — Forrykte Bæst — den Slags skulde i Tvangsjakke!

Men han mødte intet Ekko, ingen svarede, hverken med Ord eller Latter. Og pludselig var det, som fo'r noget falsk, noget forstemt over Ansigterne og flakkede i de skelende Blikke — en ubevidst Rædsel greb Kolesnikov og gennemisnede hans Hjerte. Han stampede med Foden og skreg vildt:

— Holder du Mund, Jeremei? — Taler jeg til dig eller ej? ... Slyngel!

Jeremei blev siddende uforandret, skelede som før og svarede uvillig:

— Naa — altsaa forrykt! — hvad brøler du for?

Tjenstivrige Stemmer faldt ind:

— Ja, Gud hjælpe mig skulde forrykte i Spændetrøje!

— En fin Stør vilde han vist have ... Han bad om Brød og takkede ikke — Brød, sagde han, tilhører ingen.

— Du skulde være gaaet paa ham! En herlig Stør havde han vist givet dig, det Børstesvin. — Et Hoved havde han, ikke et Hoved, men en Høstak. Et Satans Gespenst! ...

— Det klukker endnu i Vommen paa mig.

Andrei Ivanitsch raabte:

— Stille! I holder ikke Knejpe hér.

Stemmerne lagde sig, man blinkede til Andrei Ivanitsch og fnisede. Naada — nu kommer ogsaa Matrosen! Hvor fint han kan skrige! Men en Stemme hævede sig tydeligt frem:

— Sludder om Knejpe! Et Tempel har vi her! Alle frie Røveres Domkirke!

Man lo, men det var ingen god Latter. Og atter vibrerede Balalaikaen i Petruschkas lade Hænder; Jeremei sad og gabede og korsede sig for Munden. Saa trampede man Baalet

---

*) Blandt den russiske Almue behandles vanvittige eller blinde Tiggere med en egen religiøs Ærefrygt; deres Ord og Færd tillægges ofte en dyb Betydning. Overs. Anm.

ned for at skytte sig mod Brand under Søvnen, og langsomt lagde sig efterhaanden alle til Ro. Hvem var det, som var kommet for at kysse Støvet for Saska Sjegulevs Fødder?

Den vantro Thomas var atter forsvundet i Skoven, og Vildnissets Øde dækkede hans Spor.

Saska Sjegulev sad som sædvanlig ved sin Skrænt ene og tavs. Kolesnikov nærmede sig ubeslutsomt og begyndte med sin dybe Bas:

— Jeg forstyrrer dig ikke, Sascha?

— Har du endnu ikke lagt dig? — Du skulde lægge dig, Vasili. I Morgen faar du ikke sovet; vi skal tænde op hos Uvarovs.

– Sig mig, Sascha — har du Ro i Sindet?

— Ja.

De tav en Stund. Sascha tændte sig en Cigaret og belyste sit lukkede, stenhaarde Ansigt. Ligegyldigt henkastede han:

— Det er paa Slutningen med Cigaretterne. Glem ikke at tage med dig.

— Er du trist, Sascha?

— Ja. Det kan vel ikke være anderledes. Mit Sind er roligt. Men dit, Vasili?

— Hør, min Knøs, hvorfor vil du ikke tale med mig? Hver Gang jeg kommer i din Nærhed, slaar det mig, hvad du er blevet for en Sten. Stundom er det mig, som føler du intet som helst mere — en Anastasius, saa at sige!

Sascha smilede ubehageligt i Mørket:

— Hvor du er fordringsfuld, Vasili — snart lider jeg for meget, snart for lidt! Hvad du nu vil sige, er vel omtrent dette: Af kloroformerede modtages intet Offer ... Har jeg forstaaet dig rigtigt?

— Gør du dig lystig?

— Nej. Gaa til Ro, Vasili.

— Og du?

— Jeg bliver endnu lidt. Bliv ikke stødt, jeg holder af dig som før og er taknemmelig, at du ... med alt er du er godt Menenske, Vasili! Men du ængstes til ingen Nytte; jeg har det ikke saa slemt, som du tror — eller ikke saa godt, jeg

véd ikke, hvad du helst vil. Vær rolig, alt gaar nok, som det skal. Ved samme Lejlighed beder jeg dig om ikke at lade Matrosen stadig hænge over mig. Lad ogsaa selv være med det. Dit Blik er mørkt, Vasili, men jeg ser, hvad der kommer, jeg véd, at Døden endnu er langt borte.

Kolesnikov svarede:

— Jeg dør før du.

— Kan være. Glem ikke Cigaretterne.

De tav begge. Endog i Mørket undgik de hinandens Blikke. Kolesnikov rejste sig.

— Godnat, Sascha. Sov vel.

— Sov vel, Vasili.

Hans Haand var haard og kold.

VII.

Dagen derpaa skete der slemme Ting: Endnu et Menneske dræbte Saska Sjegulev med egen Haand. Og senere, i en Krydsild, faldt Petruschka og led en frygtelig Død — den blide Petruschka. Dette skete paa følgende Maade:

Temmelig tidligt, ved Titiden, da det lige var blevet mørkt, saás paa Godset Uvarov Bønderne dukke op med Skovbrødrene i deres Karrer. Meget Folk var forsamlet og færdedes omkring i tavs Vished: Allerede i det Fjerne havde man i Aftendæmringen bemærket Vogntoget. Uvarovs selv og deres Børn var det lykkedes at flygte, hvad der syntes at være sket i største Hast; i Køkkenet dampede en stor, herskabelig, forniklet Samovar, og det lange Bord i Spisestuen var dækket med Dug og Service.

— Hvor herligt! — Her kan vi jo sidde og faa os en lille Te, saa at sige! Jeg har forlængst glemt at sidde til Bords, lo Kolesnikov, der lige fra Morgenstunden havde været i straalende Humør. — Mascha!

— Hvem kalder du paa? — spurgte Sjegulev.

— Paa Husjomfruen. — Mascha!

Gennem Vinduerne plyndrede man stille og i al Huslighed, der var endnu intet at skrige for. Kun henne fra Korn-

laderne hørtes Slag af en Økse, og ved Iskælderen var der nogen, der fortalte med høj Stemme og lo. Omkring i Gaarden bevægede Reservelygterne sig hid og did i Morket. Hovedbygningen var fuldt oplyst, men røbede ikke mere Liv end ved et intimt Gæstebud, og ved et af de aabne Vinduer duftede der stærkt af lige udsprungne Jasminer og Syrener, iblandet let Cigaretaroma. Mitrofan, den kommunale, og Stillidsen Vaska tumlede omkring inde i Soveværelset, haabløst slidende i en ildfast Dragkiste, som skulde aabnes; de kom efterhaanden i et pralende Skænderi, som vakte almindelig Latter. Den trehundredpundige, søvnige Polikarp snusede tungsindigt omkring efter Spisevarer. Et eller andet Sted fra kom Husjomfruen Glascha tilsyne i Forklæde, efter at det var lykkedes hende at græde sig Øjne og Kinder røde. Hun tog straks Sascha for Herren og stillede sig under hans Beskyttelse, og efter fem Minutters Forløb hoppede hun paa daglig Vis omkring Bordet, paa daglig Vis koket.

Det rørte Glascha, at de førte sig saa godt, og hun gav sig til at varte op, halvt i Vildrede med sig selv, om hun optraadte som Husjomfru eller som Værtinde — men pludselig flød Taarerne fra hende igen, hun saá rundt paa Bønderne og begyndte at nøde dem til at tage for sig:

— Spis dog, Smaavenner, spis! Ak, I kære Putter, maaske er der ikke mere?

Og Jeremei takkede alvorligt, for hver Gang hun bød.

— Mange Tak!

De bed hurtigt og sultent i, hvad der kom dem i Hænderne, og spredtes saa omkring af Nysgerrighed og Iver: Nogle forsvandt ud i Gaarden, hvor Kammeraterne var i Lag med Plyndringen, andre søgte efter Bytte rundt om i Huset. De ældste havde endnu et Par ledige Timer, indtil alt var samlet i Gaarden og ladet paa Karrerne; efter Bygningernes Rigdomme skulde de være blevet der betydelig længere, men Rygtet gik, at Gendarmer og et Kompagni Soldater strejfede om i Nærheden, og man maatte fatte sig i Korthed.

— Hvorfor kommer du ikke, Jeremei? — spurgte Kolesnikov forbavset — lav dig et lille Forraad, om jeg saa maa sige.

— Næ. Behøves ikke. Fanden staa i alt dit Ragelse ...

svarede Jeremei raat og skævede ligegyldigt hen mod Vinduet. Et mærkeligt Menneske var han — klæbede hengivent til Banden og hjalp den i et og alt, men afslog haanligt hvert Gran af Nytte for sig selv, skønt han derhjemme havde hungrige Munde at stille og var den armeste af alle arme Gnjedik'er.

Kolesnikov sagde venligt bebrejdende:

— Ikke til dig selv, Særling. En ærlig og god Bonde er du. Men dine Unger sulter du ihjel!

Jeremei drejede uvilligt sit mørke, skarpe Ansigt, og sælsomt! — noget som en fornem, højhedsfuld Foragt for selve Kolesnikov og hans Ord fo'r hen over dette Bondeansigt, og ligegyldigt svarede han:

— Hvad bekymrer du dig for? Mine Hvalpe kreperer ikke.

— Hans Kone er ankommet med en Karre, Vasil Vasilitsch, — oplyste Matrosen — hun har allerede givet ham en Overhaling. Om du sagde Sandheden rent ud, Jeremei, uden at spille vigtig!

Bonden saá Andrei Ivanitsch ringeagtende i Øjnene — men svarede intet, vendte sig om og gik ud. Kolesnikov tænkte i det samme: Der gives dog mærkelige Ligheder; den græsk-fødte Generalinde Helena Petrovna og saa denne Bonde ligner hinanden som Tvillinger! Gud være lovet, gaar alt godt og gelinde idag, og drukne er der ingen af.

— Hæld endnu et Glas Te paa Dem, Andrei Ivanitsch. Drik, Petruschka, hvorfor drikker du ikke?

— Jeg har ikke Lyst til noget, Vasil Vasilitsch, det hamrer i mig — pludselig er de der!

— Sludder! Vi har Tid nok — drik!

Sascha gik omkring i Værelserne for at se sig om og tog Mauseren med sig; han vilde betragte denne fremmede Bolig, hvis Liv endnu knapt var blevet koldt. Det traadte tydeligt frem overalt, at hér havde boet rige, kultiverede Mennesker, der havde dyrket Renhed og Orden; noget i Udsmykningens Art vakte Mindet om Helena Petrovna. Ovenpaa fandtes et Værelse, som aldeles bragte Sascha ud af Fatning: I Størrelse og skinnende Hvidhed var det som hans eget i

Moderens Hjem, ogsaa Sengen, der med skraat opslaaet Vattæppe var gjort færdig til Natten, var nøjagtig som hans, kun manglede den lille Ikone over Hovedgærdet. Der flakkede noget over det forstenede Ansigt, og alt nærværende svandt af hans Sind. Sascha havde mistet Lysten til at fortsætte sin Vandring; han traadte ind i Værelset, lukkede Døren fast og lydløst og blev staaende ved Tærskelen. Han genkendte en Lugt fra fordum som af rent, bleget Linned, eller var det Parfume? Han slukkede Tællestumpen, og i Mørket følte han sit Hjerte, som Rædsel og Ensomhed havde indefrosset, gennembølges af en varmende Glæde, en Ømhed, et smeltende Vemod, som skred han til et Gensyn med sin Elskede. Han gav hende sit første Kys, sagde hende hede Velkomst- og Afskedsord, lagde al sin Ve ind i hendes Hjerte, der var saa rigt, saa varmt, der hviskede saa løndomsfuldt, tindrede saa forjættende som Juninatten, naar Jasminen springer ud. Glemmende alt omkring sig gik Sascha hen til Vinduet og slog med sin flade Haand et stærkt Slag paa Midten af Rammen, saa det fløj op paa vid Gab — dèrude hvælvede Stjernehimlen sig over den mørke Park; kun henne fra det højre Hjørne trængte et lille flakkende Lygteskær gennem Hegnet, og fra samme Side lød som en Bisummen den stadige, jævne Larm af mange Mennesker, Dyr og Vogne i Bevægelse. Men Sascha havde ikke mere nogen Bevidsthed om, hvad dette betød; med Arme og Bryst støttet mod Vindueskarmen lænede han sig ud, lukkede Øjnene og indsugede ligesom draabevis den friske, berusende Luft.

En øjeblikkelig Uro fo'r igennem ham, da han hørte stærke Skridt i Korridoren og Kolesnikovs sporende Stemme:

— Hej, Farlil — har du ikke set Alexander Ivanitsch?

— Han gik den Vej, — svarede en anden Stemme, og der blev atter stille. Og atter hengav Sascha sig til det ensomme Drømmeri. Det var, som sendte Skæbnen ham, den ulykkelige, en underbringende, lindrende Naadegave i denne Glemsel om alle Tanker, Handlinger og Ord og i Fornemmelsen af et sandt, for al Tale fremmed, evigt og ulegemligt Liv. Ogsaa Tiden stod stille for ham.

Han famlede efter Cigaretterne, begærlig efter at ryge; da

han tændte, erindredes han om sin Mauser, der lænede sig tungt til hans Side — og Stilheden flygtede for ham. Han forsøgte at genindtage sin Stilling og kalde det bortsvindende tilbage, men det lykkedes ham ikke — de pinende Tanker og Billeder begyndte igen deres Ridt, og han gik hen til de andre.

— Hvor har du gjort af dig, Sascha? — Ingen Steder var du at finde — udbrød Kolesnikov glad. — Var du i Haven?

— Ja. Skænk mig lidt Te, Vasil, — sagde Sjegulev og satte sig hastigt og med munter Mine. — Hvor I har det lyst her!

— Er der mange fulde?

— Jeg har ikke set nogen.

— Prægtigt. Vil du have Teen stærkere, Sascha? — Kolesnikov kiggede nøje paa ham med et Blik som over et Par Briller, hævede saa Hovedet med et forbavset Udtryk og betragtede ham stift. — Ja du, Sascha ... helt glad er du jo, Sascha! — er det, fordi vi ingen fulde har i Dag? ... Naa, hør nu, Saschuk, er nu ikke ogsaa du en løjerlig én!

De saá paa hinanden og smilede. Kolesnikov blev kaad, begyndte at synge og danse og skoldede sig til sidst paa Samovarens kogende Vand. Glascha vendte tilbage i rent Forklæde:

— Maa jeg skænke mere i? Er den ikke stærk nok, skal jeg sætte mere over. Te har vi nok af!

Klaveret var aabent, der stod Noder paa Pulten — fremmede Skrifttegn for Sascha! Ubeslutsom og med maabende Ansigt slog Petruschka nogle Toner an, idet han trykkede én af Fingrene stift mod Tangenterne og pressede de andre med Neglene ind i Haandfladen, som var han bange for at bringe dem af Lave; snart bredte hans Ansigt sig i Glæde, naar han traf en Samklang, snart rynkedes det surt, og febrilsk sprang han rundt mellem Tasterne. Andrei Ivanitsch stod forlegen ved Siden af og gav Raad paa Kryds og Tværs:

— Saa — nu den dèr, nu den dèr!

Og hemmeligt forvirredes han, naar det blev endnu værre:

— Nej — ikke den! Æ — æ — uh, Petruschka!

— Alexander Ivanitsch, Vasil Valilisch! — jamrede Pe-

truschka i sin Syngetone, — hørte I dette herlige Stykke, og hér gaar jeg hen og glemmer Slutningen. Matrosen forstyrrede mig.

Sascha lo, gik hurtigt hen til Klaveret, og bojet over Petruschka, begyndte han paa „Hundevalsen".

— Hvad er det for noget?

— Dansende Hunde. Hør engang!

Alle agerede Hunde, hoppede omkring med Hænderne hængende foran sig og satte sig paa ét Ben. Sascha spillede ikke til Ende — han forjog de opdukkende Minder og vendte tilbage til Bordet. Jeremei kom ind med noget skjult i den lukkede Næve, og efter ham Ivan Gnjedik, drukken og ærgerligt skældende:

— Forbandede Hønsehus! Hér lever rige Folk — og ikke en Bønne at tage med sig! Fine Indretninger og Skillerum og Rævefælder — javel, men ikke en blaa Røg faar man med. Et ægte Rævefolk! Mikael, stakkels Fæ, faar dèr fat i en Paraply og selvfølgelig! — sidder fast med den i Døren! Snøfter — og sidder fast som i en Ruse! Dosmer!

Gennem Vinduerne hørtes fra Gaarden en stigende Larm af mange Stemmers Raaben, Buldren af Jerntøj og Karrehjul og Tumlen med Heste. Jeremei saá rasende hen til Vinduet og sagde:

— Graadige Rak! Har ingen Orden i Tingene. Ingen rører sig for at tænde op ...

Men han talte ikke ud; hans Ansigt flød ud i et bredt Smil, og Skægget stod i Glorie om ham, idet han strakte Kolesnikov sin kraftigt knyttede Næve imøde:

— Se her, Vasil, hvad er dette her for en Tingest?

— Luk Næven op. Naa ja — et Signet. Til at trykke sit Navn med.

Det var et Signet med et rundslebent Krystalgreb og kunstfærdigt drevet Sølvstempel, et lille dyrebart, blinkende og gaadefuldt Stykke, lige noget for en Tyveravn, fortryllende i sin Lidenhed og Sjældenhed.

— Og mit Navn? Kan den ogsaa lave det? — spurgte Jeremei, idet han fik det tilbage.

— Nej. Læg det hellere væk. Det kan lave dig Ulykker.

— Godt, Vasil, jeg smider det væk, sagde Jeremei godmodigt og stak det midlertidigt i Lommen, efter at have trykket det endnu et Par Gange mod Haandfladen, saa purrede han op i Skægget, og hans Udtryk blev atter barskt.

Larmen og Forvirringen i Gaarden tiltog. — Pludselig følte Sascha, hvor fremmed Huset var, og hvor værgeløst prisgivet den voksende Tumult; det bølgede og drønede gennem Værelserne, der nu svømmede i Virvar og dyster Ødelæggelse. Den skrækslagne Glascha, der først havde trykket sig ind til Bordet, hvor Sascha og Kolesnikov sad, var smuttet ud gennem en Dør og forsvundet. Et Sted skoggerlo og kaglede man omkring en lige fundet Gramofon; med komiske Grimasser, og knækkende i de løse Ben stod Ivan ved Siden af og bandede:

— Der er hun! Lad mig gaa i Jorden paa Stedet, om det ikke er Lærerens Madam! Hvor kommer du fra? — Du er blevet noget snæver om Tornyren, hvad ... hæ—eh! Her ser du Bonden skælve for dig — a—aj — a—aj! Hvad snøvler du dèr som en Klokker for? — Har ondt af dig, lille Snut. Vi sprætter dig ikke op! . . .

Bønderne lo ad hans latterlige Fagter, men pludselig og til alles Forundring brast han uden Overgang i en flæbende Graad og begyndte med raa Skældsord og under de andres stigende Latter at sparke rasende til Gramofonen; forgæves søgte han at bemestre Føddernes Tyngde og styrtede til sidst om med stort Bulder. —

Der lugtede i Værelset stærkt af Brændevin — øjensynligt var det lykkedes mere end én Gnjedik at fylde sig. Bønderne tumlede mod Borde og Skabe, forsøgte ofte ligesom tilfældigt at brække noget itu eller vælte noget omkuld og harkede og spyttede, hvor de kom til; Raaheden og den dumpe Uhygge trængte med Skrigene og Larmen fra Gaarden ind ad de aabne Vinduer. Matrosen sad afsides og betragtede alt opmærksomt, idet han samtidig uafladeligt lyttede mod Vinduet; af og til rettede han sig i Vejret og saá paa sit Sølvur, som han havde faaet under sin Tjeneste for god Skydning. Kolesnikov slentrede omkring og skelede dystert til alle Sider; hans gode Humør var borte, paa ny

overvældedes han af det lammende Tungsind, mod hvilket han de sidste Par Uger havde kæmpet som mod en langsom, frygtelig Hendøen.

Sjegulev gik hen til Bogreolerne, og idet han klemte Mauseren ind i Armhulen, gennembladede han hurtigt et Bind af Byrons Digte, søgte en Side ud og fulgte Stroferne:

. . . Mørk er min Sjæl. O, grib i dine Strenge —
væk i mit Sind en Paradisets Klang!
Hvis ej mit Hjerte har frosset for længe —
lindres vil det og svulme endnu en Gang.
Hurtig, Sanger, il over Strængenes Guld!
hvis dit tonende Brus endnu kan daare —
Haabet, det døende, vil gære i sin Muld,
mit stivnende Blik vil smelte i en Taare . . .

Kolesnikov saá over Skuldrene paa ham og smilede ondt:

— Byron! Se, se, Sascha — ogsaa den Gang læste I Byron!

Sjegulev vendte sig og saá koldt paa ham, lukkede ligegyldigt den tykke, indbundne Bog og kastede den hen i et Hjørne. I mærkelig Sammensmeltning med Bogens Slag mod Træet hørtes et fjernt kvindeligt Jammerskrig. Endnu et — denne Gang et tydeligt Skrig om Hjælp, et uudholdeligt kvindeligt Hvin, modbydeligt for Øret, hvæsende af Raseri og Klage. Nogle Sekunder blev det afbrudt som af en Haandflade, der trykkedes over Munden — og atter brød det frem i samme hæse Skrigen. Saa — trampende Fødder, drønende Spring paa Trappen — og Værelset laa i et Nu langt bagude. Sascha styrtede stadigt frem, løb mod en Skikkelse og mod én til, fo'r længe omkring i ukendte Korridorer og fløj saa mod en Dør, bag hvilken han hørte Stemmen ralle. Han greb i Haandtaget — stænget.

— Luk op!

Bag ham trængte sig en væltende, skrigende Hob. Kolesnikov brølede af fuld Kraft mod Døren, men ingen svarede. Sascha stemte Ryggen imod, dirrede lidt og sprængte Fyldningen. Inde fra Bælmørket, der brødes af det flakkende Lys fra Døraabningen, kom de utydelige Omrids af den ufor-

melige. Polikarp til Syne, og bag ham, paa Sengen, skimtedes den hæsligt jamrende Glascha. Polikarp bevægede sig rasende hen imod Sascha og skreg ham noget imode, men Sascha hørte ikke — fraadende af et sanseløst Had, en uudholdelig Væmmelse, skød han hurtigt efter hinanden Mauserens ti Ladninger af mod Skikkelsen foran sig; han vendte Geværløbet mod den faldende som en Brod, og de sidste Kugler slog ned i et allerede dødt, bloddrivende Legeme. Krudtrøgen fyldte Værelset som fra en Eksplosion. Da Bøssen begyndte at klikke, drejede Sjegulev sig om og gik tænderskærende mod Kolesnikov; efter en kort Kamp rev han Vaabnet fra ham, vendte sig igen — og først da forstod han, at det var nok.

Glascha, der under Skydningen havde ligget stille, begyndte igen at hvine. Hun holdt sit sønderrevne Tøj for det nøgne Bryst, sprang forvildet ud i den tætte Stimmel af Bønder, og glemmende al Frygt, fordoblede hun Skrigenes Styrke:

— Røvere! Voldsmænd! Myrderi! A-a-a-ah! De sønderriver Kvinder! Mordere! Sjegulev'er! A-a-ah!

Med Asketens Væmmelse for Orgiet, med den elskende Sværmers Raseri over sin Helligdoms Besudling, strakte Sascha hende Mauseren mod Ansigtet og raabte vildt:

— Stille, Tøs! Jeg skyder dig!

Fra Mængden slyngedes en knortet Næve mod Glaschas Øre, hun faldt, blev liggende lydløst et Øjeblik og krøb saa paa alle fire gennem Døren, der smældede i. Sascha missede med Øjnene, som smilede han, saá rundt paa dem alle og spurgte:

— Naa?

Mængden stod foran ham, ubevægelig som en Mur, og med flakkende, blinde Øjne. Pludselig stødtes én til Side, og frem traadte i elegante, blinkende Støvler Vaska Soloviof, Stillidsen, skjulende Blikket, ogsaa han. Hans Stemme lod ærbødigt spørgende:

— Er ikke dette lovligt haardt, Alexander Ivanitsch? ...

— Hm? — Sjegulevs Ansigt smilede som en smurt Maske.

— Er det ikke lovligt haardt, Alexander Ivanitsch? Altsaa for ethvert Kvindfolk ...

Til sit Held sendte Soloviof et stjaalent Blik fremad og saá, ikke paa Sjegulev, men paa Bønderne bag ham: som paa Spydstænger strakte Snese af ubevægelige Hoveder sig imod ham, graadigt stirrende, ventende ... Som trykket ned mellem Væggene i en Grav følte Stillidsen sit Legeme smuldre under denne Stilhed, hvor Døden i et Nu kunde skylle over ham; hans Ben stivnede og trippede nogen Tid paa samme Sted, uden endog at vove sig tilbage:

— Ganske som De vil, Alexander Ivanitsch, det er Dem, der befaler ...

Sjegulev skreg:

— Kald vore sammen, Andrei Ivanitsch! Jag Kvinderne af Køkkenet! Tænd op, Jeremei!

Fra Haven iagttog man, hvorledes Huset fængede. Endnu laa alt i Mørke, i den aabne Gaard bevægede Færdslen sig utydeligt og med en stærk og jævn Gungren — stadig drog Bønder af Sted med Karrer; enkelte Skær begyndte at vise sig, ikke fra Hovedbygningen, hvorhen alle saá, men fra et af Udhusene ved Siden. — Her tændte man et Skur for at have Lys; det vækkede Fjerkræ fo'r kaglende ud i Gaarden, og Hanerne galede, konfuse over det utidige Daggry. Men Skyggerne i Gaarden blev ikke skarpere, kun Larmen tiltog under Arbejdet med at bryde Vogntoget en fri Vej gennem en høj Mur.

— Alexander Ivanitsch, Vasil Vasilitsch, se dèr — i det lille Vindue deroppe! — sagde Petruschka over deres Skuldre.

Fra mange Vinduer skinnede stadig det gule elektriske Lys, men et enkelt i anden Etage blev pludselig ildrødt, sløredes, blinkede som et søvndrukkent Øje og sendte en bred og festlig Flamme ud i Luften. Æbletræernes hvidmalede Stammer grinede frem af Mørket og flygtede ind i Havens Dyb; i de tyrkiske Bede lyste enkelte Blomsterrækker ubeslutsomt i et forbiflakkende Skær, andre ventede Flammerne endnu i streng Orden. Men Gløden i Vinduet dode hen, viste et Par sorte, korsformede Sprosser og — slukkedes.

En Stemme i Mængden skældte forbitret og raabte gennemtrængende:

— Æ-æ-æi du! Den slukkes! — forbandede Æsel ...!

Men Stemmen holdt inde. Over hele Nattehimlen jog et sitrende Lys, det kom igen og blev staaende i en bølgende, alt gennemtrængende Glød. Som udskaaret stod nu hver af de hvide Æblegrene, alle Blomster i Bedene, alle Bønderne, hver Karre i Gaarden og hver Hest. Alle saá hen mod Fløjen — fra Hjørnet mellem Taget og Skorstenene skød en uhyre Røgklump ud i den glødende Luft, væltede sig tungt og sort mod Jorden, sugedes atter op i en svajende Bølge og hvirvlede hastigt bort.

Stemmerne skreg mellem hinanden:

— Dèr fænger den! Fra den Side!

Og stille, flagrende som et rødt Banner, svang sig mod Himlen den purpurne, rygende, lodne, truende Ild, langsomt hidsende sin Vrede, stigende i Grumhed. Den raslede under Tagskægget, strøg fygende om Gavlen; knitrende, brølende, hvæsende aad den i Murene og flaaede Bjælkeværket. Efter faa Minutter var det ikke længer Nat over Landet — fjernt ude i Dalens Runding traadte Landsbyen frem. Sammenklinede Smaahytter, omklamrende deres stille Kirke, og som en rød Lærredsstrimmel drog Landevejen sig nedad med sine kravlende Bondekarrer. Og den silde vandrende, der med Blikket mod Ilden nærmede sig fra den Kant og mødte de fremadrullende Bønder, sprang forfærdet i Grøften og skelede op mod Nattesynet: — Begsorte Hoveder, Karrer og Heste i gaadefuld Sammensmeltning, sværtede Hænder ravende i Luften, et svingende, hvirvlende Kaos, strømmende ned ad Højen under Skraal og Drønen.

Efter Sædvane delte Skovbrødrene sig i smaa Afdelinger og spredtes ud i Natten. Hos Sjegulev forblev kun Stammen — Kolesnikov, Matrosen, Petruschka og endnu Kusma Jutek, et stille og tilsyneladende uanseligt Menneske, men nyttig i alt. En endeløs Tid bevægede de sig frem i Skæret af Brandrøden, mistede det inde i Skovene og fandt det igen over Marker og Høje paa den anden Side — det maatte være Kornladerne, der flammede nu med dette endnu klare Skær og

kastede Skygger foran de bortdragende. Endelig, i Dækning af en høj Bakke svandt den sidste Rest af Lys, og først nu følte de vandrende, at de var trætte, og at alt var omhvælvet af Sommernattens stille, herlige Dyb. De satte sig paa et Markskel; Petruschka lod Haanden falde ned i Græsset og sagde:

— Duggen falder.

Fra Engdalen lød Vagtelkongens rustne Skrig; den endelig frembrydende Maane lagde sig som et hemmelighedsfuldt Segl over den fjerne Skov og skelede ned over Nattens Gerning paa den anden Side. De var blevet varme af den hurtige Gang, og den lune, ubevægelige Luft bød dem ingen Lindring — dèr, ved hint Vindue, hvor frisk havde der ikke været! Kolesnikov begyndte træt:

— Snart lysner det — vi har endnu længe at gaa. Men det letter ligegodt paa Tanken, at Huset saa at sige ... Er du glad, Petruschka?

— Ja, jeg er glad, Vasil Vasilitsch.

— Nu kan de galopere til Hjælp og samle Ildflager — sagde Andrei Ivanitsch, hentydende til Gendarmerne, og rakte Jutek en Cigaret — Værs'god, Jutek.

Sjegulev slog Øjnene opad og tænkte efter, idet han sagde:

— Jeg véd ikke rigtig — skal vi skære igennem Landsbyen eller gaa lige frem? — Ligeud har vi to Verst længere. Hvad mener De, Andrei Ivanitsch?

— Lad os gaa igennem Landsbyen, i al Ro — sagde Kolesnikov.

— Indtil da er det lyst — vi kan støde paa dem — svarede Matrosen ubeslutsomt.

— Sludder! Lige taler De jo selv om, at nogen galoperer — nu er De bange!

Den kortbenede Kusma Jutek afgjorde Spørgsmaalet:

— Naa — møder vi dem, har vi jo Skoven.

Under Pusten og Smaaskælden satte de sig i Bevægelse, men snart marcherede de let fremad. Med hvert Minut blegnede Nattehimlen, og da de naaede Landsbyen, var det allerede foruroligende lyst. En tredive Favne lang Allé af Guld-

regn løb ned ad Skraaningen og skyggede for den lille Bro, som førte over Bækken; fra Skrænten af denne og til den store Skov forude var en halv Verst, og i givet Tilfælde maatte man for at naa den løbe over en aaben, nøgen Brakmark. Alt fortrinlig egnet til et Baghold.

— Skal vi staa længe og glo? — sagde Kolesnikov vredt og gik med lange Skridt gennem Alléen ned ad Skraaningen, idet han slentrede skødesløst med Anklerne i de mange dybe, endnu haarde Hjulspor. De andre fulgte efter. Ved selve Broen opdagede de, at Bækken paa en Strækning løb forbi Skoven, saa man kunde naa denne ad Bækkens Bred. Sjegulev forandrede Beslutning og gav stille sin Ordre:

— Hør engang! Over Broen i Løb — ikke bestige Skrænten, men til venstre ind i Skoven! Om nødvendigt — Salve! Ingen giver sig levende! Kom!

Søvnige og trætte drev Gendarmerne og Soldaterne omkring ved Bredden — det var en tilfældig Afdeling, der intet kendte til Plyndringen af Godset Uvarov — da de pludselig og uden at vide, hvad der skete, fra Skrænten lige overfor hørte Geværbragen og oversaaedes med Kugler. Nogle faldt, og de let tøjrede Heste rev sig løs, tumlede forvirret om og satte i Galop; da de uvante Gendarmer spejdede omkring, var de andre i fuldt Løb, og, som det syntes, allerede nær ved Skoven.

— Afsted! — skreg Officeren fortvivlet, sprang i Sadlen og satte op paa Skrænten, hvor han galoperede som i en Manege; efter ham fulgte i en forvirret Hob de brølende Gendarmer — en seks, syv Folk — og til sidst Soldaterne i stærkt Trav.

Skoven var kun halvtreds Skridt fra dem.

— Fyr! — raabte Sjegulev. Hen over Hovedet paa den dræbte Hest slyngedes Officeren mod Jorden og krummede sig sammen, og Gendarmerne drejede i flotte, dansende Sving deres Heste til Side for Soldaternes Salve. „Kloge, tapre Karle — tager selv fat!“ tænkte Officeren henrykt, næsten grædende, medens Kuglerne fløj over ham; han følte ikke den mærkelige Sammenblanding af denne Henrykkelse og de djævelske Smerter i hans knuste Arme og Ben.

Kolesnikov, der løb nogle Skridt bag ved Petruschka, saá med Forbloffelse og Skræk, at denne pludselig øgede Farten i underlige Fuglespring og paa en lydløs, sælsomt behændig Maade gled om paa Jorden. I en uklar Anelse sagtnede Kolesnikov sit Løb, lod Jutek, der ivrede bag ham med sine korte Ben, passere forbi, og standsede. Ti Skridt fra ham laa Petruschka, stottet paa Albuen og saá paa ham. „Han lever!“ tænkte Kolesnikov glad, men lynsnart forstod han noget andet og ... med et Ansigt saa fordrejet, at alt menneskeligt syntes forsvundet fra det, bevægede han sig hen imod den liggende. Uden at mærke de pibende Kugler, kun følende Mauserens Tyngde i sin Haand, naaede han kravlende, snigende, springende, som Morderen eller det kæmpende Dyr, hen til Petruschka.

Ubevægelig, tavs, endog uden noget som helst Udtryk for Smerte, Angst eller Klage — saá Petruschka stift paa ham og ventede. ... Kun Øjnene i det hvide Ansigt — dem og Mauseren, og ellers intet andet i Verden. ... Kolesnikov hævede Løbet parallel med Jorden og skreg.

— Du maa lukke Øjnene, Petruschka! Saadan kan jeg ikke!

Forstod Petruschka Ordene eller var det af Træthed — hans Øjenlaag skælvede og lukkede sig lydigt.

Og Kolesnikov fyrede Mauseren af.

VIII.

Dagen efter Petruschkas Død vaagnede man i Lejren sent, henad Middag. Alle bevægede sig under en stille og trykket Stemning, den kvalmende lummerhede Luft laa tung og vindstille under et mælkehvidt Skydække. Et dosigt, ligeligt fordelt Dagslys blændede Øjnene, hvor de end hvilede, endog inde i Skoven gjorde det ondt at se paa den hvide Himmel mellem Grenenes Net. Den vel hjemvendte Vaska Soloviof sad med Mitrofan og Jegorka under en Birk og spillede Trekort. Kortene var gamle, flossede, mærkede overalt og paa

Bagsiden kendelige for alle Spillerne — derfor holdt hver af de Spillende sine Kort sammenlukket i Haandfladen, førte dem ved hvert Udspil helt op til Næsen, spredte dem ganske lidt og plukkede sit Kort ud.

— Spil!

— Tyve Kopeker her.

— Ogsaa her ... Praler!

— En halv Rubel her. Ser du?

— Jeg mægler. Og du, Jegorka?

— Lad gaa!

Kolesnikov, der en Time eller to var slentret om i plagende Uro og endog nogen Tid havde siddet hos Kortspillerne, gik hen til Sjegulev og spurgte i en pludselig slappet og tonløs Bastone:

— Kan jeg gaa med Andrei Ivanitsch i Dag, Sascha? Jeg er ikke i Kulør, saa at sige — lidt plumret.

— Selvfølgelig kan du. Hvor gaar I hen? ... Forsigtig, Vasili!

— Vi gaar hen til det Sted ... naa, til vor, — han sænkede Stemmen, idet han skævede til Kortspillerne. — Vi vil grave videre paa Jordhytten. Her begynder at blive lidt uroligt ...

— Fra i Gaar, mener du?

— I det hele taget, — han sænkede Stemmen. — Husker du, hvordan han, den gale Thomas, hilste dig? Det hele er Ubetydeligheder, vel nok — men da var der noget muggent, saa at sige, ved Jeremei. Han huede mig ikke.

— Betyder ikke noget, Vasili. Hvornaar er du her igen?

— I Morgen Middag. Vær forsigtig, Sascha ... tro ingen. Pas paa Stillidsen! Ja ... saa var der noget endnu, jeg vilde sige dig, men — lige meget! Husker du, jeg engang talte om min Frygt for Skoven, at den skulde tage mig for meget og saa videre? — Ulven viste sig da med falske Tænder, saa at sige. Latterligt!

Allerede under det første Besvær med at holde Tugt mellem Gnjedik'erne fattede Matrosen og Kolesnikov Beslutningen om at bygge et Tilflugtssted ved Gulbjergsumpene inde i Skovtykningen og holde Vejen derhen skjult selv for de

nærmeste. Stedet blev fundet, og om dette var det, Kolesnikov talte.

De brød op, og Stilheden blev endnu dybere. Jeremei var endnu ikke vendt tilbage. Jutek gik hen til Spillerne, og Sascha forsøgte igen at sove. Næppe havde han strakt sig, før han sov ind; men allerede efter en halv Time begyndte Drømmenes hidsende Uro, og han vaagnede igen. Og saaledes blev det ved — den pludselige dødtunge Søvn og straks efter — den pludselige Opvaagnen. Saa klaredes langsomt Tanken og Følelser, og liggende i samme Stilling, i hvilken han først var sovet ind, begyndte Sjegulev at tænke over sit Liv.

Mange Gange siden Aftenen i Gaar havde han tænkt paa det Ansigt, der mødte ham, da han i Herrebygningen saá sig i Spejlet; i Lejren ejedes ikke et Glasskaar, hvad der syntes overflødigt selv for Kolesnikov, der havde forsikret, at han over alt Landet foruden elektrisk Lys vilde indføre Spejle „til Selvanalyse“. Spejlet hos Uvarovs var stort, og pludselig havde Sascha set sig selv i fuld Skikkelse — fra de høje Støvler, der var strammet under Knæet med Remme, til det blege Ansigt og hans Gymnasiasthue, der havde mistet Knapper og Monogram. Denne halvt fremmede Skikkelse havde øjeblikkelig tiltalt hans Mandighed. Ansigtet havde han ikke betragtet, men nu genkaldte han det i Erindringen, holdt det fast og vurderede opmærksomt og alvorligt hvert af dets Træk — Blegheden og Smerten, Stenens Kulde og Haardhed, den barske Afvisning af alle Gemyttets Rørelser. „Et godt Ansigt — som det skal være!“ sluttede Sjegulev og gik med Sindsro over til andre Billeder af sit Liv — til Kolesnikov, til den dræbte Petruscha, til Moderen, til dem, han selv havde dræbt.

Netop saa koldt og alvorligt, som hans eget Ansigt stod for ham, betragtede han den dræbte Telegrafist og Billedet af Polikarp fra Aftenen forud — den modbydelige, blodstrømmende, fedtbugnende Krop; han saá for sig den navnløse Officer, som han i Gaar havde skudt paa i den Hensigt at dræbe ham. Officeren var styrtet, sikkert var han dræbt. Roligt vekslede Billederne som paa et Projektionslærred —

hver mindste Enkelthed i hans nuværende Liv, lige indtil Petruschkas herreløse Balalaika, men sælsomt! — Ingen Beklemthed, ingen Smerte, ingen Kval følte han ved noget som helst — end ikke, syntes det ham, nogen særlig Interesse; alt vekslede sagte, svævede stille forbi som i et Rum, hvor ingen hørte eller saá til, hvor intet bevægedes. Længe stod Moderen for ham, og han vedblev at forestille sig, hvordan hun talte og gik, og hvad hun nu følte; Sjenia Egmont var der, hans afdøde Fader — alt traadte klart og skarpt frem, men uden at vække nogen Art Følelser i ham eller aabne ham sin indre Mening. Han prøvede at udtænke, at efterspore denne undflyende Mening — stadig lukkede den sig for ham, slog i som et Knivsblad i et drejeligt Skaft. Og laa alt tidligere koldt og klart afridset for ham, saa var Fremtiden mørk og uden Ekko, uden den fjerneste Idé eller Interesse.

— Jeg er forstenet! — sluttede Sascha roligt, idet han stod op og med Velbehag tændte sig en Cigaret. Og med samme Velbehag konstaterede han, at særlig hans Haand var fast og uden ringeste Sitren, at han skarpt fornam Tobakkens egen Aroma, og at han ved enhver Bevægelse stadig tydeligere følte sin voksende, tunge Kraft. Denne tunge, dumpe, lydige Kraft, der ligesom gjorde al Følelse og Tanke overflødig. At han i Gaar havde mærket den vilde og grumme Rasen i sig, var ham et Fingerpeg om, at han skulde holde sig forsigtig med denne frygtelige Kraft, at han ikke brugte den til Mord og Drab. Han — Saska Sjegulev.

Det var allerede begyndt at mørkne; ingen Solnedgang farvede Himlen, og i Skoven laa alt i en blygraa Dis. I Døraabningen viste sig et mørkt Hoved, og ind traadte, forsigtigt hostende og med Kasketten paa Snur bag i Nakken — Vaska Soloviof.

— Hvad er der, Soloviof? — spurgte Sascha.

— De sover ikke, Alexander Ivanitsch? Her er noget vigtigt.

— Vent, jeg kommer straks. Er Jeremei ikke kommet?

— Nej, han kommer ikke i Dag. Jeg venter her udenfor.

Sjegulev traadte ud, og idet han saá op mod den skumrende Himmel, længtes han efter Baalets Knitren. Ikke langt

borte kukkede Gøgen; snart vilde det blive helt mørkt, den trykkende Himmel vilde forsvinde i en herlig, lun Nat.

— Skal vi gaa lidt, Soloviof — du kan tale undervejs.

— Det er sagt i to Ord — skal vi gaa hér hen —, sagde Soloviof undvigende, idet han viste med et Blik til Siden, hvor der sad to andre foruden den lille Kusma Jutek. Sjegulev saá derhen og erindrede sig, ubevidst hvorfor, Kolesnikovs Raad om at være forsigtig. Desuden huede ham ikke rigtigt det alt for indsmigrende i Soloviofs Tone.

— Værs'god — tal! — sagde han tørt, idet han lænede Ryggen mod et Træ, uden i Skyggen at være klar over den andens Udtryk. Soloviof bevægede sig et Par Gange paa Stedet, ligesom for at udsøge en af Fødderne til at støtte sig paa, stod saa stille og lagde den ene Haand paa Ryggen.

— Sagen er, ser De, Alexander Ivanitsch, at De maa til at holde Afregning.

Sjegulev forstod ikke og spurgte forbavset:

— Hvorledes Afregning? — Hører det for første Gang.

— Det er, som man tager det, — sagde Soloviof og smilede pludseligt fornærmende og frækt, — jeg har stadig tænkt, De vilde komme paa det selv, men i Dag ser jeg igen Vasil Vasilitsch og Matrosen gaa bort for at gemme Penge. Ubehageligt — saadan noget, oprører Banden.

Sjegulev tav stille.

— Pengene er Familiegods. Selvfølgelig — I holder bedre paa dem end Bankerne, men det var dog nu paa Tide ... til dem, som har Andel i dem og til dem, som ... vil nyde Livet lidt. Dèr har De i Gaar hverken mere eller mindre end ekspederet Polikarp over i en anden Verden — af hvad Grund? De vil stifte et Kloster her, men selv ... var jeg ikke kommet bagom Deres Kneb, var jeg forlængst forsvundet, jeg er et frit og dueligt Menenske.

— Kneb?

— Eller et andet Ord — det er, som De vil.

— Gemenheder?

— Hvorfor netop Gemenheder? Det Udtryk vedkender jeg mig ikke, Alexander Ivanitsch. De er et klogt Menneske, javel — og heller ikke vi er uden Forstand. I tager Bønderne

ved Næsen -- ogsaa vi har vort Grin med Bønder, kort sagt: Ikke enhver er Bonde! Altsaa, Alexander Ivanitsch — afregn i Fred, og hvad det øvrige angaar, saa tænker ingen paa at svigte: — Vil De have Kloster, godt — saa Kloster!

Soloviof lo kort, vekslede flot sin Benstilling og spyttede ud -- om Svaret var han ikke i Tvivl. Han fo'r sammen som ramt af en Knut, da Sjegulev stille svarede.

— Jeg har ingen Penge.

— Ikke? Hvor er de da?

— Udstrøet. Fordelt.

— Fordelt?

Han snappede rasende efter Vejret, pludselig krummede han sig, og hæse, usammenhængende Skrig trængte ud mellem hans sammenknugede Kæber:

— Æ — æi, Saska, tag dig i Agt! Æ — æ — æi, Saska, jeg siger dig ...!

Sjegulev pressede om Browningen i Lommen, og grebet af hin mægtige Vrede, der, sanseløs for alle Skrig og Ord, er som Dødens stive Ro, tænkte han:

„Nej, at slaa ham ihjel er ikke nok. I Morgen kommer vore hjem, saa hænger jeg ham i dette Birketræ for alles Øjne."

— Vær stille, Soloviof. Skriger du op, slaar jeg dig ihjel, er du rolig, kan vi endnu tale sammen.

— Hvem slaar ihjel? — skreg Soloviof, — vi er hér tre, og du er ene, Rakker!

Han skreg igen, men sænkede saa Stemmen til en egen Tyvehvisken:

— Afregn, Slyngel!

— Pengene ordner Vasili.

— Du lyver, Kæltring!

— Ved min Salighed, Soloviof, jeg slaar dig ihjel.

Der fulgte nogle Øjeblikkes Stilhed, hvor Døden svævede imellem dem. Soloviof erindrede fra i Gaar Bondemængdens Hoveder, der strakte sig mod ham som paa Spydstænger, og han gav sig med et dystert Blik.

— Slaa ihjel — det er du Mester i.

Sascha tændte sig en Cigaret:

— Vil du ryge?

— Jeg har selv.

Saa tav de en Stund.

— Hvornaar gættede du da mine Kneb?

— Jeg gættede dem, da jeg saa dem for mine Øjne — svarede Soloviof morkt og stadig med Tyveblik, — de var klare nok!

Sascha tænkte smilende: „I Morgen hænger jeg ham!“ og listig, i en egen godmodig-naiv Gymnasiasttone sagde han:

— Dèr lyver du jo, Vaska — Bønderne har ingenting mærket.

— Ingenting mærket? Og disse ...

„Eller skulde jeg slaa ham ihjel med det samme,“ tænkte Sascha og sagde:

— Naa — og disse? ... Jovist lyver du, Vaska. Graadig er du, Vaska!

— Er du maaske ikke? Jeg gaar til Rumænien. At Røveriets Tid er kort her, véd du selv. Jeg trækker den ud til Vinteren — dèrnede er ogsaa Skove.

For sig selv tænkte han. „Den snu Herrelil! Ikke en Kopek giver han fra sig — venter kun paa sin store Broder. Oho, hvor I skal græde — forladte Pengepugere!“

— Og din Samvittighed, Vasja? — sagde Sjegulev med stille Latter, og selv Soloviof maatte uvilkaarlig le. — Hvordan er det med Samvittigheden?

— Du med dit ædle Blod — en Generalsøn, har ingen Samvittighed, hvorfra skulde da jeg have den? Mig er en Samvittighed maaske mere værd end Præsten, men hvordan faar jeg fat paa én? Tænker undertiden: Eh, du Vaska, Samvittighedsløse! Men ser jeg paa andre Mennesker, maa jeg grine eller skære Ansigt. Alle er Slyngler, Saska, du saavel som jeg. Dèr slaar du i Gaar Polikarp i Stumper — beklager du noget, er det ikke Mennesket. Æ—æi, Saska, lille Generalsøn i Silkeskjorte, du Drivert med bløde Hænder — en Opsprætter, en Slagter er du blevet, og stadig snu paa Herrevis ... Rakkertamp!

— Skriger du igen?

Soloviof fjernede sig nogle Skridt og raabte truende over Skulderen:

— I Morgen holder du Afregning ... Kæltring!

Og idet han foragtelig skod Ryggen ud, slentrede han langsomt, uden at frygte det ringeste længer tilbage til sine Fæller. De talte noget sammen derhenne, som ikke kunde høres paa Afstand, kun en enkelt Gang lød et tydeligt: „Rakker!“ og derpaa dæmpet Latter. Kusma Jutek skilte sig ud fra dem, kom forvirret hen til Sjegulev og spurgte uden at se ham i Øjnene:

— Skal der tændes Baal eller ej?

— Nej.

— Soloviof har beordret at tænde. — Og stadig forvirret, uden at se op, skrabede han med Fødderne i Jorden og begyndte at samle de spredte Kviste. „Nu tænder jeg, lad det saa bare brænde,“ tænkte han.

Derhenne fra lød pludselig en skrattende Klirren med Balalaikaen, den fortsattes i en fjantet, meningsløs Klimpren, der forraadte et Par kluntede Fingre. Sjegulev spurgte:

— Hvad er det?

— Vaska Soloviof vil danse og dèr har de nu Petruschkas Balalaika. Hvad om du gik et Stykke afsides, Alexander Ivanitsch — tidligere sagde han „De“ — Mitrofan har to Flasker Vodka hos sig.

— Har du drukket?

— Jeg drikker ikke. De vil foretage en Undersøgelse hos dig — de tror ikke, Pengene er hos Vasili.

— Tror du det?

Jutek løftede sit lille, ærbødige Ansigt mod ham, sukkede og svarede:

— Jeg behøver ikke jeres Penge.

Da Sjegulev gik bort til sin Plads ved Skrænten, hørte han igen den sjofle Latter og et langtrukkent „Ra--a—akker!“ Og hurtig lyste mellem Grenenes Net den røde Ild, paa Afstand som et ubevægeligt Øje, og hvirvlede mægtige sorte Røgbølger op over Træernes Kroner. Ingen lagde sig til Ro, og Skoven genlod af drukne Stemmer, og skraalende Sang.

Endnu følte Sascha ikke, hvilken Forfærdelse der var kastet

i hans Sjæl og modnedes dèr; han var som et Hus med mørke, stille Mure, bag hvilket der udstrides en Dodskamp. „Blot vente til i Morgen og saa hænge ham!“ — tænkte han i ét Væk, „blot vente til i Morgen og saa hænge ham,“ — og med denne ene fremmede Tanke, der ikke veg fra ham og spærrede Vejen for alle andre Tanker, tilbragte han Time efter Time. Det var, som skred heller ikke Natten fremad, men rugede ubevægelig og tung som selve hans mørke Tanke. Et Øjeblik raslede det mellem Buskene, og op imod ham lød Juteks stille, angstfyldte Klynken:

— Jeg er bange for dem, Alexander Ivanitsch! Alexander Ivanitsch — hvor er De?

Intet Svar — og dækkende et Sekund for det røde Ildøje forsvandt Jutek atter i Mørket. Og atter sænkede den endeløse Nat sig om ham, indtil hans sviende Øjne endelig mærkede en svag Dæmring mellem Grenene, og et ubeslutsomt, uendeligt trægt Daggry begyndte at brede sig. Fra Baalet saás kun en tynd, blaa Røg, enhver Lyd var forstummet — de maatte have lagt sig. Pludselig raslede det kort i Grenene over hans Hoved, et Skud bragede gennem Skoven — hvad var det? Sjegulev lagde den kølige, glatte Kolbe til Kinden og sogte forgæves efter noget levende eller bevægeligt. Sagte og stumt og i en Dødens Stilhed vendte Træernes Stammer og Grønsværets Straa tilbage fra Mørket og Udslettelsen. Intet levende rundt om.

Næsten løbende naaede han det slukkede Baal — Pladsen var tom. Under hans Støvler klirrede Skaarene fra de sønderslaaede Flasker; overalt skinnede iturevne og udstrøede Bogblade med de engelske Misters og Mistress. Han saá ind i Hytten — alt væltet overende, udplyndret, og hans Leje, selve Hovedgærdet — besudlet. Jutek maatte være med dem eller være flygtet af Skræk.

Ene!

Og først her, undsluppet Nattens eneste og spærrende Tanke, følte Sascha Rædsel og forstod for første Gang, hvad Rædselen er. Han fo'r rundt som anskudt og knurrede højt mellem Tænderne.

— Røvere! Hvad er dog dette? Røvere — Røvere, borte ... A—a—ah!

Og for hans Blik fremtraadte, i hele sin Modbydelighed, Glascha fra Aftenen forud, da hun havde skreget sit:

— A—a—ah! Mordere! Sjegulev'er!

Begærlig styrtede han til for at drikke, som laa alene deri Meningen med og Løsningen paa alt Nærværende. Men Fadet var væltet over Ende, synligt med Vilje, og Kruset slaaet i Stykker. Han faldt paa at krybe ned ad Skrænten til den piblende Bæk, og først da han stod dernede, følte han det ubehagelige ved Tomheden i sine Hænder — hvor var Mauseren? Hvor havde han lagt den? Men da han havde drukket og fugtet Ansigt og Haar, forsøgte han at fatte sig og stirrede længe paa den stejle, bevoksede Skrænt, ad hvilken han lige var krøbet og kuret ned. Han befølte, uden at se ned, sine iturevne Benklæder og den varme, blodige Hud indenfor. Hvad var dette egentlig for en Bæk? — Havde den været der før?

Endnu mange Timer varede det, før Kolesnikov var der, og i disse Timer gennemlevede Sascha det forfærdelige — det forfærdeligste af alt maaske, om ikke de menneskelige Lidelsers Dyb var bundløst og uudtømmeligt. Endnu Dreng, til Trods for det udgydte Blod og hans grumme Skikkelse og Ry, erfor han for første Gang den borende Kval, som alene den fornemme Sjæl kender, hvis Renhed misforstaas, hvis Adel rammes af den forgiftede Mistanke. Hans Samvittighed var ren for enhver Plet, — retfærdig skulde han gaa i Døden, naar den kom — men hvordan kunde nogen tro, at han, Sascha — Sascha! — udpønsede Kneb, skjulte Penge og bedrog noget Menneske! Hvorledes kunde nogen leve ved Siden af ham, daglig se ham, hans Øjne, trykke hans Haand, smile og være venlig imod ham; høre hans Stemme, hans Ord, se ham i Sjælen — og pludselig dèr sige ham lige ud, at han løj og bedrog. Og kunde tænke dette i lang Tid, lige fra Begyndelsen, uafbrudt, og under dette stadig sige — „ganske rigtigt", „ganske som De vil" — trykke hans Haand og ikke betro nogen som helst sin gemene Mistanke. Men maaske havde han vist ham den ved Miner eller Vink, uden

at Sascha havde bemærket noget? ... Hvad var det, Kolesnikov i Gaar havde sagt om Jeremei — der ikke havde huet ham?

Forfærdelsen greb ham som en Feber, som en dodelig Betændelse. O! hvem sagde ham, at de ikke alle tænkte paa samme Maade, men tav stille, ventede med smilende Ansigter og saa en Dag kom til ham og sagde: Slyngel!

Mor ... hun vidste dog med Sikkerhed ... Og Sjenia Egmont? ...

Der var Øjeblikke, hvor hans Tanke stivnede — naar den havde naaet hin farlige Grænse, ved hvilken den slaar om i det golde, ørkesløse Vanvid. Og fra en anden Dybde steg det op paa ny, roligere, mindre frygteligt, men hidset lidt efter lidt til Raseri og — en ny truende Afgrund.

... Og hine utallige, navnløse, som derude larmede, talte og dømte om ham — og i evig Mistanke? Naar de, som saá ham nærved, kunde beskylde ham saa frygteligt, maatte alle de andre, som ikke kendte ham, dømme ham uden Vaklen, dømme ham uden nogensinde at erfare Sandheden. Af Sandheden vilde de kun tage, hvad hæsligt de selv udtænkte, men dens Renhed, dens Adel ... ja, var den der slet ikke, denne Renhed og Adel? Var han maaske virkelig en Tyv, en Bedrager, en Slyngel? Hans Tanke stod stille. Rolig, som i Søvne, tændte han sig en Cigaret og udtalte højt, i en snaksom Tone:

— Ogsaa i Dag bliver det Graavejr.

Og han vidste intet om, at han udtalte denne Sætning. Men hvor var hans nylig saa stolte, kolde og forstenede Kraft? Den var forsvundet for stedse. Hans Hænder sitrede og gik paa ham som paa en syg; sorte, dybe Ringe lagde sig om hans Øjne, der flakkede uroligt, og Læberne fortrak sig til et skyldbevidst, ynkeligt Smil. Han vilde skjule sig, saa ingen fandt ham — hvor kunde man hér skjule sig? Overalt trængte Lyset gennem Løvet, og hverken var Nætterne lyse eller Dagene mørke nok. Intetsteds! Alt lyste og sprang i Øjnene — og overalt Bladenes frygtelige Grønt. Hvorhen han end flyede — Dagen vilde følge ham ...

Hei! Der kom nogen.

Nærmere og nærmere stolprede den sælsomme Jeremei. Af en eller anden Grund smilede han og sagde saa underligt:

— Goddag, Alexander Ivanitsch.

Og gentog:

— Goddag, Alexander Ivanitsch.

Med et Skrig styrtede Sascha sig mod Jeremei, faldt ned paa Jorden og skjulte sit Hoved i hans Kofteskøder. Med Hænderne klamret om hans Knæ borede han sit skælvende Hoved stadig dybere ind i det varme Mørke og græd. Med den stærke Lugt fra den grove Kofte følte han et Par Hænder varsomt berøre sine Haar og hørte Ordene:

— Saschenka, du lille, kære ... du lille Krølhoved, ensomme, lille Sjæl. Blev nok bange, min lille Saschenka?

Vaska Soloviof, der kaldte sig Sjegulev, samlede sin egen Bande, slog sig helt paa Plyndringen og bredte sig i vilde, dyriske Grusomheder. Samtidig med ham fremstod endnu en ukendt Usurpator, der slæbte sig i Halen paa begge Bander og slog alt ned i deres Fodspor.

IX.

Helena Petrovna blev tilsagt til Guvernøren en Aften, udenfor Avdienstiden.

Længe før den angivne Tid sendte de Bud til den nærmeste Holdeplads efter en Fiacre og hyrede den for Turen frem og tilbage. Linotschka hjalp Moderen med Paaklædningen og besaá fra alle Sider den sorte Silkekjole, der var syet til Dagen, og begge var tilfredse. Kjolen var enkel og streng. Smykkerne blev hentet frem, og paa de afmagrede Hænder lyste og funklede Stenene i mærkelig, antik Fatning. Den tykke Broche, tung af Stene, følte sig gennem den tynde Silke uvant og ubehageligt haardt mod de fremstaaende Nøgleben.

Paa venstre Side af Brystet hæftede Helena Petrovna,

som en Jeton, i en Guldsløjfe sit lille Ur, der længe ikke havde gaaet. Mere kunde hun ikke tage paa, da alt det øvrige kun gik til Décolleté og en ung, yppig Haarfylde. Under Paaklædningen fortalte hun Linotschka om hvert lille Stykke en længst bekendt Historie.

Helena Petrovna var færdig en hel Time før Tiden, men satte sig først i Fiacren efter at have beregnet sig ti Minutters Forsinkelse. Og disse arrangerede ti Minutter syntes dem begge de længste, medens Guvernøren ikke skænkede dem en Tanke.

— Lorgnetterne? — fløj det ud af Linotschka, da hun stod i Forstuen og ubemærket tørrede en Taare fra Øjnene. — Lorgnetterne har du glemt, min lille Gamle!

Helena Petrovna havde virkelig glemt sine Lorgnetter. Hun var lige begyndt at bære dem, men havde endnu ikke vænnet sig til dem og tabte dem i ét Væk. Endelig fandt de dem og begav sig nu hurtigt paa Vej — Linotschka skulde vente Helena Petrovna i Fiacren. Det var begyndt at mørkne og deres egen Gade var næsten menneskетom; de kørte i en Sky af Støv over den øde Basarplads, og rumlede saa provinsielt over den toppede Stenbro. Til højre blinkede det i Forbifarten fra Badebjergene og Floden, saa kørte de gennem den endeløse Moskvagade, hvor Fortovet myldrede af slentrende, sommerklædte Mennesker, der skrabende og puffende var paa Vej til Musiken i den kommunale Park.

— Altsaa, lille Mor, se nu til ...! sagde Lina med ubestemt Hentydning, idet hun hjalp Moderen med at stige ned. — Jeg venter dig her.

I Guvernørens tomme Kabinet, hvor Helena Petrovna blev ført ind, var det allerede helt mørkt; tunge Portièrer var trukket helt for Vinduerne, saa man ikke straks var klar over, hvor disse befandt sig; paa Bordet brændte svagt lysende en lille Lampe med Kobberskærm. Gennem Muren hørtes den tyste, dumpe Rullen af Fiacrene paa Gaden. Fra det tilstødende Værelse lød Støj og oprømt Tale; mange Stemmer talte mellem hinanden, Glassene klimprede spædt, og der lød en høj Latter, som pludselig blev afbrudt og holdt nede. Det var øjensynlig Slutningen paa Guvernørens Mid-

dag, som paa Hovedstadsvis holdtes sent. Langsomt og med lidt sitrende Hænder aabnede Helena Petrovna Foderalet med Guldlorgnetterne og saá sig om i Kabinettet; i Mørket fik hun ikke Øje paa noget — kun Møblerne og nogle Billeder.

Uventet sprang Dørene op, og ind traadte med hurtige Skridt Telepnev, Guvernøren. Helena Petrovna rejste sig langsomt, men idet han trykkede hendes magre Haand, nødte han hende ilsomt til at sætte sig:

— Jeg beder, jeg beder, Helena — —?

— Helena Petrovna.

Telepnev lugtede stærkt af Vin. Hans tykke Hals laa over den strammende Flip, bugnende og rød, som skoldet med kogende Vand. Ansigtet med det graa, studsede Overskæg var opsvulmet og apoplektisk rødt. Ved hans usobre, grønlig-gule Sommeruniform klæbede Cigaretaske; overhovedet var der ved hele hans Generalskikkelse noget usobert og skødesløst. Han talte højt og overordentlig hurtigt med rundede Læber, erstattende hvert ikke helt udtalt Ord med en lille Skuldertrækning eller en ejendommelig Sitren med Øjenbrynene; hans Øjne kom let i en vild Rullen uden dog at have Spor af frygteligt ved sig. Han hostede meget; efter hvert Hosteanfald syntes det, som Blodet skulde sprænge hans Ansigt, og hans Øjne fik saa et Udtryk af Skræk og Hjælpeløshed.

— Det har behaget Dem at tilsige mig.

— Javel, javel! Tilgiv for Guds Skyld, Helena Petrovna, at ... Men min Stilling er her værre end Guvernørens.

Han lo, men mødte intet Svar og tænkte. „Hvad er hun for et ... Helgenbillede, med den Slags taler jeg ikke gerne!“ Og pludselig rullede Øjnene, og med Trækninger i Skuldre og Øjenbryn fortsatte han hastigt:

— Jeg spørger, Helena Petrovna, og ... kun af Højagtelse overfor Mindet om Deres Gemal, min dyrebare og herlige Kammerat, vover jeg paa en Maade at tilsidesætte min Embedspligt.

Og strengt tilføjede han, idet han spilede Øjnene op og løftede en tyk Pegefinger:

— Han var et herligt Menneske! Alle vi, hans Fæller, ærer hans Minde, som ... Jeg siger uden Overdrivelse: Levede han endnu i Dag — ja—a — vel — saa var han Minister, og jeg vover at tænke, at Sagerne da stod anderledes! Anderledes! Men! ...

Han spredte Armene og sukkede.

— Jeg lytter, Peter Semenovitsch.

— Det hæderligste Menneske, en Sorg, at han skulde ... De tillader mig at ryge, Helena Petrovna? — Intet i Verden over Tobak!

— Jeg beder Dem — De er hos Dem selv — svarede Helena Petrovna koldt. For sig selv tænkte hun: „Tølper!“

— Ja—a—vel ... tilsidesætter min Pligt — men hvad er der at gøre? En forfærdelig Tid, forfærdelig Tid! Jeg frygter dybt og lider, tro mig, ved at maatte tilføje deres Moderhjerte et grusomt Saar ... Ønsker De Vand, Helena Petrovna?

Helena Petrovna svarede mat:

— Jeg takker Dem, behøves ikke.

Telepnev rynkede smerteligt sit Ansigt og sagde med sænket Stemme:

— Lider dybt, men, almægtige Himmel! ... Er det Dem bekendt, nej, sikkert ikke, hvorfra skulde De vide det? Er det Dem bekendt, at denne ... navnkundige — Røver — som Aviserne skriger om, denne Saska Sjegulev — med hvert Ord blev hans Øjne vildere og Stemmen højere — Saska Sjegulev ikke er nogen anden end Deres Søn Alexander?

Indtil dette Øjeblik havde Helena Petrovna kun angstfuldt anet uden at tillade sine Tanker at hægte sig fast i noget, indtil nu var hun ikke ophørt med at være Helena Petrovna. Som forhen havde hun tænkt, og som forhen under alt tungt og frygteligt havde hun anraabt Gud og bedt ham tilgive Sascha. Indtil dette Øjeblik havde hun følt — og dette havde været det frygteligste — en Angst for Visheden, og at hun maatte dø paa Stedet af Smerte og Skam, hvis nogen kom og sagde højt: Din Søn Sascha — er en Forbryder. Men fra dette Minut surrede hendes hele Verden rundt som en Bold, alt blev anderledes, alt forstod hun

anderledes, hendes Forstand blev en anden, og hendes Samvittighed fik andre Rørelser. Lydløst forsvandt ud af Livet Helena Petrovna, og tilbage i hendes Sted stod — den evige Moder. Hvad er det for en Magt, der i et Øjeblik kan forrykke en Verden? — En Verden kæntrede, en ny opstod, og alt uden Bevægelse eller Lyd — umærkeligt baade for Telepnev og selve Helena Petrovna. Intet ydre foregik. Et Sekund faldt noget ned, blikstille; det mørknede for Øjnene, og atter blév alt, som det var, men kun sluttende om et eneste i Verden — den stille Jubel over, at Sascha levede. Og saa blinkede det flygtigt og klart i hendes Tanke, at hun endnu i Dag, naar hun kom hjem, skulde bede for sin Søn Sascha.

For at bringe sig selv paa Højden bukkede Guvernøren sig og prustede med forestilt Vrede over nogle Papirer paa Bordet; men Tavsheden blev stadig pinligere.

— De tier, Helena Petrovna?

Hun lænede sig lidt tilbage i Skyggen, raslede med Silken, glattede tankefuldt sit Haar og svarede med Værdighed.

— Jeg takker Dem, General, for Deres Venlighed.

„Hvilken Venlighed"? — tænkte Telepnev, men var alligevel glad over, at det var spændt saa lykkeligt af. Men der var mere! Og paa ny brast han ud i heftig Klagen:

— Forfærdelige Tider, hvad kan man gøre! Ser De, kære Helena Petrovna, dette er endnu ikke alt, hvad jeg maa forebringe Dem, og kun mit hellige Minde om den dyrebare Nikolai Eugenevitsch ... Deres Sascha var, saa vidt mig bekendt, en god Dreng og ...

— En god Dreng! — gentog Telepnev og hævede i Rædsel

— Ja. Saschenka er en god Dreng. Jeg lytter, General. begge Armene — nej, betænk, betænk, siger jeg blot! En god Dreng, og pludselig dèr — Plyndring, R-r-rov, Mo-o-ord, uskyldigt Blod! At de kommer med deres Bomber og disse Browninger, naa — det kan ordnes paa en Maade, men! ... Nej — ingenting forstaar jeg, ingenting fatter jeg, Hojstærede — staar hér for Dem som det jammerligste Fjols og ...

Allerede uden Tanke paa Gæsten, syg af Ophidselse, kastede han Lænestolen bagud og begyndte at gaa frem og

tilbage i Stuen, raabte op og skændte som med sin Kone i Sovekamret, hvorved Ansigtets violet-rode Opsvulmen var det eneste, der indgød Angst:

— Dèr siger de: Hvorfor hænger du, hvorfor hænger du? Hver Basunidiot, hver afrikansk Puddel kommer med sit: Har du blodige Hænder, Peter, ah? Undskyld mig ... vi sidder hér fortroligt, men ... Javel, mine ærede Medborgere og hver Menneskesjæl, paa otte Maaneder er dette Hoved graanet. Gaar kun og tænker paa at krepere, haaber kun paa Slagtilfældet! Her, i mit Hus, Højtærede, hos mine egne Børn ...

Han standsede og slog sig med knyttet Næve for Brystet:

— Mine egne Børn! Hvad sker der med dem i Morgen — véd jeg det? Nej. Véd jeg, hvad der sker med dem i Morgen?

Helena Petrovna erindrede sig noget fra en fjern Fortid og spurgte usikkert:

— Petja var det vist? — medens hun tænkte: „Jævnaldrende med Sascha."

Telepnev svarede vildt.

— Ja-a-vel, Petja! Netop Petja! Hver Dag vaagner jeg og venter, at ... I Gaar kommer denne Advokat S., gammel Kanalje — undskyld mig! — Kan De ikke gøre noget, Peter Semenitsch, De har Forbindelser — i Morgen hænger de min — naa, hans ... Sascha, Petja eller Frans! — Hæ-æ-ænger? Lad dem hænge — hænge — hæ-æ-ænge, siger jeg!

Han vilde endnu skrige noget, men tav og prustede. Trak en Cigaret frem, brækkede den og kastede den hen i Hjørnet, fik en anden tændt og sugede rasende Rogen i sig uden at ænse sin Hosten — hostede saa længe og forfærdeligt, og da han satte sig i sin Lænestol ved Bordet, var hans Ansigt morkeblaat, og de røde Øjne stirrede ængsteligt og smertefyldt. Han pustede ud.

— Ja-a-avel!

Saa var der stille en Stund.

— Altsaa, Helena Petrovna, sagde Telepnev afkræftet og stille — Sagen drejer sig om følgende: Denne deres gode Dreng ... virkelig en god Dreng! — ønsker vel at se Dem,

javel, naturligvis paa en eller anden Tyvemanér, saadan over Stakittet eller ved Vinduet ... Altsaa, Helena Petrovna — han sænkede Stemmen betydningsfuldt: — Omkring Deres Bolig bliver sat en Vagt for at gribe ham. Rejs bort!

Helena Petrovna aandede tungt og holdt sig for Brystet, hvor Uret var paahæftet. Hun mærkede dets Dikken.

— Helena Petrovna! ...

— Jeg hører ... General.

Aandedrættet blev roligere.

— Selvfølgelig maa jeg underrette Dem, men ... Haaber ikke, for øvrigt, at De har Forbindelse med Forbryderen, med Slubberten, ellers! ...

— Jeg hører.

— Rejs bort, Helena Petrovna, helt ud af Byen, helt!

— Nej, jeg rejser ikke.

— Hva-a-ad? I øvrigt — De har Deres Vilje. Jeg drister mig ikke til at insistere ... Men betænk Dem, Frue, betænk Dem ... Maaske vil De dog?

— Jeg skifter Bolig. Han vil ikke faa det at vide. Min Saschenka skulde komme, du skulde komme — og din Moder var rejst, rejst bort ... din Moder.

Aabent, som en gammel Kone gør det, bød hun sit af Graad vansirede Ansigt frem under Guvernørens Blik, saá lige paa ham som paa Sascha og gentog:

— Og din Moder var rejst ... rejst bort.

Telepnev sænkede sit Hoved ned i Haanden, saa man kun saá hans barberede, folderige, rystende Hage, og tav. Gennem Muren hørtes Vognenes dumpe Rullen. Der var stille i Kabinettet, i Guvernørens Palæ var der mange overflødige Rum, og alle tav stille som dette.

Helena Petrovna tørrede Øjnene under Lorgnetten, tog Lorgnetten af og stak den i Foderalet, idet hun sukkede. Lagde Foderalet i sin Taske og rejste sig. Ogsaa Telepnev stod op og forberedte en Hilsen. Men til hans Forbavselse blev Helena Petrovna staaende, saá tænksomt paa ham og spurgte, kold og stolt med Generalindens Værdighed:

— Jeg er Dem forbunden, Peter Semenovitsch ... Men vil De svare mig paa en Kvindes Spørgsmaal: Efter hvilken

Moral vil De forsvare at paagribe en Dreng, som gaar til Gensynet med sin Moder?

Telepnev bevægede sig utaalmodigt og barsk:

— Lad os ophøre med dette, Helena Petrovna. Deres Spørgsmaal, undskyld mig, er saa afgjort kvindeligt, at ...

— Ja — bestrides ikke. Men efter hvilken Mandsmoral vil De forsvare, at en Søn, der kommer for at gense sin Moder, paagribes ved hendes Vindue? Bør De ikke give efter og lukke Øjnene, indtil han er gaaet? Saa grib ham senere et Sted, hvor De vil — jeg véd da intet om det.

— Han er her ikke nogen Søn, men ... en Forbryder, en Skurk, en Morder!

— Tror De? Men naar han kommer til sin Moder, da er han kun Sønnen. En Søn, General, betænk det, kan ikke være en Morder.

Telepnev svarede vredt, med forstilt Latter:

— Med den Slags Logik, Frue ... — han blev rød igen — enhver Slyngel paa Jorden er født af en eller anden.

— Af Fædrene.

— Ja, saa skulde — undskyld mig — Fanden staa i Fædrene. Men dette er Nonsens — I er selv skyldige, I som ikke giver Børnene en Opdragelse.

— Nej, I er de skyldige. Hvorfor tvinger I os til at føde? — For at I senere har nogen at hænge?

— Nonsens! Kvindelogik!

De brødes som to gamle Mennesker; ingen af dem havde i Tankerne, at han stod dèr som Guvernøren og hun som en Ansøgende — Røveren Saska Sjegulevs Moder. Telepnev skreg med dirrende Hoved.

— Hæderlige Mennesker hænger vi ikke, men Røvere vil vi hænge til alle Tider og naar som helst. Gud selv har indsat — javel, har indsat en Dommens Dag! En Dommens Dag! Betænk — det bliver jer noget andet end vore Maskingeværer.

Helena Petrovna sagde pludselig ganske sagte, næsten hviskende:

— Det er Usandhed: En Dommens Dag gives ikke.

Telepnev lo nu helt ud naturligt og sagde med stigende Raseri:

— Altsaa, nu er der ingen Dommens Dag. De smaa Sascha'er og Petja'er har maaske heller ingen Gud? Næ-æ, ser De — deres Saschenka er et Dyr og intet andet; har De læst — nej vel, har De læst, hvordan den samme Saska Sjegulev for nylig har pint en Godsejer over Ilden — Slyngel! brændt Fødderne af ham — for at faa Pengene frem. Hvad kalder De det?

Helena Petrovna satte sig.

— Og Banevogteren og hans Børn — hvem har skaaret Halsen over paa dem? Har jeg? Har De? A-ah, ja ...! Ønsker De ikke Vand, for øvrigt? Naa, ingen Vand ... A-ah, Nikolai Eugenievitsch, Nikolai Eugenievitsch — godt, Kammerat, at du ikke levede til ... En god Dreng ... Nej, om jeg forstaar ... lad dem hænge mig selv, om jeg forstaar!

Helena Petrovna rejste sig og sagde roligt:

— Det har Sascha ikke gjort.

— Disputerer ikke!

— Og er det Sascha, saa var det nødvendigt. Og det er godt saadan.

— Hva-a-ad?!

Han gjorde endog et Skridt fremad, og pludselig fo'r Skrækken i ham. En næsten fysisk Fornemmelse af en overhængende Fare. Pludselig mærkede han Husets Dødsstilhed, og med Isnen i Ryggen følte han Krogenes Mørke. Der flimrede en taabelig Anelse for ham, og med Taabeligheden steg Skrækken: „I dette Øjeblik skyder hun!“ Men hun blev roligt staaende, medens Fiacren kørte frem, og han skammede sig over sin taabelige Skræk. Alligevel sitrede han, da Helena Petrovna sagde:

— Farvel. Hav den Godhed, General, at ledsage mig, jeg kender ikke Vejen.

— Til Deres Tjeneste, Frue.

Paa det første Trin af den rødt beklædte Marmortrappe tog han Afsked med Helena Petrovna og tænkte et Øjeblik ubeslutsomt, idet han trykkede den gamle, kølige, gennemsigtige Haand: Skulde jeg mon kysse den? Men han slog tankefuld ud med Haanden — „ligegyldigt! Eh, lad Slagtilfældet bare komme!“

Linotschka saá i Afstand — man tillod ikke Fiacrene at køre helt hen — hvorledes Moderen kom ud af Glasdøren, ledsaget af den ærbødige Schweizer, hvorledes hun længe blev staaende og søgte i sin Taske efter Drikkepenge. Og da Moderen endelig tog Plads, og Fiacren satte sig i Bevægelse, saá Linotschka paa hende og spurgte heftigt grædende.

— Lille Mor, hvad er der saa?

X.

I Juli indtraadte der for Saska Sjegulev og hans Skovbrødre en uventet Hviletid.

Kornaksene begyndte at bugne — og Jorden, saa forbandet for sin Ufrugtbarhed, saa forhadt for sin Snæverhed, den evigt bedragende Jord kaldte med mægtig Røst. Og ud over Markerne spredtes til flittigt Arbejde Gnjedik'ernes bølgende Hær, Sjegulevs frivillige Hjælpere. Der indtraadte Stilstand i Plyndringen og Afbrændingen af Herresæderne. Godsejerne dristede sig til at bruge deres Høstmaskiner, Forvalterne, der var blevet hæse af lang Tavshed, skældte igen paa Kvinderne — der indtraadte Vaabenstilstand. Vaska Soloviof vandrede med sin Forbryderskare til de yderste Egne af Skovenes Distrikt, hvor han slog ned paa Jernbaner og Post og beredte sig paa at kaste sig over Floden paa god, gammel Røvervis. Fra hans Samvirken med Sjegulev var han belært om, at man ikke længe holdt det gaaende uden Bønderne. Han havde for Bønder en rodfæstet Skræk, og for at holde sit Navn i godt Ry optraadte han ved givne Lejligheder med visse grove Kunststykker. Ved en Fest i en venskabelig sindet Landsby anstillede han sig beruset og kastede med nogle godmodige, følsomme Ord en tyk Bog med Banksedler i Grams; et Sted opsporede han efter den Botkinske Andronas Eksempel Kresens Foged og lod ham ved højlys Dag under Bøndernes Latter gennempiske med Birkeris. Med enkelte saadanne Midler lykkedes det ham virkelig at erhverve sig et godt Omdomme. Og da han levede yppigt og festligt, og hele Banden gjorde store Køb af Brændevin, holdt man sig

gerne til ham, og alle omkringløbende Stoddere, der ikke havde langt Underhold hos Sjegulev, klæbede ved ham som Fluer ved et Aadsel. Hans Magt voksede hurtigt, og han udbredte sig i Trusler om ved forste Mode med Sjegulev egenhændig at skære Halsen over paa ham; han kaldte ham foragtelig for „Herren“ og skreg op om Bedrageri og Slyngelstreger.

Imidlertid — ogsaa Soloviof blev stille under Høsten. Sjegulev og hans faa Kammerater af Stammen henfaldt i fuldkommen Uvirksomhed, de syntes at være ved et Skel, hvor det Fortidige udslettedes og ikke mere vendte tilbage. Som i Halvslummer tilbragte de uden Tanke paa Tidsdelingen de øde og langtrukne Dage, den ene saa lig den anden, som Bladene paa samme Træ; den selv i Skovene uudholdelige Lummerhede satte ind, og i al Naturen bredte sig hin Juli-Døs, i hvilken Bladenes Vækst staar stille, Skuddene svides i Toppen, og Skovens sparsomme, unytige Grønsvær krøller sig i Længsel efter den fjerne, skarpe Le.

Hvad foretog de sig? De krøb i Skjul for de strømmende Tordenbyger og gravede paa Jordhytten; en Tid lang drev de den fredelige Syssel at plukke Svampe, men disse fordærvedes hurtigt i Varmen; de talte ørkesløst om Smaating, om lokale Bondespørgsmaal og lyttede til Anekdoter om Vaska Soloviof. Derimod talte de aldrig om Fortiden og aldrig om Fremtiden. I det hele taget blev de tavse, begyndte med stille, umærkelige Forandringer at ligne Skoven, lærte lidt efter lidt Kunsten intet at foretage sig, og Tanken kresede snævert om Døgnets Tildragelser — en Rytter, en Fragtkusk eller om den ladte Browning.

Kolesnikov havde en Uges Tid lidt af en jagende Reumatisme i Benene og var endnu mere gulnet og knoklet end forhen; han kom sig ikke af sin Dysterhed og grublede stundom indtil Stivkrampe. Om muligt endnu voldsommere end Sascha var han truffet af Tildragelsen med Soloviof; den udslettede enhver Rest af hans Beregninger og Forestillinger, og jog hver paabegyndt Tanke ind i et vildt, vanvittigt Kresløb. Det, som i det Fjerne, helt omspændt af Blikket, havde syntes indlysende og opnaaeligt, mistede nærved sin tyde-

lige Mening, opløste sig i tusind smaa Beskæftigelser, ørkesløse Samtaler, taagede Stemninger, tilfældige Paafund og Beregninger. Saaledes ser Svømmeren, staaende ved Kysten, mod det brusende Hav, han ser en klar Ordning i Bølgernes Rækkefølge og forestiller sig, hvorledes han skal svømme; saa springer han i — alt forandres, i Stedet for Orden — Kaos, i Stedet for en lovmæssig Foregang — den tøjlesløse Natur.

Det frygtelige ved Soloviof var ikke hans Slyngelagtighed, ja, heller ikke, at han tvivlede om og besudlede deres Renhed; det bestod alene deri, at ogsaa han i sin ydre Fremtræden og i Navnet var *Saska Sjegulev*. Ogsaa han uddelte Penge og Godt til fattige, ogsaa han var i Folkemunde, ogsaa han dømte og straffede Undertrykkerne og øvede Hævn ved Ilden, medens han samtidig var en i sin Natur sand Røver og Plyndrer, et gement og slet Menneske. Endnu skelnede Bønderne mellem de to Saska Sjegulev'er, men synligt svandt med hver Dag den tydelige Grænse og Forstaaelse; der bredte sig en egen ironisk Lovprisning af Soloviof, og Respekten for Sascha blev sløjere; man sagde: „Se til din Soloviof!“ ... Til hvad Nytte da denne Renhed, Uegennyttighed og forfærdelige Liden? — Hvem anede om noget Offer, naar det hvide Lam forsvandt mellem Banditter, vilde Dyr og Slagtekvæg, og endte Livet under en ubemærket Kniv!

„Til hvad Nytte har jeg ført Sascha i Fordærvelsen? — Jeg, Forræder!“ — tænkte Kolesnikov ofte og vovede end ikke at indrømme den sidste Sandhed, hans Tanker naaede til; han svingede hid og did, haabede ubestemt og forsøgte at læse et Svar ud af Ansigterne. „Hvad skal der blive af ham, hvis jeg indrømmer?“ — Han stivnede af Skræk ved enhver Tanke paa dette.

Ogsaa Andrei Ivanitsch blev tankefuld. Tavs, tjenstvillig; beskeden som altid, saa stille optaget, som havde han sin egen Glæde, sin egen Sorg, sin egen Erindring, gik han omkring med en forundret Søgen i sine smukke, rolige Øjne; men noget uudforskeligt stod for hans Blik, og stadig paa ny hengav han sig lydigt i Forventningen og de andres dunkle Vilje. Ene af de tre holdt han sin Klædning og sit Legeme

rent; ikke at tale om Kolesnikov — endog Sascha blev snavset og lod end ikke til at bemærke det. Men Matrosen barberede som altid hver Dag sin Hage, gik sit Toj efter med en lille Børste og smurte sine Støvler med en Blanding af Krudt og Talg. I nogen Tid havde han baaret paa en hemmelig Lidelse, noget, der fyldte ham med en utaalelig Skam, ja næsten Fortvivlelse; det var et lille, ulægeligt Saar paa venstre Ben, lige under Knæskallen. Det var bibragt ham næsten umærkeligt af en forvildet Kugle og saá ud, som om det vilde læge Dagen efter, men i Stedet for bredte det sig, aad sig ind i Knoklen og begyndte at lugte ilde. Regelmæssig forsvandt han ind i Skoven, hvor han hver Gang arbejdede møjsommeligt med det vædskende Saar og kurerede paa sin egen Manér; han vaskede det med Petroleum, udbrændte det endog med Krudt, men heller ikke Krudtet hjalp. Han badede aldrig i andres Nærværelse, for at ingen skulde se noget, og naar han gik, bed han Smerten i sig, idet han bestræbte sig for ikke at halte. Men det værste, det han følte som en Skam, var — den ilde Lugt.

De var i denne vindstille Tid ialt syv i Tallet. Fedot havde ingen Lyst til at bevæge sig noget Sted hen med sin Hoste. En ny var kommet til — han var enøjet, en indskrænket, kedelig Knøs, tidligere Arbejder i en Fabrik, hvorfra han medforte Øgenavnet „Kakerlakken“. Jeremei holdt sig nogen Tid hjemme i sin Landsby i vild Drukkenskab; paa Fjerdedagen vendte han tilbage med Eder og svinske Skældsord:

— Næ — om jeg rører den! — skreg han foragtelig med Hentydning til sin Jordlod — det Møg! Som det staar, kan det for mig blive staaende til Herrens Dag. Ingen skal faa Lov at røre et Aks ... Kornet er mit! ... Saa kan de jo kigge efter, hvor Jeremei sidder! Min Velsignelse faar ingen — fire Dage har jeg drukket, og fire Dage skal jeg drikke endnu! — om de har Penge i Muffen, Alexander Ivanitsch.

Man gav ham ingen Penge, og han blev liggende i Skoven.

— Her ligger jeg — sagde han trodsig og bredte sig med Ryggen plat mod Grønsværet, saa man fra Himlen ret kunde se, at han netop laa, at han ikke rørte en Finger til noget. Og da ingen lo ad ham, og heller ikke Matrosen rettede paa ham,

blev han liggende, edderspændt i sin tavse Ringeagt, udtrykte med denne stive Liggen alt sit Rascri, sin Smerte, sit Had og Oprør. Som Bonde havde han en hellig Tro paa Arbejdet, og i denne Tilstand af uhyre Uvirksomhed forekom han sig selv frygtelig, utrolig, mere syndig og oprørsk, end hvis han hver Dag myrdede et Menneske eller afbrændte et Gods: at myrde — trods alt et Arbejde! Kolesnikov forstod ikke, hvad der gik for sig i Bonden, og skældte ham vredt ud:

— Gaa hen og grav i Hytten. Bæst!

Jeremei saá haanligt fra neden og op og svarede kort:

— Grav selv.

— Du kryber jo selv under Taget, naar det regner, Uhyre! Gaa hen og grav! Tjen Folket!

— Jeg s..... i dit Folk.

— Saa kommer du ikke indenfor!

— Skraal kun, Vasil, jeg kommer nok ind.

Han smilte end ikke, men udtalte Ordene gelassen og med let Beklagelse, uoplagt til Samtale. Han blev roligt liggende, og da Regnen kom, begav han sig ind i Hytten og smilede ironisk — Bonden var som ude af sig selv.

Men næsten alle laa uvirksomme hen, og som et endeløst Øde strakte Tiden sig for dem. I Idenne kraftløse Tilstand og halvt i Tanker begav de tre, Sascha, Kolesnikov og Matrosen, sig en Dag ind til Kamenka og besøgte dèr en Bekendt, efter alt at dømme et tilforladeligt Menneske. Dèr sad de tre fredeligt om et Glas Te med en Simle og snakkede; om Aftenen, før de skulde af Sted, trak en Tordenbyge op, og allerede var det bestemt, at de skulde overnatte i Huset, da Kolesnikov fik andre Tanker. Han gik ud for at se, hvad der foregik paa Gaden, og henfaldt i Undren over den kulsorte Himmel mod Vest, Skyernes Jagen og Guldregnens lyse Ranker, der ludede over Tagene i tung Forventning. Under Dagens Sol laa Landsbyen med sine raadne Straatage som en sort Masse mellem Agrene, nu derimod syntes den hvid, renfejet, modeleret i sit graa Ler som et Stykke Legetøj. Ogsaa hvert Menneske, som nu dukkede frem, maatte synes som gjort af Ler; men alt levende holdt sig skjult.

— Kom ud, Drenge, vidunderligt her! — sagde Kolesnikov og bøjede sig ind under den lave Dør med et frisk Pust af den kølige Tordenblæst omkring sig. — Let i Sjælen bliver man herude!

Og baade Ordene, det straalende Ansigt og særlig den kraftige, bølgende Ozonluft, som Kolesnikov bragte med sig ind, lod dem føle Bondehytten saa beklumret og trist, at det syntes dem umuligt ikke blot at overnatte dèr, men at blive siddende et eneste Minut længer. Glade ilede de ud.

— Om lidt har I Kroppen vaad! — sagde Bonden — Lynet kan slaa jer ned. I Gaar slog det ned ved Kirken og lagde tre Guldregn i Aske. Bliv dog, Alexander Ivanitsch, og du, Matros, bliv — lad Vasil gaa alene.

De lo, men deres pludselige Beslutning var saa fast, som kun pludselige og lunefulde Idéer kan være. Efter faa Minutters Forløb marcherede de mellem Landsbyens Gærder, berusede af den stærke Duft fra Humlemarkerne, og naaede ud paa Landevejen.

— Herligt! — gentog Kolesnikov i ét Væk og strakte under Gangen sine Knæ med usædvanlig Kraft. Han følte noget af Hesten i sig, i Stand til at gaa i det uendelige og oplagt til Kaadheder.

— Og vi er helt tidligt paa Færde! — sagde Matrosen i samme glade Tonefald, idet han stak Uret i Læderfoderalet.

— Javel saa — hvor mange er den?

— Fem og tyve Minutter i otte!

— Og jeg troede, den var mindst Ni ... Overnatte! Nej Tak, min Ven! Ha—ha—ha!

Alle tre lo, og ved en mærkelig Idéforbindelse kom alle tre i Tanke om den blide Petruschka, men uden at føle den Smerte som ellers; det var nu med en stille Rørelse, en lindrende Medynk. De aandede af fuldt Bryst, og Lemmerne arbejdede løssluppent.

— Sascha! — Herligt, hvad?

— Herligt, Vasja.

Alle var glade. At de her gik uden Tanke paa noget Angreb eller nogen Flugt, simpelthen spadserende frit, at de her var uden andre Fæller, ene tre i Venskab og Tro, det gav de-

res Legemer en fjedrende Spændstighed, en Følelse af at være nøgne. Efter de snævre og krumme Landsbystier, de mørke Hegn og spærrende Træer indgød den mægtige og lyse Landevej dem en friskende Forundring — hvor overdaadigt gavmildt at ofre denne uhyre Mængde Plads paa en Vej! Endnu mere ind i Landsbyen syntes ogsaa her alle Ting saa lyse under Aftenhimlen, alt som formet af graat Ler, som stivnet i en evig Forventning. Stivnet syntes ogsaa Tordenskyen, der i det indtraadte Vindstille neppe rørte sig paa sine usynlige Vinger. Kolesnikov begyndte at blive utaalmodig.

— Ja, bliver det til noget? Skal det gaa hen saadan?

— Det kommer! — forsikrede Sascha, graa fra Isse til Fod som alt omkring ham. — Hvor her er mennesketomt!

— Holdt! — Dèr fløj Saalen! — raabte Kolesnikov ærgerligt og begyndte at springe om paa én Fod, idet han arbejdede med at rive den tiloversblevne Læderstrimmel af. De andre lo over Synet, og Andrei Ivanitsch sagde:

— Sid dog ned, Vasil Vasilitsch. ... Mærkelige Menneske.

— De skulde hellere komme med en Kniv, end ... E—eh!

Kolesnikov satte sig og arbejdede videre, idet han rasende skældte ud paa Støvlerne, de samme, som han engang havde været saa stolt af. Endelig fik han Lappen skaaret af og følte sig højlig tilfreds, som en dreven Operatør: Fint klaret!

Sascha sagde alvorligt.

— Du maa have nye, Vasili. Hvis noget sker, og du maa løbe ...

— Disse her er gode nok. Nu har jeg lavet dem. Kom!

Hurtigt, som slukket af en Haand, forsvandt nu den sidste Rest af Lys; i et blæksort Mørke brød saa det forsinkede Uvejr løs, og skybrudagtigt strømmede fra Tordenskyen den varme Regn. — Herligt, Sascha, hvad!

Øjeblikkelig fyldtes alle Sænkninger og Hjulspor med Vand, under Fødderne blev det blødt, glisset, mudret; Tøjet gennemblødtes i hver Trævl og de kraftige Straaler kildrede Ansigt og Læber. Som Trækket i en Skorsten peb og buldrede den varme Skylle. Lynene gabede fra Skyernes uhyre Svælg, jog hinanden i rasende Hast, spredte sig i fine, sitrende

Traade, krummede sig hidsigt i skarpe Knæ. Tordenskraldene splintrede Luften og buldrede ned ad mægtige Trapper, hele det sorte Rum fyldtes med Brølen. Om ikke Lynene havde været — de havde ikke set Vejen for sig, ja, end ikke fundet hinanden i det gennempiskede Mørke, der var som et Syndflodskaos. Kolesnikov marcherede fremad med Hovedet i Vejret og sang og brølede af Begejstring; — ved Lynenes Blink saá man kun den opspærrede Mund, i Mørket hørte man kun den henrykte Stemme — han var som delt i to Dele.

I de mørke Mellemrum sendte de hinanden glade Tilraab; længe stod de foran en lille Bro og kunde ved de korte, skærende Blink ikke fatte sig: Var det allerede Vandet, der her gik over Plankerne, eller var det nogle blinkende, sitrende Pytter, som de først skulde over; forude i Mørket hørte de Vandet skvulpe og sprøjte. Kolesnikov prøvede at trænge frem, men gled ud og faldt i til Knæene.

— Kom bare! — opmuntrede Matrosen. — Hold fast ved Gelænderet.

— Vi er taklet! Hun slaar stærkt om Boven, saa at sige!

— Fremad!

De gik forsigtigt frem; under Fødderne rystede Broplankerne, og Vandet bugtede sig lumsk om Anklerne; omtrent paa Midten gled Kolesnikov ud igen, men naaede til sit Held at redde sig lige ved Randen.

Endnu en Time marcherede de muntert under Tordenen, saa indtraadte Stilhed, og tavse gik de ind i det tunge Skovdyb, endnu vejrende Humlens Duft fra Landsbyhaverne. Klokken to Nat var de ved Lejren, i deres varme og næsten tørre Jordhytte.

— Hvilken Lyksalighed er dog Kulturen! — stønnede Kolesnikov velbehageligt, da han lagde sig til at sove. — Kan du lide dette her, Saschuk?

— Jeg kunde have Lyst til at spadsere lidt endnu.

— Du kan forkøle dig. Men hvilken herlig Aften!

Da Sascha lige var sovet ind, hørte han pludselig Kolesnikov synge med uudholdelig Falset, efterabende en berømt Tenor:

— Jeg hilser dig, mit fagre Ly, jeg hilser dig, du fagre ...
Og begge brast i Latter.
— Hyss, nok! Lad os slumre.

— Naa? — Færdig med Arbejdet? — spurgte Jeremei skadefro, medens han laa paa Ryggen, saa lang han var og med Gottelse betragtede de tilbagevendende, udslidte Bønder. — Læg dig som jeg, Bror, for mig kan Jorden raadne ind til Kærnen.

Jorden bedrog dem alle. Oprømningen var endnu ikke til Ende, og allerede kom Folket tilbage til Sjegulev; ikke med nye Haab kom de, men med et Raseri, en dump og skaanselsløs Harme, der vendte sig blindt mod alt og alle. Det lumre og ørkesløse Vindstille var forbi. Mange af de tilbagevendende var slaaet med tung Skamfuldhed over, at det var lykkedes at bedrage dem, de undgik hinandens Blikke eller paatog sig en Mine af Sathed, der skulde bøde paa deres uhjælpeligt maabende Gloen, andre udgød sig i gudsbespottende Brølen, i svinske Eder. Og hver især gik omkring med indædte Bebrejdelser overfor de andre:

— Jeg be'r dig om Brød — gi'er du mig noget? Gi'er du mig noget, spø'er jeg dig!

— Har jeg maaske andet end ...?

— Nej, svar mig: Gi'er du mig ...?

Allerede flammede mod Himlen den første Brandrøde efter Stilheden, atter føg og hvæsede Ilden, den ulykkelige Menneskeheds frygtelige og lydige Gud. Og havde de forhen gjort nogen Forskel, haft nogen Fornemmelse af, hvad der skulde brænde og hvad ikke, holdt en vis Orden eller antydet noget som Retfærdighed, saa slog de nu om sig i Flæng; i Raseriet over de skuffede Haab brændte de nu Rub og Stub, levende og dødt, skyldige og uskyldige. Og havde Sjegulev forhen følt sig som en herskende, en styrende, saa var han nu grebet og slynget op af en Bølge; blindt og heftigt fo'r han om i det fygende Mørke — snart kæmpende paa Bredden, snart ude i Strømmens Hvirvler.

Det begyndte helt muntert; Folket larmede i Lejren. Un-

der Episoder, smaa Anliggender og Bekymringer fløj Tiden hurtigt og umærkeligt; men snart begyndte det at koge i de drukne Hoveder, der blev vilde og gale. Saa blev der brændt og slaaet ihjel — hvem, hvorfor? Og igen blev der brændt og slaaet ihjel, og saa rasede Flammerne og Myrderiet, indtil Hjernerne nægtede at optage nye Syn af Brandtomter og myrdede Mennesker og tærede paa deres Overmæthed.

Saa blev Brændevinsmonopolerne plyndret, og Bønderne drak sig fra Liv og Sjæl. Alle drak de; i Lejren fandtes nu Vodka til Stadighed, og paa hver Tid af Døgnet væltede nogle omkring med drukne Skraal og Gebærder. Kun ved sin Karakters Styrke og sin Afsky for Mindet om den drukne Fader afholdt Sascha sig fra den forlokkende Rus, der til Tider syntes ham saa nødvendig som selve Aandedrættet. Ogsaa Kolesnikov holdt sig. Men Andrei Ivanitsch var to Gange fuld, han viste sig i Rusen utaalelig kivagtig og kom i Slagsmaal, hvorefter han nogle Dage, halvdød af Skam trykkede sig omkring med blodunderløbne Pletter og Buler paa det renbarberede Ansigt. Efter dette drak han for øvrigt ikke mere. Under en Brand forulykkede Spasmageren Ivan Gnjedik, idet han drukken segnede om i Flammerne og indebrændte halvt sovende.

Ryggesøst gik det til ved et Møde med Vaska Soloviof. I det Raseri og Vanvid, som nu herskede, svømmede Soloviof som en Fisk i Vandet, og hans Bande voksede, ikke daglig, men hver Time. Mængder af Bønder strømmede til ham fra Sjegulev — tørstende efter vildere Færd og rigere Løfter. Fra Byerne kom løbende al Slags grumset revolutionært Bundfald, og der begyndte at vise sig Kvinder. En Gang under et Angreb paa et Tog koketterede Vaska med Bomber, som han havde skaffet sig hos nogle af sine Byvenner, og mange fortrylledes af hans Dristighed. Snart kaldte han sig tvivlraadig for Sjegulev, snart tilkendegav han med halv Skyhed, at han var Vaska Soloviof, for saa igen at skjule sig under det attraaede Navn. Overhovedet følte han sig i sit Es og levede som i et erobret Land. Naar han var drukken, forlangte han af Bønderne, at de skulde bringe Piger med sig, og dem, som ikke adlød, ruskede han haanende i Skæg-

get og gjorde latterlige for deres Borgerlighed. Gennem Mitrofan den Kommunale kom han i venskabelig Forbindelse med Politiet, som han omgikkes med det højmodige Udtryk: „Vi har nok til alle"; han følte sig her som Velgører og græd, naar han var fuld, over sin Gavmildhed.

De to Bander mødtes tilfældigt ved Plyndringen af et og samme Brændevinsdepot. I Stedet for at gaa paa hinanden med Knive drak man Broderskab ved Flasken. Begge Atamaner stod lænet til et Vognhjul og lod Mauserne skødesløst dingle foran sig, medens de drukne Bønder ravede om mellem hinanden med overhuggede Flasker presset i Hænderne og gav hinanden kælne Ord og Løfter om Forlig. Vaska, der ogsaa var fuld, brød pludselig ud i Taarer, rakte Mitrofan sin Mauser og sagde med Rørelse til Sjegulev:

— Herregud! Nej — om jeg kunde! ... Jeg forstaar, Alexander Ivanitsch! ... Forstaar ...

Han var ikke mere i sort, men i grøn Trøje, besat med runde Zigøjner-Sølvknapper. Allerede havde han spidset Munden til Kys, da den pludselig opkogende Kolesnikov styrtede frem og slog ham i Jorden med et Næveslag. Øjeblikkelig mistede Vaska al Besindelse om, hvor han var, og hvad der skete med ham, han troede sig faldet mellem Kosakker, hylede drukkent og slæbte sig paa alle fire grædende ind i Mængden. Og Bønderne grinede, veg lidt til Side for ham og sparkede ham bagi — dermed endte Sammenstødet.

— Vær rolig, Sascha! Rolig — siger jeg! — fremstødte Kolesnikov med hul Stemme, idet han støttede sin brede Haandflade til Mauserens Munding, selv helt sitrende af Raseri. — Jeg ... jeg slog ham ned — han har nok, vær blot rolig, Sascha!

— Han var uden Vaaben. Hvis han nu igen ...

— Nej, nej, vær rolig, de bar ham væk.

Sælsomt førte sig Jeremei — alt, hvad der skete, fulgte han med tavs Beskuelse. Overalt slæbte han sig efter Banden, uden Fortræd, men tillige uden at medvirke; hyppigt drak han sig fuld, men ogsaa dette skete ligesom paa en egen nedladende Maade. Dog, i ét var han forud for alle: Han døsede søvnigt omkring, gloende og gabende, og pludselig — uden

at afvente Ordren og med Fare for at indebrænde Kammeraterne — fik han fat i Tændstikker og satte Ild til; og altid tændte han op med største Omhu og Beregning, først vejrende længe med udspilet Næse mod Vinden.

Grebet af Bølgerne, blindet af Luerøgen, bemærkede de ikke, hverken Sascha eller Kolésnikov, hvad der allerede i skarpe Omrids var klart synligt. Folkets Forbitrelse brændte ud og brød sammen i sig selv, berøvet hvert Haab, hver Tanke; i de samme Luer, som ustandselig aad Jorden gold og sort, brændte ogsaa Sjælene ud til Bunden, og den graa Aske stirrede med Dødens Kulde og Tomhed ud af Blikket, der endnu skyggedes af de forbitret rynkede Bryn. Og de saá ikke de nye Veje, der nu oplodes for Folkets søgende Samvittighed, for hvilken alle disse Rædsler kun var flygtige Øjeblikke, og som alt beredte Borbandelsen for dem, som havde øvet deres frygtelige Gerning.

Ofret var bragt. Havde det frugtet? Svaret og Dommen skulde aabenbare sig i Folket selv.

XI.

Saska Sjegulev var blevet set.

En Aften var han, Kolesnikov og Matrosen atter paa Besøg i Kamenka hos deres Bekendt, og paa Tilbagevejen kom de mellem Kuglerne fra et Baghold af Gendarmer. Kun takket være Mørket og Skoven undslap de, men Kolesnikov var dødeligt saaret: en Kugle var trængt gennem højre Skulderblad og sad fast paa den anden Side, bag et Ribben. Sascha og Matrosen besluttede hellere selv at risikere Livet end lade Vasili tilbage, og i Mørket, mellem de blinde Kugler, sled de ham med sig, hvert Øjeblik standsende i Udmattelse. Kolesnikov var tung som et dødt Legeme, og Sascha, der havde fat under hans Arme og uafladeligt følte hans blytunge, viljeløst dunkende Hoved mod sin venstre Arm, var snart i Uvished, om de bar en levende eller en død imellem sig. Ogsaa Andrei Ivanitsch tvivlede; men ikke et Ord blev mælet.

En Verst borte fra Vejen stod de helt stille, og Andrei Ivanitsch sagde:

— Jeg kan ikke længer. Vi maa lægge ham.

De lagde det tunge Legeme paa Jorden og sad tavse over det; de lyttede tilbage, men hørte intet for deres eget stormende Aandedræt og Hjerternes Banken. Til sidst sank de hen i Stilheden og følte nu, ikke blot med Øjnene, men med hele Legemet, Skovens dumpe, knugende Mørke, i hvilket de end ikke saá deres Haand foran Øjnene. Hele Aftenen havde tunge Regnskyer jaget tæt mod Jorden, og ikke en eneste Stjerne viste Højden over dem. Overalt lige dumpt og mørkt.

— Blot det ikke bliver Regn — sagde Sascha, lyttende.

— Det vilde være bedre — udvisker Sporene. Hele mit Ansigt er revet op af Kvistene, nær var Øjnene plukket ud. Dette her er slemt, Alexander Ivanitsch!

— Jeg tror ogsaa. Hvad nu? Hvad mener De — er han mon farlig ...?

Sascha vilde sige noget andet, men det var ham for frygteligt og smertefuldt at udtale Ordene. Matrosen, der havde de samme Tanker som Sascha, hviskede:

— Vi maa se efter.

— Hyss!

— E—eh! Nu ...

— Hvad er der?

— Jeg har tabt Lygten! Grenene maa have revet den af Bæltet. Hvilket Mørke! Jeg prøver med Tændstikker ... Vasil Vasilitsch!

— Hyss! — Vasja!

— Ikke en Lyd! — sagde Matrosen pludselig forfærdet. — Død, allerede? ... Gud i Himlen!

Omsider mærkede de, lette om Hjertet, at Kolesnikov begyndte at aande, han var dybt bevidstløs, men levede; Blodet piblede ganske langsomt fra ham og stod til sidst helt stille. Da de forsøgte at vende ham, stønnede han sagte og syntes at mumle noget, men de skelnede intet Ord, og han blev ganske stille, som død. Og her, efter den korte Glæde, kom Fortvivlelsen over dem: Hvorhen vende sig i dette Mørke?

— Jeg forstaar intet! — sagde Sascha og rystede haablost paa Hovedet. — Heller ikke Vejen tilbage finder jeg nu. Hvorfra kom vi?

— Det er slemt. Hjem har vi langt. Vi maa gaa til Skovfogeden — til ham er der mindst fire Verst.

— Til Skovfogeden! Hvordan kommer vi frem? — Jeg sanser ingenting.

Begge tav stille i Fortvivlelse, og uden at kunne se hinanden rystede begge haabløst paa Hovedet. Matrosen sagde:

— Prøv saadan, Alexander Ivanitsch: Læg Dem paa Jorden, vær helt stille, og hør helt op at tænke paa Vejen, saa skal den nok vise sig.

Sascha prøvede det, og virkelig var det, som begyndte han at blive klar over Retningen: Mellem de taagede Billeder, der flakkede gennem hans Hjerne dukkede op i ham en Lyst til at gaa — og denne Lyst var selve Vejen.

Tab ikke Lysten! Til den gælder det at klamre sig.

Saa gik de. De strakte sig, løftede tavse det tunge Legeme op og bevægede sig af Sted gennem Mørket. Andrei Ivanitsch, der ikke var saa stærk, bar ved Fødderne og borede Vejen frem af Vildnisset; Sascha slæbte stakaandet paa den tunge, stadig udglidende Krop, og atter dunkede uafladelig mod hans venstre Arm det vilje- og bevidstløse, ligesom døde Hoved. Allerede efter hundrede Favne skønnede de, at Retningen var forkert, og brød stejlt af til højre og derpaa til venstre; saa opgav de enhver Orientering og drev forvirret om paa maa og faa. Mellem Bladene begyndte at rasle en sagte, varm Regn, og dermed slukkedes ethvert Haab om at finde ud til Fogedhuset.

Saa længe kun deres egne Bevægelser genlød i Skovens Tysthed, havde de i deres Fremadskriden følt noget ligesom af Vej og Retning, nu under Regnen derimod bevægede hele Skoven sig, fyldtes med Raslen og Lyde som af skælvende Skridt, og det syntes dem under deres Segnen og Vaklen, som rørte de sig ikke af Pletten. Det sved i deres Hoveder. Af og til saá de paa Kolesnikov, om han var død, og foruden Skrækken og Klangen rørte sig i deres Indre en beregnende Tanke: Er han død, behøver vi ikke at bære længere.

Stadig stærkere dryppede Regnen fra Bladene. Uafladeligt ventede de at føle Vejen under Fødderne, men denne var helt som forsvundet i Skovdybet, eller strakte sig bort fra

dem fjernt ude et Sted. Et Øjeblik blaffede Haabet op i dem, men i Stedet for paa Vejen var de kommet ind i en dyb Skovkløft, der snart spærrede dem ethvert Skridt. Til Døden svækkede stred de sig op ad Skrænten, og op kom de. Men her udtømtes deres sidste Kræfter. Den kolde Væde og Smerterne under Slidet opad bragte Kolesnikov til sig selv, og han begyndte at stønne og mumle.

— Vasja, hvad er der? Gør det ondt?

— Sa ... Sa ... Jeg ...

Med Besvær fandt de ud, at han selv vilde gaa. Andrei Ivanitsch følte i sine Ben en fuldkommen Ubevægelighed og Afmagt og græd stille i Skjul af Mørket. Under Smerterne og den stærke Regn livede Kolesnikov op, han begyndte at vride og dreje sig.

— Vasja, kære du, lig stille, det er saa svært, naar du rører paa dig.

Ydmygt slappede hans Legeme sig, men hans Bevidsthed klaredes. Han sagde dumpt:

— Lad mig ligge.

— Du véd, jeg ikke lader dig ligge. Nu stille. Vi er der straks.

— Min Hue ...

Var det til at le eller græde over? Ogsaa Kolesnikov lod til gennem Smerterne og den taagede Bevidsthed at have Fornemmelsen af noget komisk; og for at fremhæve det mumlede han noget hen for sig, som syntes ham at indeholde en uhyre Morsomhed:

— Saa ... at sige.

Han var overbevist om, at de lo, men de havde intet forstaaet; af Træthed var de næsten lige saa bevidstløse som han selv. Andrei Ivanitsch mærkede atter under sit Knæ det vædskende Saar, som han i de første Øjeblikke havde glemt — det klistrede Ulden sammen om Huden og begyndte at smerte uudholdeligt. En stille Attraa voksede i ham — hellere lægge sig til at dø. Det kom som et Under, da de pludselig stødte næsten med Panden mod et lille Skur — de var over Kløftens Rødder og Takker gaaet parallelt med Vejen og bagom naaet ud til Fogedhuset.

Og først her, da den vaskede og groft forbundne Kolesnikov laa paa Bænken, snart døsigt mumlende, snart i dyb Bevidstløshed — fattede Sjegulev den forfærdelige Betydning af, hvad der var foregaaet. Han genkaldte sig Begivenhederne, og hvad der i de første vanvittige Øjeblikke ikke var faldet ham ind, dette, at de uden Tvivl var blevet forraadt, at man den næste Morgen kunde paagribe dem i Fogedhuset, og at Kolesnikov rivende hurtigt nærmede sig Døden, det fremstod nu for Bevidstheden og omspændte alt Liv og Tanke med en krystende Ring. Saa haandgribeligt lukkede denne Ring sig om ham, at der kom et Øjeblik, hvor Sjegulev følte sig som en Hængt i selvsamme Sekund, Taburetten trækkes bort under Fødderne, og Løkken endnu ikke har trukket Halsen ud. — Livet, der havde mistet hvert Haab og Mening, nægtede at føle sig som Liv.

„Det er ikke muligt, at han dør nu, skønt jeg altid har vidst og ventet, at dette vilde komme. Nej, det er ikke muligt, at han dør. Hvis han dør, saa vil det sige, at han før ikke har levet, at ikke jeg heller har levet eller lever, og at overhovedet intet eksisterer uden en lang, ubegribelig Drøm. Og er det en Drøm, saa er her intet frygteligt, og følgelig dør han ikke“ — sluttede Sascha og sundede sig lidt. Bange for, at Kolesnikov skulde høre ham, kaldte Sascha Matrosen udenfor og spurgte hviskende:

— Andrei Ivanitsch, hvem saá os?

I Larmen af den strømmende Regn hørte han ikke Svaret og gentog:

— Jeg siger — blev vi set?

— Javel. Jeg tror, de saá os.

— Hvem?

Han saá ikke, men anede, at Matrosen trak paa Skuldrene. Tavse stod de begge et Øjeblik i Tanker, og tavse, uden at have set hinandens Ansigter, gik de atter ind i Hytten. Værten, en Gnjedik, ligegyldig overfor alt i Verden, et ensomt Menneske, saá spørgende paa Sjegulev. Denne henvendte til ham:

— Hvad er der med dig?

— Det er vist bedst, jeg gaar. Gendarmerne kan komme.

— Er du bange?

— Det ser du jo. Det er vist bedst, jeg gaar, hvad?

Sjegulev og Matrosen saá paa hinanden: „Forraadte han dem?“ Var dette ikke nu saa ligegyldigt? Han kunde gerne gaa — maaske forraadte han dem ikke.

— Du kan gaa. Giv os først dit Brød og Vand.

Saa gik han, ligegyldig for Mørket og Regnen, ligegyldig for, hvem der laa paa hans Bænk og døde, ligegyldig for sig selv. Havde man bedt ham blive — han var uden Modsigelse blevet og havde lagt sig til Ro paa Gulvet med samme Træghed som nu ude under Regnen med Maatten over sig. Nej, han forraadte saavist ingen. Men da de to blev ene og prøvede at sove ind, Sascha paa Bænken, Matrosen paa Gulvet, tog Pinen til. Skoven bruste i den strømmende Regn, og i den mørke Taage, der sænkede sig over deres Liv, vrimlede det af lurende, snigende Mennesker. Kolesnikov rallede henne fra sin Bænk, maaske var han allerede døende — nu var det, som genlød atter skarpt i deres Øren den rasende Galoperen og Skydningen ud fra Mørket. Matrosen hævede Hovedet.

— Hvad er der, Andrei Ivanitsch? — hviskede Sascha forskrækket.

— De skyder et Sted.

De lyttede begge en lang Stund. Nej, det var Fantasi.

— Hør, Andrei Ivanitsch, læg De Dem til at sove — jeg gaar ud paa Vagt.

— Bedre at jeg gaar!

Begge rejste sig. Skrækslagne besindede de sig — de var nær sovet ind uden Vagt ... Af Rædsel begyndte Hjertet at hamre i dem. Matrosen greb hastigt Mauseren, og henne ved Døren hviskede han tilbage:

— Sluk Lyset!

Det var, som voksede og svulmede Mørket ud fra den Døendes Leje, fra selve dette Leje kom alt skrækkeligt og ubegribeligt. Andrei Ivanitsch havde det bedre udenfor, hvor det var muligt og skelne de nærmeste, svage Omrids, men herinde var der som i en tilmuret Grav, og de var to — de to alene. Bænkene, paa hvilke de laa, stødte sammen i et Hjørne. Berøringen med det tunge, bevidstløse Hoved begyndte

at blive uudholdelig, og uudholdeligt var det at høre det hastige, korte, hede, rallende Aandedræt. Frygteligt er det bevidstløse Menneske — hvilke Syner, hvilke Rørelser bag Sansernes Jerndække?

Den mørke og vaade Skov raslede og hviskede uafladeligt om dem og bankede rapt paa Rude og Tag — manende frem en sælsom Forestilling om en Druknets lange, drivende Haar, om et ukendt, forfærdeligt Ansigt med tykke, mumlende Læber ... var ikke dette mon Febersyner i hans egen, tunge, brændende Hjerne? Lindetræerne hjemme i den gamle Have bruste anderledes — som en mægtigt tonende Larmen. Dèr bød den hvide Abraham Herren Velkommen under Mamres Kæmpeege og førte ham ind i sit grønt-skyggende Telt. Stille, helligdagsagtig lyste Solen gennem Eremitboligen, Herren smilte lyst i sit hvide Englegevandt og fandt Behag i Skyggens Kølighed og den friske Kilde.

— Vand — bad Kolesnikov.

Han fik at drikke, men Draaberne løb ud igennem de sortnede, tørre Læber. Og atter den samme rallende, snøvlende Mumlen, der ikke, selv ved den mest anspændte Lytten, kunde tydes. Her var de ene i Mørket — de samme to, der i den skære Vaarluft var gaaet ud for at skyde med deres Browninger og senere havde vandret paa Chausséen, de samme to, der i det stille, solfyldte Kammer havde talt saa stille og forskende. Hvem var han, denne Kolesnikov, Vasili Vasiljevitsch, Vasja? Hvor var hans Nære, og hvem var de? Hvem skulde underrettes om hans Endeligt? Hvem vilde lytte til Klagen over hans Død, føle og forstaa Smerten? Det var ikke muligt, at alt skulde ende saaledes, at de skulde grave ham ned her i Skoven og gaa bort fra den Plet for stedse, at der intetsteds og aldrig mere skulde gives nogen Kolesnikov, hverken hans Ord, hans Stemme eller hans Kærlighed.

Dette Mørke var ufatteligt. Sascha vilde ikke tro, at han fordum i sit Hjem hver Nat havde set ind i samme Mørke, blot han slukkede Lyset — hér laa det over ham som en kulsort, lummerhed, kvælende Masse, som selve Døden. Gud i Himlen — hvad var dog dette Liv? Hvoraf kom det, at han, Sascha, i Stedet for at ligge hjemme i sit Kammer, i sin

Seng, befandt sig i dette Vogterhus, lyttende til et fremmed Menneskes Dødsrallen, ventende i Angst paa andre Mennesker, der straks, endnu i dette Øjeblik, kunde komme og dræbe ham? Hvis han nu laa i sit eget Kammer, saa vilde han her til højre, naar han strakte Haanden ud, øjeblikkelig have Tændstikker, Lys og et lille Bord for sig ...

Tomt. Intet Bord, intet som helst. — Tomt. Sascha rejste sig op. Ude af Stand til at beherske sin Angst, afbrændte han den ene Tændstik efter den anden og anstrengte sig for at se lige mod Ruden uden at kaste Blikket til Siden. Matrosen aabnede Døren paa Klem og hviskede hastigt ind.

— Kom — kom, Alexander Ivanitsch!

Regnen strømmede ned. Stadig hviskede og raslede det i Skoven, men undertiden lød det nu som fra en dyb, vibrerende Basstreng, og paa Trappetrinet plaskede uophørlig en enkelt tung Straale. Et Øjeblik var det, som lysnede det gennem Skoven ... eller flimrede det for de anstrengte Øjne?

— Hører De noget? — hviskede Matrosen.

Det var, som nærmede sig listende Skridt ... eller var det Blodet, der hamrede i Ørene? Pogodin sagde resolut:

— Nej, intet. Gaa ind, Andrei Ivanitsch. Jeg holder Vagt.

— Jeg blev dødtræt herude — svarede Matrosen med en fremmed, ængstelig-fortrolig Stemme. — Stadig rører sig noget. Det bliver Torden — jeg hører den langt borte.

— Bliver det snart lyst?

— Ak nej — om en tre Timer. Naa, jeg gaar ind ... Er der noget, saa bank paa Døren, jeg sover ikke. Hvordan er det med Vasili?

— Det samme. Daarligt.

Herude var der bedre; alt blev mere fatteligt, og med Velbehag inddrog han den fugtige Luft, der var mættet af Skovens Forraadnelser. Stadig hyppigere lysnede det blaaligt gennem det mørke Vildnis, og alle Lyde i Skoven smeltede sammen til en vedvarende dump Rullen. Pogodin tændte sig en Cigaret og grundede længe over, hvem der havde forraadt ham. Han mærkede ikke, at Uvejret tog til, og Tordenen nærmede sig.

XII.

Morgenen bragte en Bedring i Kolesnikovs Tilstand. Han kom til sig selv og bad endog om noget at spise, men alt, hvad han kunde faa i sig, var en Skaal varm Te. Den høje Feber gav hans runde Hingsteøjne en straalende Glans, og hans hede Ansigt havde mistet de frygtelige jordgraa Skygger. Man aabnede nedre Halvdel af begge Vinduer: Daggryet var stille efter den voldsomme Torden, Luften ren og duftende, og Solen skinnede. Netop nu kunde de vente Gendarmernes Overfald, men nu, ved Sollyset, troede de ikke længere, hverken paa Overfaldet eller paa Døden. Et Øjeblik var de grebet af Munterhed.

Feberen holdt Kolesnikovs Tanker i uafbrudt Forvirring, han forstod snart intet Spørgsmaal og fantaserede stille. Han spurgte end ikke, hvor de befandt sig, og anede øjensynligt intet om Bagholdet. Han havde sine egne Forestillinger om, hvad der var hændet; der syntes at foresvæve ham noget om et Angreb paa et eller andet Gods, om en Brand og en heldig Skydning med Gendarmerne; nu mente han at befinde sig hos deres Ven i Byen og fandt en Mængde Mennesker skaret om sig. Herom talte han i saa fast og klar Sammenhæng og med et saa bevidst Blik, at de andre neppe vidste, hvorledes de skulde forholde sig til denne Forstyrrelse i hans Hjerne. Flere Gange talte han med begyndende Ophidselse om en Skomager, og med Besvær forstod Sascha, at Talen var om hans tidligere Vært. Pludselig spurgte han:

— Er Petruschka saaret?

Vaklende af Svimmelhed bøjede Andrei Ivanitsch sig ned over ham og sagde stille og kraftløs:

— Nej, Vasil Vasilitsch, han er ikke saaret.

Kolesnikov overvejede nogen Tid og saá saa grundende ind i Matrosens Øjne, der stod lige foran ham:

— Man maa forære ham en Balalaika.

— Jeg ... vil give ham min.

— Naa? — sagde Kolesnikov glad, og ironisk smilende kneb han det ene Øje sammen og tilføjede: — Intelligente!

Til denne Balalaika og til det samme Spørgsmaal vendte

han stadig tilbage hele Morgenen, og stadig gentog han med Velbehag sit ironiske: Intelligente! Saa glemte han med ét baade Balalaikaen og Petruschka, rynkede Panden i Bekymring og skelede dystert til Pogodin, undvigende hans Blik. Endelig kaldte han ham hen til sig og bad ham bøje sig ned.

— Gør det ondt, Vasja?

— Ja. Ud med dem! — og han viste imod den Menneskemasse, der bølgede og larmede om ham og bragte hans trætte Hoved i Kog. — Jag dem ud!

— Nu er de borte. Vil du have Vand?

— Nej. Bøj dig ned. Giv mine Støvler til Andrei Ivanitsch.

— Godt.

Han tænkte vel paa Støvlerne, som de var fordum, da han var saa stolt af dem, ikke paa de nuværende Laser.

— Bøj dig ned, Sascha! Gaa til din Moder, til Helena Petrovna. Hvad er det nu, hun hedder?

— Helena Petrovna. Godt, jeg skal gaa.

— Ja, gaa. Ubetinget.

— Ja.

Kolesnikov smilede. Paa ny viste sig de jordgraa Skygger. Noget tungt sad paa hans Bryst og klemte om Struben, med en besværlig Hvæsen brød Aandedrættet frem, og Brystet bevægede sig i ujævne, heftige Stød. I mørke, forfærdelige Syner nærmede Døden sig. Kolesnikov kastede sig stønnende hid og did, og Sascha, der stod bøjet dybt over ham, saá i hans vidt opspilede Øjne en Bøn om Hjælp og en hjælpeløs, næsten barnlig Rædsel.

— Vasja!

Men den Døende havde allerede glemt ham, han tav og rokkede med Hovedet. De andre troede, det var Dødskampen, men til deres Forundring sov han ind. Han vaagnede først ved Solnedgang med det samme rallende, forfærdelige Aandedræt. Gennem den sortnende Skov strakte sig en høstlig, klar Himmelstribe. De tændte den lille Bliklampe, og monstrøse Skygger bevægede sig mellem Væggenes og Loftets Bjælker, klaprede med Læberne og skar Ansigter. Kolesnikov spurgte:

— Er de gaaet?

— Ja, alle er gaaet.

— Vand!

Men Læberne var sammenpresset. Han lige fugtede dem og stødte Kruset fra sig. Saa bad han om noget at spise, saa atter om Vand og stødte begge Dele fra sig. Han blev stadig heftigere, men hans Fingre bevægede sig kraftløst — det syntes ham, at han flygtede, sprang, drejede rundt og faldt, han løftede Armene og slog om sig. Han mumlede uforstaaeligt og neppe hørligt, men mente at tale højrøstet, disputere slagfærdigt og le over Svarene. Saa var det ham, som lænede han Ryggen mod en lun Ovn og lagde Benene velbehageligt over Kors, og idet han pointerede med en stille, fin Haandbevægelse, sagde han:

— Nu er det Vinter, og forbi Vinduerne suser Kanen, Kanen, Kanen ...

Men Kanen blev standset og ført ud paa den glatte, haarde Is, det begyndte at støde og gøre ondt, de slyngedes til Siden ved hver Omdrejning og sprang i Vejret ved hvert Hul — hvor ondt, hvor ondt det gjorde! De fo'r helt vild og piskede forgæves tre Dage om efter Vejen; snart lagde de sig til Ro paa Hestebugene, snart klatrede de op ad en stejl og glat Skrænt, gled tilbage og klatrede atter op — hvor tungt at aande, Aandedrættet stod helt stille af Anspændelse. Og denne latterlige Disput! Disse taabelige Indvendinger, der baade var til at le og ærgre sig over. Han lænede Ryggen mod sin lune Ovn og sagde med Overbevisning, idet han pionterede med let og fin Haandbevægelse:

— Selv om jeg dør, saa er dette langtfra noget Bevis.

Alle lo og han selv mest af alle. Men nu saá han Sascha bøje sig frem og hørte ham hviske:

„Hyss! Man jager efter os. Af Sted!"

Alle fo'r gispende af Sted, drejede om skarpe Hjørner, sprang over Gærder, op ad Trapper — opad, opad — over Tagene. Fra Tagene saás Ilden, nedenfor var der mørkt, glatte, fugtige Sten — Kul, og fra et uhyre Afløbsrør strømmede Vandet. Tilbage! Stadig mægtigere blev Vandstrømmen, og ved Bredden tumlede sig en lille, hvid Baad. Paa den

stejle Kyst laa en Landsby, det var Paaske, og fra den hvide Kirke ringede Klokken, mange Klokker, hele Landsbyen var lutter Klokker. Glat, uden en eneste Krusning laa nu Vandfladen, ikke et Vindpust rørte sig. Solen vedblev at skinne saa varmt, saa roligt. Sascha sad paa Hug, drak af den hule Haand og sagde smilende:

„Rusland."

Helena Petrovna, ung og skøn, slet ikke den, hun var blevet, saá paa Saschas Hoved og lo:

„Ser du, hvad han er for en Dreng: Drikker Blod og siger. det er Rusland."

Alt plumredes af Blod og Damp og vred sig i Rædsel. Drikke maatte man — drikke for ikke at dø, men overalt — intet uden Blod; i Glasset, i Vandledningen, ogsaa i Munden; det smagte syrligt som af Rødvin. Sascha bøjede sig og skreg:

„Drik! Vil du drikke!"

Han kunde ikke vende Hovedet, Sascha pressede Glasset ind mellem Tænderne, hældte til og raabte.

„Drik, Vasja!"

Saa blev alt stille. Han lænede Ryggen mod den lune Ovn og sagde med Alvor, idet han løftede Haanden i lette og fine Bevægelser:

„Ja, Helena Petrovna, har De ret forstaaet mig?" — og eftertænksomt tilføjede han: „Saa at sige! Naar jeg giver mine Støvler til Andrei Ivanitsch, følger deraf, at han gaar, medens jeg dør. Jeg har aldrig, Helena Petrovna, aldrig nogensinde besiddet noget, hele min Sjæl, al min Kærlighed, al min Ømhed har jeg ..."

Her brød de begge ud i stille og lindrende Graad, og Helena Petrovna sagde:

„Maa jeg kysse Dem paa Panden som den Gang."

„Ja, det vil jeg være glad for."

Saa kyssede hun ham, og hendes Læber var unge, skønne og varme — han blev undselig. Men Undseelsen svandt, hun var jo hans Brud og gik med ham til Brylluppet i hvidt Slør og med Blomster.

„Vi maa køre — sagde han ilsomt og bekymret — vi kommer for sent."

„Men det er jo dog Dem, der dør, og ikke Sascha?“

„Sascha er kærnesund!“

Begge lo, og deres Aande blev saa dyb og let ... det var endog slet ikke nodvendigt at aande.

„Syng for mig, Mor. Jeg dør.“

Kolesnikov endte sin Dødskamp Kl. 2 Nat uden at være kommet til sig selv. Sascha og Matrosen arbejdede efter Tur i Mørket med at grave en dyb Kule, lagde Liget i den og gik bort.

XIII.

Der kommer selv for de sundeste og klogeste Mennesker Perioder, hvor de af dyb Sorg eller Træthed eller af Tingenes sælsomme Forvirring ligesom mister Bevidstheden. For alle Omgivelser, ja endog for sig selv, er de som før; de spiser, drikker og taler som før, gør deres Gerning, ler eller græder — ingen Forandring. Men i deres Indre, i deres Bevidsthed og Samvittighed opstaar intet, huskes intet, foregaar intet, dèr er som dodt og tomt. Saaledes sker det ofte med Enker, med unge Kvinder i deres Bryllupstid, med Feltherrer under et Tilbagetog; det er som med daarlige Ure, der gaar i Staa og maa rystes længe i Haanden for at komme i Gang. Mange vender, med Liv og Sjæl ubeskaaret, tilbage fra denne farlige Tilstand uden endog at have vidst om den, som man ikke véd om Faren, der truer i Ryggen; men andre dør af den; uden selv at mærke det gaar de lydløst over i det sidste Mørke.

Netop i denne Tilstand gik Sjegulev om efter Kolesnikovs Død. Kolesnikov dode den anden August, og en hel Maaned efter denne Dag levede Sascha i et Øde, hvor ingen Tanke og ingen Følelse trængte ind; han var til alle Sider lige eftergivende, lige rolig og glat, som Havet, dækket af den første glinsende Is. Tilsyneladende var han endog livligere end før og udfoldede en utrættelig Virksomhed. Han tændte op paa det første Fakkeltegn, gik hen, hvor man kaldte ham, slog

ihjel ved mindste Vink — med Vinden fo'r han om i Guvernementet, dov og stump for enhver Klage fra den til Døden udmattede Bande. Hvis nogen endelig traadte frem og bestemt fordrede Hvil, saa lod Sjegulev hvile og laa selv lydig tre, fire Dage i Døs. Andrei Ivanitsch, Matrosen, følte Kolesnikovs Død som et Dødsstød for hele deres Sag; han begreb intet mere og bevægede sig omkring i tung Forvirring, ude af Stand til at fatte denne Sjegulev; i enkelte Øjeblikke af opflakkende Glæde og Tro genvandt han Modet, men snart begyndte Uroen og Angsten igen og drev ham til Grænsen af Vanvid.

Det indgød ham Skræk, at Sjegulev tilsyneladende var aldeles blind for den Forandring, der var sket med hans Omgivelser, en Forandring, der var saa aabenlys og følelig, at selv den lidet forskende Andrei Ivanitsch gjorde sig uafladelige Tanker om den. Vanskeligt at sige, hvori den bestod — det var som en Forandring i selve den Luft, som Brystet indaandede.

Endnu færdedes meget Folk i Banden, men hver Dag faldt nogle fra, og ikke altid blev de erstattet af nye; først efter nogen Tids Forløb saás det tydeligt, at Antallet var svundet ind. Nogle gik til Soloviof, andre faldt simpelthen fra, vendte hjem, spredtes i Byerne, Gud maatte vide, hvor de blev af — de var der ikke. De utallige Gnjedik'er, som forhen i den lykkelige Tid var strømmet til og havde udvisket alle Grænser mellem Banden og Befolkningen — de mindskedes nu Dag for Dag i Antal, man kunde allerede tælle dem paa én Haand. Landsbyen forholdt sig ligegyldigt, ja endog fjendtligt — Sjegulev'erne befandt sig i den som en Klump Smør i koldt Vand; Bandens Størrelse og Omrids holdtes nu af alle Bønder skarpt sondret. Tilfælde af aabent Fjendskab forekom endnu sjældent, men det var, som havde Landet gjort sig blindt og døvt selv for de vildeste Syner, de vildeste Skrig. Ved tilfældige Sammentræf med fordums Brødre var det neppe nok, at disse ikke kneb udenom, de gik ikke ind paa nogen Spøg og samtalede kun tvært. „Nu har I snart Frosten over jer!“ sagde de. Det betød saa meget som: I skal ikke ulejlige jer ind til os i Varmen, vi kalder ikke paa jer. Og

stadig hyppigere forekom i Stedet for den tilvante Benævnelse, „Skovbrødrene“, det skarpe og dadlende „Røverne“ — „Ej, Matroslil, springer I om med jeres Røveri længe endnu? Kvindfolket klager over Hundehylet om Natten.“

Foreløbigt kunde alt dette endnu tages for Spøg, men nu og da viste sig et ondt, grinende Fjæs, og godt var det ikke at vise sig alene i Landsbyen; Kusma Jutek kom en Gang krybende tilbage, elendig som en Brodiag, de havde nær pisket ham fordærvet og behandlet ham, som havde han villet plyndre et Forraadskammer. Kræmmeren holdt Soloviofs Bande med Varer paa Kredit, ja, paa Maanedsbog, men Sjegulev truede han hver Gang med Angivelse og syntes i Virkeligheden ogsaa at angive ham.

— Jeg holder det ikke ud — sagde Andrei Ivanitsch, blaa i Ansigtet af Vrede. — Jeg stikker ham ned. — Jeg gaar alene uden at spørge Alexander Ivanitsch.

— Stik væk, Matros, stik væk! Jeg skal hjælpe dig, jeg holder ham ved Benene — bifaldt Jeremei ironisk. Han holdt sig endnu til Banden, men blev til Tider utaalelig med sin evindelige, ondskabsfulde Ironi og sine Spytklatter. Han spyttede om sig til højre og venstre.

— Et Kreatur er du, Jeremei! — sagde Matrosen bittert bebrejdende — hvem er det, vi stræber for, hvad?

Jeremei vred mojsommeligt sit egeskaarne Ansigt i en komisk Grimace, blinkede betydningsfuldt og klappede ham sagte paa Knæet:

— Andruscha! Matroslil! Min flinke Graaspurv, hvem var du i Høet med for nylig? Pressede vel Frø ud! He — Matros! Stræber!

Andrei Ivanitsch blev rød: Menneskelig Svaghed havde drevet ham ind i en følelsesfuld Roman med en Soldaterenke; en Gang var han saa blevet set, og Latteren spærrede alle Udgange. Ingen vidste, at det med Enken havde været mere Graad end Kys, og hvor megen Græmmelse og Bitterhed, der nu havde gydt sig ind i hans beskedne, rene og uden Knurren forsagende Hjerte. Latteren bredte sig, indtil selve Sjegulev kaldte ham til sig og i undselige Vendinger bad ham ikke oftere at gaa til Landsbyen.

— Godt. Jeg gør det ikke mere. Hvad andet befaler De, Alexander Ivanitsch?

— Jeg befaler intet, Andrei Ivanitsch ... Min ejegode Ven — tænk paa Vasil Vasilitsch ... jeg selv ...

Det var, som klemtede en Kirkeklokke i det Fjerne, og alt blev saa tyst. Ogsaa Matrosen sænkede Hovedet og mærkede i Stilheden en underlig Boblen i det vædskende Bensaar. Mon den tunge Stank naaede til Sjegulev? Han ønskede sig udslettet af Livet — ikke at dø, kun udslettet.

Og i Høstens kolde Vind, i Nætternes Bælgmørke, i Bøndernes Fjendskab og det gemene Grin omkring ham mærkede han skarpe Ulvetænder nærme sig. Virkelig hørtes allerede nu og da fra Skovenes Bryn en sagte Jamren af Ulve, som øvede de sig til Vinterens Hylen; nu og da slog de ned paa et Kreatur, Mennesker nærmede de sig ikke — men dog frygtede Matrosen dem, som han aldrig havde frygtet noget før. Sin Frygt skjulte han for alle, men med andre Øjne saá han nu ind i Skovdybets Mørke; han frygtede det ikke blot om Natten, men ogsaa om Dagen, og alene gik han aldrig langt bort fra Lejren. Om Natten, naar han opfangede denne fjerne, svage Jamren, stivnede han i Angst, noget fra Dybet i ham selv tonede sammen med denne sorgfulde, onde Stemme fra Skovens ulykkelige, af alle forhadte Dyr. Og om Morgenen, naar han forsigtigt hentydede til Ulvene, undredes han over, at ingen havde hørt dem.

Den ildevarslende Forandring blev skarpere med hver Time, men Sjegulev levede som i Søvne, han hørte intet, saá intet. Som et ebbende Hav veg Folket lydløst tilbage, og af dets Liv beholdt Sandet kun et let Affald og fordærvede Rester. Rundt om gabede det tavse Øde, og endnu sanseløs bevægede han sig paa Randen af de vigende Bølger.

Under Hærgningens Tid, medens han gav alt, hvad han var kaldet til at give, og lod sig tømme ud til sidste Draabe som en Pokal med kostbar Vin — havde han lyst med gennemsigtig Glans over Festbordets svømmende Kaos, stadig beredt for endnu tørstige Læber, indtil en ny Fest, en ny smertelig-sød Gift bortkaldte alle budne og ubudne. Med en Grusomhed, som kun øves af den Udødelige, af den, der ikke

agter de som Føde tjenende smaa Liv, med en guddommelig Retfærdighed — lod Folket ham i Stikken, droges mod en ny Skæbne og nye, viede Ofre og tændte en ny Ild paa sit usynlige Alter.

End ikke det syntes Sjegulev at bemærke, at Skydningerne med Gendarmer og Soldater blev hyppigere for hver Dag; altid var der nu over disse Møder noget uventet, noget, der tydede paa Baghold. Om det var, fordi de simpelthen var forraadt, eller fordi de havde mistet den Usaarbarhed, de havde besiddet i Folkets skjulte, mægtige Forsvar — nu befandt de sig næsten uafladelig i overhængende Fare. Lidt efter lidt var de, umærkeligt for dem selv, gaaet over fra at være angribende til at blive flygtende; de begreb stadig ikke, at dette bar mod en dødelig Udgang, og søgte for hver Gang at tilrettelægge en Grund for deres Stilling: Efteraarets Frembrud, de ufremkommelige Veje, det øgede Militær — fra i Morgen gik alt nok glat som fordum. I deres Haab bestyrkedes de af Stillidsen, Vaskas Bande, der stadig havde rig Tilflod og tumlede sig ubændig og lykkelig som før; de forstod ikke længere, at en anden, en sælsom Rod nærede dette skæve, giftfyldte Træ, hvor Ravne dækkede hver Kvist.

Men kun den Døde vaagner ikke mere. For den levende begravede kommer et Besindelsens Øjeblik — ogsaa for Saska Sjegulev kom Opvaagningens bitre Stund.

Dette skete i de første Dage af September under Plyndringen af et Herresæde. Det laa i Udkanten af Guvernementet, fjernt fra deres første, nu forladte Lejr — allerede i flere Uger havde den lille Rest af Brødreflokken henlevet i dybt Skjul i Jordhytten ved Guldbjergsumpene.

Alt gik som ellers, kun med uvant Hast og Larm, og ind imellem opstod forbitrede Slagsmaal — der syntes at være ankommen fra en ukendt Landsby et Antal ukendte Bønder, man skreg, og Knivene besørgede deres. Pludselig, uvist hvorfra, hvislede det frygteligt gennem alle, at Gendarmer sprængte hid. — I panikagtig Flugt, med sonderslaaede Karrer, og ind gennem alle Grøfter spredtes Hoben. Forgæves skreg Matrosen, der med Sikkerhed vidste, at Gendarmerne var langt borte; han truede endog med Bøssen — Største-

parten var væk, og efter det vældende Kaos fandt man den legemssvage, som altid vilde og troende Fedot klemt næsten til Døde. Omkring den plyndrede Bygning blev kun de tilbage, som ikke havde Vogne; deres Antal var henimod tredive, hvoraf Halvdelen var drukne; enkelte af de flygtende havde besindet sig undervejs, skammede sig ved at vende hjem til Landsbyen med tomme Karrer, og luntede tilbage igen.

— Det er Tid, Alexander Ivanitsch! — sagde Matrosen, idet han saá paa sit Ur. Og Sjegulev raabte efter Sædvane:

— Tænd op, Karle!

Men Jeremei var allerede i Gang. Han laa og blæste til Spaanerne, Brynene var trukket op i Panden, Øjnene stod ud, Kinderne glødede og var svulne af Ilden. Og snart luede paa alle Kanter den ulykkelige Bygning; ud af de sorte, vældende Røgmasser slog Ildsøjler mod Himlen og lyste milevidt omkring i Hostnattens Mørke. I samme Nat indtraf den første tidlige Frost, og overalt, hvor Lyset faldt — paa Hegnene, paa Grønsværet i de forladte, døde Haver, paa Taget af den fjerne Hytte — laa et fint, glitrende Rosaskær, det var, som Landet selv lyste af et diamantfunklende Støv. Omkring det mægtige Baal hylede og skældte de forsinkede Bønder, der maatte drage hjem med ubelastede Vogne.

Allerede var Skovbrødrene paa Vejen hjem, da de ved Foden af en uhyre Kornstak, der hævede sig som et Kapel over den nedtrampede Stubmark, opdagede nogle Bønder, sammenkrøbet, lurende i Skyggen og i Lag med Tændstikker. En lille Lue sprang ud og slukkedes paa selve Æsken. Saa hørtes Jeremeis ivrige Stemme:

— Æ—æi, dine Pinde er ikke svovlede, de gaar ud. Satans Øg!

Sascha standsede forundret og harmfuld:

— Andrei Ivanitsch, hvad er det? Kornet vil de vel ikke? ...

— Det lader til, at de vil. Rør dem ikke, Alexander Ivanitsch!

— Her gaar det rundt i Menneskers Forstand -- sagde Jutek og skjulte sig for alle Tilfælde bag Matrosen.

Kakerlakken spærrede sit ene Øje op, grinede dumt og spyttede ud.

— Bøndertampe!

Ogsaa mellem Bønderne blev der lét; nogle af dem fjernede sig forvirret fra Kornstakken, forsøgte at lade ligegyldige og gav sig i Snak med Skovbrødrene; kun Jeremei saá sig om et Sekund, logrende som en Ulv, strøg saa en ny Tændstik og sagde hastigt:

— Dæk for Blæsten, Jegorka.

Sjegulev sprang til og raabte, idet han greb om den møjsommeligt krummede Ryg:

— Hvad gør du, Jeremei! Sæden brænder man ikke — forrykt er du blevet! Giv andre den, hvis du ikke selv ... de Hungrige. Hører du!

Jeremei vendte langsomt Blikket og sagde kort:

— Kornet er ikke dit. Gaa væk!

Kort var Blikket fra de hede, skulende Øjne, kort var ogsaa Svaret, men i begge var der saa megen forfærdende Sandhed, saa dyb en Ondskab, saa umættelig en Sult, at det føltes, som laa der bagved en Folkets tusindaarige Graad. — Stum veg Saska Sjegulev tilbage. Og som bevidstløs dækkede han med Haanden over Øjnene — frygteligt syntes det ham at se, hvorledes Sæden brændte. Ved Siden af ham — om det var, fordi de intet begreb, eller kun begreb alt for godt — brast de i Skoggerlatter.

Det begyndte at knitre, Lyset skinnede mellem Fingrene, og en Varmebølge slog ud — den mægtige Sædstak fængede. Stemmerne lagde sig, man listede bort — der blev saa tyst, og gennem Tystheden klang en sælsom, frygtelig Graad. Her dæmrede Lyset for Sascha som for et Menneske, der har været blind fra Fødselen. Jeremei sad paa Jorden og græd, ubevægeligt stirrende ind i de røde, brusende Luemasser, uafladeligt jamrende de samme Ord:

— Brød, Farlil! ... Brød, Farlil!

Alle Hoveder og Blikke sænkedes — i tung Eftertanke eller for at skjule Skammen i de hjælpeløst flakkende Øjne. Jeremei begyndte en sagte Vuggen, og ligesom Helena Pe-

trovna Ansigt til Ansigt med Guvernøren — græd han med Smertens hellige Oprigtighed, gentagende sit evige:

— Brød, Farlil! ... Brød, Farlil! ... Brød ...

Sascha aandede dybt; han gik hen til Jeremei, strøg med Haanden kærligt over hans Skulder og sagde ømt og med et Suk som til sin Moder.

— Jeremeika ... min egen, kære ... græd ikke, Jeremeika!

Jeremei syntes ikke at høre Ordene og tav. Han hulkede krampagtigt gennem Næsen, og da han endelig mærkede Sascha bag sig, vendte han sig med et Smil fuldt af Gift og Lede og sagde langsomt og tydeligt følgende:

— Gør dig nok lækker, lille Fornemme? ... Har nok rapset mange Penge, Røver? ... Fordærvet mange Kristensjæle, Skurk, Gudsforbandede!

... Saaledes vaagnede Sascha. Om Natten, i sin kolde Jordhytte, paa sit dyriske, urene Leje laa han, sitrende af Kulde og tænkte gennem de blodige Mareridt over det ufattelige i sin Skæbne. Havde hans Offer været nødvendigt? — Hvem til Velsignelse havde han bortskænket sin Renhed, sine unge Aars Glæde, sin Moders Liv, hele sin udødelige Sjæl? Var det muligt, at alt det dyrebare, enestaaende, som et Menneske besidder, var ingen til Hjælp, ingen til den ringeste Nytte? — Kastet i én Kule med urene Slagger, raadnet op endnu ubrugt, af en usynlig Vilje ført ud i den taabelige Ondskab, den ørkesløse Liden! Der fandtes ikke og vilde aldrig findes Tilgivelse for ham, hverken nu eller i kommende Sekler. Hvem vilde vove at tilgive ham? For Myrderiet, for det udgydte Blod, for Sporingen af det løsslupne Dyr? Gud! — Om du elsker alle lige højt, kan da du tilgive? Hvem kunde?

Mor?

Nogen rumsterede i Mørket om hans Fødder og dækkede den Frysende til med noget tungt og varmt. Hvem var det?

— Sov, Alexander Ivanitsch, sov. Jeg dækker blot Deres Fødder til, de er iskolde. Sov!

— Tak, Andruscha. Tak ... Tak, min ejegode, kære ...

For første Gang, siden han drog fra sit Hjem, hulkede Saska Sjegulev af fuldt Bryst.

XIV.

Den store Tavshed er den Lod, som venter de Døende, og dem, for hvem hvert Haab glipper. Den store og frygtelige Tavshed følte Pogodin i sin Sjæl, da de første Storme i ham var svundet med Nattens Mørke.

Om det, han havde fuldbyrdet, var ondt eller godt, om det kunde være ugjort, om det bragte Mennesker Nytte eller ej — nu var det gjort og stod bag ham med det fuldbyrdedes hele forfærdelige Ukrænkelighed: Ikke det mindste Træk kunde udslettes, ikke et eneste Ord stryges, ikke en Tanke forandres. Om Livet havde modtaget hans Offer eller forbitret vraget det som en grum og skrækkelig Gave, om den Almægtige tilgav ham eller dømte ham og beredte ham en Straf, hvis Underkraft alene Han kendte, om hans Offer var frivilligt, eller han var det viede Lam, ført til Slagtebænken af en fremmed Vilje — alt *var* nu gjort, alt fuldbragt, alt laa bag ham, ingen tænkelig Magt formaaede at rokke Stenen. Og foran ham — kun Døden.

Hér lodes Haabet ude. Og dens mægtige, frygtelige Tavshed sænkede sig over Sascha Pogodin. Han følte den og kendte sig befriet for ethvert Baand som den Syge Ansigt til Ansigt med den uundgaaelige Død, naar alle Læger er veget bort, alle Medicinflasker fjernet, og den kvalte Graad trænger gennem Væggene ind i Sygekamret. Fra den Dag, han tilbagesendte Sjenia Egmont hendes ubrudte Brev og gav den intet anende Moder det sidste Afskedskys, havde Sascha lukket sin Sjæl for ethvert Fortidens Billede og som med et Munkeløfte afsvoret al Kærlighed og alle sine Nære.

„Hvis jeg elsker eller sørger over noget af det, jeg forlader," havde Sascha tænkt med Asketens rædde Samvittighedsfuldhed, „da har jeg ikke bragt hele min Sjæl med herud, og min Renhed er ikke uplettet." Og selv i de bitreste

Øjeblikke, under Hjertets kvalfulde Tørst efter Kærlighed og Hvile, om blot for en lille Stund, havde han holdt sig strengt i Tankernes frivillige Fangenskab — en Jernvilje besad denne Yngling. Men nu, da han med Døden tillige følte Befrielsen fra ethvert Baand, hengav han sig med bitter og brændende Lidenskab til sine Drømme, til selve Haabløsheden af sin Kærlighed, og søgte utrættelig borende efter dens sidste og unyttige Retfærdiggørelse. „Nu kan jeg tænke paa, hvad jeg vil“ — afgjorde han, og han stirrede sin Samvittighed lige i Øjnene.

Netop i denne Tid, der varslede om den nære Ende, forstærkedes Forfølgelsen. Som en uhyre Klo, langsomt, ja, legende, sammendroges i Guvernementet alle Eftersporinger af Skovbrødrene; der famledes overalt som med talløse Fingre, der uafvendeligt trængte ind i Skovenes Dyb, i Kløfternes Mørke, i alle forladte Kamre, i afkølnede forødede Badstuer. Hvor kunde Brødrene ikke skjule sig? — Og fra ethvert Sted maatte de flygte — og skjule sig paa ny og paa ny flygte. Stadig kortere blev de farlige Tilbagetog; stadig mindre blev Afstandene; umærkeligt strammedes Ringen — Sjegulev-Banden snurrede rundt om sig selv, jaget af Angst, ikke sjældent blot af Gøglebilleder. Ingen af dem frygtede vel Døden, snarere tørstede de efter den; men der var i selve Nødvendigheden af at krybe i Skjul og uafladelig flygte noget skræmmende, noget, der svækkede Viljen og Modet. Hørelsen blev nervøs og anlagt for at bedrages, Synet skærpedes indtil Sygelighed, Søvnen blev let og sitrende som Dyrets, og Bevægelserne rykkende og stødende. Overalt — bratte Vendinger, pludselige Holdt, korte, ordløse Skrig.

Høsten var smuk, men det syntes dem, som herskede der uafbrudt Slud og Taage. Naar det regnede, laa de bag Hulens aabne Huller, dampende, udmattede og forpinte af Fugtigheden; var det tørt, vovede de ikke at tænde Baalet og sitrede i Frosten og Vinden den hele lange Høstnat. Om Dagen varmede Solen endnu, og de, som færdedes i Fred paa Vejene, tænkte: Hvor varmt i Dag, helt sommerligt! — Men om Aftenen begyndte Lidelserne, ukendte for dem, der kun rejste for at naa den lune Bolig, ukendte for Dyret, der var skærmet

af Naturen. De ernærede sig usselt og havde ikke den stadig, forbitret, gaadefuldt troende, evigt hostende Fedot hindret dem — de var begyndt som Ulve at kaste sig over Bøndernes Kvæg.

I Tomhed, Kulde og uafladelig Skræk henlevede Banden sit Liv, og fra Dag til Dag smeltede den sammen i Lidelsens Ild. Bestandig flygtede nogle til den rige og ved sit Forhold til Politiet mægtige Soloviof, andre forsvandt i Flækker, i Byen, uvist hvorhen. Saska Sjegulev var i alt forblevet Bandens Liv og Sjæl. Udvendig var han knyttet til den med Trofasthedens og Broderskabets Baand og sitrede med den i Angten og Kulden, i sit Indre var han den saa fjern, som da han sad i sit stille, lune Gymnasiastkammer. Og jo mere det udmarvede Legeme faldt sammen, jo mere forfærdende Martyriet traadte frem af det hule Ansigt, des hedere glødede Ilden i hans haabløse Grublen, hans ulegemlige Drømme. Den lyste i hans store Øjne, luede bag Ansigtets gennemsigtige Bleghed og bredte over hele hans Ynglingeskikkelse en skær Beaanding.

Den omgivende Verdens Røster trængte ikke ind til ham. Kun ét mærkede han med glad Vished. Alt var snart Slut. Døden skred ham i Møde med mægtige og tonende Skridt, det var, som gjaldede de gyldne Høstskove af lokkende Stemmer.

Med Glæde i Sindet tænkte Saska Sjegulev paa et Forsæt, han havde fattet, en lyksalig Drøm, kummerlig som selve Haabløsheden, straalende som et Eventyr: Samme Dag, enhver Tvivl om Dødens Nærhed svandt, naar han hørte dens Raab i sit Øre, vilde han vandre til Byen og tage Afsked med sine Nære. I de endeløse Nætter, hvor alle sitrede i den skingrende Frost, gennemtænkte han Planen i alle Enkeltheder; naturligvis — ind i Huset vilde han ikke gaa, for deres Øjne vilde han ikke vise sig. Han vilde snige sig hen under Vinduerne: naar Høstaftenen begyndte at skumre, vilde han kigge ind og betragte Moderen og Linotschka; han vilde se paa dem indtil det Øjeblik, da de brød op for at gaa til Ro og slukkede Lyset. Muligt var det, at de den samme Aften havde Sjenia Egmont hos sig ... men her begyndte al Tæn-

ken at pine. Forfærdeligt var ogsaa dette, at Vinduernes Forhæng kunde være nede ... men var det muligt, at Moderen ikke folte hans sønlige Blik gennem Ruden, ikke hørte hans Hjertes Hamren? Allerede nu bankede det, saa det maatte føles gennem Mure!

Hun vilde føle det — se hen, og hun vilde aabne Døren!

Underfuldt skønt og stille døde Skovene hen. Hvad der endnu i Gaar var grønt, straalede i Dag med gyldne Rande i Morgensolen; hvad der i Gaar var gyldent, var i Dag mørknet i tung Purpur. Endnu var Grenene fulde af Blade, men allerede raslede det under Fødderne, og lysnende aabnede Skovens Fjerne sig for Blikket — lydt gennem Stilheden lød Spættens rappe, arbejdende Pikken, hørlig i en Versts Afstand. Omkring ham færdedes venlige, tyste Mennesker, de hæftede paa ham deres Blik, fuldt af Tungsind og brændende Tørst. Hvad kunde han vederkvæge dem med? Kunde han give dem noget af sin Drøm? Hvad var for dem hans fremmede, fjerne, ja, saarende Tanker? Til Tider følte han sig helt skamfuld: Saa rig han var! Som et uklart Billede bevægede sig foran hans Øjne Matrosens blege, afmagrede Ansigt; fra et gaadefuldt Fjerne naaede den rolige, underdanige Stemme hans Øre.

— Har De en Moder, Andrei Ivanitsch? — spurgte Sjegulev.

— Jeg véd det ikke.

Et sælsomt, ligesom bebrejdende Svar; videre gik det ikke an at spørge, tænkte Sascha ... eller havde han maaske ikke Lyst?

— Det staar ilde til med os, Andrei Ivanitsch.

— Ganske rigtigt, Alexander Ivanitsch. Ilde. Og det værste: Ingen varme Klæder.

— Javel, ingen Tøj. Lovede ikke Fedot at skaffe Halvpelse?

— Bønderne vil ikke frem med dem. Soloviof har taget hver én, siger de. De lyver.

— Vi maa se at skaffe os.

— Ja, vi maa snart se at skaffe os.

De tav og tænkte hver sit, og Sascha var overtydet om, at

Matrosen tænkte paa, hvorledes han skulde skaffe Halvpelsene.

— De halter lidt i den senere Tid, Andrei Ivanitsch? — Har De stødt Dem?

Matrosen blev synlig forvirret og svarede skyldbevidst:

— Halter jeg? Jeg véd ikke af noget — det maa vel være rigtigt.

— Naturligvis. Det er ganske tydeligt.

— Maaske har jeg virkelig stødt mig — jeg har ingenting mærket ... jeg maa se Benet efter. Der er ellers ikke noget, Alexander Ivanitsch?

Fra den Dag haltede Matrosen virkelig ikke mere, Pogodin maatte have taget fejl. Saa meget ses alene med Øjnene, i saa meget tager Øjnene fejl, og kun med et flygtigt Ubehag svares der paa et levende Hjertes Kvaler.

Alt som Livet svandt og svandt, aabnede det for den unge Sjæl en underbar Kærlighedens Verden, guddommelig ren og skøn, en Kærlighed, som intet Menneske kender, der lever med Haab i Hjertet. Som noget overflødigt, noget groft og besværende, løsnedes alle Forhold til Livet — det pinende ved Dagens Tomhed og Øde, Sjælens tærende Hunger, Legemets Hensmuldren — al Fornemmelse var lutret i Haabløsheden. Og det ensomme Hjerte drages som gennem et Nathimlens Dyb derhen, hvor intet andet fandtes end det hellige, udødelige Billede af *Hende*. Han besad næsten ingen Forestilling længer om Sjenia Egmont; i sine uophørlige Drømme saá han aldrig hendes Ansigt, aldrig hendes Smil, end ikke hendes Øjne — maaske fornam han kun en flygtig Kjoleraslen eller Blinket af en smal, hvid Haand, og noget duftende og varmt strejfede ham neppe mærkeligt ... Men *Billedet* af hende kom ikke i hans Bevidsthed; gennem hendes forgængelige Træk skuede han ind i det store og hemmelighedsfulde, som var den virkelige udødelige Sjenia, hendes Kærlighed og evige Skønhed; i en ulegemlig Verden gjorde han hende til sin Trolovede og blev til ét med hendes fortryllede Sfære.

Og sælsomt — ikke af Moderen og ikke af Linotschka heller stod noget Billede for ham; alt ved dem kendte han, alt

følte han, alt gemte han i sit Hjerte; men intet af dem hverken kunde eller vilde han se for sig ... hvorfor bytte det større mod det ringere, som alle besad? Saaledes — i stille, puslende Kjoler, af en eller anden Grund sorte og silkeknitrende, levede for hans Sjæl de tre et aandeagtigt, udødeligt Liv, berørte hinanden umærkeligt og svævede om ham som noget duftende og varmt, elskende, tilgivende og klagende — tre Kvinder: Moder — Søster — Brud.

Men i hans Øre lød allerede Dødens kaldende Røst: Bort fra Banden, ud i Friheden forsvandt Andrei Ivanitsch, Matrosen.

Om Aftenen gik han omkring som altid, sysselsat med et eller andet. De var nu, foruden Sjegulev, ialt fire. Matrosen, Kusma Jutek, Fedot og den uudholdelig dumme og kedelige, enøjede Kakerlak. Denne tændte Baalet — de var allerede hørt op med at frygte — og sagde med ét til Sascha:

— Nu er der Ulve i Skoven — Ilden er de bange for.

— Paa disse Steder er der ingen Ulve — rettede Fedot — jeg véd det.

— Du véd dit — vi véd noget andet. Har du ondt af Brændet?

— Tænd, hvis du gider. Det bliver varmere at sove. Hvad om du lagde dig sammen med os, Alexander Ivanitsch, Hulen er fugtig, du bliver syg.

Alligevel lagde Sascha sig i Jordhulen — de andre forstyrrede hans stille Drømmerier, men i Hulen kunde han sænke sig ned i Gravens Stumhed og Ensomhed. Han sov stærkt — med Haabløsheden kom ogsaa den kraftige Søvn, der var ham som en afklaret Fortsættelse af Dagens Fantasier; han hørte intet, men da han om Morgenen vaagnede, var der en tom Plads — Andrei Ivanitsch var borte. Hans Balalaika med den paamalede Forsiring, hans Klædebørste og alle hans smaa Ejendele laa der, men han selv var der ikke.

Længe vidste de ikke, hvad de skulde tænke eller foretage sig, saa meget mere, som Andrei Ivanitsch havde medtaget de fælles Penge, ialt kun en lille Sum; ogsaa Mauseren havde han taget med. De fortabte sig i urolige Anelser. Fjoget plumpede Kakerlaken ud:

— Han er gaaet til Soloviof.

— Idiot! — sagde Fedot og kom tøvende frem med sin Formodning: — Han skulde vel ikke have meldt sig?

Og mærkeligt — heller ikke Sascha vidste, hvad han skulde tro. Han kendte saa godt som intet til dette Menneske og vidste ikke, hvad han var i Stand til — kun ét var klart: Til Soloviof kunde han ikke gaa. De ventede til om Middagen; saa brød de op, forpint af Uvirksomheden, og begav sig ud paa Efterforskningen. Meningsløst strejfede de om i Nærheden af Lejren og raabte:

— Andruscha! Matros!

Sascha drev haabløst om i Skoven, ledte omkring i Krattene og bukkede sig med stirrende Blik mod Skovbunden, som om han søgte Svampe. Og som et Genfærd af Matrosens Ord om det døde Legeme, som altid forraader sig, fandt han saaledes Andrei Ivanitsch. Var det en pludselig Frygt for Ulvene eller var det en Tvangsidé om Nødvendigheden af at dræbe sig, der havde overmandet ham saa pludselig og uafvendelig, at den ikke havde levnet ham Tid til at gaa længere bort — Matrosen havde skudt sig i ti Favnes Afstand fra Baalet. Sælsomt, hvor lydløst det var gaaet til. Han laa paa Ryggen; Benene laa i det frie, Hovedet var skjult mellem Buske — som havde han, for at sove fastere, søgt sig et Ly for Solen. Sascha fjernede Grenene med de sparsomme, gule Blade — Matrosen stirrede ret op med glasagtige Øjne, hans Mund var sort og halvt dækket af størknet Blod. Dèr laa ogsaa Browningen — hvorfor havde han foretrukket Browning? Endvidere bemærkede Sascha, at hans Kind og de Steder paa Hagen, som ikke var overgydt med Blod, dækkedes af Skægstubbe; det havde Sascha aldrig set paa ham.

— Altsaa, Andrei Ivanitsch! Godt saadan! — sagde Sjegulev med fuldkommen rolig Stemme og slap Grenen, der svingede tilbage og fejede de visne Blade fra Matrosens Skulder.

Bagom Sascha nærmede sig de tre andre og saá over Skulderen paa ham:

— Vi maa tage Pungen fra ham — sagde Fedot og saá be-

brejdende paa Kakerlaken — og du mente — til Soloviof! Til den samme Soloviof er du snart selv paa Vej.

— Du gaar før jeg. Blodet staar dig jo ud af Halsen.

— Idiot! — sagde Fedot harmfuldt og spyttede ud. — Ingenting forstaar han. Hjælp mig lidt, Jutek.

Medens de drejede Liget og undersøgte det, stod Sjegulev ved Siden af; han undrede sig over, at han hverken følte særlig Tristhed eller Sorg. Som det var — overbevisende indtil Uudholdelighed — saaledes maatte det være. Hovedsagen var og blev, at han i Morgen gik ind til Byen.

Men noget fortrydeligt, nagende borede i hans Tanker uden ret at blive ham bevidst — det var ikke Medlidenhed, ikke Klage over den sig nærmende Død, ikke Mindet om Kolesnikovs Endeligt hin frygtelige Nat i Skoven ... hvad var det? Han kom til at betragte Matrosens vendte Lomme, før saa fremmed og akkurat tillukket — og denne lille mærkelige Pose, der hang ned til Siden, bragte ham pludselig til Besindelse: Ham, Sjegulev, var dette døde Menneske aldeles ukendt, var som for første Gang bragt hid i Ligets gaadefulde Skikkelse, med stive, glasagtige Øjne og sort Mund. Saa besindede han sig videre, følte pludselig noget som Rædsel og smilte bittert over sin menneskelige Blindhed. Han kendte jo slet ikke Andrei Ivanitsch, Matrosen, havde end aldrig rigtigt set ham. Der stod for ham noget ærbødigt, fornemt, fintfølende, der lød i hans Øre underdanige Ord, som alle var glemt, han følte en Haand dække sig til, naar det var koldt, støtte sig, naar han var svag — nu var dette borte. Matrosen var skudt. Selvstændig, uden at raadspørge nogen, var han gaaet ud af Livet. Sjegulev grundede for at genkalde sig hans Ansigt, som det havde været i Livet — men det lykkedes ham ikke; endog det, at han barberede sig saa sobert, forekom nu som noget usandsynligt: hans Ansigt havde altid været som det nu var, med disse mørke, usobre Skægstubbe. Stadig mere blottedes det tomme Rum i hans Bevidsthed: Det viste sig, at han end ikke kendte Matrosens Familienavn og aldrig havde spurgt om det — han havde været fast overtydet om, at han vidste alt, og intet andet vidste han, end hvad han i dette Øjeblik saá for sig.

Allerede var de i Lag med at grave Liget ned, da det lykkedes Sjegulev at erindre sig et Billede, rørende i dets Livagtighed indtil Smerte og Graad: Matrosens Ansigt og Blik, naar han spillede til Dans, snart hemmeligt smilende, snart alvorligt som en Svend paa Brudeskuet. Og han mindedes hin Maaneskinsaften med Fred over al Jorden, med Bruset fra Bækken, der ilede mod det fjerne Hav, han saá for sig den dansefærdige Kolesnikov i hele hans vilde og gale Skønhed. Han huskede Nattens Samtale i Hytten, da Stemmerne lød tæt mod hinanden, og den sølverne, skærende blanke Maaneskive blinkede mellem Tagets Revner. Død var Petruschka. Død Kolesnikov. Og nu begravede han Matrosen.

— Husker du Rønnebærret, Fedot? ... — spurgte Sascha med et blødt Smil; og med samme bløde Smil paa sine blaa Læber, der klæbede stramt om de store, gule Tænder, svarede Fedot:

— Ja, sandelig husker jeg, Alexander Ivanitsch.

„Frygteligt er det at leve paa Jorden!“ — tænkte Kusma Jutek, følgende Sjegulevs mægtige, natsorte, lidende Øjne uden med sin beskedne Forstand at begribe deres Forbindelse med Smilet om de blege Læber. Ogsaa den enøjede Kakerlak begyndte at foruroliges, men ude af Stand til med Ord blot at nærme sig sine Følelser sagde han vranten:

— Og Matrosens Balalaika — den tager jeg.

— Idiot! — sagde Fedot rasende og hørte op at smile.

Sjegulev talte med Fedot om Muligheden af at naa ind til Byen og besluttede at gaa derind den følgende Dag og tage Afsked. Længere vilde han ikke vente Døden. Han hastede den i Møde.

XV.

Klædt i en Vadmels-Bondekofte drog Sjegulev til Byen og holdt sig fra Morgenen skjult ved Basaren. Her larmede Handelslivet, og omkring Knejperne bølgede det af drukne, skraalende Bønder. Mellem Hølæs, mellem Heste, der trampede om i Pladsens Mudder, mellem Karrehjul og mægtige

Bondestøvler tabte Sascha sig som et Halmstraa i det lergraa, buldrende Kaos, unyttig og ukendt for alle. Han færdedes mellem Hølæssene, gav sig Udseende af at have noget at sælge, hjalp med at føre Heste til og fra Krybben og søgte paa enhver Maade at unddrage sig Opmærksomheden. Helst sad han i Knejperne, hvor den drukne Larm og Tummel sløvede Besindelsen hos alle, der kom og gik. Mest af alt frygtede han et Møde med Kamenka-Bønderne. Mod én af dem blev han puffet saa stærkt, at denne vendte sig og saá paa ham; men Blikket var ligegyldigt, han genkendte ikke Sjegulev i Bondekoften og med de begsorte Skægdun. Ingen fattede ringeste Mistanke til den unge, høje Bonde — maaske undrede og rørte hans Magerhed og Bleghed, dog, for dette fandt de nysgerrige og alt for indladende den Forklaring, at han lige var udskrevet fra Hospitalet og nu ventede paa en Bysbroder for at have Følge hjem.

Det var et kort og vildt larmende Høstmarked, men for Sjegulev var det endeløst og kedsommeligt. Til Tider forekom han sig stum og blind; al Basarens Travlhed og Larm syntes ham da som en tyk, farvet Smørelse trukket op paa et Lærred, og bag Lærredet — Tavshed og Øde. Hurtigt gik Solen ned over Tagene og glødede endnu blot et Minut i Vinduerne paa et treetages Værtshus. Gennem Markernes Tusmørke strakte sig Karavaner af Bondekarrer, søgende hjemad som svajende Raagesværme. Under Stengalleriets Buerækker drønede Jernboltene for Døre og Vinduer, og fra hver Rude skinnede Lyset varmere og klarere, efterhaanden som Høstens korte, barske Tusmørke tætnedes for Øjet. Som fra en Række Passager-Vaggoner blinkede Lysene Side om Side i det høje Værtshus, og ud fra et aabent Vindue lød en usammenhængende Fløjten og Trommen af en Spilleavtomat. Den store Plads laa nu næsten øde hen, og det begyndte at blive ubehageligt at drive om i Ensomheden mellem de forladte Brænddeskure; selv følte Sjegulev sig som en Tyv eller et mistænkeligt Individ.

Og stadig heftigere blev Uroen, det var ham ikke muligt at forblive et Minut rolig paa ét Sted; faldt Tanken til Hvile et Øjeblik — straks bevægede Benene sig, om det saa kun var

for at naa over paa den modsatte Side. Uudholdelige Anelser og Skræk steg op og forgiftede den unge Vandrer hans Hjemvenden fra det Fjerne. Hvad kunde ikke være sket i disse fire Maaneder? Indtil nu var det ikke et Øjeblik kommet Sjegulev i Hovedet, at Moderen kunde være død af Rystelse og Sorg eller simpelthen af en eller anden Sygdom, en ulykkelig Hændelse. I Barneaarene bragte endog hver Time, hvor Moderen var fraværende, Hjertet til at skælve og Indbildningen paa Flugt efter Ulykker og mørke Hændelser — nu var der hengaaet fire Maaneder, et frygteligt Spand af Tid for det korte Menneskeliv.

Krampagtigt knyttede han Haanden om sit Guldur, en Arv fra hans Fader Generalen. Under en Lygte saá han paa Viserne — Klokken var endnu kun syv, og Viserne kom ikke af Stedet, selv den lille Sekundviser syntes ikke at rokke sig. Skulde han trække det op? Han glemte, at han allerede to Gange havde trukket det op, og forsøgte at dreje paa den ubevægelige Optrækker. Idet han gik bort fra Lygten, spændte han Fjederen saa stærkt, at det antike, kostbare Repetérur lydigt gav efter og sendte en høj, sprød Klang mod hans Øre — saa høj, at den syntes at genlyde over den menneskeøde Plads. Hurtigt stak han Uret i Lommen og borede Fingrene ind i den tomme Haandflade, som var han ved at kvæles. Skulde han gaa derhen med det samme? Men den én Gang tagne Beslutning lammede hans Skridt — han havde bestemt at være udenfor deres Vinduer Kl. 9, naar de drak Te i Spisestuen — den eneste Tid, hvor Sjenia Egmont kunde ventes at være hos dem.

Til Slutning oprørtes Sjegulev over sig selv og sin Beslutning:

— Hvad er der med mig? — Jeg gaar fra Forstanden! Hvorfor er jeg ikke derhenne for længe siden? Jeg venter i Haven.

Og brat vendte han om og begav sig ligesom svømmende gennem Luften hen over den tomme Plads og dykkede under i Mørket af en stille, sumpet Gade. Straks mødte ham her ved det sløve Lygteskær alt det hjemmekendte — dèr paa

Hjørnet laa med Lys til begge Gader Købmandens Bod. Ved de første Skridt, han rettede lige mod Maalet, forsvandt hans Uro, og op i ham steg den rolige Vished, at Moderen levede, og at han vilde se hende. Han vilde ikke ile, han vilde gaa langsomt og tænkte efter, Draabe for Draabe nyde sin kostbare Drik.

Glæden varmede ham — han gik her paa de kendte og kære Steder, hvor hver Stolpe, hvert Tagrør, hvert Bræt i Stakittet var beskrevet med Erindringer som en Bog; og alt var som før, alt huskede han, om alt vidste han at fortælle. Havde end andre Mennesker, Fremmede, udslettet Sporene fra hans Barnefodder — Sascha følte dem under sine Saaler, trykkede dem ømt mod Jorden og satte sine nye Spor i Stedet.

Købmandsboden sendte paa begge Sider Hjørnet et skarpt Lys ud i Mørket og ventede stille paa en af Aftenens sjældne Købere — hvis nu én gik derind, vilde man ud fra den aabnede Dør mærke Lugten af Fasteolie, Brød, daarlig Sæbe, Petroleum og det særlige, som kun fandtes ved denne Bod og ellers ingen andre Steder i Verden. — Sæt nu pludselig deres Tjenestepige kom efter Brød, mødte ham og genkendte ham! ... Sascha var allerede ovre paa den anden Side og fjernede sig fra Boden; da han var kommet hen i Mørket, vendte han tilbage til det første Fortov — næsten hele hans Liv var foregaaet paa dette, og den modsatte Side havde under alle Barneaarene været ham fjern, ukendt, noget ligesom et fremmed Rige. Saa gik han atter over paa den fremmede Side — her var deres Hegn, der trykkede sig tæt om den mægtige, sorte Have, her var deres Laage. Farligt var der her, han kunde møde nogen derinde fra. Og Sascha stirrede længe paa Laagen, der Tusinder af Gange var aabnet af hans Haand. Et Øjeblik stod han aandeløs — sæt den aabnedes!

Sascha gik ind paa den mindre Sidevej, omkring Hegnet, hvor han som lille havde spejdet ud mod Landevejens to Hjulspor og senere var sprunget ned til den ventende Kolesnikov og Petruschka. Død var Kolesnikov, død var Petruschka, men Hegnet stod der som fordum — ligegyldigt for Menneskenes Liv. Den Gang klatrede han ud, her klatrede han til-

bage igen og slog nu Taaspidserne mod den udvendige Side for at finde Støtte — hvor ligegyldigt Menneskets forvirrede og frygtelige Liv!

Paa en Murbrok af den ufærdige, tagløse Bygning, der i sin Tid havde forfærdet Børnene med sine tomme Øjenhuler, blev Sascha siddende en halv Time, ude af Stand til at røre sig af Pletten. Aandeløs og med vildt hamrende Hjerte saá han mellem Stammerne mod sit Vindue — et Lysskær trængte gennem Ruderne, det betød, at de var hjemme; og Lyset var klart og skarpt — Forhænget var altsaa ikke nede — han kunde se lige igennem. Alt var saa nær, det var ham umuligt at rejse sig og gøre et Skridt — han forsøgte, men Knæene skælvede og knækkede sammen. — Blot sidde stille og vente.

— Altsaa! — hviskede Sascha smilende og saá ned paa sine Knæ — altsaa!

Endelig samlede han sine Kræfter, hørte op at smile og gik beslutsomt hen mod de tre Vinduer, som hørte til Spisestuen. — Gud være lovet: Bordet var dækket med Dug og Teservice, skønt ingen endnu var derinde — maaske havde de endnu ikke drukket, men sad og talte lidt først. Bevægelsen gjorde ham det vanskeligt at skelne tydeligt — noget mærkeligt derinde forvirrede ham, en Ubetydelighed: Et Glas var væltet, Dækningen var uordentlig, malproper, uvant for deres Bord, og Mønstret i Dugen var fremmed ... Noget var her sket! Noget frygteligt var her sket. Og pludselig — saa ubegribeligt, at det først lod ham ligegyldig — viste sig i Synsfeltet, langsomt skridende gennem Værelset en stirrende, fremmed Olding, glatbarberet, smudsig, indhyllet i en tyrkisk Slaabrok med store Blomster. Mellem hans nedtrukne Læber hang en udgaaet Cigaret i et kort, tykt Mundstykke — langsomt, uden at se noget Sted hen, skred han fremad i sin Slaabrok, der skinnede i Lyset med sit store, kaalformede Mønster.

Allerede anende, men endnu ikke sikker, styrtede Sjegulev om Hjørnet hen til Vinduet, som hørte til hans Værelse — og hér var alt fremmed, smukkere nu end før, men hvor forfærdeligt — hér ... hans egen Seng — og intet havde han

vidst. Og Sjegulev forstod, at ingen af hans egne fandtes her mere. De var borte for længst, og hvor de var — vidste ingen.

Sascha segnede i Knæ, og tavs sad han tre Timer paa den gamle Murbrok ved den ufærdige Bygning.

Hvor ligegyldigt — Menneskenes Liv. Før klatrede han ind, nu klatrede han over Hegnet tilbage igen, ud i Mørket — for stedse.

Dog — en sælsom Karakter havde denne Yngling! Hvor andre knustes under den uhyre Sorg, krummede Ryggen og ludede med Hovedet mod Jorden — dèr aabnede sig for ham ligesom en Kilde til ny Kraft og en ny Stolthed. I Sandhed — bedst var det ikke at se paa hans Ansigt, og bedst ikke at fritte hans Hjerte, men fast var hans Gang, og stolt rejste sig over Skuldrene det halvdøde Hoved. Han talte ud i Rummet, ud i det Mørke, der rugede om hans uransagelige, barske og skaanselsløse Skæbne:

— Godt. Her er jeg! Du under mig ikke, at jeg blot et Øjeblik igen bliver Sascha — saa er jeg da fra nu af evig Saska Sjegulev. Med mit Menneskehjerte har jeg troet, at du var barmhjertig, men Barmhjertighed kender du ikke. End ikke en Almisse kaster du til mig, som et Stykke Brød til en sulten Hund. Sascha Pogodin vil da dø Hungersdøden — Saska Sjegulev er fra nu af fri og frygter intet Dommerord. Tilbage er kun Skrækkens Dag — da har jeg intet mere at undgælde for. Men jeg ser, hvilken Mester du er i at udpine selv det døde Hjerte for de sidste Kvaler — nogen sidste Naade kender du ikke! Du tog fra mig min Moder, som jeg søgte, krybende paa mine Knæ, min Søster og min Brud tog du fra mig ... Forsk i mit Hjerte, maaske finder du endnu noget. Forsk i mig — alt er dit!

Let er det at gaa paa Jorden for den, der til fuldt Maal bøder for alt begaaet. Her var atter Chaussée'en, hvor fordum en Sascha Pogodin skred saa let fremad — næsten smilende nedtraadte den fremadilende Saska Sjegulev sine usynlige

Drengespor, og gennem det mørke Fjerne saá han med berusende Glæde Døden som et lysende Tegn. Let og hurtigt gik han i Mørket — bedst var det ikke at se ham i Ansigtet og bedst ikke at forske i hans Hjerte; men fast var den unge Gang, og stolt rejste sig over Skuldrene det halvdøde Hoved.

Fra en lille Høj saá Sjegulev omkring sig og bort imod det evige Brandskær, der med hver Nats Frembrud viste sig nær og fjernt i Horisonten. Han blev staaende stille og betragtede det længe, opmærksomt og strengt. Og med den Alvor og det Enfold i Væsen, som det simple Folk havde lært ham, lagde Sjegulev sig paa Knæ og bøjede sig længe mod Jorden.

XVI.

Dagen derpaa sejlede over Himlen tætte, mørkeblaa Kuldeskyer, og mellem dem og Jorden laa et dødt Skumringsmørke. Nordenfra kom en skarp og skaanselsløs Vind, der fejede Bladene fra Træerne, gjorde Jorden haard og øde som graat Ler og dræbte alle Farver med sin krystende Kulde. Mennesket krummede sig kuldskær, satte Ryggen mod Vinden og vendte det blege, stive Ansigt mod Syd. Krummet af Vinden stod ogsaa Græssets visne, skøre Stængler, Træernes Toppe og Engens døde, falmede Blomster. Alt bøjede sig i Flugt, hvad som kunde bøje sig; Hestemankerne susede, og pisket i Flosser jog Røgen fra de lave, sodede Skorstene hen over Jorden. Tungsindigt og langtrukkent tonede det fra Træernes Stammer og Grene, og i det aabne Skovbryn lød en sagte Raslen mellem de forbrændte, sammenkrøllede Egeblade — den lange Vinter igennem, indtil næste Vaar, vilde de ørkesløst klamre sig til de tørre Kviste, holde ud til ingen Nytte, haabløst, og falde af. Højt op mod den mørke Himmel hvirvlede, jaget af Vinden, de spredte Snefnug — de blæstes bort og bort og syntes aldrig at falde til Jorden; kun langsomt lagde sig i de stenhaarde Hjulspor, ved Vejens Huller og frosne Jordknolde et tørt, fint, dunlet Snelag.

Men inde i Skovens Dyb hvælvede Rummet sig lyst og højtidsfuldt stille som en Kathedral med talløse gyldne Iko-

nostaser og Altre. Det var, som flød Guldet fraoven ned over Skovbunden og lagde sig i en straaleformet Nimbus ved Foden af hver Træstamme. Som under en høj Hvælving genlød hvert Skridt, og hver Stemme gjaldede klart og frisk. Spættens Banken, den forkomne Fugls tyste, forsagte Fløjt tonede bort mellem Kronerne som baaret af vibrerende, luftige Vinger.

Og hine bevæbnede, som sneg sig ind til Saska Sjegulevs Skjul, aflurende alt levende, der viste sig paa den haarde Vej, borende sig i spredt Orden gennem Kløfterne, krybende gennem de lave Krat — de forekom sig selv larmende og tunge. Det var som Dodens Hænder, der strakte sig mod den indviede, sitrede i Angst for, at han skulde undslippe. Pludselig dèr, dèr — raslede og klirrede det ikke? Dukkede ikke den undslupne under i Vildnissets dæmrende Dyb? Tys, tys! — Men Skovdybet hviler ubevægeligt i sin tyste Majestæt, som talløse, stille Kerter staar Birkene rundt om og dybt inde — saa moderligt svulmende, mørke og brustne ved Roden, saa lysende hvide og gyldne i de svævende Kroners Kniplingsværk.

Døden om Saska Sjegulev var ikke karrig med sin Pragt.

Hele Dagen og hele Natten indtil Daggry luede Jordhytten af Skudilden og knitrede som et fugtigt Risknippe, der ædes af Flammer. Fra Hulen skød de baade i Salver og enkeltvis med forfærdende Vedholdenhed. Allerede var der mange Døde og Saarede, og selve Politikaptajnen, der kommanderede Afdelingen, havde faaet et let Saar i Skulderen.

Baade i Salver og enkeltvis skød de — stadig syntes det ikke at tynde ud derinde, og umuligt var det at afgøre, hvor mange der befandt sig. Saa, henad Morgenstunden, blev pludselig alt stille i Jordhytten. Tavsheden holdt ved — der kom intet Svar længer, hverken paa Skuddene eller paa Tilraabene om Overgivelse.

— Rævestreger! — sagde Officeren, bleg af Blodtabet, af Smerterne i Saaret, af Nattens Søvnløshed og Rædsler. Høj og knokkelstærk, med et kraftigt, sort, ujævnt Fuldskæg, lig-

nede han Kolesnikov, men bortset fra Mauseren i hans Haand og den krigerske Udrustning var han af Udseende fredelig og forstemt.

— Sikkert Rævestreger! — svarede en ung, men svampet, tyk og apatisk Sekondløjtnant, der trods Kulden bar Lærredstøj for ikke at faa ødelagt den kostbare Uniform.

— Hvad nu? — sagde Kaptajnen tvivlraadig, idet han fortrak Ansigtet af Smerte. — Skal vi skyde videre? — Det er vist bedst saadan. Altsaa — skyd igen, min Ven!

— Pavlenkov er borte, Deres Naade — meldte en Soldat.

— E-eh, Slyngel! — raabte Kaptajnen rasende, — jeg sætter Ild under jer selv — skyd ... Slyngel!

De skød igen og blev ved, indtil Tavsheden derindefra var fuldt overbevisende; til sidst gik de saa ind i det forfærdelige Skjul og fandt fire dræbte liggende paa Jorden — de øvrige maatte være undsluppet i Nattens Mørke. En af de fire, en høj, mager Bonde med smalle Læber, bevægede endnu Brystet med en svag Rallen som i Søvne.

— Sagde jeg det ikke nok, de stak af! E-eh ... Dèr har vi nu pustet hele Natten! — rasede Kaptajnen med lidende Stemme og vendte sig mod den tykke Løjtnant, der ligegyldig slog ud med Hænderne. — Træk dem her hen!

Ligene blev trukket ud og lagt i Række paa Stedet, der var mærket af det fordums Baal. Kaptajnen bøjede sig ned, idet han holdt om sit Saar med den førlige Haand, og betragtede nærsynet hver af de Dræbte, men trods den fremskredne Morgendæmring forblev han uvis.

— Nej, selvfølgelig — brummede han — selvfølgelig, Sjegulev er ikke her! Ærbødigst Tak — virkelig net! Altsaa igen rode Guvernementet rundt og lede — E-eh!

— Passer det ikke paa ham her? — spurgte Løjtnanten og stødte let til Foden af et af Ligene.

— Tror De? — sagde Kaptajnen tvivlende. — Lad os se, lad os se!

I det vansirede, gabende Ansigt, hvor Fortænderne var slaaet ud og Kinden flænget, var det svært at genkende Sjegulev; men der var som et Præg af Byen og noget renligt baade ved Dragten og ved de slanke, uskadte Hænder, noget,

der adskilte ham fra de øvrige stumme Fæller — simpelthen var han betydeligere end de andre.

— Hvis han ikke er stukket af, kan det være ham her — sluttede Kaptajnen, vekslende mellem Haab og Tvivl.

Ud igennem den flængede Kind skinnede enkelte hele, hvide Tænder, det kunde se ud, som fortrak den Dræbte sit Ansigt i et spottende Smil — og pludselig, glemmende al Forstemthed, bøjede Kaptajnen sig over ham og hvæsede:

— Lér du, Kæltring? Ja, vov blot — vov, siger jeg! —

Ørkesløse Trusel! — Det blodige Smil blev staaende, og med en Drejning raabte Kaptajnen tilbage: — Jegorka, herhen! Hvor er Jegorka? Skulde nok gemme dig, Hundetamp!

Den forræderiske Jegorka, der virkelig havde gemt sig, luskede frem og stillede sig ved Ligene uden at se paa dem.

— Skulde du gemme dig, hvad? Er der Brug for dig — straks er du i Buskene.

— Frygter de Døde.

— Frygter, frygter — Jammerkarl! Men Røveri og Plyndring frygter du ikke? Jeg skal! ... Her, Slyngel, hvem er Sjegulev?

Som ved et Styrt ned i koldt Vand skelede Jegorka hastigt hen over de Dræbte og stødte Fingeren mod Sjegulev: —

— Ham dèr.

— Du lyver, Slyngel!

— Jeg lyver, hvis jeg siger andet. — Det er ham!

— Gennemsøg ham!

De gennemsøgte den Døde, men fandt intet sikkert oplysende: Et slidt Læder-Cigaretetui med en enkel, brækket Cigaret, et gammelt, flosset Guvernementskort og et Stykke Forbindingsgaze — det kunde være Sjegulev, det kunde ogsaa være en anden. Ti Skridt fra Jordhytten fandt de et gammelt Guld-Repeterur, men om det var kastet dèr af én af disse, eller om det var tabt af en undflyende, en mere ægte Sjegulev end denne, kunde ikke afgøres.

Saa tog Kaptajnen, svækket til det yderste, af Sted til Forbinding, og Kompagniet brød op, medførende de Døde og Saarede; Røverne blev ført med paa særskilte Baarer, paa flere Strækninger blev de slæbt efter, og i Kamenka overgivet

Gendarmerne. Dèr stødte en ny Kaptajn til, en ung og frisk, der lugtede stærkt af daarlig Parfume; den høje og lave Øvrighed kom til Stede, nysgerrige trængte sig sammen — Folk forsamledes som paa et Marked, og i et Nu var Græsset nedtrampet omkring de Dræbte. Paa et Forslag af Kaptajnen, der satte det maleriske over alt, blev de Døde i oprejst Stilling bundet til fire nedrammede Pæle og bøjet fremad i krigersk Stilling; med Besvær blev der saa trykket en Revolver i den nedhængende, stive Haand, efter at Ladningerne var blevet fjernet.

Paa Afstand saá de virkelig ud som levende, skrækindjagende Røvere, skummelt grublende over et eller andet røverisk eller stirrende vanvittigt mod det nedtrampede Grønsvær eller beredte til en sælsom Dans, og uafbrudt bøjede Knæene sig under Legemernes Tyngde, hvor meget man end afstivede dem. Men nærved var de frygtelige, uudholdelige at se paa, og Ligenes Uhygge øjeblikkelig synlig bag det groft forfalskede Liv: Som visne Stængler hang de lange, runkne Halse slapt ned med de døde, tunge Hoveder.

Tre Døgn stod Ligene uophørlig Vagt over Kamenka og truede med de uladte Revolvere; og om Nætterne, naar Baalenes Skær udviskede Forskellen mellem døde og levende, vovede end ikke Gendarmerne, som tilsaa dem, at gaa dem nær. Og stadig uafgjort forblev Spørgsmaalet om, hvem den dræbte Anfører var; nogle af Gnjedik'erne udpegede og sagde ligeud, hvem der var Sjegulev; andre paastod, af Skræk for at blive indblandet, at det ikke var ham, og da der netop i hine Nætter blaffede et nyt, mægtigt Brandskær fra Skovene, bredte sig, uvist hvorfra, det Rygte, at Saska Sjegulev afbrændte et nyt Herresæde.

Barfodede og uden Huer samledes Bønderne om Aftenen paa Højen, saá ud mod det fjerne Skær og talte om Branden. Af og til skævede de angst tilbage til Gendarmerne og de fire tavse, der stod et Stykke fra og ligesom ogsaa betragtede Brandskæret. Sagte og frysende hviskede de saa til hinanden:

— Dèr fik de ham!

— Du vilde nok sømme ham inde for nylig, men han pudsede dig.

— He-eh, lækre Støvler har de Røvere — kunde være gode at varme sig i.

De talende krummede sig frysende og flyttede sig ligesom med Dansetrin fra ét Sted til et andet, trampende med de nøgne Fødder. Saa lød sagte Latter.

— Gaa hen og skær dem ned!

— Gaa selv. Har det godt, hvor jeg staar. — Det maa være hos Polinok, det brænder — det var ellers paa Tiden!

Igen lød stille Haanlatter, og en raa Stemme hævede sig med tydelig Retning mod Gendarmerne, idet en strakt Arm viste ud mod Brandskæret:

— Herremanden har selv tændt op. Han er sulten efter Forsikringen — Æren faar Sjegulev'erne. Hér skulde man bruge Køllerne.

Fra Gendarmernes tavse Gruppe hørtes et barsk Raab:

— En Helt er du til at mukke, naar det er mørkt — tal om Dagen, saa man kan se dit Fjæs!

— Mit Fjæs er forseglet — dèr kan du glo til Dommedag!

Fra Bønderne lød nu aaben Skoggerlatter, og en anden haanlig Røst skreg ned til Gendarmerne:

— Æ-æi, Kujon, se dig om — Sjegulev skyder!

Alle saá hen.

I det svagt vibrerende Skær, som fra de brandrøde Skyer faldt ned over Jorden, syntes de fire Stolper at gynge hid og did med de fastbundne Lig. Hovederne af de tre var bøjet forover og laa i sorte Skygger, men Sjegulevs Hoved var kastet let tilbage, som paa en Stanghest; aandeagtig lysende smilede det med den voldsomt oprevne Mund og blottede paa den ene Side de hvide Tænder.

Saaledes, indviet af dem, der havde levet før ham og betynget den russiske Jord med deres Synder, døde han en smædefuld og frygtelig Død — Sascha Pogodin, den ædle og ulykkelige Yngling.

Dagen efter Besøget hos Guvernøren begav de to Kvinder sig paa Vej for at søge en ny Bolig, og Helena Petrovna gik langsomt fra den ene Side til den anden og læste Opslagene

paa Vinduer og Døre. De valgte et Kvarter i Byens Centrum og med Vilje et stærkt befærdet Strog. De fandt saa en Stuelejlighed i et treetages Hus — tre Vinduer til Gaden, de andre til Gaarden. Lejligheden var noget mork, skont den ikke udstyredes hverken med Portierer eller Forhæng; kun til Gaden, foran de kvadratiske Vinduer, der laa dybt inde i de tykke Mure, anbragtes korte Trækgardiner. De brede Vindueskarme var her af koldt Marmor, og i et af Værelserne var der en graa Marmorkamin, som i de Omgivelser, den stod, mindede om en Vaskekumme. Sandsynligvis var Boligen fra Begyndelsen indrettet paa Rigdom, maaske havde Ejeren selv boet der.

Efter Flytningen havde de givet sig i Lag med at ordne Møblerne, men var hørt op paa Halvvejen, og efter to Maaneders Forløb henlaa Værelserne endnu som i Flyttedagene. I Forstuen stod tilsømmede Kasser og aflaasede, fuldproppede Kufferter; Knagerækkerne stod indpakket i Lindebast, og Klæderne hang rundt omkring paa Smaasøm, der var blevet tilbage i Væggen fra de foregaaende Lejere. I Spisestuen stod en stor Kuffert, paa hvilken Pigen under Middagen samlede alt Servicet til Opvask. Ene to spiste de alle Maaltider og drak Te ved den ene Ende af det store Bord, som kun paa den lille Plads, hvor de spiste, var dækket med Dug — det var, som indtog Sascha hele det øvrige store, tomme Bord. Ofte stod den kolde Samovar og de brugte Kopper hele Dagen paa Bordet uden at blive gjort i Stand. Tjenestepigen dovnede hen, optaget, som hun var, af de mange Mennesker og Butiker i den store Gade — hun beholdt sin Plads kun for at tjene hos en Generalinde.

Ingen kom til Pogodins. I Begyndelsen blev der ofte ringet paa hos dem; men Helena Petrovna modtog ingen, og man lod dem hurtigt i Ro. Saa levede de ene med hinanden, de to sortklædte Kvinder. Da Gymnasiet begyndte igen i Slutningen af August, udeblev Linotschka; efterhaanden lagde hun al Læsning paa Hylden og opgav helt Gymnasiet — hverken hun selv eller Moderen bragte det nogensinde paa Tale, det døde hen af sig selv. I Løbet af Sommeren havde Linotschka naaet Moderens Højde; hun var tillige afmagret i

en Grad, saa hun ikke mere var sig selv, men var blevet som et andet Menneske. Paa en sælsom Maade forsvandt Ligheden med den afdøde Fader, Generalen, og med tiltagende Skarphed fremtraadte Moderens Træk i hendes Ansigt, hendes Manerer og Væsen. Den lyse, barnlige Drømmen, som havde været i Linotschkas Øjne og gav dem, selv naar hun græd, et skjult Udtryk af Ro og Lykke, forsvandt for stedse; Øjnene aabnede sig vidt og tindrende, blev dybe og antog den mørke Glans, omkring dem lagde sig tunge Skygger, de synlige Tegn paa borende Sorg, Lidelser og bitre, ensomme Taarer. Endnu en sælsom Forandring: Det blonde Haar, der mere end noget andet havde mindet om Generalen, mørknedes i Løbet af Sommeren og blev til sidst næsten sort, og i Stedet for de smaa, muntre bevægelige Hængekroller lagde sig om det smukke, tungsindige Hoved en tung, glansløs Bølge.

Af og til ved godt Vejr og sædvanlig i den stille Dæmring begav de to Kvinder sig ud og valgte da uden Ord eller Mindelser de Steder, hvor de fordum havde spadseret med Sascha; begge i Sort gik de langsomt, med sluttet Holdning, og Helena Petrovna bevægede sig med en gammel Generalindes Anstand og Højhed. I Sommeraftenens Stilhed og milde Dæmringslys saás deres Skikkelser i lang Afstand et Sted langs Kysten mellem de smaa Borgerhuse. Det kunde hænde, at Linotschka foreslog at tage et Øjeblik Plads paa Skrænten ned til Vandet for at hvile lidt, men hver Gang svarede Helena Petrovna da:

— Du véd, Linotschka, at jeg kun holder af at sidde paa en Bænk.

Naar de saa naaede hen til en af de gamle Bænke uden Rygstød, der for Naturelskere var stillet op ved Kysten, satte de sig og betragtede Floden og de forbipasserende Dampere. Undertiden gled en Passagerbaad forbi med for tidligt oplyste Vinduer og Promenadedæk; Helena Petrovna satte da langsomt Lorgnetterne paa og sagde:

— Vi kunde en Gang gøre en Tur paa Floden, Linotschka.

Og Linotschka saá over mod Damperen med en Mine, som fandt ogsaa hun det overmaade interessant, men hun tav

stille og tænkte: „Hvorfor kan jeg nu ikke tale? Jeg skulde straks sige, at der er herligt paa saadan en Damper, og at vi skulde rejse — jeg véd, hvad jeg skulde sige, men tier stille.“

Men de to Kvinder spadserede kun sjældent. Dagen og Aftenen tilbragte de indenfor deres Vægge og bekymrede sig lidet om, hvad der foregik udenfor Vinduerne — uafladeligt gik og kørte Mennesker forbi, forbi, et eller andet Sted hen, og den evige Larm blev tilvant som forhen Stilheden. Og kun paa regnvaade Dage, naar i Dæmringen de drivende Vinduer skinnede i Lyset fra Gadelygterne, og Droskerne med optrukne Kalecher rumlede forbi med en særegen Lyd, røbede Helena Petrovna en vis Uro og sagde, at de maatte se at faa købt et Termometer, som kunde vise, hvad Vejr det blev.

— Barometer, lille Mor — rettede Linotschka, og Helena Petrovna samtykkede:

— Ja rigtigt — Barometer.

Det kunde hænde, at de begge fra Morgenstunden begyndte at gaa frem og tilbage i Spisestuen, som var det største af Værelserne, og blev ved at gaa til sent ud paa Aftenen, uden at sætte sig undtagen ved Maaltiderne og ved Teen. De gik stadig, mens Pigen bar Lampen ind — Hængelampen laa endnu indpakket i en Kasse — og glemte Pigen at tænde, blev de ved at gaa ved Skumringslyset, stadig nærmere og nærmere ved Vinduerne, indtil Mørket udviskede alle Genstande. Og skønt de begge uafladelig tænkte paa Sascha, talte ingen af dem et Ord om ham; selve deres Tanker syntes dem som en Samtale, og Linotschka blev ét med sine Forestillinger og frygtede endog at tænke noget slemt, for at ikke Moderen skulde høre det. Helena Petrovna bevægede sig gennem Stuen med yderste Langsomhed, saá nedad med let bøjet Hoved og strøg med de gennemsigtige Fingre over den tynde Urkæde. En Gang sagde hun i Fortsættelse af sine Tanker:

— Husker du, Linotschka, jeg sagde en Gang om Sascha, at han ikke havde Talent for noget som helst.

— Det var mig, der sagde det, lille Mor, du husker fejl.

— Nej, lille Ven, hér er det dig, som husker fejl, det var

mig, der sagde det. Ser du nu, hvad Saschenka har for et Talent?

— Ja.

— Et meget stort Talent har han. Naturligvis — et ganske særegent er det, et mandligt, og ingen af os to, Linotschka, har nogensinde begrebet det.

De to Kvinder sov i samme Værelse, og Moderen fik aldrig at vide, hvor frygteligt dette var for den forpinte, af Fortvivlelse og Smerte feberhede Linotschka. Rædslen begyndte med det Øjeblik, Lyset slukkedes. Linotschka laa lysvaagen og vidste, at Moderen ikke faldt i Søvn, men uophørligt tænkte paa sit — og laa dèr ubevægelig stille i sin Seng, angst for at forstyrre Datteren i at sove. Uudholdelig var denne Tavshed og Forstillelse, og saaledes hengik Time efter Time, indtil Helena Petrovna drog et dybt, lydeligt Suk i den Tro, at Datteren nu sov fast, og at hun var alene og ingen forstyrrede. Saa glemte hun alt om sig og begyndte en stille, sukkende Hvisken. Hun kunde blive ved at hviske til ud paa Morgenen, det lød utydeligt, usammenhængende som Skraben og Gnaven af Mus. Nogle Minutter holdt hun inde og laa tyst og ubevægelig — og i disse Øjeblikke af lydløs Tavshed hørte Linotschkas Hjerte op at banke. Og paa ny begyndte Sukken og Hvisken, stigende og faldende som en endeløs Samtale. Øjensynlig havde Helena Petrovna alligevel Tanke for Omgivelserne — pludselig rejste hun sig og bevægede sig, i sin Natkjole som et hvidt Spøgelse, hen til den lille Natlampe og rettede paa den osende Væge nede i det grønne Glas. Linotschka hævede Hovedet, fulgte hende med et stjaalent Blik og skjulte sig atter lydløst under Vattæppet. Og let knagende gav Sengen Plads igen for det gamle Legeme, og paa ny begyndte den stille Sukken og Hvisken, som gnavede forsigtig i Væggen en frygtsom Mus. Der kunde saa lyde et afbrudt Ord, en intetsigende Frase, et lydeligt, bekymret Suk:

— Hvor det regner ... aa-aah nej. Hvor det dog regner ... aa-aah nej ...

Saa lydløs Stilhed nogle Minutter, som var Musen for-

skrækket over den høje Stemme — og atter Hvisken og Sukken. Men det frygteligste var, naar Moderen stod op af Sengen, lagde sig paa Knæ og begyndte at bede og tale saa højt, som om ingen mere kunde høre hende. Her syntes det Linotschka, som maatte hun miste Forstanden.

— Saschenka, min Søn! ...

Saaledes begyndte Bønnen, og den blev efterhaanden til noget afsindigt, et ugengiveligt Mareridt, hvis forfærdelige Ord Hørelsen og Forstaaelsen angstfuld undflyede. Sitrende og med Puden presset om Hovedet laa den ulykkelige Pige sammenrullet i en Bylt uden at turde vende sig om mod den frelsende Mur; mellem Puderne saá hun ud i Værelsets øde, grønlige Dæmring og iagttog den hvide knælende, der talte de frygtelige Ord.

Først ved Daggry sov Moderen ind; hun vaagnede sent, klædte sig i den sorte Silkekjole, kæmmede sig omhyggeligt og gik ind i Spisestuen; her tog hun straks Lorgnetterne ud af Foderalet og gav sig langsomt til at læse Avisen. Ved Bordet stod den sørgmodige og rolige Linotschka, klædt i sort, og skænkede Teen.

Denne Avis, som Moderen læste hver Morgen, var endnu en Lidelse for Datteren; hun foresatte sig at vaagne tidligere og hver Morgen se efter, om der fandtes noget, som Helena Petrovna ikke maatte eller kunde læse. En Morgen — det var endnu i Slutningen af Juli — fandt Linotschka i Avisen en Meddelelse om, at den berygtede Røver Saska Sjegulev Dagen forud var blevet skudt i en Træfning. Lige indtil Helena Petrovna traadte ind, stod hun med sin voldsomme Hulken trængt tilbage i Brystet, uvis om, hvad hun skulde gøre med Avisen og med sig selv — skulde hun som sædvanlig gaa ind og hilse paa Moderen i Soveværelset? Men hun gik ikke ind, blev staaende hjælpeløs, og da Moderen kom hen til hende, rakte hun Avisen frem, tavs, uden at sige Godmorgen. Helena Petrovna saá paa Datteren og gav sig pludselig ilfærdig, uden Lorgnetter til at gennemsøge Avisen. Hun rystede svagt paa Hovedet og ledte tavs, med strengt Blik uden længe at kunne finde noget. Endelig saá hun det og hævede langsomt Blikket mod Linotschka.

— Det er ikke Saschenka ... vær rolig, græd ikke — det er ikke Saschenka.

Men den tilbagetrængte Hulken brød frem i et Skrig — den grædende Pige kastede sig for Moderens Knæ og raabte:

— Hvor kan du vide! Ak, elskede lille Mor — jeg kan ikke ... jeg dør. Hvor kan du vide!

Og Helena Petrovna græd stille — ikke af egen Sorg, men for Datteren — og sagde dulmende:

— Vær rolig, Barn, græd ikke, det er ikke Saschenka. Jeg véd det — græd ikke, det er ikke Saschenka, nej, nej ...

Hele Dagen tilbragte Linotschka i Angst uden at tro paa Moderens Forudfølelse, men det næste Nummer af Avisen bragte som et Under den Efterretning, at det virkelig ikke var Saska Sjegulev, men en anden, som var dræbt. Og atter pinte de sig som forhen gennem de endeløse Dage og de frygtelige Nætter, som aldrig bragte dem Søvn før ved Daggryet.

I Slutningen af August dukkede noget nyt op i Helena Petrovnas Tanker; langsomt som altid spadserede hun med Datteren i Værelset, da hun et Øjeblik stod stille og saá spørgende paa Linotschka; saa nikkede hun sagte med Hovedet og gik videre, stadig grundende over noget bestemt. Til sidst brød hun Tavsheden:

— Har du ikke bemærket, Lina, at der i lang Tid har været stille om Saschenka. Det maa du have bemærket, Barn, det er jo dog besynderligt.

Lidt i Vildrede svarede Linotschka:

— Nej, Mor, i Aviserne skriver de stadigt.

— Ak, hvad vil det sige med de Aviser — hvor kan du blot tro paa det! Og véd du, hvad jeg mener, Linotschka?

Og med streng Værdighed, som vilde hun dybere skjule sin stille Glæde, fremsatte Helena Petrovna følgende Gisning eller maaske snarere Bekræftelse af en indre Vished:

— Jeg tror, Linotschka ... og tror du ikke ogsaa, at Saschenka kan være rejst til Amerika? Hyss, hyss, Barn, sig mig ikke imod, jeg véd, du holder af at sige mig imod. Amerika er et saa udmærket Land, at Sascha kunde være tilfreds med sit Valg. Jeg husker godt, han en Gang har fortalt mig

noget ganske udmærket om det Land. Husker du virkelig ikke det, Linotschka?

Men hun vendte, i hvert Fald for længere Tid, ikke mere tilbage til denne Tanke, om det nu var, fordi hun var krænket over Linotschkas Tvivl, eller fordi hun selv endnu ikke havde afgjort Spørgsmaalet.

Da i Slutningen af Oktober Efterretningen om Saska Sjegulevs Død indtraf, forholdt Helena Petrovna sig ogsaa hertil med samme urokkelige Tvivl som før, og nogle Timer vaklede endog Linotschka. Men der stod fra de sorte Linjer med de angivne smaa Enkeltheder en uforklarlig Rædsel, og pint af Uvisheden begav Linotschka sig ud i Byen til Sjenia Egmont. Temmelig hurtigt vendte hun tilbage, og der var noget sælsomt i hendes Øjne, men Dagen gik som sædvanlig. Morgenen efter gik hun atter ud, og saaledes nogle Dage efter hinanden — hendes Øjne var saa sælsomme, men alt øvrigt var som ellers. Kun foruroligedes Helena Petrovna af den netop i disse Dage frembrydende Storm — Jernskiltene paa Huset drønede og skreg i den isnende Nordenvind, i et øde Tusmørke svandt den korte Dag, og skønt der i den blyfarvede Luft ikke øjnedes Sne, blev Huskrogens og Gadens Huller efterhaanden hvide af tørre, lette Fnug. Dagen igennem vandrede Helena Petrovna til Termometret, skrækslagen over den tiltagende Kulde, men om Natten, da Vindens Hylen tiltog og Ruderne gennempiskedes af Snefoget og Gadens ophvirvlede Støv, begyndte hendes Hvisken tidligere end sædvanlig, og saa begyndte hun at skrige og bad ind imellem Skrigene.

Men Stormen drev over, Dagen brød frem, og Helena Petrovna blev rolig igen; og paa ny stod hun stille og begyndte at se spørgende paa Linotschka.

Det var allerede lang Tid siden, at nogen med en Lyd havde brudt deres Ensomhed, og da det ringede ubeslutsomt paa deres Entréklokke, fo'r Helena Petrovna sammen og gik med skælvende Hoved ilsomt fra Vinduet hen til Døren; Linotschka stod tavs, uden at røre sig af Pletten, mens hun hørte nogen tage Tøjet af i Entréen.

— Hvem er det? — raabte Helena Petrovna den indtrædende imøde — hvorfor forskrækker De mig?

I den høje, slanke, sortklædte Pige genkendte hun ikke straks Sjenia Egmont; denne blev staaende i Døren og græd, og Linotschka hulkede højt. Helena Petrovna stivnede i Skræk.

Lydløst gik Sjenia gennem Stuen, lagde sig paa Knæ foran Helena Petrovna, og idet hun trykkede sin fugtige Kind ind imod de gennemsigtige, sitrende Hænder, sagde hun grædende:

— Mor! lille Mor!

Men Helena Petrovna stødte hende fra sig, saá paa hende, mens Hovedet sitrede som paa en haabløs syg.

— Er Sascha død?

— Men nej! — skreg Linotschka og skreg Sjenia — han lever, hen lever!

— Lever han, hvad er der saa med jer? — sagde Helena Petrovna med noget som Ondskab i Stemmen, og bort i et Hinsides svandt al hendes Sorg, Smerte og pinende Angst — hun klamrede sig med begge Hænder til Sjenias spinkle Skuldre, rystede hende vildt og skreg med haabløs Stemme:

— Nej vist, du tror ... du er kommen ... nej, du tror, at han har det godt? Sig det, Sjenia — tror du?

— Jeg tror det, lille Mor. Jeg er hans Brud. Med dig vil jeg vente paa ham.

Fra den Dag brødes Stilheden i de mørke Værelser kun af tre raslende Kjoler, der neppe mærkeligt berørte hinanden, og nu og da af dæmpede, blide Ord. En Sfære af Kærlighed og duftende Varme. — Nu og da løftedes en smal, hvid Haand. — Og ind imellem bølgede noget sagte, ømt. — Var det en Hvisken, der smeltede sammen med Kjolernes Raslen? Var det tilbageholdt Graad?

Sneen faldt over Jorden og lyste ind i Værelserne. Men det var ikke de samme Værelser som fordum. Begge de unge

Piger havde ordnet Huset om, havde aabnet alle Kister og Æsker, givet alle Møbler andet Betræk og ophængt alle Drapperier og Gardiner — under Helena Petrovnas ligegyldige Beskuen. Et af Værelserne lod de uforandret for Sascha.

Om Aftenerne sad de sammen, talte sagte om forskellige Ting, læste meget. Helena Petrovna var nu fuldt overtydet om, at Sascha var rejst til Amerika, og hver Aften gentog hun sit Spørgsmaal, idet hun af en eller anden Grund satte Lorgnetterne paa:

— Hør, Linotschka, læs lidt for mig om Amerika ... du har ikke noget imod det, lille Sjenia? — Et udmærket Land.

— Jeg vil selv læse for dig, lille Mor — svarede Sjenia glad — vi vil skiftes.

— Det indretter sig jo dejligt, Børn. Læs saa, Linotschka.

Saa skiftedes de to unge Piger til at læse, og naar den ene gik ud for at græde, tog den anden fat. Og ligesom i Spøg bekræftende Livets Udødelighed og Lidelsens Uendelighed — tørrede Helena Petrovna sine Øjne bag Lorgnetterne, stak Lorgnetterne i Foderalet og sagde med et Suk:
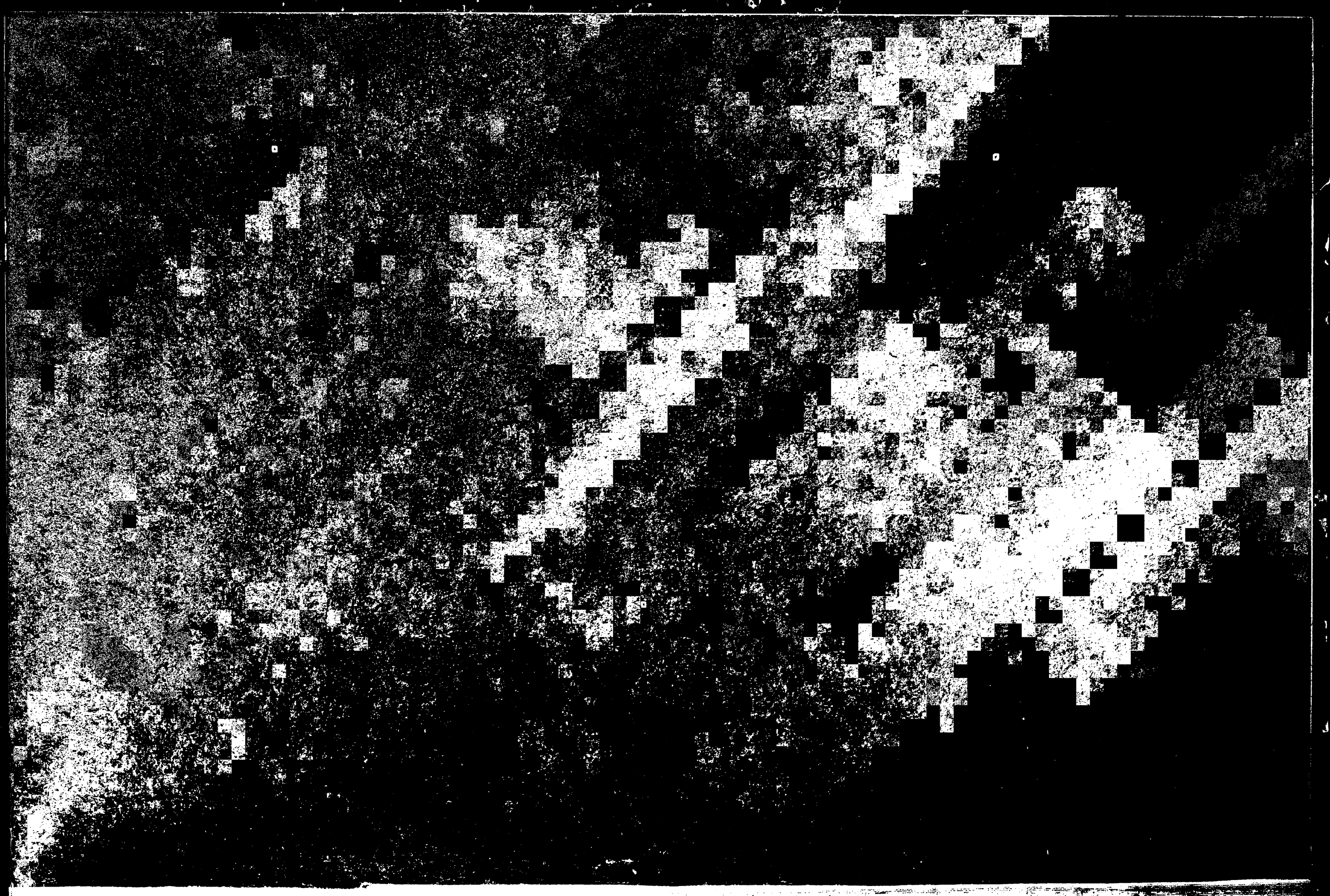
— Sascha har det godt nu. Amerika er et udmærket Land, udmærket!